

koncepční studie

Analýza potřeb rodin v Olomouckém kraji

Olomouc, září 2009

OBSAH

Úvod	2
1.1 <i>Struktura dokumentu</i>	3
1.2 <i>Metodologie</i>	3
I. Oddíl - závěry a doporučení	6
1. Předhled zjištění a priority intervencí.....	7
1.1 Pozitiva současné pro-rodinné orientace v Olomouckém kraji	7
1.2 Problémy v pro-rodinné oblasti	7
1.3 Ohrožení rozvoje pro-rodinné politiky	8
1.4 Priority intervencí pro podporu pro-rodinné politiky	8
2. Východiska analýzy potřeb rodin Olomouckého kraje.....	12
2.1 Demografie	12
2.2 Trendy rodinného života.....	13
2.3 Sociálně ekonomická situace rodin	15
2.4 Institucionální zajištění rodinné politiky	16
2.5 Potřeby rodin zaměřené na sociální služby	18
3. Sociotechnická doporučení.....	22
II. Oddíl - zdrojové údaje a argumentace	25
1. Demografie	25
1.1. Obyvatelstvo Olomouckého kraje, komparace demografických údajů s ostatními kraji ČR.....	25
1.2. Obyvatelstvo Olomouckého kraje	31
2. Trendy rodinného života.....	44
2.1 Rodiny a jejich různorodost.....	44
2.2 Analýza trendu angažovaného otcovství	62
2.3 Sladování profesních a rodinných rolí, rovné příležitosti mužů a žen v rodinách	66
3. Sociálně ekonomická situace rodin	69
3.1 Nezaměstnanost	69
3.2 Mzdy v ČR a krajích v roce 2008.....	76
3.3 Bydlení	79
3.4 Další socio-ekonomické charakteristiky	79
4. Institucionální zajištění rodinné politiky	83
4.1 Podpora rodinné politiky na úrovni státu.....	83
4.2 Institucionální zajištění rodinné politiky na území Olomouckého kraje	88
5. Potřeby rodin zaměřené na sociální služby	112
5.1 Spokojenost s charakteristikami sociálních služeb.....	112
5.2 Druhy sociálních služeb požadované rodinami	116
6. SWOT analýza současného stavu rodin Olomouckého kraje.....	121
6.1 SWOT analýza skupiny politické reprezentace Komise pro rodinu a sociální záležitosti OK.....	121
6.2 SWOT analýza skupiny politické reprezentace Komise prevence kriminality OK.....	124
6.3 SWOT analýza stavu rodin Olomouckého kraje	127
7. Návaznost na projekty ROP Střední Morava.....	131
7.1 Pro-rodinné aktivity ROP Střední Morava v Olomouckém kraji	131
7.2 Doporučené oblasti pro-rodinných aktivit Olomouckého kraje v rámci ROP Střední Morava....	135
III. Oddíl - přílohy	139
1. Opatření pro rodinnou politiku Olomouckého kraje	139
2. Schválené projekty ROP Střední Morava s návazností na rodinnou problematiku.....	148
3. Seznam použitých zkratk	156

ÚVOD

Cílem koncepčního dokumentu¹ je předložit podklad pro Radu Olomouckého kraje k vytvoření koncepce rodinné politiky v Olomouckém kraji.

Koncepce rodinné politiky by měla odrážet konkrétní podmínky Olomouckého kraje a reagovat na aktuální potřeby, jež nelze obsáhnout a účelně řešit z pozice ústředního orgánu, tedy Ministerstva práce a sociálních věcí².

Úspěšný rozvoj Olomouckého kraje předpokládá nejen kompetentní politická rozhodování související se současným životem všech občanů, ale i tvorbu a následné naplňování předpokladů budoucího rozvoje Olomouckého kraje. Spokojenost občanů a jejich angažovanost je spojena zejména s jejich osobním životem. Jedenadvacáté století nezměnilo skutečnost, že kořeny životní stability občanů, tedy i jejich osobní spokojenost, jsou v dobrých rodinách, ačkoliv v současnosti existují různorodé formy partnerských soužití a společenství.

Rada Olomouckého kraje vydala dne 12. 2. 2009 Programové prohlášení, v němž formulovala úkoly zaměřené na oblasti priorit, které jsou průnikem volebních programů koaličních stran. Tyto úkoly hodlá naplňovat během svého volebního období v letech 2008 – 2012. Programové prohlášení Rady Olomouckého kraje je shrnuto do jedenácti prioritních oblastí. Podpora rodiny jako takové je v tomto prohlášení explicitně uvedena v části „sociální péče a rodina“ specificky se zaměřením na děti, rodiny, seniory a osoby se zdravotním handicapem. Nicméně pro-rodinné zaměření lze vysledovat v každé jednotlivé části programového prohlášení. Z toho vyplývá, že rodina je „nejmenším společným jmenovatelem“, který by měl být podkladem mnoha opatření týkajících se Olomouckého kraje a jeho rozvoje.

Pro účely tohoto dokumentu je rodina chápána jako malá sociální skupina, která vzniká manželstvím a umožňuje vzájemné soužití mezi manželskými partnery, soužití rodičů a jejich dětí, utváření vztahů mezi příbuznými a vztahů mezi rodinou a společností³. Předmět koncepčního dokumentu je zúžen na problematiku rodin s dětmi do 26 let, neboť problematika rodin se seniory a se specifickou potřebou pomoci je již dlouhodobě řešena a věnují se jí i jiné projekty, např. projekty na podporu Komunitního plánování sociálních služeb v Olomouckém kraji.

¹ Předkládaný koncepční dokument vychází především z dokumentu „Národní koncepce rodinné politiky“ přijatého vládou ČR v r. 2006. V něm je uváděno, že budou vytvářeny koncepce rodinné politiky jak na úrovni krajů, tak i měst a obcí. Tyto koncepce by měly být vytvářeny tak, aby pružně reagovaly na aktuální potřeby rodin. Dalšími dokumenty byly např.:

- Akční plán podpory rodin s dětmi pro období 2006 – 2009;
- Sociálně-demografická analýza Olomouckého kraje;
- Plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji pro rok 2008;
- Analýzy a komunitní plány rozvoje sociálních služeb měst a mikroregionů na území Olomouckého kraje;
- Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje;
- Právní předpisy, upravující oblast rodinného práva, trestně-právní ochrany rodiny, systém sociálního zabezpečení, daňové podpory rodin a školství;
- Analytické materiály úřadu práce, statistická šetření, údaje MPSV, MVČR, šetření SILIC;
- Zdrojové údaje výzkumných šetření realizovaných výzkumnou agenturou Sociotrendy z let 2003 až 2008;
- Zdrojové údaje získané z Focus Groups realizovaných v rámci integrovaného výzkumného přístupu s převahou kvalitativních metod;
- Hlubková interview a řada dalších.
-

² http://www.mpsv.cz/files/clanky/6778/Rodinna_politika.pdf - Rodinná politika na úrovni krajů a obcí

³ STŘELEČ, Stanislav: Studie z teorie a metodiky výchovy II. Paido, Brno 2005, s. 109, viz dále.

Současné nastavení podmínek rodinné politiky představuje pro běžné rodiny, zejména s malými dětmi, poměrně malou podporu. To se pak odráží v mnoha aspektech, např. ve zhoršené pozici pečujících rodičů na trhu práce, v rodinných problémech nebo reprodukčním chování. Aktivní podpora rodin s dětmi by proto měla být jedním z prvořadých zájmů státu i orgánů samosprávných celků.

1.1 Struktura dokumentu

Koncepční dokument, který zpracovala výzkumná agentura Sociotrendy, je rozčleněn do tří oddílů. V **prvním oddíle** jsou shrnuty závěry analýz a navržena doporučení.

Druhý oddíl obsahuje v šesti kapitolách zdrojové údaje a argumentace, z nichž byly závěry vytvořeny. Jsou uvedeny základní demografické charakteristiky obyvatelstva a to v souvislosti s údaji celorepublikovými i údaji kraje a jednotlivých regionů (v členění podle spádových oblastí obcí s rozšířenou působností). Další část je zaměřena na rodinu a trendy rodiny v obecném pojetí. Třetí kapitola obsahuje socioekonomickou situaci rodin Olomouckého kraje. Další část se zabývá institucionálním zajištěním rodinné politiky z pozice státu a z regionální pozice, tedy Olomouckého kraje i jednotlivých správních obvodů ORP⁴. Pátá kapitola obsahuje analýzu potřeb rodin Olomouckého kraje zaměřenou na sociální služby. V šesté kapitole jsou uvedeny SWOT analýzy, které byly získány z diskusních setkání prostřednictvím integrovaného výzkumného přístupu s převahou kvalitativních výzkumných postupů (analýza dokumentů, Focus Groups, etnografická interview). Poslední kapitola navazuje na projekty Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Střední Morava (dále jen „ROP Střední Morava“, také ROP SM)⁵.

Třetí oddíl obsahuje přílohy: Opatření pro rodinnou politiku Olomouckého kraje, Schválené projekty ROP Střední Morava s návazností na rodinnou problematiku (z února 2009) a Seznam použitých zkratk.

1.2 Metodologie

Analýza potřeb rodin v Olomouckém kraji (OK) je metodologicky postavena na sekundární analýze dokumentů jako zdrojových údajů, která byla požadovaná zadavatelem (KÚOK). Byla však doplněna o aktualizované údaje získané prostřednictvím integrovaného výzkumného přístupu.

Sekundární analýza dokumentů je určena variabilitou ve vymezení jednotky analýzy jako takové, tedy vymezením pojmu „rodina“. Údaje o rodině jsou k dispozici ze SLDB z roku 2001. Aktuálnější údaje jsou dostupné pouze ze statistického úřadu za obyvatelstvo, nikoliv za rodiny jako takové. Jednotkou výběru a zpravodajskou jednotkou tradičních statistických šetření je však „hospodářská domácnost“, tzn. soubor osob společně bydlících, které se společně podílejí na úhradě základních výdajů (na výživu, provoz domácnosti, údržbu bytu apod.). Jádrem těchto domácností je zpravidla rodina, ale může to být i jednatel. Jestliže budeme chápat rodinu jako domácnost (viz dále kapitola 2 II. oddílu), můžeme pro podklady analýz použít (pokud nejsou k dispozici aktuální údaje o rodinách z výzkumných šetření, jejichž objektem by byla přímo rodina) statistické údaje o domácnostech. Definice domácnosti se shoduje s definicí doporučenou

⁴ Zkratka ORP je používána pro označení správních obvodů obcí s rozšířenou působností, viz seznam používaných zkratk v příloze.

⁵ Pro-rodinná orientace Olomouckého kraje je spojena s dalšími projekty. Jedná se např. o Operační program Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ) a Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK).

Eurostatem a s praxí používanou v členských zemích EU.⁶ Jestliže komparujeme údaje o obyvatelstvu a údaje o počtu rodin (jako domácností) podle výběrového šetření o příjmech a životních podmínkách, které provedl v roce 2007 Český statistický úřad (s označením SILIC), je potřeba ověřit legitimnost tohoto použití. Touto komparací zjišťujeme, že podíly počtu obyvatel a počtu domácností si vesměs odpovídají (pouze s malým rozdílem ve Středočeském kraji), jak je zřejmé porovnáním grafů 0.1 a 0.2. Je proto legitimní používat pro popis rodin podílové údaje o obyvatelstvu a údaje o domácnostech. Podle již výše zmíněného výběrového šetření SILIC se Olomoucký kraj nachází na šestém místě v počtu domácností. Toto pořadí odpovídá pořadí podle počtu obyvatel. Z dostupných zdrojových demografických údajů o obyvatelstvu, o rodinách jako o domácnostech, lze odvodit údaje charakterizující aktuální situaci rodin s dětmi, neboť podíly počtu rodin odpovídají podílům demografické struktury obyvatel. Současná ekonomická a sociální situace obyvatel proto odpovídá socioekonomické situaci rodin.⁷

Tabulka 0.1: Počty domácností v jednotlivých krajích ČR⁸

Hlavní město Praha	533 331
Středočeský	449 409
Jihočeský	245 085
Plzeňský	220 248
Karlovarský	119 992
Ústecký	329 529
Liberecký	169 244
Královéhradecký	217 888
Pardubický	192 331
Vysočina	188 862
Jihomoravský	425 397
Olomoucký	247 555
Zlínský	220 639
Moravskoslezský	483 831

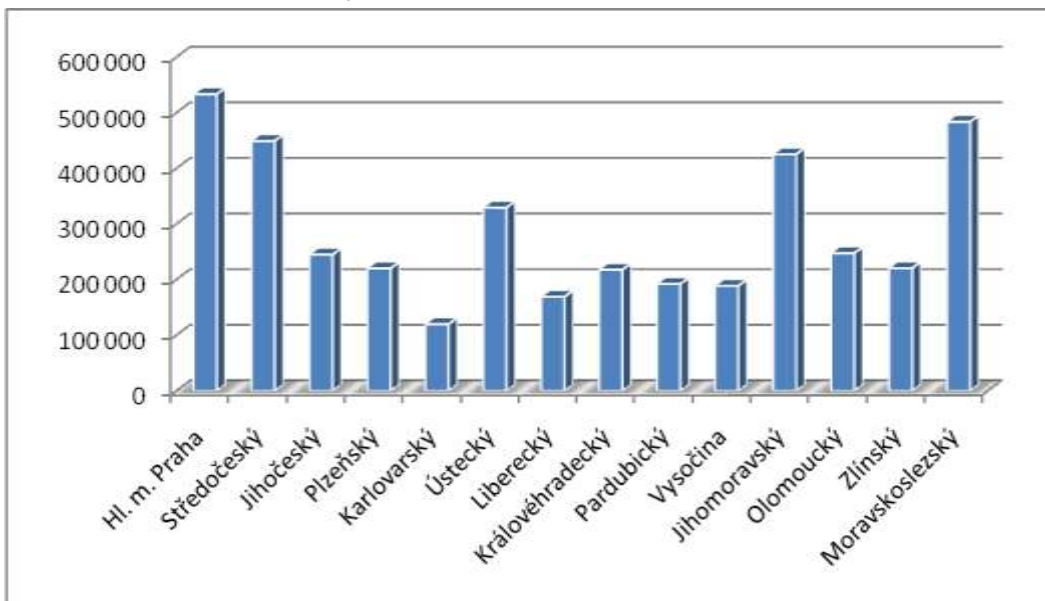
⁶ Zdroj: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/rodinne_ucty

⁷ Vhodnější je vždy používat aktuálnější údaje o domácnostech než starší data týkající se rodin, která byla získána ze SLDB již v roce 2001 a odpovídají současnosti jen velmi sporadicky. Navíc v r. 2001 např. ekonomická krize předvídána nebyla. Terénní sociologické výzkumné šetření, které by bylo zaměřené na zjištění aktuálního stavu cílové populace (běžných) rodin s dětmi do 26 let v Olomouckém kraji, dosud realizováno nebylo.

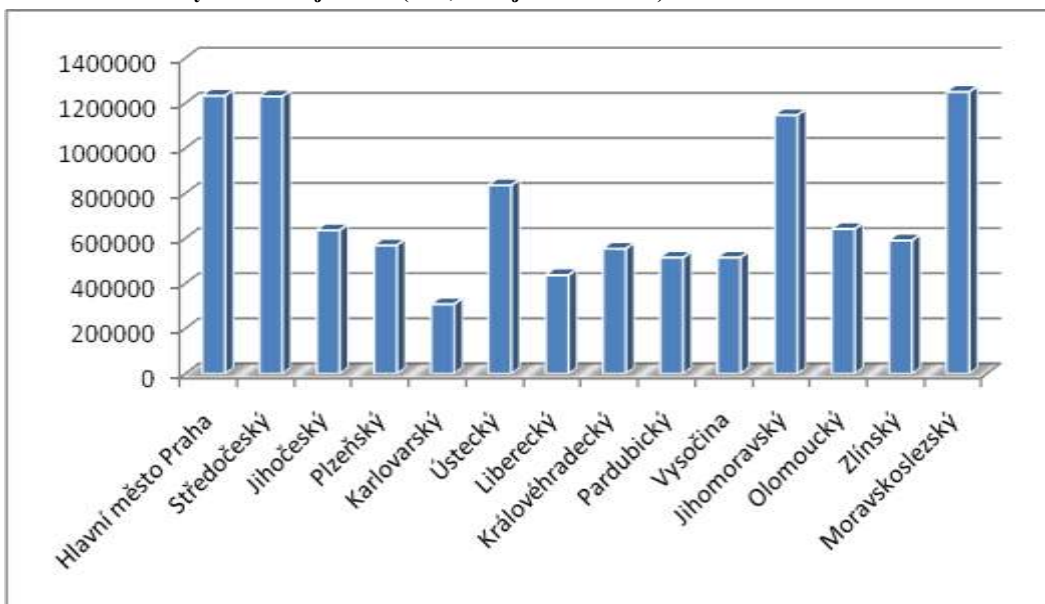
⁸ SILIC

Graf 0.1: Počet domácností v krajích ČR v roce 2007 (Abs)⁹

Graf 0.2: Počet obyvatel v krajích ČR (Abs, Zdroj: Tabulka 1.1)

Komentář ke grafům 0.1 a 0.2: Pokud porovnáme tvary rozložení, potom podíly v jednotlivých krajích si vzájemně odpovídají. Můžeme proto vycházet při analýzách rodin z podílových údajů získaných o obyvatelstvu.

Integrovaný výzkumný přístup byl aplikován v diskusních setkáních Focus Groups, jejichž cílovými skupinami byly „reprezentace manažerek a uživatelů mateřských center“, „politická reprezentace OK složená ze členů Komise pro rodinu a sociální záležitosti OK“, „politická reprezentace složená z členů Komise pro prevenci kriminality OK“ a „reprezentace běžné populace rodin s dětmi do 26 let“.

⁹ SILIC

I. ODDÍL - ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Olomoucký kraj by měl směřovat k vytváření pro-rodinné politiky na minimálně stejné úrovni, jaká je u rozvinutých a územně blízkých evropských regionů. Kraj, který rychle reaguje na měnící se podmínky a podporuje tvorbu dobrých předpokladů pro život rodin, dokáže být konkurenceschopný. Investice do rodinného zázemí může znamenat podporu kapacit rodičovské, resp. kvalitní produktivní části populace, která efektivnějším působením na pracovním trhu promění vynaložené výdaje v daňové výnosy. Neefektivní podpora podmínek života rodin může přinést negativní důsledky pro budoucí generace a podíl zvýšené migrace do blízkých krajů i mimo naši republiku.

Hlavním cílem regionální rodinné politiky je vytváření a podporování těch oblastí života rodin, které budou podmínky pro život nejen zlepšovat, ale i usnadňovat. Pro dobrý a kvalitní život dalších generací i pro zachování bohatého kulturního dědictví jsou důležité stabilní a dobře fungující rodiny, v nichž se děti mohou naučit na prvním místě etickému jednání, vzájemné toleranci a úctě k práci i úctě k životu ve všech jeho fázích. Pro přenos kulturních vzorů a zachování kulturní kontinuity je úloha rodiny nezastupitelná. Cílem pro-rodinné politiky by mělo být především to, aby se rodinám v kraji žilo dobře, aby ho považovaly za „svůj“ a vnímaly jeho míru prestiže, přestože mnohdy zaměstnanost a výše mezd jsou v tomto kraji jedny z nejnižších.¹⁰ S tím souvisí i nezbytnost jednoznačné podpory rodiny jako nejvhodnější formy soužití rodičů s dětmi, neboť institut manželství vykazuje vyšší míru stability a nižší výskyt pro společnost nežádoucích jevů ve srovnání s ostatními formami soužití s dětmi. Jedná se např. o snížení kriminality, snížení příležitostí k užívání návykových látek, omezení gamblerství, snížení potenciálního bezdomovství.

V této kapitole je nejprve uveden přehled zjištění a priorit intervencí, následně jsou uvedeny závěry analýzy potřeb rodin OK, sociotechnická doporučení a návaznost na projekty Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Střední Morava. Vzhledem ke tvorbě koncepčního dokumentu byla provedena obsahová analýza podkladů týkajících se rodinné problematiky výzkumnou agenturou Sociotrendy.

---

¹⁰ Tyto okolnosti však může vynahradiť geografická rozmanitost a malebnost Olomouckého kraje, která umožňuje rodinám vybrat si ke svému životu jak hustěji osídlené oblasti nížin, tak i horské oblasti. Oblast Hané, Prostějovsko, Přerovsko a Olomoucko, je bohatá nejen na historii, lidové tradice a kulturu, ale je i jednou z nejurodnějších oblastí České republiky. Její metropolí je krajské město Olomouc, nazývané pro množství kulturních památek, kostelů, kaplí, kašen a sloupů „Malá Praha“. Je městem, jehož historie sahá až do 9. století. Je také městem, které bylo vždy centrem duchovního rozvoje Moravy, městem vzdělanosti a městem studentů Univerzity Palackého, druhé nejstarší univerzity v ČR. Oblasti Jesenicka a Šumperska nabízejí rodinám možnost života ve městech a obcích uprostřed přírody a tvoří alternativu pro ty, kterým nevadí drsnější podnebí, ale přitahuje je krásná příroda Hrubého Jeseníku.

1. PŘEDHLED ZJIŠTĚNÍ A PRIORITY INTERVENČÍ

1.1 Pozitiva současné pro-rodinné orientace v OK

- V řadě správních obvodů obcí Olomouckého kraje s rozšířenou působností (ORP) jsou rodinám k dispozici fungující zařízení, kam mohou rodiče krátkodobě svěřit dítě do péče (mateřská centra, dětské koutky apod.)
- Na rozvoj rodinné politiky lze získat finanční podporu nejen z ROP Střední Morava a dalších titulů EU, ale i ze zdrojů Olomouckého kraje
- V řadě obcí ORP je nabízena řada speciálních volnočasových aktivit pro všechny věkové skupiny zajištěná různými provozovateli
- Pro rodiny se specifickou potřebou pomoci jsou k dispozici sociální služby koordinované prostřednictvím Komunitních plánů pro rodiny se specifickou potřebou pomoci na úrovni kraje i většiny ORP
- V Olomouckém kraji jsou podporovány projekty s pro-rodinnou orientací (Společnost přátelská rodině, projekty orientované na prevenci kriminality, Rodinné pasy a další)

1.2 Problémy v pro-rodinné oblasti

- Nedostatek jeslí resp. alternativních zařízení pro děti do 3 let, mateřských škol, počtu míst v MŠ, nedostatek alternativního školství (soukromého, církevního), krátká provozní doba v mateřských školách a ve školních družinách
- Nedostatek finančních prostředků na rekonstrukci a rozvoj materiálního zázemí v zařízeních stávajících organizací, např. MC/RC, na provoz zařízení (stávajících zájmových organizací), na bezúročné půjčky (zejména na bydlení)
- Absence mediačního¹¹ centra pro účinné řešení konfliktů v mezilidských vztazích v rodinách
- Absence pozitivních vzorů (osobností) pro přirozené přejímání modelů chování mladé populace
- Nedostatečná informovanost o aktuálních potřebách rodin v OK, absence aktualizovaných terénních výzkumných šetření orientovaných na běžnou rodinu v OK i jednotlivých ORP, nedostatečná informovanost o pořádaných aktivitách pro rodiny, absence Rodinných center v Olomouckém kraji
- Nedostupnost bytů pro mladé rodiny, nedostupnost stavebních parcel pro mladé rodiny s dětmi
- Nedostatek technicky vhodných veřejných prostranství (např. laviček) pro setkávání různých sociálních skupin mladistvých („teenageři“) v některých lokalitách ORP, nevyhovující prostory pro práci s dětmi a mládeží (např. domy dětí a mládeže v některých lokalitách ORP),

¹¹ Význam mediačního centra je odvozen od slova mediace, přičemž pod pojmem mediace se rozumí jeden z možných způsobů řešení konfliktů, jež může být v praxi využit k mimosoudnímu řešení komplikovaných sporů. Obecně je pojem mediace v českém prostředí jen málo známý, ačkoli již byla zahájena výuka mediace na několika českých fakultách a v některých městech již zahájila Mediační centra svou činnost (např. Mediační centrum pro rodinné a občanskoprávní spory v Ostravě).

nerovnoměrný výskyt funkčních hřišť pro nejmenší děti v některých lokalitách ORP, převážná nepřístupnost školních hřišť rodinám s dětmi, nedostatek koupališť v některých lokalitách ORP

1.3 Ohrožení rozvoje pro-rodinné politiky

- Nedostatečný význam hodnoty „rodina s dětmi“ ve společnosti, absence základních etických principů, právního povědomí a tradičně hodnotových systémů v rodinách i ve společnosti
- Odklad uzavírání manželství a rodičovství z důvodu finančního nezajištění (zejména bydlení)
- Nedostatečná aktivita a účast zaměstnavatelů na rodinné politice, rostoucí míra nezaměstnanosti a prohlubování sociálních rozdílů
- Nekontrolované zadlužováním rodin a zhoršená ekonomická situace

1.4 Priority intervencí pro podporu pro-rodinné politiky

- Rozšíření **provozní doby** v zařízeních pečujících o děti (jeslích, MŠ, školních družinách - podle požadavku rodičů)
- Vybudování jednoho **mediačního centra**
- Vybudování pěti **rodinných center** v návaznosti na již existující mateřská centra jako multifunkční zařízení (jesle, školka apod. v závislosti na změně v demografické struktuře obyvatel) a vybudování jednoho **centra pro rodinu a sociální péči**
- Podpora zřizování **miniškolek, firemních a alternativních** typů školek a **alternativních** typů škol nikoliv jako specifických zařízení, ale multifunkčních a multikulturních (v závislosti na požadavcích jednotlivých ORP)
- Rozšíření perspektiv ve **výchově dětí a mládeže** (etická výchova a vzory jednání prostřednictvím neformálních aktivit či besed s mládeží)
- Zlepšení možnosti **parkování** rodin s dětmi s kočárkem
- Rozvoj projektů: **Společnost přátelská rodině, Obec přátelská rodině, Rodinné pasy**, projekty pro **zpřístupnění školních hřišť** rodinám s dětmi
- Rozšíření infrastruktury pro volný čas – pro vybudování sportovních zařízení pro aktivity **vrcholového sportu** i pro **nevrcholový sport** a zařízení pro projekty BESIP
- Zmírnění nesouladu mezi ekonomickým a sociálním statusem dětí ve třídách škol - zavedení dobrovolných **školních uniforem** na vybrané škole, která projeví zájem (dojednání se všemi zúčastněnými, důraz na budování prestiže školy, finanční podpora na výrobu uniforem)
- Rozšíření **dopravní obslužnosti** pro děti a mládež (na základě požadavků rodin)
- Dosažitelnost různých druhů **bydlení** pro rodiny s dětmi
- Rozšiřování **bezbariérových přístupů** s kočárky do veřejných prostor

Tabelární členění navrhovaných investičních a neinvestiční intervencí

Tabulka P1 Priority projektů pro investiční oblast

I.1	Rozvoj multifunkčních a multikulturních institucionálních i neinstitucionálních (alternativních) zařízení pro rodiny s dětmi (jesle, školky, MC, RC, kluby maminek)
Obsah	Dle počtu populace upravovat institucionální zařízení (školky, jesle) jako multifunkční zařízení – nerušit zařízení, ale měnit obsah podle aktuální situace (jesle, školky, kluby, volnočasová centra apod.) – monitorování požadavků a naplnění počtu dětí v zařízeních (MŠ).
Podpora projektů	I.1.1 Podporovat projekty zaměřené na vybudování rodinných center v OK v návaznosti na již existující MC případně s názvem „ Mateřská a rodinná centra “ (MARC). Cílem je současná zařízení MC otevřít ve prospěch jeslí, MŠ, RC – jako alternativní typy péče o děti. Jednalo by se o přesah aktivit MC do RC pro rodiče dětí staršího věku. MARC mohou zastřešovat i centra neformálního setkávání rodin, pokud toto rodiny vyžadují (zjistit zájem rodičů v obcích ORP), mohou podporovat nejrůznější formy klubové činnosti, sousedské výpomoci apod. Tato centra by však měla flexibilně reagovat na změnu demografické struktury obyvatel. II.1.2 Vybudovat Centrum pro rodinu a sociální péči jako samostatné zařízení, případně jako variantu současného poradenského centra sociálních služeb, případně jako samostatné zařízení zřizované OPS, Charitou či NNO, propojeného se sítí MARC.
I.2	Mediační centrum pro soudržnost rodiny
Obsah	Umožnit rozšíření nových trendů manželského a rodinného poradenství, efektivnější metody řešení problematických situací v mezilidských vztazích.
Podpora projektu	I.2.1 Podpora projektu pro vybudování mediačního centra pro rodinu – v návaznosti na projekty KPSS (viz střednědobý plán rozvoje KPSS pro roky 2009-2010) a projekty ROP Střední Morava.
I.3	Rozšiřování infrastruktury pro volný čas
Obsah	Umožnit pokračování v aktivitách obcí zaměřených na rozšiřování/vybudování chybějící infrastruktury zařízení pro volný čas v některých obcích ORP. Vybudovat tělocvičny, bazény, multifunkční hřiště, sportoviště, menší hřiště pro všechny věkové kategorie, skate-parky, kluby pro mládež.
Podpora projektů	I.3.1 Podpora projektů zaměřených na rozvoj volnočasových aktivit pro děti a mládež všech věkových kategorií v rámci vrcholového sportu . I.3.2 Podpora projektů zaměřených na rozvoj volnočasových aktivit pro děti a mládež všech věkových kategorií mimo vrcholový sport a zařízení pro projekty BESIP.
I.4	Redukování architektonických bariér
Obsah	Pokračování v odstraňování architektonických bariér
Podpora projektů	I.4.1 Podpora projektů a aktivit obcí zaměřených na rozšiřování bezbariérových přístupů s kočárky do veřejných prostor (úřadů, kulturních zařízení, sportovišť apod.) ve správě obcí, i jiných subjektů.

Tabulka P2 Priority projektů pro neinvestiční oblast

N.1	Rozšíření provozní doby v zařízeních péče o děti
Obsah	Umožnit rodičům vyzvedávat děti v zařízeních v závislosti na pracovní době rodičů.
Podpora projektů	N.1.1 Podporovat projekty zaměřené na rozšiřování provozní doby v jeslích, MŠ, školních družinách tak, aby rodičům bylo umožněno bez komplikací vyzvedávat děti v závislosti na jejich pracovní době.
N.2	Perspektivy ve výchově dětí a mládeže – etické principy, prevence a bezpečnost
Obsah	Rozšířit výchovu dětí a mládeže zábavnou a nenásilnou formou prostřednictvím setkávání s osobnostmi (v oblastech sportu, kultury, vědy, bezpečnosti, v oblastech duchovních, v oblastech zájmu o přírodu i zachování místních tradic - např. kroje, zvyky, řemeslné dovednosti.) jako vzorů pozitivního jednání a současně jako prevence společensky nežádoucího jednání.
Podpora projektu	N.2.1 Podporovat projekty zaměřené na výchovné a vzdělávací programy a besedy pro mládež i pro rodiče v oblastech např. výchova k manželství a rodičovství, právní minimum, pravidla společenského chování, jak řešit mezilidské problémy, problematika získání zaměstnání po MD/RD. Podporovat komunitní spolupráci mezi školou a místním prostředím.
N.3	Rozvoj současných projektů v OK
Obsah	Podpora významu rodiny OK prostřednictvím výhod pro rodiny a oceněním subjektů, které je zajišťují.
Podpora projektů	N.3.1 Podporovat rozvoj projektů: Společnost přátelská rodině, Obec přátelská rodině, Rodinné pasy . Podpora projektů zajišťujících zpřístupnění/otevření školních hřišť.
N.4	Stírání sociálních rozdílů rodin dětí ve školách
Obsah	Umožnit školám redukovat nesoulad mezi ekonomickým a sociálním statusem dětí ve třídách škol.
Podpora projektů	N.4.1 Podpora projektů, které navrhnu (ZŠ, SŠ), na zavedení dobrovolného používání jednotného oblečení - školních uniforem - možnost příspěvku na získání uniformy. Zvýšení prestiže školy.
N.5	Parkování „s kočárkem“
Obsah	Umožnit rodičům bezproblémovou návštěvu na úřadech i s dětmi s kočárkem.
Podpora projektů	N.5.1 Podpořit aktivity obcí, úřadů, společností, které dojednávají zřízení či sami zřizují parkovací místa pro rodiče „s kočárky“ v blízkosti úřadů, pozitivní medializace lokalit s parkovacími místy s kočárkem.
N.6	Alternativní zařízení péče o děti a alternativní školství
Obsah	Umožnit rodičům zvolit pro své děti různé typy pečovatelských a vzdělávacích subjektů.
Podpora projektů	N.6.1.1 Podporovat projekty pokračující ve trendech pro vytváření miniškolek a alternativních typů školek (firemních, soukromých) v OK včetně multikulturních - ve spolupráci s odpovídajícími organizacemi, N.6.2 Podpora projektů zaměřených na formy alternativního školství (soukromé, církevní, multikulturní).
N.7	Dopravní obslužnost
Obsah	Umožnit dětem ze vzdálenějších lokalit bezproblémovou návštěvu volnočasových aktivit v těch obcích a místech, kde je to vyžadováno.

Podpora projektů	N.7.1 Podpořit aktivity obcí či organizací zaměřené na rozšíření dopravní obslužnosti pro děti a mládež (na základě požadavků rodin).
N.8	Bydlení rodin
Obsah	Umožnit rodinám s dětmi bydlení.
Podpora projektů	N.8.1 Podporovat projekty zaměřené na dosažitelnost různých druhů bydlení pro rodiny s dětmi. Např. „obecní byty“, „startovací byty“ s dohodou bydlení na určitou dobu, vybudování nových či rekonstrukce starých bytů, budování rodinných domků v oblastech ORP pro mladé rodiny s případnými půjčkami, slevami.

2. VÝCHODISKA ANALÝZY POTŘEB RODIN OLOMOUCKÉHO KRAJE

2.1 Demografie

Olomoucký kraj je šestým nejlidnatějším mezi ostatními čtrnácti kraji v České republice a podílí se šesti procenty na celkovém počtu obyvatel.

Počet rodin v jednotlivých správních obvodech obcí Olomouckého kraje je proměnlivý, nejvíce rodin žije v Olomouci, nejméně v ORP Konice. V současnosti lze zaznamenat pokles počtu obyvatel v ORP Jeseník, Konice a Zábřeh na Moravě. Počet obyvatel se zvyšuje především v obcích příměstských regionů (okolí Olomouce, částečně i Prostějova a Šumperka). ORP Jeseník, který náleží mezi regiony, jejichž rozvoj je třeba s ohledem na vyrovnávání rozdílů mezi jednotlivými územními celky podporovat, se nachází v počtu rodin na pátém místě mezi třinácti obcemi s rozšířenou působností.

Věk

Olomoucký kraj je na šesté pozici s ohledem na průměrný věk populace České republiky. Podle nejnovějších údajů se však průměrný věk obyvatel Olomouckého kraje snížil, obyvatelé jsou tedy „mladší“, což je pozitivní zjištění, nicméně dlouhodobý trend stárnoucí populace přetrvává.

Nízká porodnost v minulých letech početně oslabil některé věkové kategorie v populaci Olomouckého kraje (srovnání roku 2007 s rokem 2005). Jedná se konkrétně o věkové skupiny od 10 do 29 let, přesněji o věkové kategorie: 10 – 14 let - snížení o 4 797 obyvatel; 15 – 19 let - snížení o 426 obyvatel; 20 – 24 let - snížení o 1 087 obyvatel; 25 – 29 let - snížení o 4 252 obyvatel. Četnostní výkyvy počtu obyvatel, tudíž i výkyvy počtu rodin se nutně promítají do situace ve školství a na trhu práce a to snížením aktuálního počtu žáku (pro věkové skupiny 10-15 let), či potenciálních studentů (16-26 let) i potenciálním počtem ekonomicky aktivní populace v Olomouckém kraji.

S ohledem na populační vývoj je negativním demografickým jevem zvyšující se index stáří. V roce 2006 poprvé v Olomouckém kraji počet seniorů ve věku 65 a více let převýšil počet dětí (do věku 14 let) v populaci. Počet obyvatel v předproduktivním (do 14 let) a poproduktivním věku (65+) je však v současnosti o jedno procento vyšší. Zvyšování indexu stáří má důrazný dopad na ekonomiku a sociální sféru – zvýšenou potřebu financí na penze, ale i na sociální a zdravotní služby.

Vývoj celkového počtu narozených dětí v Olomouckém kraji je ve srovnání s republikovým vývojem velmi mírný. Nárůst obyvatel v ČR je rychlejší. V minulých letech však došlo k nárůstu počtu narozených dětí ve všech ORP OK. Nicméně i tyto údaje jsou velmi proměnlivé a závisí zejména na socioekonomických faktorech v dané oblasti. Téměř konstantní situace je na Konicku. V oblastech Lipníka nad Bečvou, Mohelnicka a Jesenicka dochází k výkyvům v počtu narozených dětí.

Pohlaví

Ženy mají v populaci ČR i uvnitř jednotlivých krajů zhruba o dvě procenta vyšší zastoupení než muži.

Vzdělání

Vzdělanostní struktura obyvatel v OK zhruba odpovídá vzdělanostní struktuře v celé republice. Olomoucký kraj se nachází na pátém místě v počtu obyvatel s vysokoškolským vzděláním za hlavním městem Prahou, Jihomoravským krajem, dále Moravskoslezským a Středočeským krajem.

Největší podíl obyvatel pouze se základním vzděláním je v okrese Jeseník a Šumperk. Největší podíl vysokoškoláků je v okrese Olomouc a Přerov.

Rodinný stav

V Olomouckém kraji je, ve srovnání s celorepublikovým údajem, větší podíl svobodných a ženatých (vdaných) občanů a menší podíl občanů rozvedených a ovdovělých. V porovnání s aktuálními celorepublikovými údaji se však zvýšil podíl dětí narozených mimo manželství, a to o téměř jedno a půl procenta.

Nejvíce rozvodů v Olomouckém kraji připadá na město Olomouc (téměř polovina všech rozvodů). Téměř čtvrtina rozvodů náleží Šumpersku, necelá pětina Přerovsku. S menšími podíly rozvodů se potýká Prostějovsko a Jesenícko.

Nejvíce rozvodů rodin se třemi a více dětmi je v okresech Olomouc a Šumperk. Na Jesenícko, mírně i Přerovsku, je podíl rozvedených rodin se dvěma dětmi, oproti podílu rodin s jedním dítětem, vyšší než v ostatních okresech. Podíly rozvedených rodin s jedním a dvěma dětmi jsou v ostatních okresech přibližně stejné.

2.2 Trendy rodinného života

Trendy rodinného života chápeme jako aktuální jednání členů rodin, které se promítá do všech oblastí života. V současnosti můžeme např. vysledovat změny např. v jednání vysokoškolsky vzdělaných žen, které oproti minulosti sice preferují spíše tradiční typ rodiny založený na její legitimizaci prostřednictvím manželství, ale plánování dětí odkládají na pozdější dobu až kolem třiceti let. Rovněž jsou patrné změny v jednání mnoha párů, které oproti manželství preferují soužití nesezdaná. Toto jednání může být zdrojem poklesu sňatečnosti. Mladým párům zřejmě chybí motivace k manželství a rodičovství, která se může projevit i jako nezamýšlený důsledek sociální politiky státu.

Nezaopatřené děti

Podíly nezaopatřených dětí v jednotlivých krajích ČR variiují v rozmezí tří procent, situace je tedy ve všech krajích obdobná. Více než třetina všech domácností, (tj. rodin ve významu souboru osob společně bydlících, které se společně podílejí na úhradě základních výdajů) má ve své péči alespoň jedno dítě. Ostatní domácnosti jsou tvořeny buď jenom jedním členem, nebo děti ve společné domácnosti nemají (např. senioři, děti již mimo původní rodinu, bezdětní). Největší podíl

všech domácností (pětina, tj. 20 %) má pouze jedno dítě. Dvě děti má 14 % domácností a přibližně 4 % domácností má ve své péči více než 3 děti.

V Olomouckém kraji v rodinných domácnostech s dítětem je podíl rodin s jedním dítětem o jedno procento vyšší než podíl rodin se dvěma dětmi, jichž je 45 %. Zbýlých devět procent náleží rodinám se třemi a více dětmi, tedy těm rodinám, které zpravidla považujeme za ohrožené. Ve srovnání s ostatními kraji je v Olomouckém kraji více rodin pouze s jedním dítětem a nachází se na třetím místě v pořadí za krajem Plzeňským a Karlovarským. Ve všech ostatních krajích je podíl rodin se dvěma či více dětmi větší.

Nejvíce nezaopatřených dětí je v ORP Olomouci, následují ORP Prostějov a Šumperk. Správní oblast s nejmenším počtem nezaopatřených dětí je Konicko.

Rodina se specifickou potřebou

Neúplné rodiny vznikají v důsledku rozvodu rodičů, rozhodnutím matky neuvést jméno otce po narození dítěte nebo úmrtím jednoho z rodičů. Na území Olomouckého kraje je mezi rodinami s dětmi evidována přibližně čtvrtina *rodin neúplných*. Největší podíl nezaopatřených dětí v neúplných rodinách náleží rodinám s jedním dítětem. Úplné rodiny mají nejčastěji dvě děti.

V rodinách s dětmi se vyskytuje přibližně 3-5 % dětí se *zdravotním postižením*. Pro tři čtvrtiny rodin se členem se zdravotním postižením rodinný život spíše problematický není (ve smyslu střetu zájmů jednotlivců, různorodých potřeb v rodině apod.). Problémovost rodinného života je však závislá na typu postižení. Problémy s rodinným životem mají nejvíce zrakově postižení (přibližně pětina osob se zdravotním postižením, dále postižení mentálně a duševně (méně než pětina osob se zdravotním postižením). U ostatních skupin zdravotně postižených problémovost klesá pod 10 %. Současná ekonomická situace včetně konkurenčního prostředí tržní ekonomiky je příčinou všeobecného nedostatku pracovních příležitostí nejen pro zdravotně postižené. Hlavním smyslem zaměstnanosti zdravotně postižených často nemusí být možnost finančního výdělků, ale umožnění co nejširších sociálních kontaktů a pracovní rehabilitace.

Na základě evidence Krajského úřadu Olomouckého kraje bylo v roce 2008 evidováno 43 nových žádostí o *osvojení* a 19 žádostí o umožnění *pěstounské péče*, v uvedeném roce tak zájem o náhradní rodinnou péči projevilo 62 nových žadatelů. Nejvíce přijatých žádostí o osvojení dětí bylo v Olomouci.

K *romské národnosti* se v Olomouckém kraji přihlásilo (SLDB 2001) 868 občanů, tj. 0,1 %. Odborníci (romští poradci) odhadují 2 až 3% podíl romské populace na obyvatelstvu ČR. Odhaduje se, že téměř devadesát procent občanů romské populace je bez zaměstnání. Pracovní zkušenost však většinou má více než polovina této populace. Problematická zaměstnatelnost pramení z nízké kvalifikace (vyšší vzdělání je vázáno na vyšší zaměstnanost); demotivující role současného systému dávek sociální péče, příslušnosti k pohlaví (je zpravidla zaměstnáno více žen než mužů); nároků na výši platu; osobnostních charakteristik jedinců (např. předsudky nezaměstnaných).

Na území Olomouckého kraje žijí necelá dvě procenta rodin, jež je možno označit jako rodiny přistěhovalců.

Nové trendy v rodinách, angažované otcovství; rovné příležitosti mužů a žen

Vedle tradičního modelu rodiny, který je založen na jasně rozdělených rolích muže – živitele a ženy - pečovatelky, se také v Česku v posledních letech stále častěji začíná objevovat nový model, v jehož rámci se muži mnohem více angažují při péči o děti a domácnost. Odborné publikace v této souvislosti používají výrazy jako pečující, angažovaní, aktivní, noví otcové, nebo

dokonce „matkové“ (tj. mateřští otcové). Mezi hlavní důvody, proč muži odcházejí na rodičovskou dovolenou, můžeme počítat ty ekonomické. Sem můžeme počítat situace, kdy muž ztratí práci, nebo když jeho manželka vydělává v práci více než on. Mezi další důvody patří touha zažít něco nového a věnovat se více svým dětem, zdravotní postižení partnerky nebo snaha umožnit jí kariérní růst.

Překážkami v angažovaném otcovství, jsou zejména ekonomické důvody – muži stále vydělávají v průměru o 25 % více než ženy, dále společnost oceňuje spíše muže živitele než pečovatele.

Ve sladování profesních a rodinných rolí, které ústí do rovných příležitostí mužů a žen v rodinách, dochází k problémům nejen se zaměstnavateli, kteří nemívají pochopení pro variabilní formy zaměstnanosti (zkrácená pracovní doba, práce prostřednictvím internetu apod.), ale i v legislativě, která diskriminuje zejména pečující otce. Stanovení důchodového věku je rozdílné pro muže a ženy, důchodový věk žen se dále snižuje v závislosti na počtu vychovaných dětí. Ze zákona tedy vyplývá automatický předpoklad, že doma s dítětem zůstává a pečuje o ně především žena. Vytváří se tak prostředí, které přispívá k demotivaci mužů k využívání rodičovské dovolené a k přebírání péče o dítě.

2.3 Sociálně ekonomická situace rodin

Sociálně ekonomická situace rodin je závislá na hospodářském rozvoji Olomouckého kraje. Některé oblasti kraje jsou vymezeny (v usnesení vlády ze dne 17. května 2006 č. 560) jako regiony se soustředěnou podporou státu, jejichž rozvoj je třeba s ohledem na vyvážený rozvoj státu a vyrovnávání rozdílů mezi jednotlivými územními celky podporovat.

Mezi hlavní překážky hospodářského rozvoje Olomouckého kraje lze zařadit vysoký podíl odvětví s nízkými mzdami, malé zastoupení služeb v ekonomické struktuře kraje a nezaměstnanost. Významným negativním faktorem je i špatná dopravní dostupnost některých částí kraje, zejména okresu Jeseník, který je od zbytku kraje oddělen hřebenem Hrubého Jeseníku.

Průměrná míra nezaměstnanosti byla v Olomouckém kraji v letech 2004-2005 druhá nejvyšší v ČR. Od roku 2006 začala klesat rychleji než republikový průměr nezaměstnanosti a v roce 2008 jej převyšovala pouze o necelé 1 %.

Mezi hospodářsky slabé regiony patří území okresů Jeseník a Šumperk. Míra nezaměstnanosti je nejvyšší v ORP Jeseník a Lipník n.B. a nejnižší v ORP Olomouc a Prostějov. Od roku 2007 začala míra nezaměstnanosti stoupat ve všech ORP, nejvýraznější vzestup byl zaznamenán v ORP Mohelnice, dále pak v ORP Uničov a Konice.

Od počátku roku 2009 dochází k nárůstu počtu uchazečů o zaměstnání. Po poklesu v letech 2007 a 2008 jejich počet po 1. čtvrtletí 2009 dosáhl hodnot z počátku roku 2007 s tím rozdílem, že v současné době je vyšší počet mužů než žen hledajících zaměstnání. Všechny okresy Olomouckého kraje zaznamenaly značný meziroční nárůst počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo, což bylo způsobeno poklesem počtu volných pracovních míst. Nedostatek pracovních příležitostí zasáhl zejména okres Jeseník, který vykazoval ke konci roku 2008 nejvyšší počet uchazečů (27) na 1 volné pracovní místo v rámci celé České republiky. Hlavní problém nezaměstnanosti odborníci spatřují v rekordních propadech počtu volných pracovních míst. Za poslední rok jich v důsledku kritické ekonomické situace ubylo přes sto tisíc.

Při srovnávání výše mezd v jednotlivých krajích ČR se Olomoucký kraj dlouhodobě umísťuje na posledních místech (13. – 14. místo mezi 14 kraji ČR). Průměrný roční čistý příjem Olomouckých obyvatel je pod 100 000 Kč za rok. Přestože průměrné roční příjmy obyvatel Olomouckého kraje jsou druhé nejnižší v ČR, disponibilní důchod je spíše průměrný.

Pro období let 1997 – 2007 je typický prudký růst zadluženosti českých domácností. Rodiny signalizují svým chováním potřebu zajistit finance na bydlení a řešit svou bytovou situaci co možná nejrychleji.

Nejvíce domácností (více než polovina) žije v Olomouckém kraji v rodinných domech. Více než třetina domácností žije v bytech se třemi a více než čtvrtina se dvěma obytnými místnostmi. Ve srovnání s ostatními kraji ČR byl v Olomouckém kraji zaznamenán nejvyšší podíl domácností žijících v bytech „ostatních“ bezplatně užívaných (7 %).

2.4 Institucionální zajištění rodinné politiky

V rámci organizační struktury krajů je realizace rodinné politiky obvykle zaštitěná odborem sociálních věcí. Obdobně tomu je v případě obcí, kde záležitosti rodinné politiky spravují odbory sociálních věcí. Takto je organizačně zajištěná i rodinná politika v rámci Krajského úřadu Olomouckého kraje, Magistrátu města Olomouc a větších obcí Olomouckého kraje. Problematika rodiny se však dotýká vesměs všech oborů zřizovaných v krajích a obcích. Nicméně samostatný odbor pro rodinu vytvořen není. V Olomouckém kraji pracuje Komise pro rodinu a sociální záležitosti, v obcích pracují komise pro sociálně právní ochranu dětí a komise pro prevenci kriminality, v nichž je pro-rodinná problematika implicitně obsažena.

Institucionální zajištění pro-rodinné politiky se děje prostřednictvím nabídek celé řady služeb pro rodiny s dětmi a to pro děti v různých věkových skupinách. Nabídky jsou orientovány zejména jako služby péče o děti v jejich raném věku a vesměs po celou dobu jejich růstu, od předškolního a mladšího školního věku až po dospělost, kdy se jedná o služby zaměřené na způsoby trávení volného času a další. Zřizovatelem těchto nejrůznějších služeb je zpravidla Olomoucký kraj, obec, občanské sdružení nebo soukromá osoba.

Služby jsou určeny pro rodinu běžnou, funkční i pro rodinu vyžadující specifickou pomoc (např. děti s postižením). Služby orientované na rodinu se specifickou potřebou se prolínají se všemi službami zaměřenými na jakoukoliv rodinu.

Institucionální zajištění rodinné politiky orientované na běžnou rodinu (funkční) – nevyžadující specifickou pomoc

Péče o děti

V Olomouckém kraji lze vyhledat čtyři zařízení typu jeslí pro děti do tří let a to v Olomouci, Přerově, Prostějově a Jeseníku. V srpnu 2009 byly v Olomouci otevřeny další, avšak první soukromé jesle. Také plánování počtu jeslí či mateřských škol je zpravidla založeno na populačním vývoji a odtud odvozených tradičních statistických prognóz. Ty se však obecně stávají problematickými v situaci celospolečenské nebo ekonomické změny.

V současnosti existuje řada zařízení v Olomouckém kraji, kam mohou rodiče krátkodobě svěřit dítě do péče. Jedná se např. o mateřská centra a dětské koutky zřizované nestátními organizacemi či soukromými osobami, např. v Olomouci. O jejich provozu jsou občané informováni např. prostřednictvím letáků, plakátů a častěji i prostřednictvím internetu.

Vzdělávání dětí a mládeže (mimo výchozí rodinu)¹²

V Olomouckém kraji je evidováno 276 základních škol, z nichž ve 167 základních školách je jejich součástí i škola mateřská, a 174 škol mateřských (celkem 341 MŠ). Vedle toho působí 122 různých středních škol. Jedná se o 20 gymnázií, 51 středních odborných škol, 44 středních odborných učilišť a 7 vyšších odborných škol (VOŠ), z nichž 4 jsou zřizované Olomouckým krajem, 2 církví a jedna soukromým subjektem. Celkově je evidováno osm škol a školských zařízení zřizovaných církvemi, a to v lokalitách Olomouc, Prostějov a Přerov (2x SŠ, 1x ZŠ a 2x VOŠ a 1x další specializovaná škola). Dále jsou evidovány tři jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky, a to v Olomouci, Přerově a Šumperku.

V Olomouckém kraji působí jedna univerzita, jež má veřejnoprávní statut. Univerzita Palackého v Olomouci uskutečňuje vzdělávání v bakalářských a magisterských studijních programech na 7 fakultách s více než 19 000 studenty. V detašovaných pracovištích univerzit a vysokých škol neuniverzitního typu bylo rozšířeno bakalářské studium v Šumperku Vysoká škola báňská Technická univerzita Ostrava - Fakulta strojní; v Olomouci Moravská vysoká škola Olomouc; v Přerově Vysoká škola logistiky o.p.s.; v Prostějově Technická univerzita v Liberci - Fakulta textilní; v Jeseníku Vysoká škola podnikání, a.s. Ostrava; v Hranicích Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně - Fakulta lesnická a dřevařská.

Volnočasové aktivity pro děti a mládež¹³

V Olomouckém kraji je evidováno 26 základních uměleckých škol, z nichž u 17 je zřizovatelem Olomoucký kraj, u 7 těchto škol je zřizovatelem obec a 2 školy byly zřízeny soukromou osobou. Dále je evidováno 18 středisek volného času, jako např. domy dětí a mládeže a městské domy dětí a mládeže, které nabízejí dětem a mládeži mnoho různorodých kroužků, včetně sportovních. Šest středisek volného času zřídil Olomoucký kraj, 9 středisek obec, jedno soukromá osoba a 2 střediska byla zřízena církví.¹⁴

V Olomouckém kraji působí další sportovní zařízení, jako „Sdružení spolky pro děti a mládež“, tělovýchovné jednoty, sportovní a tělovýchovné spolky a kluby. Celkem se jedná o 163 zařízení.¹⁵

Poradenství

Olomoucký kraj je zřizovatelem manželských, rodinných a pedagogicko-psychologických poraden se sídlem v Olomouci a pobočkami ve větších městech (býv. okresních). Má v evidenci klinické psychology, kteří jsou rodinám v případě potřeby k dispozici.

Prevence kriminality

V Olomouckém kraji bylo přijato 485 projektů prevence kriminality, z toho téměř dvě třetiny se sociální problematikou.

¹² Stránky KÚ OK, 2009. V současnosti údaje českého statistického úřadu uvádějí vyšší počty mateřských a základních škol.

¹³ Stav k březnu 2009

¹⁴ Uvedené počty vycházejí z informací o podporovaných projektech kofinancovaných EU, nejedná se o vyčerpávající přehled.

¹⁵ K dalším volnočasovým aktivitám patří např. turistika, plavání, cyklistika, inline bruslení, nordic walking, spinning, aerobic, bike parky, skate parky a ze sportovních aktivit, např. fotbal, tenis, volejbal, badminton.

Další projekty rodinné politiky

Olomoucký kraj podporuje projekt Rodinné pasy, který dosud využívají necelá 4 % z rodin s dětmi.

Olomoucký kraj podporuje kampaň Společnost přátelská rodině. Kampaň je založena na soutěži s předem danými „pro-rodinnými“ kritérii, která zaručují „přátelství k rodině“ a která proběhla v květnu 2009 podruhé. Ocenění za poslední dva roky získalo 16 firem.

Institucionální zajištění rodinné politiky orientované na rodinu se specifickou potřebou

Olomoucký kraj je zřizovatelem 24 mateřských, základních i středních škol pro děti a mládež se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním. K institucionálnímu zajištění potřeb rodin se specifickou potřebou přispívají jednak sociální služby vymezené zákonem (č. 108/2006 Sb. o sociálních službách), jednak další služby, které sice zákonem vymezeny nejsou, ale lze je chápat jako služby doprovodné. Zastupitelstvo Olomouckého kraje přijalo „Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji“ (24. 9. 2008), v němž jsou s formulované cíle a opatření orientované na občany, kteří jakoukoliv sociální službu potřebují, zvláště se však zaměřuje na cílovou skupinu „Děti, mládež a rodina“. Ve většině správních obvodů ORP byly přijaty Komunitní plány sociálních služeb.

K institucionálnímu zajištění potřeb *rodiny se specifickou potřebou, konkrétně neúplné rodiny*, by mohlo významnou měrou přispět vybudování tzv. mediačních center, jež na území Olomouckého kraje dosud chybí.

2.5 Potřeby rodin zaměřené na sociální služby

Na území Olomouckého kraje byly realizovány průzkumy potřeb veřejnosti a uživatelů sociálních služeb v průběhu let 2005 až 2007 v oblastech Jesenicko, Mohelnicko, Uničovsko, Litovelsko, Záhoří a Pobečví, Šumpersko, Přerovsko, Prostějovsko, Olomoucko a Konicko a ve městech Olomouc a Šumperk v rámci projektů „Komunitní plánování sociálních služeb“. Cílem průzkumů bylo zmapovat potřeby občanů orientované na aktuální i potenciální využívání sociálních služeb v uvedených regionech. Sekundární analýzou¹⁶ těchto průzkumů byla získána následující zjištění.

Dostupnost

Dostupnost sociálních služeb byla hodnocena nadprůměrně (prostřednictvím indexu spokojenosti se službami ve významu školní stupnice). Nejlépe byla hodnocena v zařízeních poskytujících sociální služby spokojenost „s personálem“, na dalších místech „s mezilidskými vztahy“, „s ochotou personálu“, „s dosahem v regionu (do 30 min jízdy autobusem/vlakem)“, „s provozem služeb (vhodné rozmezí provozní doby)“, „s dopravou (v dosahu MHD do 10 min chůze)“, „s odstraněním architektonických bariér (v zařízeních)“, „s finanční dostupností“, „s kapacitou zařízení (dostatek lůžek, sociálních pracovníků, dalších odborníků apod.)“ a nejmenší spokojenost byla „s informovaností o sociálních službách“.

¹⁶ Údaje získané těmito výzkumy lze aplikovat na problematiku rodiny v Olomouckém kraji, neboť některými z cílových skupin, na něž byl výzkum orientován, byly „rodina s dětmi“, „dětí a mládež“ a veřejnost. Odpovídající zjištění byla ze zdrojových údajů vytříděna a pro problematiku rodin s dětmi lze předložit validní údaje.

Informovanost

Přestože informovanost o poskytování sociálních služeb je odborníky chápána jako velmi dobrá, rodiny informovanost o sociálních službách řadily celkově na poslední místo. V obdobích začínajících problémů či krizí v rodinách vždy bude pro získání potřebných informací nejdůležitější osobní mezilidský kontakt. Rodiny často používají internet jako informační zdroj o sociálních službách. Důležitou okolností je, že by rodiny uvítaly informace z hromadných sdělovacích prostředků, příp. ze škol a od zaměstnavatelů.

Pokud by někdo z rodiny byl odkázán z důvodu zdravotního stavu na pomoc druhých, byla by nejčastěji upřednostňována „domácí péče“, nicméně některé rodiny by uvítaly i různé varianty pobytových zařízení.

Druhy sociálních služeb

Druhy sociálních služeb byly získány roztříděním sociálních služeb na poradenství, péče, prevence a technické (např. zajištění dopravy, donášky). Celkově v Olomouckém kraji jsou sociální služby, týkající se péče, poradenství a prevence, které rodiny s dětmi vyžadují, převážně rovnoměrné, jsou uváděny v podobných podílech (téměř třetinami).

Služby péče jsou nejčastěji vyžadovány v Záhoří a Pobečví a na Olomoucku. Služby prevence na Prostějovsku, Poradenství na Jesenicku a odstraňování technických bariér je vyžadováno na Konicku.

Volba druhů společensky nejdůležitější sociální služby vyžadované rodinami je závislá na příslušnosti dotázaných respondentů ke konkrétnímu regionu a je způsobena zvýšeným výskytem odpovědí požadovat následující druhy sociálních služeb na:

- Litovelsku, Mohelnicku a na Konicku požadovat technické druhy sociálních služeb;
- Uničovsku požadovat prevenci a technické druhy sociálních služeb;
- Jesenicku poradenství;
- Záhoří a Pobečví, Olomoucku a na Šumpersku péči;
- Prostějovsku prevenci jako druh sociálních služeb.

Konkretizace sociálních služeb vyžadovaných rodinami

Rodiny častěji volily v Olomouckém kraji sociální služby jako společensky nejdůležitější:

- Služby pro mladé rodiny s dětmi (krátkodobé hlídání dětí apod.)
- Služby na získání zaměstnání a pracovní poradenství
- Rozšíření informovanosti a poradenství ohrožující zdraví
- Rozšíření sociálně zdravotních služeb
- Služby pro zdravotně postižené občany a jejich rodiny
- Služby pro občany v krizi (drogově závislé, vyloučené apod.)

V jednotlivých regionech

Uničovsko

- Služby pro mladé rodiny s dětmi
- Služby na získání zaměstnání a pracovní poradenství
- Rozšíření informovanosti a poradenství o oblastech problémů ohrožující lidské zdraví
- Rozšíření služeb umožňujících soběstačnost jedince

- Rozšíření služeb pro seniory a jejich rodiny
- Služby orientované na menšiny ve společnosti
- Služby pro občany v krizi (drogově závislé, vyloučené apod.)

Mohelnicko

- Rozšíření informovanosti a poradenství o oblastech problémů ohrožující lidské zdraví
- Bydlení pro občany v životní krizi
- Rozšíření nabídky pro využití volného času
- Zajištění služeb mimo obvyklou pracovní dobu

Jesenicko

- Služby orientované na získání zaměstnání a pracovní poradenství
- Celkové rozšíření informovanosti o sociálních službách

Litovelsko

- Rozšíření sociálně zdravotních služeb
- Služby pro matky s dětmi v krizi
- Rozšíření informovanosti a poradenství pro různé oblasti života
- Na rozšíření pěstounské péče

Šumpersko

- Rozšíření informovanosti o problémech ohrožujících zdraví
- Rozšíření služeb pro zdravotně postižené občany a jejich rodiny
- Bydlení pro zdravotně postižené
- Celkové rozšíření informovanosti o sociálních službách
- Služby na získání zaměstnání a pracovní poradenství pro různé skupiny osob
- Bydlení pro občany v životní krizi
- Na možnost bezplatného přístupu k internetu
- Na rozšíření pěstounské péče
- Služby pro osamělého rodiče s dětmi v krizi

Olomoucko

- Služby na získání zaměstnání a pracovní poradenství
- Na možnost bezplatného přístupu k internetu (*např. WiMax v Olomouci a okolí*)
- Na rozšíření pěstounské péče
- Bydlení pro zdravotně postižené
- Služby pro osamělého rodiče s dětmi v krizi
- Rozšíření nabídky pro využití volného času
- Odstraňování architektonických bariér

Prostějovsko

- Rozšíření poradenství pro různé oblasti života
- Služby na získání zaměstnání a pracovní poradenství
- Služby orientované na menšiny ve společnosti
- Rozšíření nabídky pro využití volného času
- Rozšíření služeb umožňujících soběstačnost jedince
- Pro zdravotně postižené občany a jejich rodiny

- Rozšíření služeb pro seniory a jejich rodiny
- Bydlení pro občany v životní krizi
- Na možnost bezplatného přístupu k internetu

Záhoří a Pobečví

- Rozšíření poradenství pro různé oblasti života
- Služby pro občany v krizi (drogově závislé, vyloučené apod.)
- Rozšíření nabídky pro využití volného času
- Rozšíření informovanosti pro různé oblasti života
- Služby na získání zaměstnání a pracovní poradenství
- Rozšíření služeb pro seniory a jejich rodiny
- Bydlení pro zdravotně postižené

Konicko

- Rozšíření informovanosti a poradenství o oblastech problémů ohrožující lidské zdraví
- Bydlení pro občany v životní krizi
- Rozšíření nabídky pro využití volného času
- Zajištění služeb mimo obvyklou pracovní dobu

3. SOCIOTECHNICKÁ DOPORUČENÍ

Vypracování oblastí podpory zahrnuje devět základních oblastí: demografii, ekonomii, trendy rodiny, rodinná centra, analýzy, síť služeb, informovanost, projekty a instituce. Specifikace navrhovaných opatření směřující k zajištění rodinné politiky Olomouckého kraje je uvedena v příloze.

Demografie: Podporovat pozitivní demografický vývoj v OK prostřednictvím zavádění takových opatření, která budou zajišťovat relativní demografickou stabilitu obyvatelstva.

Příklady projektů	Demografie
1.	Přímá finanční podpora při narození 1.dítěte (1000,- Kč), na zvýšení porodného pro druhé až čtvrté dítě v rodině (1200,- Kč; 1300,- Kč; 1400,- Kč; páté a další 1000,- Kč)
2.	Podporovat projekty zaměřené na výchovu a vzdělávání mládeže prostřednictvím přednášek a besed ve školách II. stupně (např. témata v oblasti výchovy k manželství a rodičovství)

Ekonomie: Podporovat ekonomickou a sociální autonomii a stabilitu rodin posilováním osobní zodpovědnosti v rodinách. Podpora politické angažovanosti pro návrhy na opatření ve prospěch rodin s dětmi.

Příklady projektů	Ekonomie
1.	Podporovat projekty a aktivity organizací (státních, soukromých apod.), které jsou nasměřovány k zachování stávajícího počtu pracovních míst. (V době ekonomické krize např. dočasným snížením současných mezd všem zaměstnancům o stejné procento.)
2.	Podporovat projekty zaměřené na vzdělávání rodičů na rodičovské dovolené v oblastech rodinných a profesních kompetencí a pro zajištění pracovních příležitostí po návratu z MD/RD

Trendy: Respektovat měnící se formy rodinných společenství se změnou genderových a kulturních stereotypů. Realizovat opatření, která umožní rodičům sladit jejich rodinné, zaměstnanecké a celospolečenské role tak, aby tím nebylo ohroženo jejich rodičovství.

Příklady projektů	Trendy
1.	Podporovat aktivity firem a podniků, které povedou k vytváření pracovních míst na zkrácený pracovní úvazek (mediální podpora)
2.	Podporovat projekty a aktivity, které budou reagovat na aktuálně měnící se demografickou situací v obcích. Proměnlivému počtu populace upravovat institucionální zařízení (školky, jesle) jako zařízení multifunkční – nerušit zařízení, ale měnit obsah podle aktuální situace (jesle, školky, kluby, volnočasová centra apod.) – monitorování požadavků a naplnění počtu dětí v MŠ
3.	Podporovat projekty zaměřené na zřizování firemních školek, jeslí – spolupráce s odpovídajícími institucemi – např. prezentací firmy na stránkách regionálních časopisů, v regionálním vysílání apod., případně motivace formou daňových výhod
4.	Respektovat multikulturnost rodin. Podporovat projekty zajišťující informovanost a propojování rodin cizinců a národnostních menšin s rodinami majoritní společnosti
5.	Podporovat projekty zaměřené na variabilitu provozní doby v jeslích, MŠ, školních družinách apod. (Zvýšení zaměstnanosti, zvýšení úvazků v zařízeních apod. podle potřeb rodičů.)

Rodinná centra: Podporovat zřízení centra resp. center pro rodinný život. Rodinná centra mohou zajištěním stabilního prostoru k setkávání rodin zastřešovat rodinný život ve všech formách, a to v těch městech a obcích, kde by si to rodiny přály. Umožnit, aby vědomí rodinných společenství postupovalo veškerými aktivitami občanů.

Příklady projektů	Rodinná centra
1.	Zahájení jednání o možnosti vytvoření Centra pro rodinu a sociální péči – jako samostatného zařízení, případně jako varianta současného poradenského centra sociálních služeb, případně jako samostatné zařízení zřizované nestátní neziskovou organizací.
2.	Podporovat projekty zaměřené na vytvoření/vybudování rodinných center v návaznosti na již existující mateřská centra s rozšířeným názvem „Mateřská a rodinná centra“. Jednalo by se o rozšíření aktivit MC, které by měly flexibilně reagovat na změnu demografické struktury obyvatel (někdy MC, jindy školka, RC apod.)

Analýzy: Umožnit sledování situace rodin prostřednictvím zveřejnění statistických údajů o rodině a výsledků průzkumů rodin v OK. Zajistit znalost aktuálních potřeb těch, které rodinný život žijí, záměrů těch, kteří o pro-rodinné politice rozhodují, i těch, kteří rodinám poskytují služby. Vyhodnocovat situace rodin v OK prostřednictvím terénních šetření a navrhnout opatření ve prospěch rodin v OK.

Příklad projektu	Analýzy
1.	Podporovat projekty zaměřené na zjišťování a vyhodnocování údajů o rodinách využitím stávajících zařízení OK, případně jiných organizací (Rodinné a manželské poradny, Poradenského centra sociálních služeb, MC, RC a dalších subjektů)

Sítě služeb pro rodiny s dětmi: Podporovat rozvoj sítě služeb pro rodiny s dětmi tak, aby rodinám usnadňovaly plnění jejich základních funkcí. Podporovat plánování služeb pro rodinu, jehož účelem je zajištění dostatku zařízení institucionální i neinstitutonální péče o děti všech věkových kategorií, rozvoj volnočasových aktivit dětí, služeb orientovaných na podporu soudržnosti rodiny a služeb náhradní rodinné péče pro děti.

Příklady projektů	Sít' služeb pro rodiny s dětmi
1.	Podpora projektu pro vybudování mediačního centra pro rodinu – v návaznosti na projekty KPSS (viz střednědobý plán rozvoje KPSS pro roky 2009-2010) a projekty ROP SM
2.	Podporovat projekty zaměřené na rozšíření infrastruktury pro rozvoj volnočasových aktivit pro děti a mládež všech věkových kategorií ve městech mimo vrcholový sport; vybudovat resp. rozšiřovat potřebná multifunkční hřiště a sportoviště, in-line stezky, skate parky, hřiště pro výuku dopravy apod.
3.	Podporovat projekty zaměřené na rozšíření infrastruktury pro rozvoj volnočasových aktivit pro děti a mládež všech věkových kategorií v rámci vrcholového sportu; vybudovat resp. rozšířit potřebná sportoviště

Informovanost: Zajistit informovanost nejširší veřejnosti o aktivitách sloužících rozvoji rodinného života, komunikovat s rodinami a takto napomáhat propagaci rodiny.

Příklady projektů	Informovanost
1.	Podporovat projekty zaměřené na zajištění informovanosti veřejnosti o všech pro-rodinných opatřeních prostřednictvím webu, médií, regionálního rozhlasu i televize
2.	Zajištění informovanosti o plánovaných službách pro rodinu

3.	Zajištění informovanosti rodin o možnostech práce na částečné úvazky
----	--

Projekty: Podporovat stávající a rozvíjet nové projekty zajišťující pro-rodinné aktivity v OK. V návaznosti na ROP SM zajistit pokračování stávajících projektů i projektů dalších.

Příklady projektů	Projekty
1.	Podpora pro rozvoj projektů Společnost/obec přátelská rodině
2.	Podpora projektů Rodinná centra, Mateřská centra, Kluby maminek
3.	Podpora rozvoje projektu Rodinné pasy v rámci přeshraniční spolupráce
4.	Podpora projektů zajišťujících zpřístupnění/otevření školních hřišť
5.	Podpora projektů pro zřizování nových a úpravu stávajících hřišť
6.	Zajištění zveřejnění oceněných obcí a společností přátelských rodině

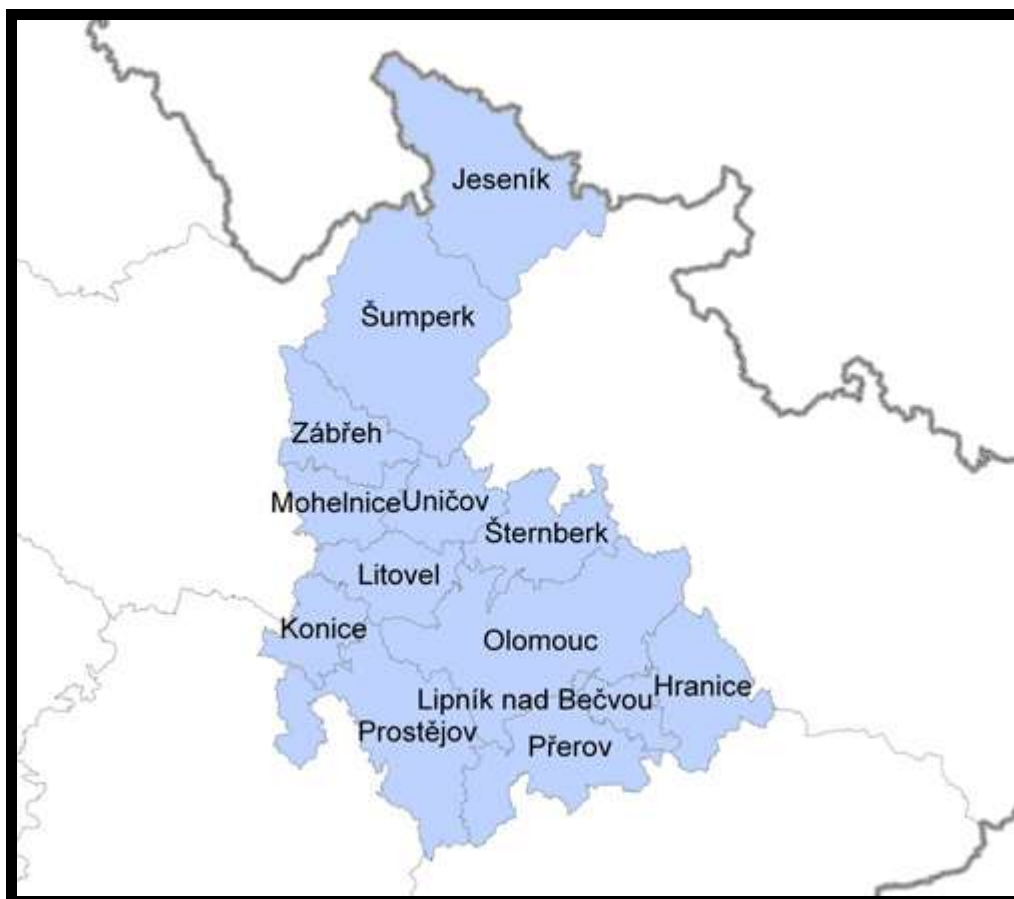
Instituce: Podporovat institucionální zajištění rodinné politiky OK, plánování rodinné politiky v Olomouckém kraji a podporovat zajištění specifických požadavků a potřeb rodin v OK. Jako specifické požadavky byly rodinami uváděny např.: Vytvoření „městských“ či „vesnických“ prostor přátelských rodině (model „želva“ před Olomouckou radnicí), „bezbariérovost měst“ pro volný průjezd dětskými kočárky, „parkovací místa“ pro rodiče s malými dětmi u obecních úřadů, „kojící (přebalovací) místnost“ na úřadech měst, podpora pro zavedení „volného odpoledne“ na vyřizování úředních záležitostí pro rodiny s dětmi u zaměstnavatelů rodičů včetně pozitivní medializace zaměstnavatelů, „rozšíření provozní doby“ ve školních družinách.

Příklady projektů	Instituce
1.	Zajištění činnosti Komise pro rodinu a sociální záležitosti jako poradní orgán Rady Olomouckého kraje pro realizaci Rodinné politiky OK
2.	Podpora aktivit obcí, které povedou k zajištění parkovacích míst u obecních úřadů pro rodiny s malými dětmi (parkovací značka s kočárkem)
3.	Podpora politické reprezentace pro rodinná opatření
4.	Podpora projektů pro realizaci diskusních setkávání nad problematikou rodin napříč celým politickým spektrem, zajištění moderování nezávislým subjektem včetně analýzy zjištění

II. ODDÍL - ZDROJOVÉ ÚDAJE A ARGUMENTACE

1. Demografie

1.1. Obyvatelstvo Olomouckého kraje, komparace demografických údajů s ostatními kraji ČR

Olomoucký kraj se rozprostírá na ploše 526 702 ha (5267 km², což tvoří 6,7 % celkové plochy České republiky. Svou rozlohou se řadí k menším regionům a zaujímá osmé místo mezi 14 kraji v ČR. Rozkládá se na území, které historicky patřilo pod Moravu a Slezsko. Jeho severní část je převážně hornatá (pohoří Hrubý Jeseník, s nejvyšší horou Praděd - 1492 m n. m.), jižní část je tvořena rovinatou úrodnou Hanou.

Kraj tvoří 5 okresů a spadá pod něj 398 obcí – z toho 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 20 správních obvodů obcí s pověřeným úřadem. 10 obcí má statut městyse a 30 má přiznaný statut města.

V těchto městech bydlí 57,6 % obyvatel kraje. Statutárními městy jsou krajské město Olomouc a město Přerov. Sídelním městem kraje je statutární město Olomouc, ve kterém žije 102 187 obyvatel. V kraji je 508 částí obcí, 4 215 ulic, 160 974 adres.

1.1.1 Obyvatelstvo

Na území Olomouckého kraje je k trvalému pobytu (nebo jakémukoliv platnému pobytu cizince či azylanta) přihlášeno 642137 obyvatel¹⁷ Olomoucký kraj je šestým nejlidnatějším¹⁸ mezi ostatními čtrnácti kraji v České republice a podílí se 6,2 % na celkovém počtu obyvatel.

Tabulka 1.1: Počet obyvatel Olomouckého kraje ve srovnání s kraji v ČR a podle pohlaví (k 31. 12. 2008)

Počet obyvatel Olomouckého kraje			
	celkem	muži	ženy
Hlavní město Praha	1233211	599038	634173
Středočeský	1230691	608114	622577
Jihočeský	636328	313867	322461
Plzeňský	569627	281627	288000
Karlovarský	308403	151498	156905
Ústecký	835891	412462	423429
Liberecký	437325	214020	223305
Královéhradecký	554520	271803	282717
Pardubický	515185	253973	261212
Vysočina	515411	255773	259638
Jihomoravský	1147146	559211	587935
Olomoucký	642137	313721	328416
Zlínský	591412	288609	302803
Moravskoslezský	1250255	612661	637594

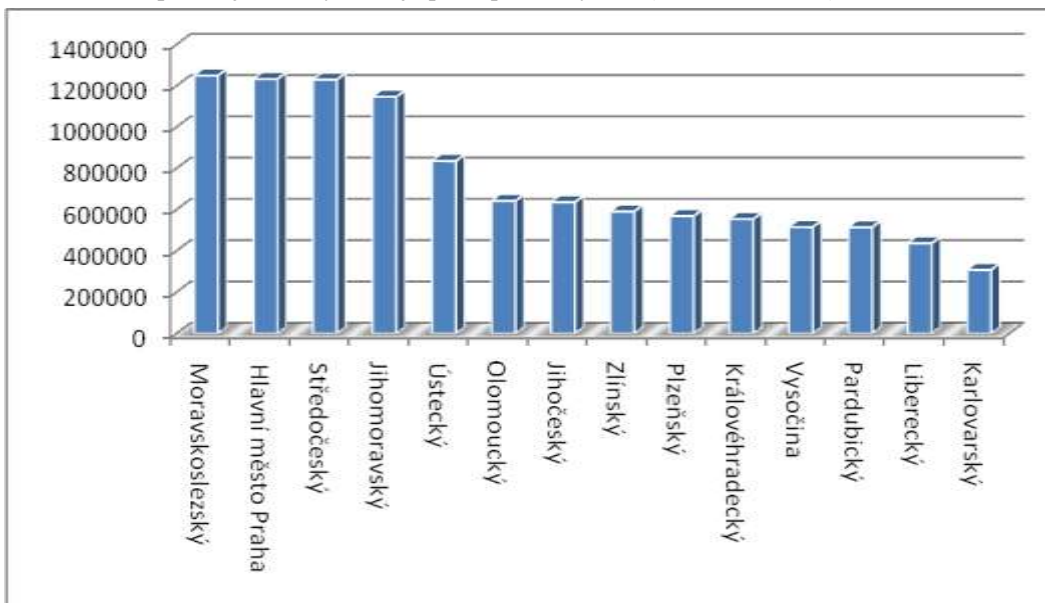
¹⁷ Ačkoliv aktualizovaný počet obyvatel Olomouckého kraje je k 21. 5. 09 již změněn (639 369 obyvatel), pro komparaci používáme údaje, k nimž jsou k dispozici informace i za ostatní kraje. Navíc na adrese MVCR <http://aplikace.mvcr.cz/adresa/m/index.html> lze nalézt informaci, že Olomoucký kraj má (stav k 29. květnu 2009) 648 258 obyvatel. Z toho se jedná o 270 928 mužů nad 15 let, 46 673 chlapců do 15 let, 286 068 žen nad 15 let a 44 589 děvčat do 15 let. Podle předběžné statistické bilance měla Česká republika k 31. březnu letošního roku 10 476 543 obyvatel. Celkový počet obyvatel od 31. prosince 2008 vzrostl o 9,0 tisíc osob (10 467 542 osob).

Pro zjištění současného vývoje hledaných charakteristik je třeba použít jak aktualizované údaje získané zpravidla pro obyvatelstvo jako takové, tak údaje o domácnostech, které jsou pro cíle získání demografických a socioekonomických charakteristik rodin legitimní. Prezentované číselné údaje v tomto dokumentu byly získány jednak ze zdrojů MVCR, jednak zdrojů dalších, a to dostupných aktualizací CSU, šetření SILIC, zdrojů MPSV, z interních zdrojů KÚ, dalších dostupných informačních systémů, rovněž vlastními výpočty a grafy. Rozdíly, které lze vysledovat komparací oficiálních údajů jsou způsobeny rozdílnými metodickými prostředky pro získávání údajů. Přesné zdrojové údaje existují pouze jako data ze SLDB realizovaného v r. 2001 a aktuálně slouží pro celkovou orientaci v problematice.

¹⁸ Hustota zalidnění je 121 obyvatel/km² - nejmenší hustotu obyvatel má okres Jeseník a Šumperk. Jestliže budeme brát v úvahu, že hustota zalidnění v ČR je 132 obyvatel/km, potom se Olomoucký kraj přibližuje průměrné hustotě zalidnění v ČR.

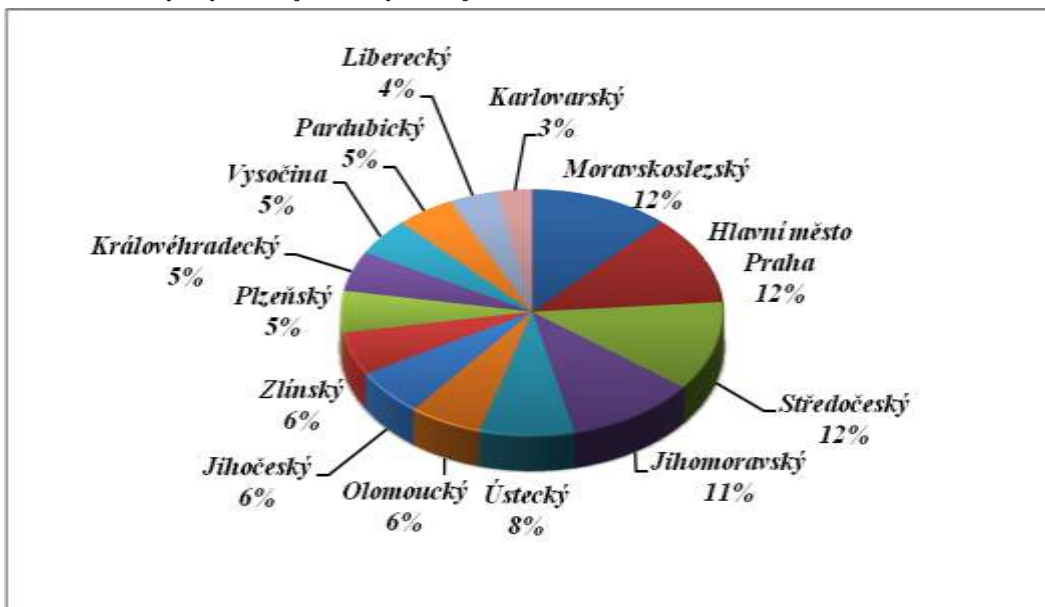

Graf 1.1: Komparace jednotlivých krajů podle počtu obyvatel (Abs, Tabulka 1.1)

Komentář k tabulce 1.1 a grafu 1.1: Olomoucký kraj se nachází v počtu obyvatel na šestém místě. Má přibližně o šest tisíc obyvatel (5 809) více než následující Jihočeský kraj.

Graf 1.2: Podíly obyvatel v jednotlivých krajích v ČR

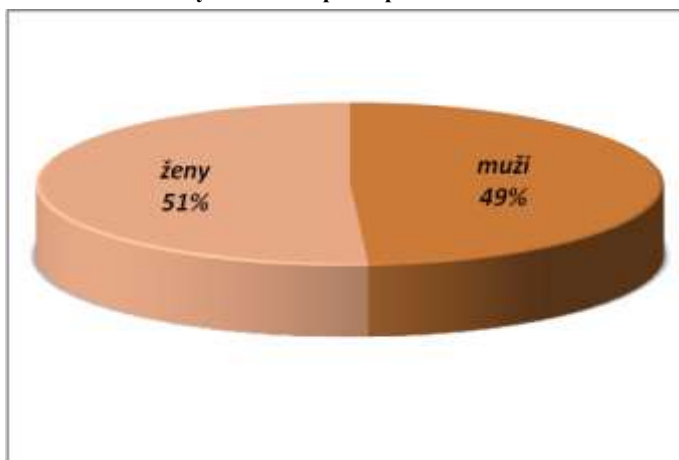

Komentář ke grafu 1.2: Olomoucký kraj se podílí šesti procenty na počtu obyvatel celé ČR.

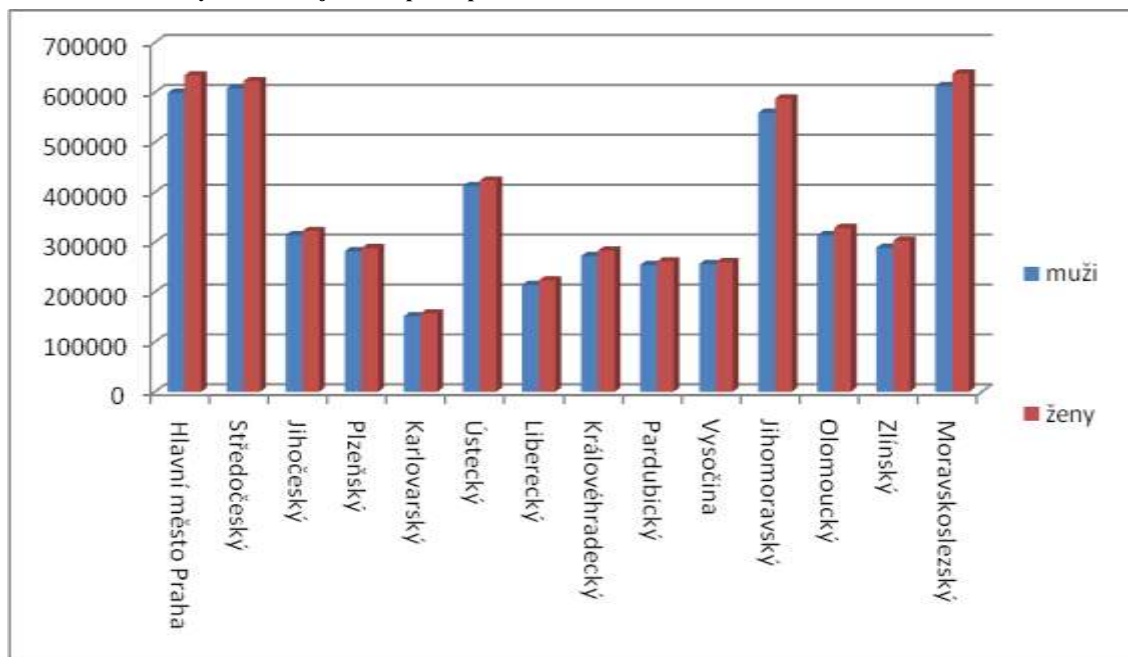

1.1.2 Pohlaví

Graf 1.3: Podíl obyvatel v ČR podle pohlaví

Graf 1.4: Počet obyvatel v krajích ČR podle pohlaví

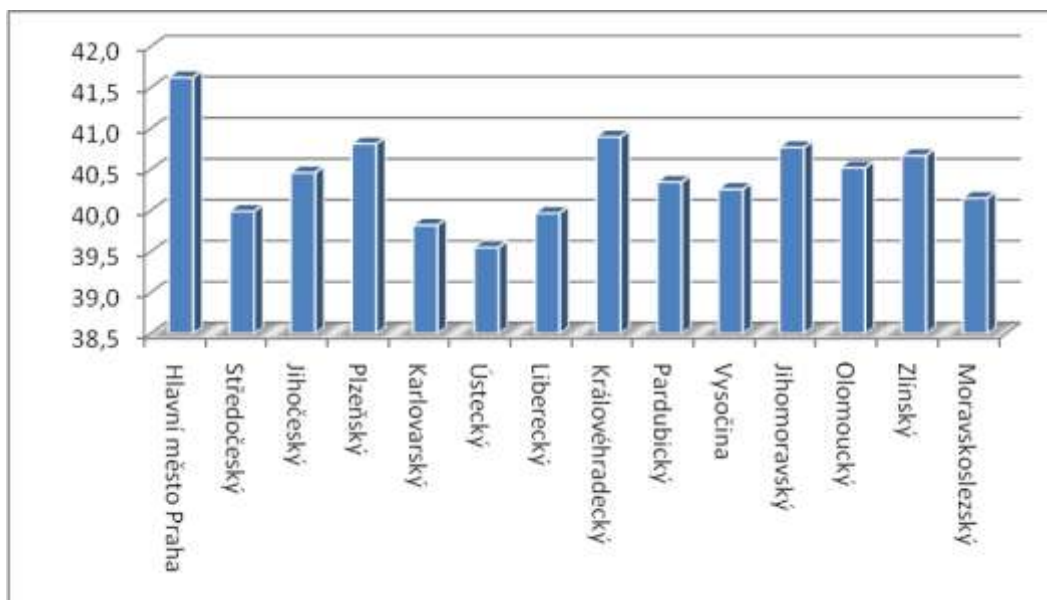
Komentář ke grafům 1.3 a 1.4: Ženy mají v populaci ČR i uvnitř jednotlivých krajů zhruba o dvě procenta vyšší zastoupení než muži.

1.1.3 Věk¹⁹

Věková struktura obyvatel ČR podle krajů je uvedena v grafu 1.5.

Graf 1.5: Průměrný věk obyvatel v krajích ČR (k 31. 12. 2008)

Komentář ke grafu 1.5: Obyvatelstvo s „nejstarším“ věkovým průměrem je v Hl. m. Praha, V grafickém vyjádření je Olomoucký kraj na šesté pozici s ohledem na průměrný věk populace. Podle nejnovějších údajů se však průměrný věk obyvatel Olomouckého kraje snížil, obyvatelé jsou tedy „mladší“. Nejmladší průměrný věk je v Ústeckém kraji.

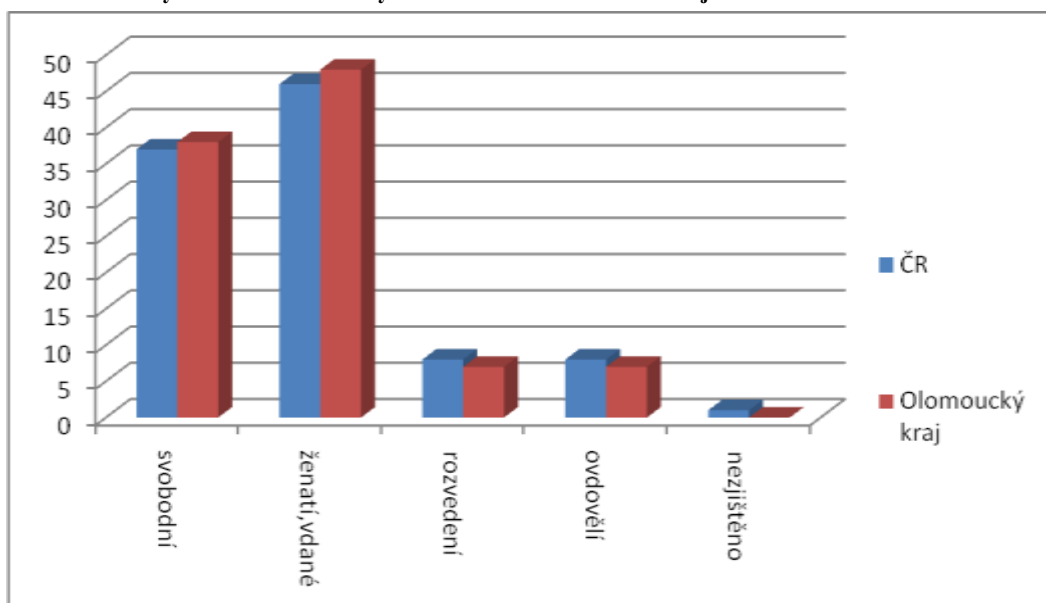
¹⁹ Průměrný věk obyvatel (k 31. 12. 2006) v Olomouckém kraji byl 40,1 let (v ČR 40,2), aktuálně 38,4 k 21. 5. 2009. Dostupné komparovatelné údaje jsou uvedeny v grafu 1.4, zdroj: <http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/p/4003-09>

1.1.4 **Rodinný stav**

Podíly rodinného stavu v Olomouckém kraji odpovídají podílům v ČR. Největší podíl náležel ženatým či vdaným obyvatelům, jak je uvedeno v grafu 1.6.

Graf 1.6: Podíly rodinného stavu obyvatel v ČR a Olomouckém kraji²⁰

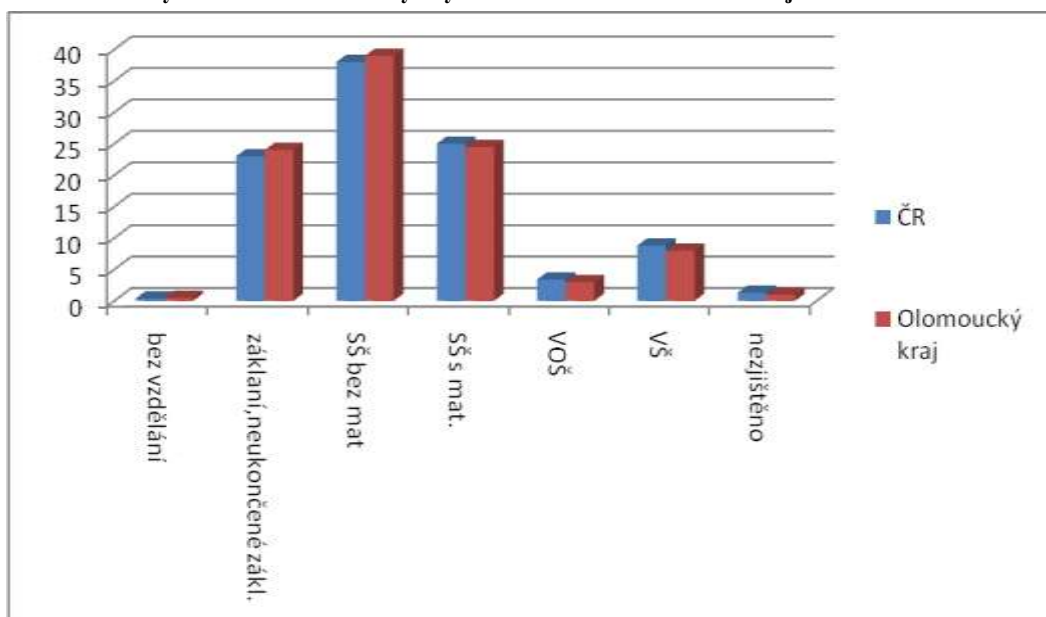

Komentář ke grafu 1.6: V Olomouckém kraji je, ve srovnání s celorepublikovým údajem, větší podíl svobodných a ženatých (vdaných) občanů a menší podíl občanů rozvedených a ovdovělých.

1.1.5 **Vzdělanostní struktura**

Vzdělanostní struktura obyvatel v Olomouckém kraji je ve srovnání s celorepublikovými údaji uvedena v grafu 1.7.

Graf 1.7: Podíly vzdělanostní struktury obyvatel v ČR a v Olomouckém kraji²¹

²⁰ N=10230 pro ČR, N=643817 pro Olomoucký kraj, zdroj dle SLDB 2001

²¹ N=10230 pro ČR, N=643817 pro Olomoucký kraj, zdroj dle SLDB 2001

Komentář ke grafu 1.7: Vzdělanostní struktura obyvatel v OK zhruba odpovídá vzdělanostní struktuře za celou republiku. (Zdroj SLDB 2001). Olomoucký kraj se nachází na pátém pořadí v počtu obyvatel s vysokoškolským vzděláním za hlavním městem Prahou, Jihomoravským krajem, dále Moravskoslezským a Středočeským krajem.

1.2. Obyvatelstvo Olomouckého kraje

Aktualizované údaje k 21. 5. 2009 o obyvatelstvu Olomouckého kraje jsou uvedeny v tabulce 1.2 a následujících grafech.

Tabulka 1.2: Počet obyvatel, pohlaví, věkové složení a průměrný věk obyvatelstva Olomouckého kraje podle ORP²²

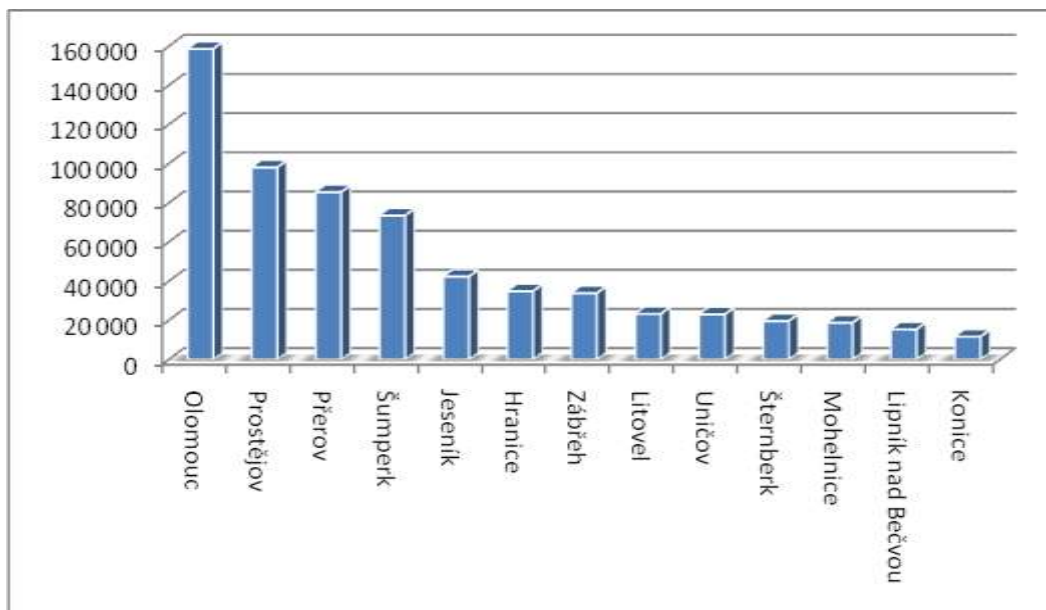
	Obyvatelstvo		Věková skupina						Průměrný věk
	celkem	z toho ženy	obyvatelstvo celkem			z toho ženy			
			0 - 14	15 - 59	60 + vč. nezj.	0 - 14	15 - 59	60 + vč. nezj.	
Kraj celkem	639 369	328350	105 384	417 715	116 270	51 500	207 241	69 609	38,4
v tom správní obvod obcí s rozšířenou působností:									
Hranice	34 910	17 841	6 385	22 656	5 869	3 113	11 214	3 514	37,2
Jeseník	42 413	21 466	7 496	28 153	6 764	3 637	13 750	4 079	37,3
Konice	11 720	5 978	1 980	7 351	2 389	978	3 566	1 434	38,7
Lipník nad Bečvou	15 442	7 921	2 671	9 921	2 850	1 315	4 897	1 709	38,1
Litovel	23 341	11 737	3 874	15 119	4 348	1 922	7 246	2 569	38,5
Mohelnice	18 825	9 564	3 313	12 346	3 166	1 571	6 098	1 895	37,5
Olomouc	158 717	82 520	25 114	104 452	29 151	12 352	52 525	17 643	38,7
Prostějov	98 170	50 661	15 456	63 613	19 101	7 548	31 661	11 452	39,1
Přerov	85 534	44 079	13 681	55 610	16 243	6 661	27 650	9 768	39,0
Šternberk	19 671	10 053	3 122	12 996	3 553	1 532	6 399	2 122	38,6
Šumperk	73 601	37 400	12 342	48 275	12 984	5 898	23 844	7 658	38,2
Uničov	23 096	11 801	3 980	15 136	3 980	1 973	7 466	2 362	37,6
Zábřeh	33 929	17 329	5 970	22 087	5 872	3 000	10 925	3 404	37,7

²² Zdroj: ČSÚ, Olomouc

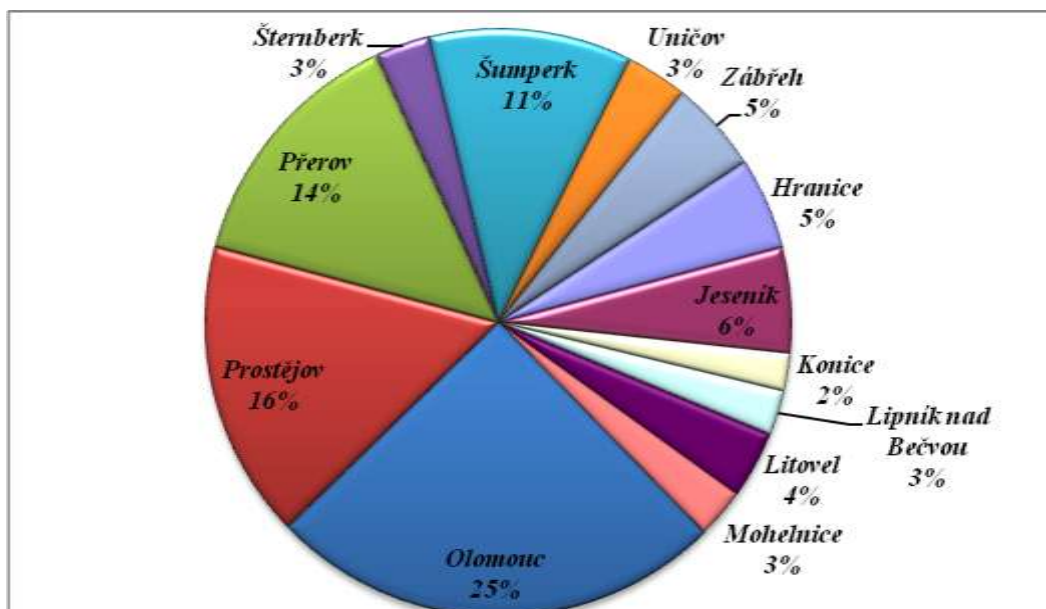

Graf 1.8: Počet obyvatel v jednotlivých ORP Olomouckého kraje

Komentář ke grafu 1.8: ORP Olomouckého kraje jsou podle počtu obyvatel uspořádány. Nejvíce obyvatel náleží Olomouci, nejméně ORP Konice. Důležitou informací získanou z uspořádání je, že ORP Jeseník se nachází na pátém místě v počtu obyvatel, tedy i v počtu rodin. S ohledem na tuto skutečnost a na aktuální dopad nejen ekonomické krize (viz dále – nezaměstnanost), ale i aktuálních klimatických okolností (povodně) se toto vše dotýká velkého počtu rodin Olomouckého kraje.

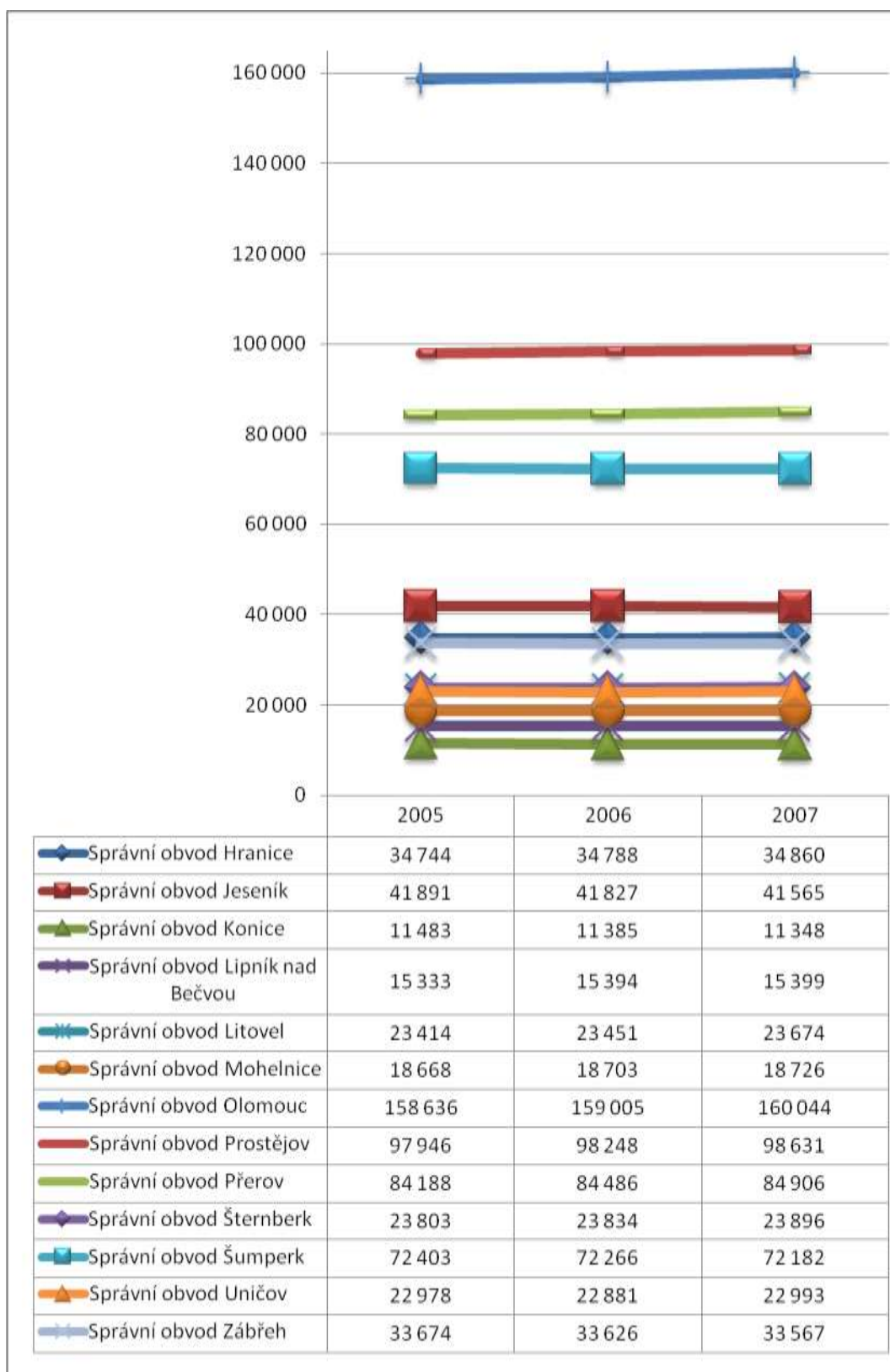
Graf 1.9: Podíly obyvatel v jednotlivých ORP Olomouckého kraje (N = 639369)

Komentář ke grafu 1.9: Podíly počtu obyvatel v jednotlivých ORP, které jsou zobrazeny v celkovém uspořádání, dávají optický obraz o zastoupení počtu obyvatel s ohledem na Olomoucký kraj jako celek.

Graf 1.10: Vývoj počtu obyvatel Olomouckého kraje v jednotlivých správních obvodech ORP (2005 – 2007)

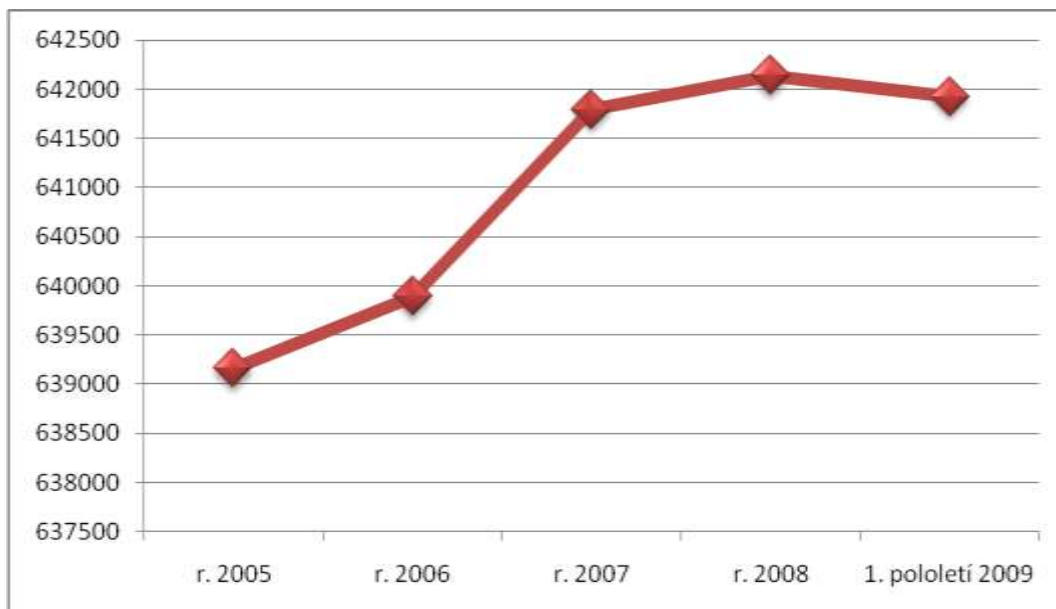
Komentář ke grafu 1.10: Pokles počtu obyvatel lze nalézt v ORP Jeseník, Konice, Šumperk a Zábřeh na Moravě. Počet obyvatel se zvyšuje především v obcích příměstských regionů (okolí Olomouce, částečně i Prostějova a Šumperka).

1.2.1 Vývoj počtu obyvatel a věkové struktury obyvatel

Aktualizované údaje o vývoji celkového počtu obyvatel v Olomouckém kraji ukazuje tabulka 1.3 a graf 1.11.

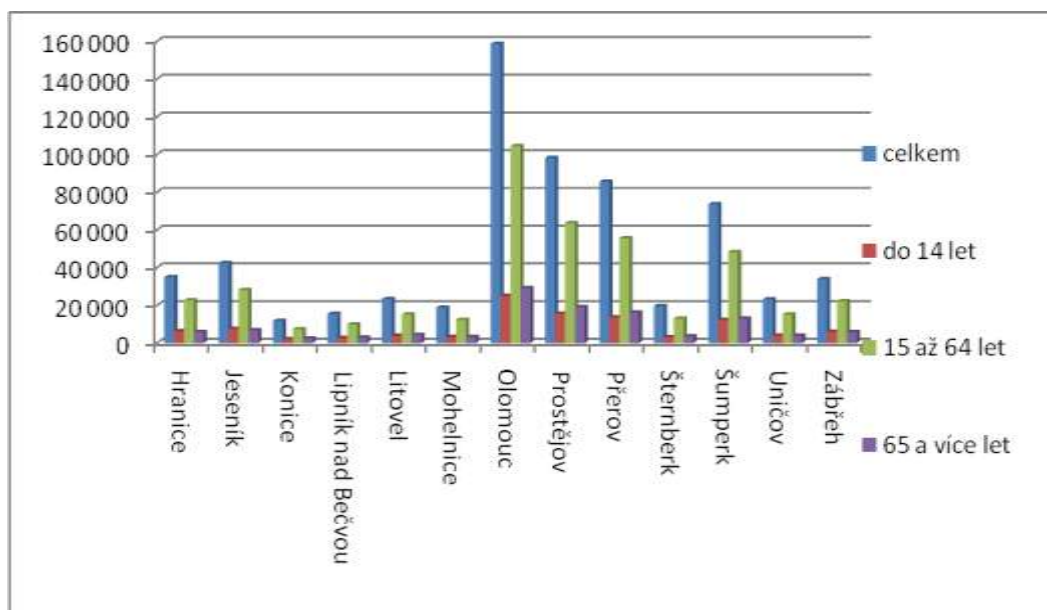
Graf 1.11: Vývoj počtu obyvatel v Olomouckém kraji (Zdroj: Tabulka 1.3, první řádek. Údaje za rok 2009 jsou pouze za první čtvrtletí)

Komentář ke grafu 1.11: Důležitou informací je vývoj celkového počtu obyvatel s odpovídajícím podílem rodin v Olomouckém kraji. Od roku 2005 do roku 2008 je zřejmý nárůst počtu obyvatel v kraji. Avšak bereme-li v úvahu dostupné údaje z ČSÚ OK pro první pololetí 2009, dosud nenastal nárůst celkového počtu obyvatel.

Věková struktura obyvatel je uvedena v tabulkách 1.3, 1.4 a grafu 1.12.

Graf 1.12: Věková struktura obyvatelstva k 21. 5. 2009 v jednotlivých ORP

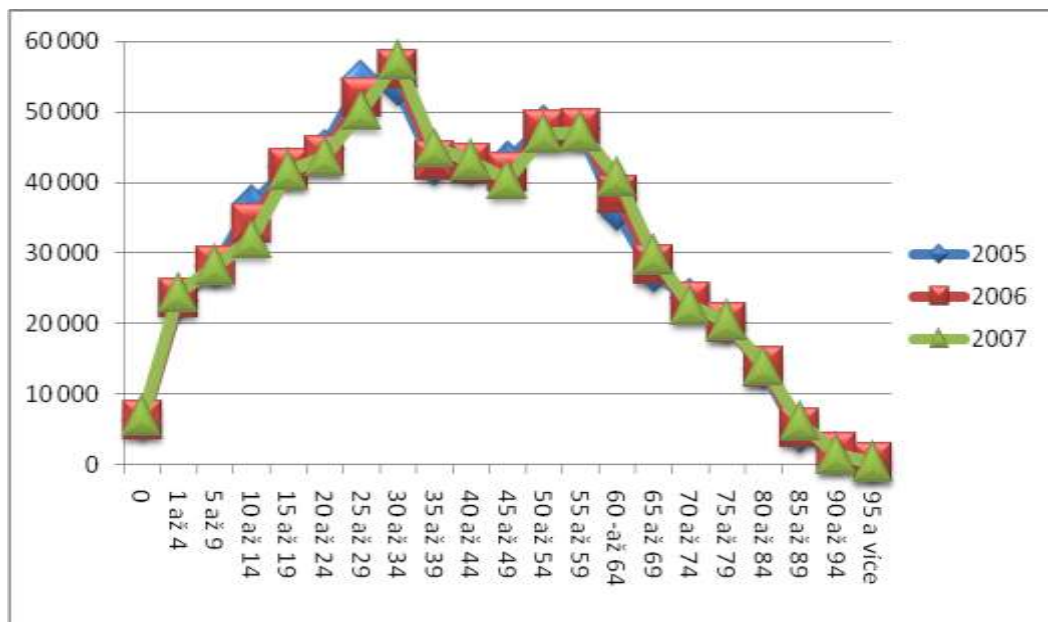
Komentář ke grafu 1.12: Nejvíce obyvatel v produktivním věku (15 až 64 let) je ve správních obvodech ORP Olomouc, Prostějov, Přerov, Šumperk a Jeseník.

Tabulka 1.3: Věková struktura obyvatelstva²³

	2005	2006	2007	2008	2009 1. pololetí
Olomoucký kraj celkem v tom ve věku:	639 161	639 894	641 791	642 137	641 923
0					
1 - 4	6 181	6 393	6 895		
5 - 9	23 197	23 612	24 333		
10 - 14	28 082	28 201	28 207		
15 - 19	36 796	34 172	31 999		
20 - 24	42 024	42 002	41 598		
25 - 29	44 678	43 814	43 591		
30 - 34	54 400	52 093	50 148		
35 - 39	53 645	56 099	57 262		
40 - 44	42 314	43 127	44 848		
45 - 49	42 419	42 745	43 195		
50 - 54	42 926	41 515	40 370		
55 - 59	48 141	47 485	46 889		
60 - 64	47 541	47 653	47 154		
65 - 69	35 883	38 287	40 701		
70 - 74	27 126	28 295	29 710		
75 - 79	23 565	23 018	22 535		
80 - 84	20 086	20 213	20 408		
85 - 89	13 600	13 880	13 989		
90 - 94	4 379	5 262	6 146		
95 a více	1 846	1 666	1 428		
Průměrný věk	332	362	385		
	39,8	40,1	40,3		

Graf 1.13: Vývoj věkové struktury obyvatel Olomouckého kraje (Zdroj: Tabulka 1.3)

Komentář k tabulce 1.3 a grafu 1.13 Nižší hodnoty počtu obyvatel ve věkových kategoriích pro rok 2007 jsou uvedeny zelenou křivkou. Na vývoji věkové struktury obyvatel je patrné, jak nízká porodnost v minulých letech početně oslabil některé věkové kategorie v populaci Olomouckého kraje (srovnání roku 2007 s rokem 2005). Jedná se

²³ Stav k 31. 12.08. První tři sloupce ze zdroje: DVOŘÁKOVÁ, M, *Analýza – ekonomický vývoj Olomouckého kraje*, Olomouc 2008. Jinak ČSÚ Olomouckého kraje, další údaje nebyly k 15.3.2009 k dispozici.

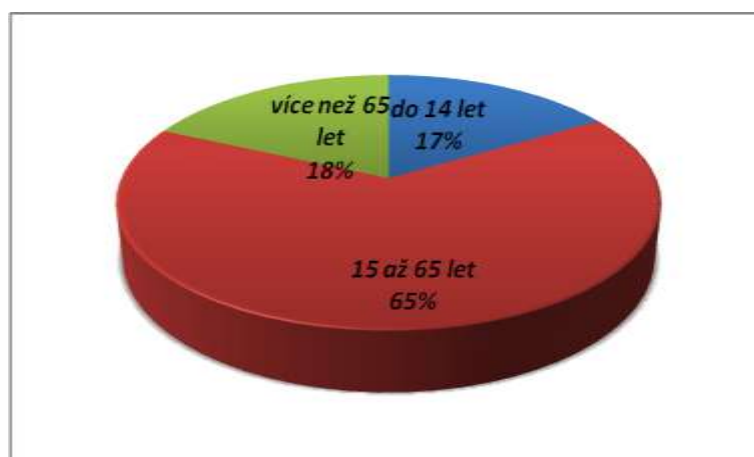
konkrétně o věkové skupiny od 10 do 29 let, přesněji o věkové kategorie: 10 – 14 let - snížení o 4 797 obyvatel; 15 – 19 let - snížení o 426 obyvatel; 20 – 24 let - snížení o 1 087 obyvatel; 25 – 29 let - snížení o 4 252 obyvatel. V roce 2009 je zřetelný pokles celkového počtu obyvatel Olomouckého kraje.

Důležitá pro vývoj rodinné politiky je znalost struktury obyvatel v produktivním věku. Konkrétně se jedná o věkové skupiny nad 15 let do důchodového věku 65 let. Věková struktura je uvedena v tabulce 1.4 a grafech 1.14 a 1.15.

Tabulka 1.4: Vývoj věkové struktury obyvatel kraje v letech 1996 až 2007 v před-produktivních, produktivních a poproduktivních kategoriích obyvatel Olomouckého kraje

Počet obyvatel Olomouckého kraje ve věku			
Rok	0 – 14 let	15- 64 let	65 a více let
1996	117 583	442 010	85 394
1997	114 396	443 514	86 036
1998	111 519	444 768	86 674
1999	108 616	446 180	87 220
2000	105 624	448 110	87 338
2001	103 299	447 941	87 134
2002	100 789	448 568	87 393
2003	98 193	450 127	87 993
2004	95 787	450 326	89 013
2005	94 256	453 971	90 934
2006	92 378	454 820	92 696
2007	91 434	455 756	94 601

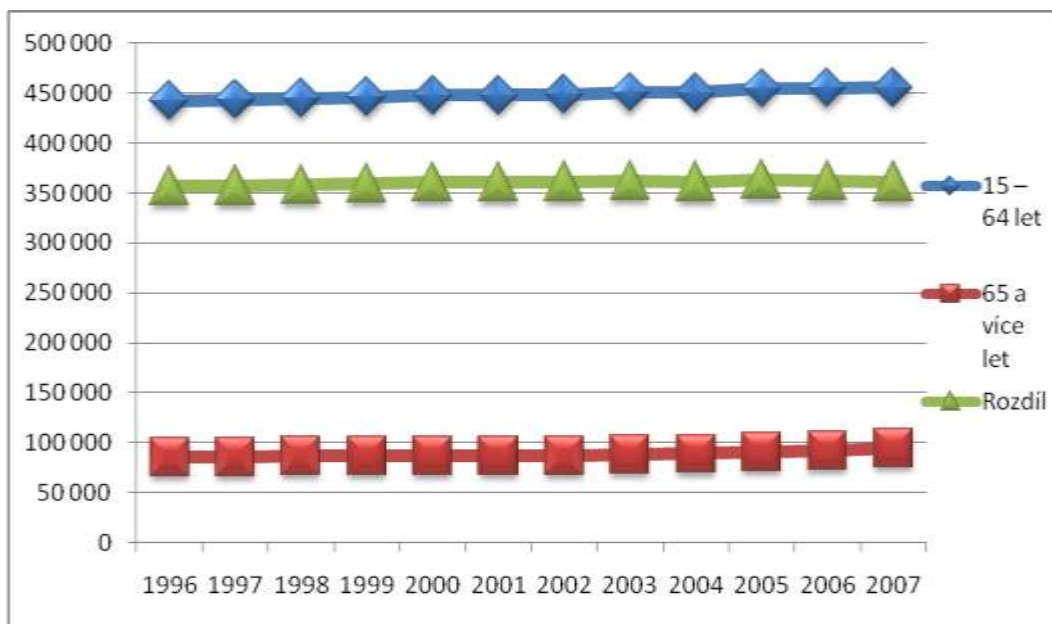
Graf 1.14: Podíl obyvatel Olomouckého kraje ve věkových kategoriích

Komentář ke grafu 1.14: Počet obyvatel v předproduktivním (do 14 let) a poproduktivním věku (65+) je o jedno procento nižší. Jinými slovy počet obyvatel, který je v důchodovém věku, je vyšší než počet dětí do 14 let. Toto má vliv na vývoj politiky důchodového zabezpečení obyvatel.

Graf 1.15: Vývoj počtu obyvatel Olomouckého kraje v produktivním (15-65) a poproduktivním věku (65+) a vývoj odpovídajícího věkového rozdílu²⁴

Komentář k tabulce 1.4 a grafu 1.15: Vývoj počtu obyvatel v produktivním (15-65) a poproduktivním věku (65+) věku mírně stoupá, avšak stoupá i počet obyvatel v důchodovém věku. Nicméně vývoj odpovídajícího věkového rozdílu (tj. mezi počty obyvatel v produktivních a poproduktivních věkových kategoriích) je v současnosti přibližně konstantní (v grafu zelená křivka). Není nutno očekávat v blízké době poklesy produktivní populace v Olomouckém kraji.

S ohledem na populační vývoj negativním demografickým jevem je zvyšující se počet seniorů, občanů starších 65 let a index stárí. V roce 2006 poprvé v Olomouckém kraji počet seniorů ve věku 65 a více let převýšil počet dětí (do věku 14 let) v populaci. V r. 2007 se jednalo o 15% podíl seniorů na populaci Olomouckého kraje, v r. 2009 se jedná již o 18% podíl (viz tabulka 1.4 a aktualizované údaje v tabulce 1.2). Zvyšování indexu stárí bude mít stále důraznější dopad na ekonomiku a sociální sféru – zvýšená potřeba financí na penze, ale i na sociální a zdravotní zázemí a služby.

1.2.2 Vývoj počtu narozených dětí

Pro celkovou orientaci směřující k institucionálnímu zajištění rodin v péči o nezletilé děti je důležitý vývoj počtu narozených dětí ve srovnání s celorepublikovými údaji a v jednotlivých ORP Olomouckého kraje.

Počet živě narozených dětí v Olomouckém kraji (1653, z toho 819, tj. 49,5 % chlapců) meziročně vzrůstá, což lze připsat faktu, že rodiči se stávají silné ročníky sedmdesátých let. Největší podíl mezi narozenými v roce 2008 zaujímaly děti prvorozené (46,6 %) a druhorozené (37,7 %). Zvýšil se podíl mimomanželských dětí z 36,1 % v 1. čtvrtletí 2008 na 39,9 % v 1. čtvrtletí 2009. Specifická situace je v okrese Jeseník, kde mimo manželství se narodila dokonce více než polovina všech dětí. V porovnání s aktuálními celorepublikovými údaji se jedná o **téměř jedno a půl procentní zvýšení dětí narozených mimo manželství v Olomouckém kraji.**²⁵

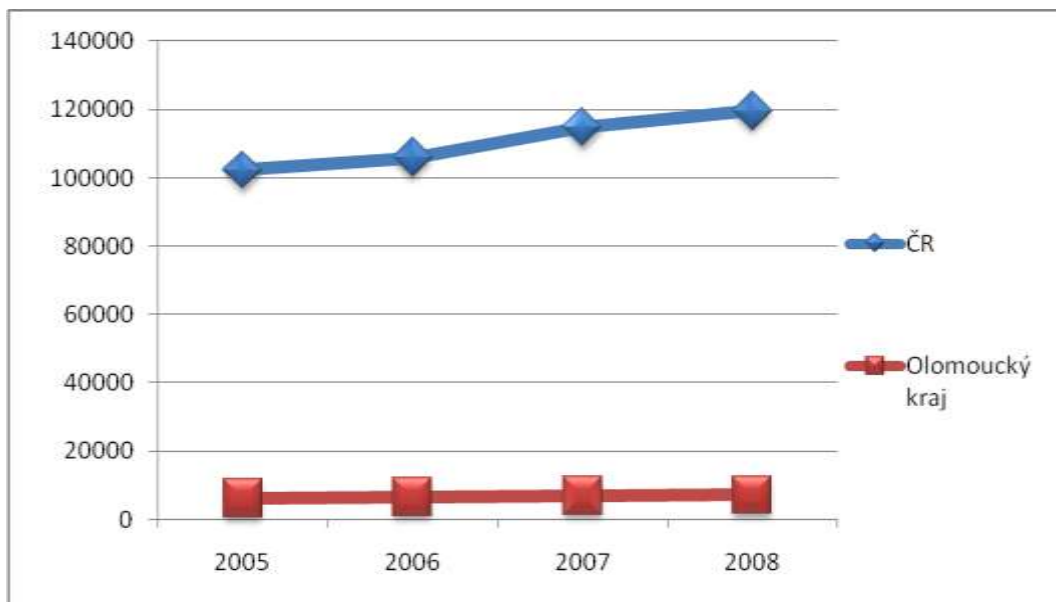
²⁴ MPSV a výpočty Sociotrendy

²⁵ Počet živě narozených dětí v ČR během ledna až března 2009 byl o 775 nižší než během stejného období o rok dříve a dosáhl 28,0 tisíce. Nižší počet narozených dětí v prvním čtvrtletí oproti shodnému období předchozího roku byl naposledy

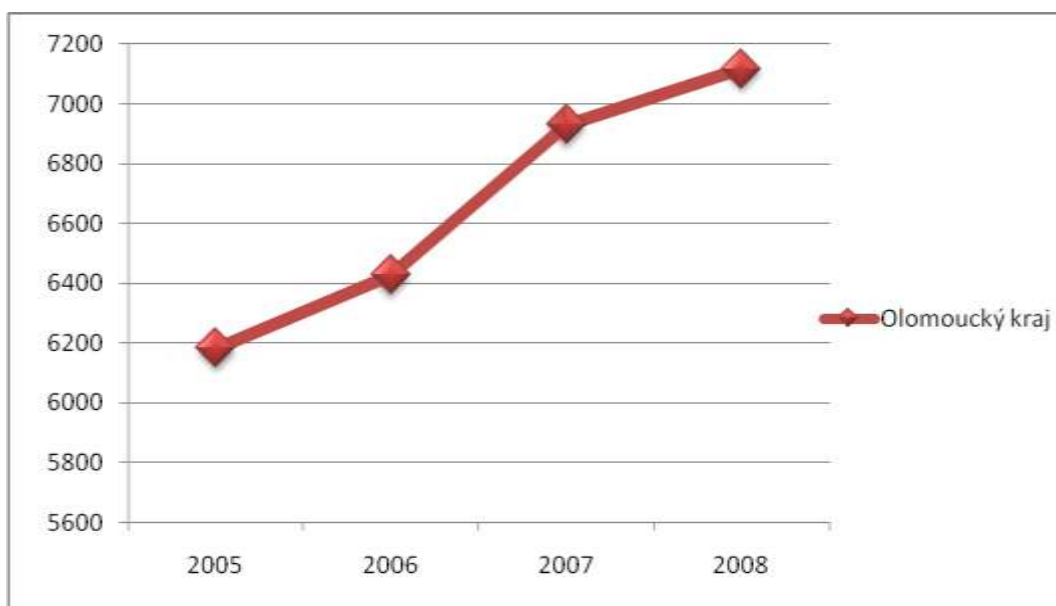
Vývoj počtu narozených dětí ve srovnání s celorepublikovými údaji a aktuální vývoj počtu narozených dětí v Olomouckém kraji samostatně uvádějí grafy 1.16 a 1.17. Jedná se pouze o velmi mírný nárůst počtu dětí. Je nutno upozornit na okolnost grafického vyjádření v situaci, kdy se změní zobrazovací měřítko. Toto je patrné u grafu 1.17. V měřítku, které respektuje vývoj počtu dětí uvnitř Olomouckého kraje samostatně, je navyšování počtu narozených dětí zřejmé.

Graf 1.16: Porovnání vývoje počtu narozených dětí v ČR a v Olomouckém kraji

Komentář ke grafu 1.16: Je zřejmé, že porovnání absolutních čísel smysl nemá, nicméně můžeme porovnat tvary vývojových křivek. Vývoj celkového počtu narozených dětí v Olomouckém kraji je ve srovnání s republikovým vývojem velmi mírný. Nárůst obyvatel v ČR je rychlejší.

Graf 1.17: Vývoj počtu narozených dětí v Olomouckém kraji

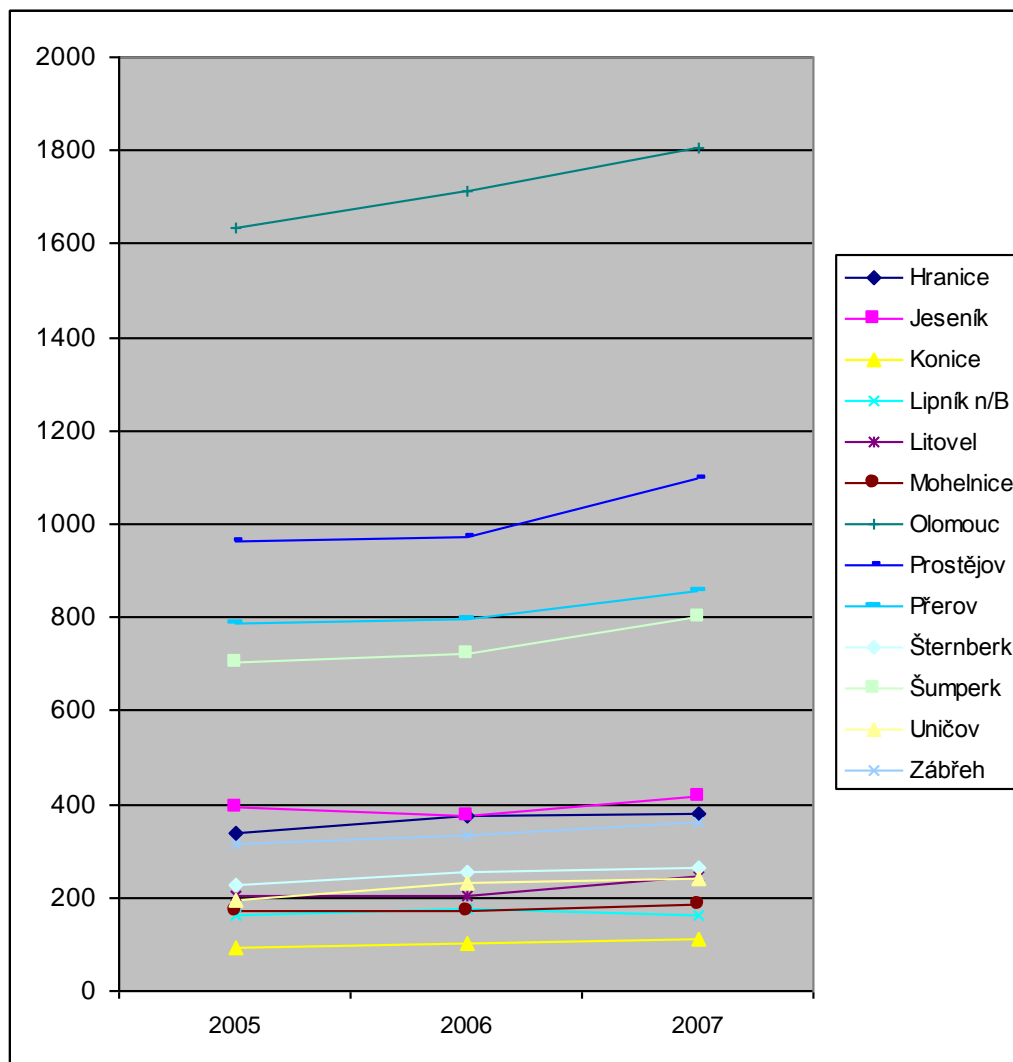
Komentář ke grafu 1.17: Vývoj celkového počtu narozených dětí v Olomouckém kraji je pozitivní, počty narozených dětí se zvyšují.

zaznamenan v roce 2003. Mimo manželství se v 1. čtvrtletí narodilo 38,5 % všech živě narozených dětí, celkem 10,8 tisíce dětí. Podíl dětí narozených nevdaným ženám se oproti 1. čtvrtletí 2008 zvýšil o 2,4 procentní body.

Vývoj počtu narozených dětí ve správních obvodech ORP v Olomouckém kraji v letech 2005 až 2007 je uveden v grafu 1.18.

Graf 1.18: Vývoj počtu narozených dětí v Olomouckém kraji v jednotlivých ORP

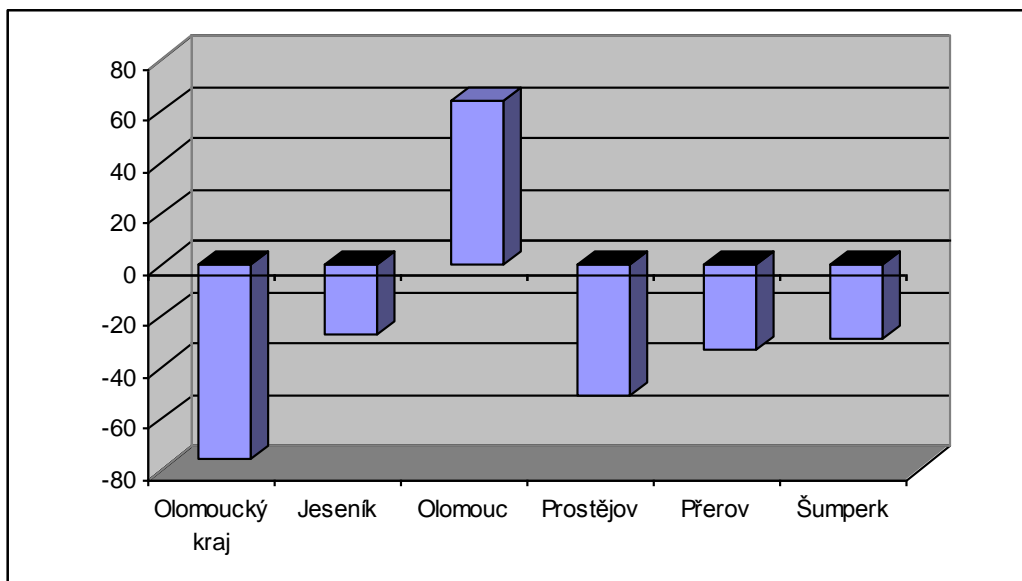

Komentář ke grafu 1.18: Z tvaru křivek je zřejmé, ve kterých správních obvodech ORP docházelo k poklesům a následně nárůstu počtu narozených dětí. Pozitivním zjištěním je, že v minulých letech došlo k nárůstu počtu narozených dětí ve všech oblastech. Nicméně i tyto údaje jsou velmi proměnlivé a závisí zejména na socioekonomických faktorech v dané oblasti. Téměř konstantní situace je např. na Konicku. V oblastech Lipníka nad Bečvou, Mohelnicka a Jesenicka dochází k výkyvům v počtu narozených dětí.

Graf 1.19: Přírůstek obyvatelstva v Olomouckém kraji a jednotlivých okresech²⁶

Komentář ke grafu 1.19: Celkově v Olomouckém kraji došlo za první čtvrtletí tohoto roku k úbytku počtu obyvatel. Kromě okresu Olomouc došlo i ve všech okresech olomouckého kraje k úbytku počtu obyvatel. Největší úbytek obyvatel nastal v okrese Prostějov.

Celkově jako pozitivní trend ve vývoji populace v kraji do r. 2008 bylo možno hodnotit nárůst počtu obyvatel. K přírůstku počtu obyvatel kraje přispívalo zejména zahraniční stěhování. Avšak aktuální situaci týkající se přírůstku obyvatelstva lze zaznamenat z grafu 1.17. Celkově v Olomouckém kraji v prvním čtvrtletí tohoto roku obyvatel ubylo, zejména z důvodu aktuální mobility obyvatel a vyšší úmrtnosti než byl počet živě narozených dětí.

Z nejnovějších aktualizovaných údajů ČSÚ Olomouckého kraje dále zjišťujeme, že vzhledem k průměru České republiky je v kraji mírně příznivý podíl dětí a obyvatel v předproduktivním věku zejména v ORP Hranice, Jeseník (Javorník, Zlaté Hory) a Šumperk (Hanušovicko). Nízký podíl dětí předproduktivního věku (0–14 let) a jeho další pokles je zaznamenán v ORP Prostějov, Olomouc (především vlastní město Olomouc) a Přerov. Ve městech klesá podíl dětí. Obecně roste podíl obyvatel v poproduktivním věku, vysoký podíl zejména v území ORP Konice, Prostějov, Přerov a Litovel. Obyvatelstvo stárne i ve velkých městech, např. v Olomouci.

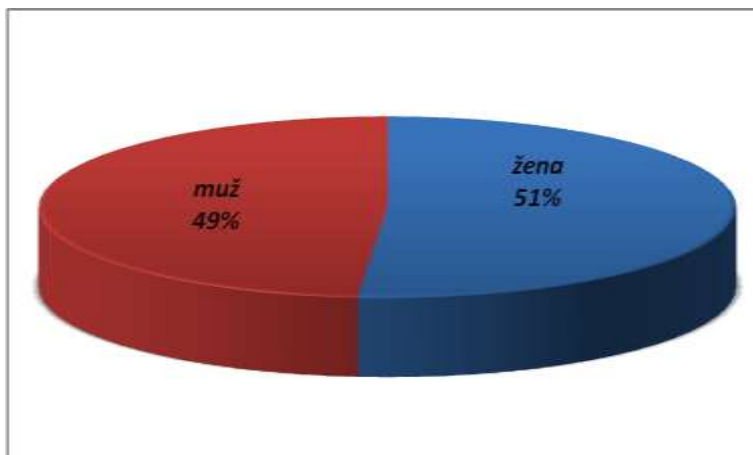
Četnostní výkyvy počtu obyvatel, tudíž i výkyvy počtu rodin se nutně promítají do situace ve školství a na trhu práce a to snížením jak aktuálního počtu žáku (pro věkové skupiny 10-15 let), či potenciálních studentů (dále: 16-26 let), tak potenciálním počtem ekonomicky aktivní populace v Olomouckém kraji.

²⁶ Zdroj: Aktuální údaje ČSÚ Olomouckého kraje

1.2.3 Pohlaví

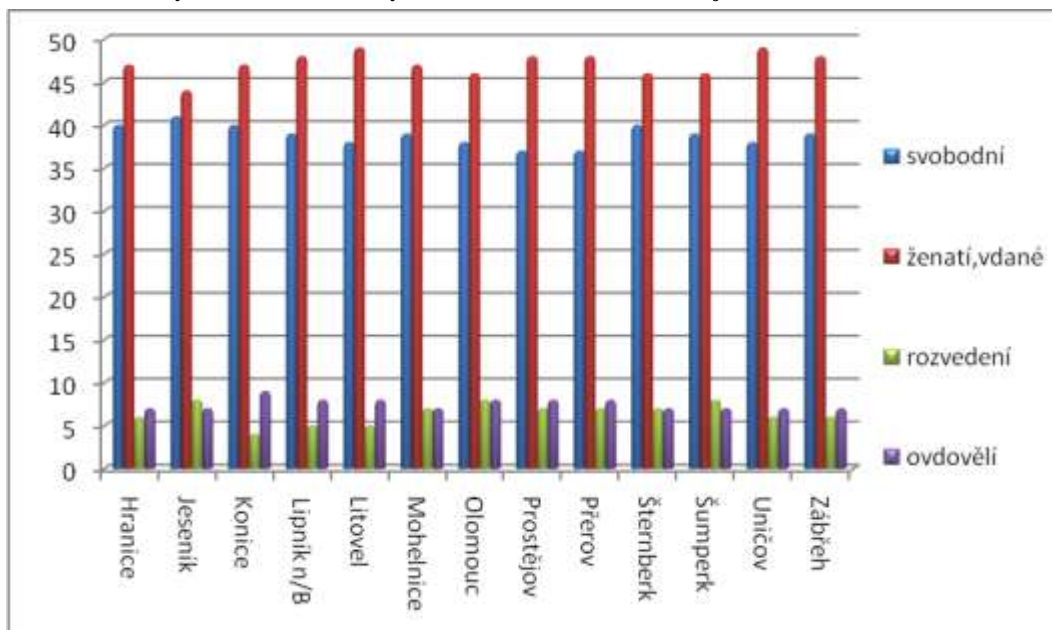
Graf 1.20: Podíly obyvatel Olomouckého kraje podle pohlaví

Komentář ke grafu 1.20: Zastoupení žen v populaci Olomouckého kraje (i jednotlivých ORP) odpovídá populačnímu rozložení v ČR (přibližně dvouprocentní převaha).

1.2.4 Rodinný stav

Graf 1.21: Podíly rodinného stavu obyvatel v ČR a Olomouckém kraji²⁷

Komentář ke grafu 1.21: Největší podíl ženatých či vdaných obyvatel je v ORP Litovel a Uničov. Nejvíce rozvedených v ORP Olomouc, Jeseník a Šumperk, nejvíce ovdovělých v ORP Konice.

²⁷ Podíly jsou počítány z odpovídajících počtů obyvatel v jednotlivých okresech, údaje dle SLDB 2001.

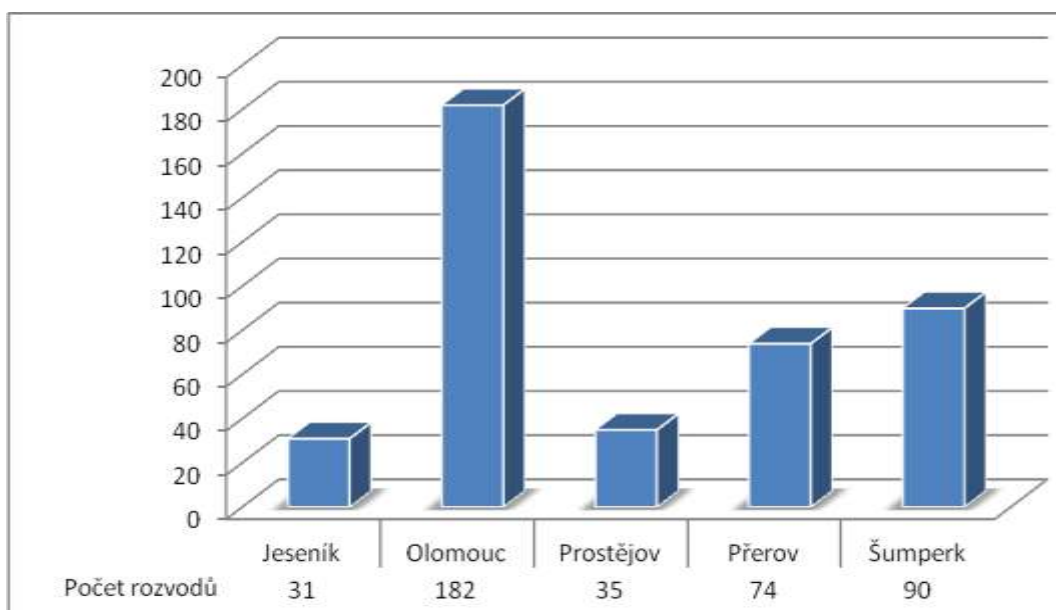
V roce 2008 se konalo v Olomouckém kraji celkem 3098 sňatků (o 227 méně než v roce 2007) a proběhlo celkem 1884 rozvodů (o 31 více než v roce 2007).

Aktuální údaje ČSÚ Olomouckého kraje udávají, že: „V meziročním srovnání přineslo první čtvrtletí 2009 méně sňatků i rozvodů. Počet nově uzavřených manželství klesl o 26,3 % na 230 případů, rozvody se snížily o 11,2 % na 412 případů. Největší úbytek sňatků zaregistrovalo Přerovsko (o 41,2 %), rozvodů Prostějovsko (o 62,4 %). Z relativního hlediska se nejvíce sňatků uskutečnilo na Jesenícku (1,8 na 1 000 obyvatel), na opačném pólu se umístilo Přerovsko a Prostějovsko (1,2 na 1 000 obyvatel). Nejvíce rozvodů se odehrálo na Olomoucku (3,2 na 1 000 obyvatel), naopak výrazně nejnižší počet zaregistrovalo Prostějovsko (1,3 na 1 000 obyvatel)“.

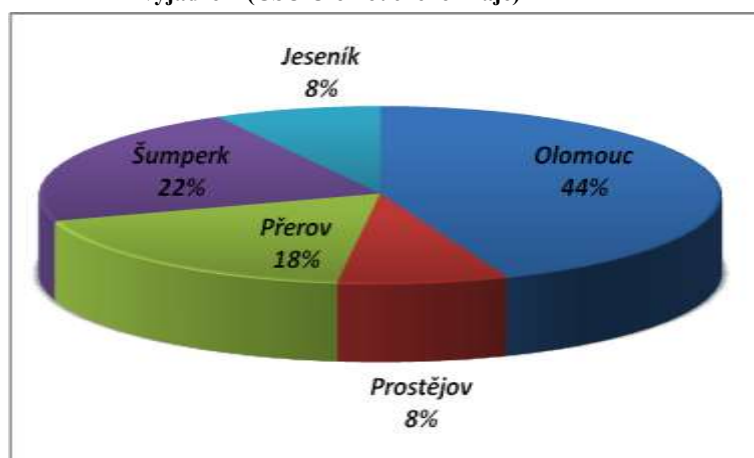

Celkově můžeme konstatovat, že od počátku tohoto roku bylo v Olomouckém kraji uzavřeno méně sňatků, bylo ale také méně manželství rozvedeno. Lze tudíž očekávat, že se nebudou dít zásadní změny v chování příslušníků rodin. Je pravděpodobné, že toto aktuální chování rodin směřující ke sňatečnosti či rozvodovosti odráží současnou ekonomickou situaci. Obyvatelstvo signalizuje přímo nezjišťované obavy z nestability sociální situace, kterou promítají do obav z nového uzavření manželství a tím i závazků, které jim tento status přináší. Rovněž i obavu z rozvodů, které sociální situaci zejména toho z manželských partnerů, který zůstane s dětmi sám, nutně zhoršují. Podrobnější údaje týkající se jednotlivých okresů jsou uvedeny v grafech 1.22, 1.23 a 1.24.

Graf 1.22: Počet rozvodů v prvním čtvrtletí 2009 v okresech Olomouckého kraje (ČSÚ Olomouckého kraje)

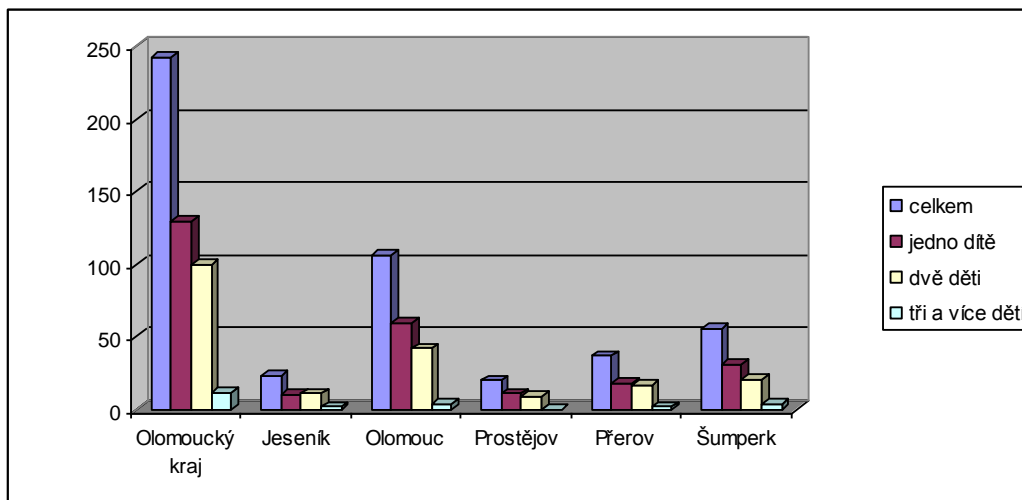
Graf 1.23: Rozvody v prvním čtvrtletí 2009 v okresech Olomouckého kraje v podílovém vyjádření (ČSÚ Olomouckého kraje)

Komentář ke grafům 1.22 a 1.23: Nejvíce rozvodů v Olomouckém kraji připadá na město Olomouc (téměř polovina všech rozvodů). Téměř čtvrtina rozvodů (22 %) náleží Šumperku necelá pětina Přerovsku. S menšími podíly rozvodů se potýká Prostějovsko a Jesenicko.

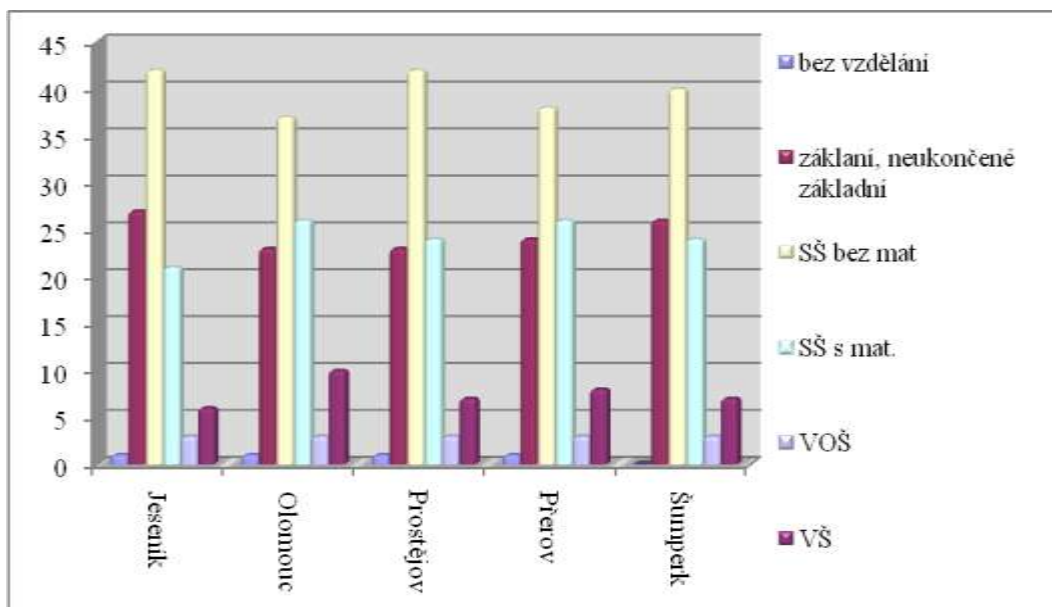
Graf 1.24: Počet rozvodů v prvním čtvrtletí 2009 v okresech Olomouckého kraje podle okresů a počtu nezaopatřených dětí

Komentář ke grafu 1.24: Nejvíce rozvodů rodin se třemi a více dětmi je v okresech Olomouc a Šumperk. Na Jesenicku, mírně i Přerovsku, je podíl rozvedených rodin se dvěma dětmi, oproti podílu rodin s jedním dítětem, vyšší než v ostatních okresech. Podíly rozvedených rodin s jedním a dvěma dětmi jsou v ostatních okresech přibližně stejné.

1.2.5 Vzdělanostní struktura

Graf 1.25: Podíly vzdělanostní struktury obyvatel v okresech Olomouckého kraje²⁸

Komentář ke grafu 1.25: Největší podíl středoškoláků (bez maturity) je v okrese Jeseník, Prostějov a Šumperk. Největší podíl obyvatel pouze se základním vzděláním je v okrese Jeseník a Šumperk. Největší podíl vysokoškoláků je v okrese Olomouc a Přerov.

²⁸ Podíly jsou počítány z odpovídajících počtů obyvatel v jednotlivých okresech, údaje dle SLDB 2001

2. Trendy rodinného života

Vymezením pojmu rodina se zabývá řada psychologických a sociologických publikací. Pro účely tohoto dokumentu použijeme tradiční pojetí rodiny jako původní a nejdůležitější společenské instituce. Rodinou se zpravidla rozumí „malá sociální skupina, která vzniká manželstvím a umožňuje vzájemné soužití mezi manželskými partnery, soužití rodičů a jejich dětí, utváření vztahů mezi příbuznými a vztahů mezi rodinou a společností.“²⁹ Popis rodin, resp. zjišťování chování členů jednotlivých rodin souvisí s vymezením pojmu rodina i s upřesněním toho, co je „naším zájmem“, co chceme zjišťovat. Jestliže nás zajímá ekonomická situace rodiny, musíme použít ty údaje, které jsou dostupné a použít vymezení rodiny jako domácnosti. Jestliže chceme znát potřeby rodin, musíme se na tuto okolnost zeptat alespoň některých členů rodiny a toto je možno realizovat prostřednictvím terénních výzkumných šetření. Jestli chceme znát, zda máme otevřít více mateřských škol, musíme znát údaje o počtu narozených dětí. Pořád je sice objektem našeho zájmu rodina, ale zjišťování validních (obsahově platných) informací je závislé na tom, s jakým konkrétním souborem pracujeme (populací, domácností).

Trendy rodinného života budeme chápat jako aktuální jednání členů rodin, které se promítá do všech oblastí života. V současnosti můžeme vysledovat změny např. v jednání vysokoškolsky vzdělaných žen, které (oproti minulosti) sice preferují spíše tradiční typ rodiny založené na její legitimizaci prostřednictvím manželství, ale plánování dětí odkládají na pozdější dobu až kolem třiceti let. Případně změny v jednání mnoha párů, které oproti manželství preferují soužití nesezdaná. Toto jednání může být zdrojem poklesu sňatečnosti, který již je zjištělný. Mladým párům zřejmě chybí motivace k manželství a rodičovství, která se může projevit i jako nezamýšlený důsledek sociální politiky státu. Např. svobodné matky mohou být finančně zabezpečeny lépe, než kdyby žily v manželství. Toto vše může být chápáno jako trend „úpadku“ rodiny. Rozvodovost je vyšší než v uplynulých letech a rodí se více nemanželských dětí. Objevují se však také inovativní přístupy mladé generace k manželství a rodičovství, například angažované otcovství. Dosavadní způsob rozdělení rolí a povinností v rodině je v naší společnosti ve velké míře založen na genderových stereotypech, kdy žena se věnuje více rodině na úkor práce, muž se věnuje naopak spíše práci na úkor rodiny. Také nevstřícný přístup zaměstnavatelů postihuje mnohem více ženy než muže. Jedná se o nové trendy, přičemž se objevují problémy nejen ve snaze sladit rodinné a pracovní povinnosti, ale i v prosazování rovných příležitostí obou rodičů, tedy mužů i žen.

2.1 Rodiny a jejich různorodost

Pro účely popisu rodin s dětmi a následné evaluace institucionálního zajištění rodinné politiky na území Olomouckého kraje, respektive v příslušných obcích s rozšířenou působností (ORP), bude užitá obecná diferenciací na dvě kategorie rodin: funkční rodina a rodina se specifickou potřebou.³⁰

²⁹ STŘELEČ, Stanislav: Studie z teorie a metodiky výchovy II. Paido, Brno 2005, s. 109.

³⁰ Zmiňujeme ještě jednu kategorii rodiny, a to rodinu dysfunkční. Jedná se o takovou rodinu, ve které dochází nějakým způsobem k týrání, zanedbávání nebo zneužívání dítěte. Jinými slovy jedná se o rodinu, která zcela neplní své výše uvedené funkce. Např. emociálně-ochrannou funkci, která je s týráním neslučitelná. Tak by pak byly celkem 3 typy rodiny: funkční, nefunkční (dysfunkční) a rodina se specifickou potřebou (která je funkční, ale má specifickou potřebu pomoci, která by mohla v případě jejího nenaplnění způsobit až dysfunkčnost rodiny). S ohledem na cíl koncepčního dokumentu, kdy předmětem má být zejména rodina běžná, funkční, nebudeme se specificky dysfunkční rodinou zabývat.

Funkční rodina, rodina jako domácnost, nezaopatřené děti v rodinách a rodiny s dětmi

V tradičním pojetí je rodina vnímána jako původní a nejdůležitější společenská instituce. Funkční rodina naplňuje s ohledem na uspokojování všestranných potřeb rozvoje dítěte ekonomicko-zabezpečovací, socializačně-výchovnou a emocionálně-ochrannou funkci.

Ekonomicko-zabezpečovací funkce rodiny spočívá v naplňování hmotných potřeb dítěte skrze materiální a finanční prostředky, jimiž rodina disponuje. Jedná se zejména o zabezpečování stravování, ošacení, vhodných hygienických a zdravotních podmínek, nákladů spjatých s plněním školních povinností a volno-časových aktivit dítěte. Rodičům, jež nejsou schopni zajistit hmotné potřeby svých dětí v plné míře, stát napomáhá skrze systém sociálních podpor.

Socializačně-výchovná funkce rodiny tkví v plnohodnotném zařazení dítěte do společnosti skrze vštěpování základních kulturně-sociálních návyků. Rodiče vedou dítě směrem k vytváření vlastní hodnotové orientace, na základě které bude dítě schopno vykazovat společensky přijatelné chování. V tomto ohledu je plně funkční působení rodiny respektive rodičů na dítě nejdůležitější v období předškolního věku a mladšího školního věku dítěte.

Emocionálně-ochranná funkce rodiny je pro zdravý vývoj dítěte nepostradatelná. Její význam je zakotven ve vytvoření ochranného zázemí a atmosféry podpory, porozumění, bezpečí, přízně, lásky a pocitu vzájemné soudržnosti. Tato funkce rodiny je, podobně jako v předchozím případě, zásadní zejména v období předškolního věku a mladšího školního věku dítěte. Ačkoli dysfunkčnost rodiny v této oblasti může mít výrazné negativní dopady na rozvoj dítěte i v době jeho pubescence.

Nenaplňování nebo omezení či nesprávné zajišťování uvedených funkcí rodiny vytváří pro zdravý rozvoj života dítěte nepříznivé až negativní prostředí. Nefunkční rodina vytváří disfunkční rodinné prostředí a má zásadní dopad na budoucí kulturně-sociální integraci dítěte do společnosti. Důležitou rolí státu je v rámci jeho pro-rodinné politiky přijímat taková opatření, která poskytnou dítěti přinejmenším omezenou náhradu za dysfunkční rodinu, v níž se dítě narodilo nebo ocitlo na základě nevhodného udělení adopce či pěstounské péče.

V části „metodologie“ bylo uvedeno, že můžeme chápat rodinu jako domácnost, tj. občany žijící v jednom bytě, a můžeme pro podklady analýz použít statistické údaje o domácnostech. Z tabulky 2.1 zjišťujeme, že od r. 2005 do r. 2008 počet domácností v Olomouckém kraji klesá.

Tabulka 2.1: Počty domácností v Olomouckém kraji

Olomoucký kraj	2005	2006	2007
Počet domácností	249 968	249 095	247 555

Nezaopatřené děti

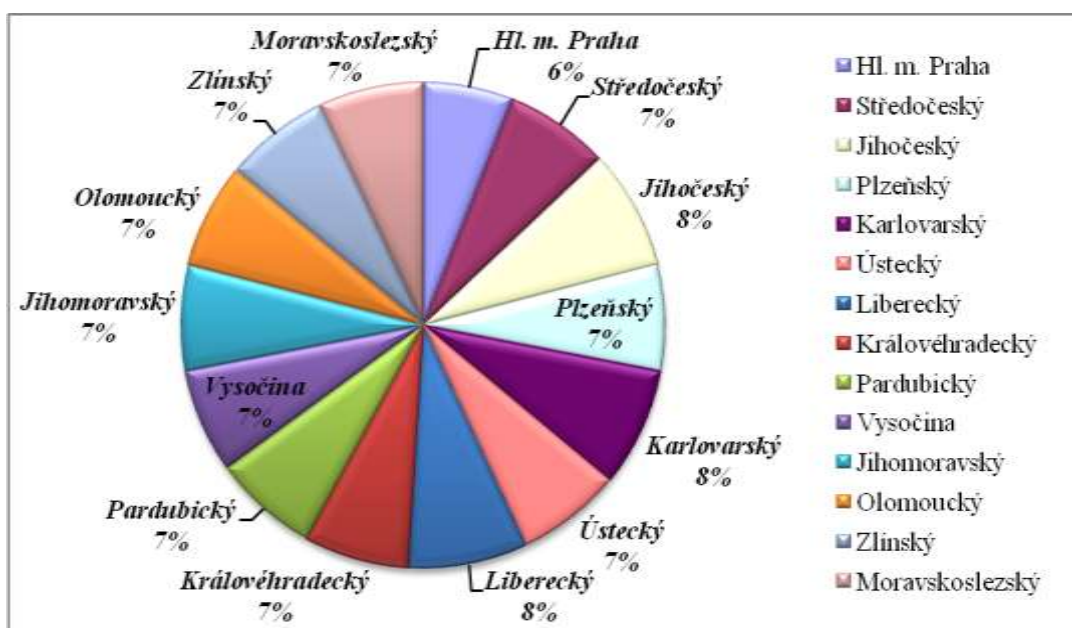
Důležitou charakteristikou rodiny v konkrétním kraji je počet nezaopatřených dětí, viz graf 2.1. V porovnání s ostatními kraji Olomoucký kraj se pohybuje spolu se Zlínským krajem na čtvrtém a pátém místě v počtu nezaopatřených dětí v domácnostech. (Největší podíl nezaopatřených dětí se nachází v Karlovarském kraji).

Tabulka 2.2: Počet nezaopatřených dětí

Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
30,6	36,7	38,7	34,6	39,3	35,5	38,3	35,5	35	37,3	36,5	37,6	37,6	35,1

Graf 2.1: Podíly nezaopatřených dětí v jednotlivých krajích ČR (domácnosti s dětmi) v %

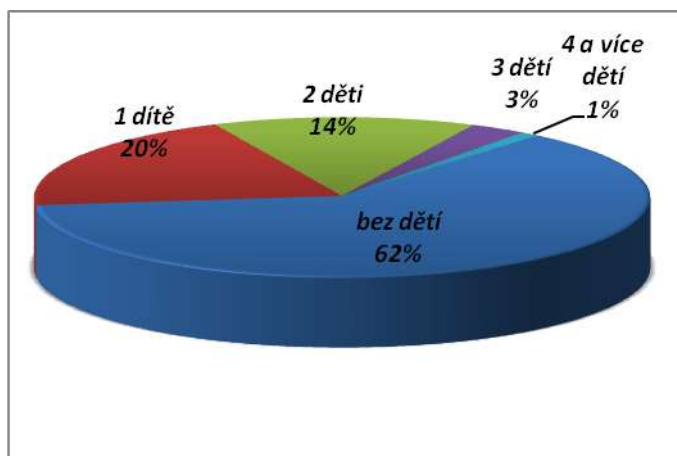

Komentář ke grafu 2.1: Jestliže údaje tabulky 2.2 budeme vzájemně porovnávat podílově (celek tvoří součet jednotlivých procent v krajích), zjišťujeme, že v jednotlivých krajích jsou podíly nezaopatřených dětí s celku obdobné. Podíly varíují v rozmezí tří procent. Od 6 % v Hl. m. Praha, do 8 % nezaopatřených dětí (kraje Jihočeský, Karlovarský a Liberecký).

Domácnost, ačkoliv je chápána jako rodina, může být tvořena jednotlivcem a může být i bez dětí (viz grafy 2.2 až 2.6). Podíly rodin podle počtu dětí v domácnosti jsou uvedeny v grafu 2.3

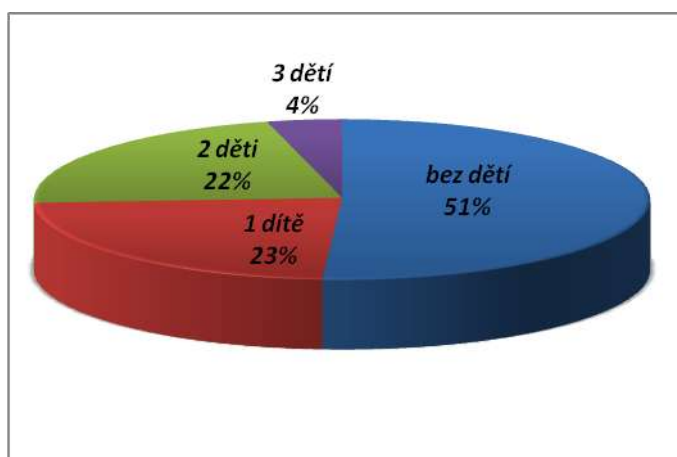

Graf 2.2: Domácnosti v Olomouckém kraji podle počtu dětí (N = 247555)³¹

Komentář ke grafu 2.2: V Olomouckém kraji je 247555 domácností. Více než třetina všech domácností (37,6 %) má ve své péči alespoň jedno dítě. Ostatní domácnosti jsou tvořeny buď jenom jedním členem, nebo děti ve společné domácnosti nemají (např. senioři, děti již mimo původní rodinu, bezdětní). Největší podíl domácností (pětina 20 %) má pouze jedno dítě. Dvě děti má 14 % domácností a přibližně 4 % domácností má ve své péči 3 a více dětí.

Graf 2.3: Rodinné domácnosti (nejsou zahrnuty domácnosti jednotlivců) v Olomouckém kraji podle počtu dětí

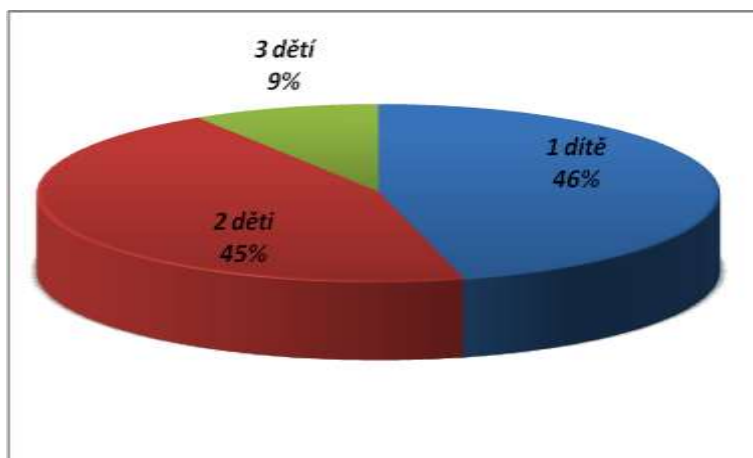
Komentář ke grafu 2.3: Přibližně polovina domácností (49 %), které jsou tvořeny více než jedním členem, má alespoň jedno dítě. Konkrétně necelá čtvrtina těchto domácností má jedno dítě a více než pětina dvě děti. Zbytek (do poloviny) náleží rodinám s více než dvěma dětmi.

³¹ SILIC

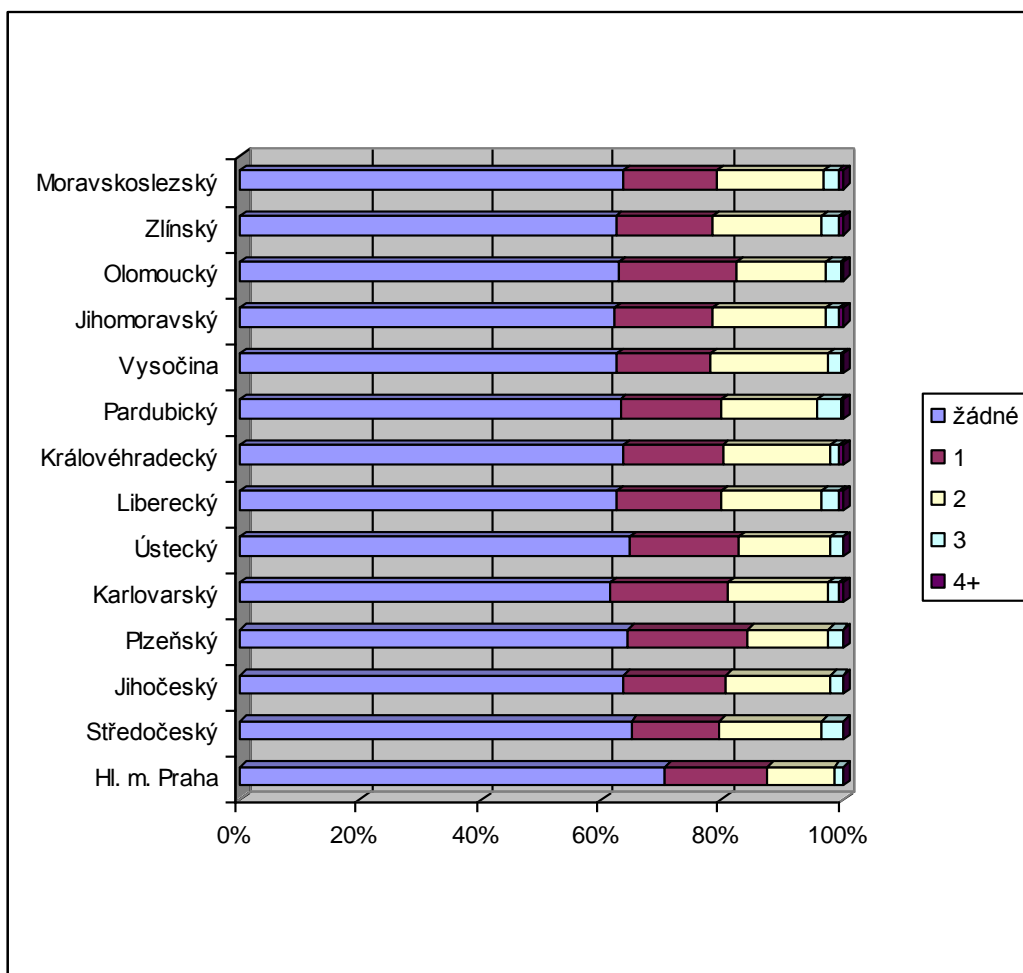

Graf 2.4: Podíly počtu dětí v rodinných domácnostech s alespoň jedním dítětem

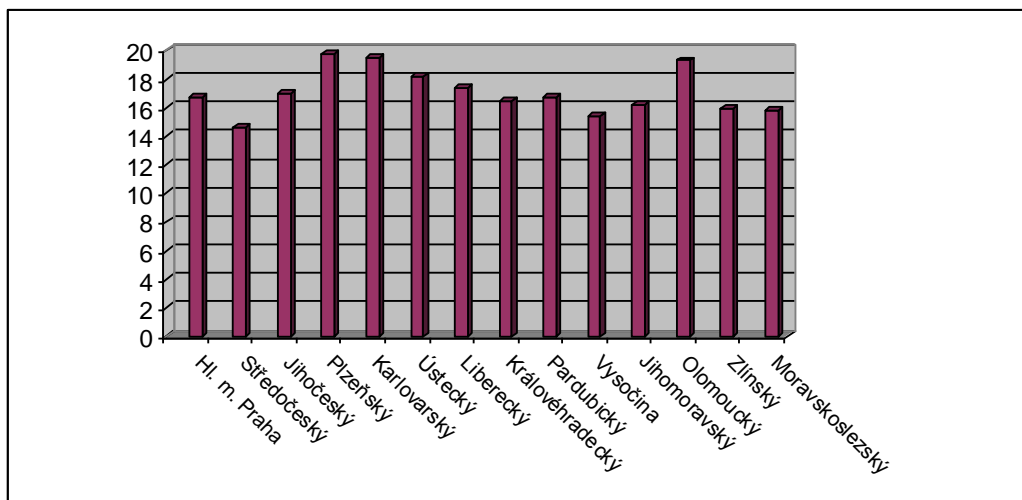
Komentář ke grafu 2.4: Podíl rodin s jedním dítětem je v Olomouckém kraji pouze o jedno procento vyšší než podíl rodin se dvěma dětmi. Zbylých devět procent náleží rodinám se třemi a více dětmi. Tedy těm rodinám, které zpravidla považujeme za ohrožené.

Graf 2.5: Podíly domácností bez dětí a s jedním či více dětmi ve srovnání s ostatními kraji ČR

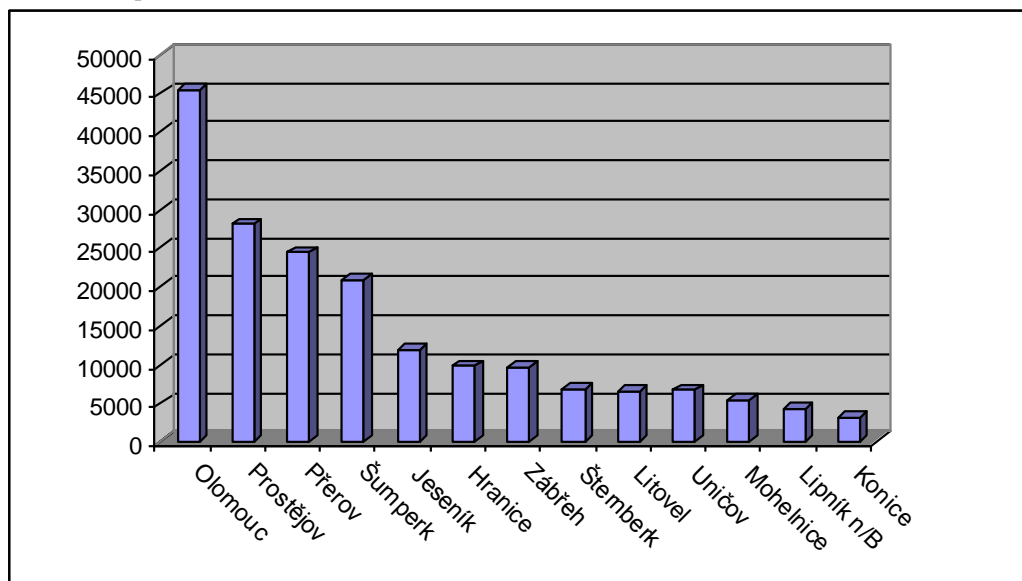
Graf 2.6: Podíly rodin pouze s jedním dítětem

Komentář ke grafům 2.5 a 2.6: Ve srovnání s ostatními kraji je v Olomouckém kraji více rodin pouze s jedním dítětem. Olomoucký kraj je na třetím místě v pořadí za krajem Plzeňským a Karlovarským, ve všech ostatních krajích je větší podíl rodin se dvěma či více dětmi.

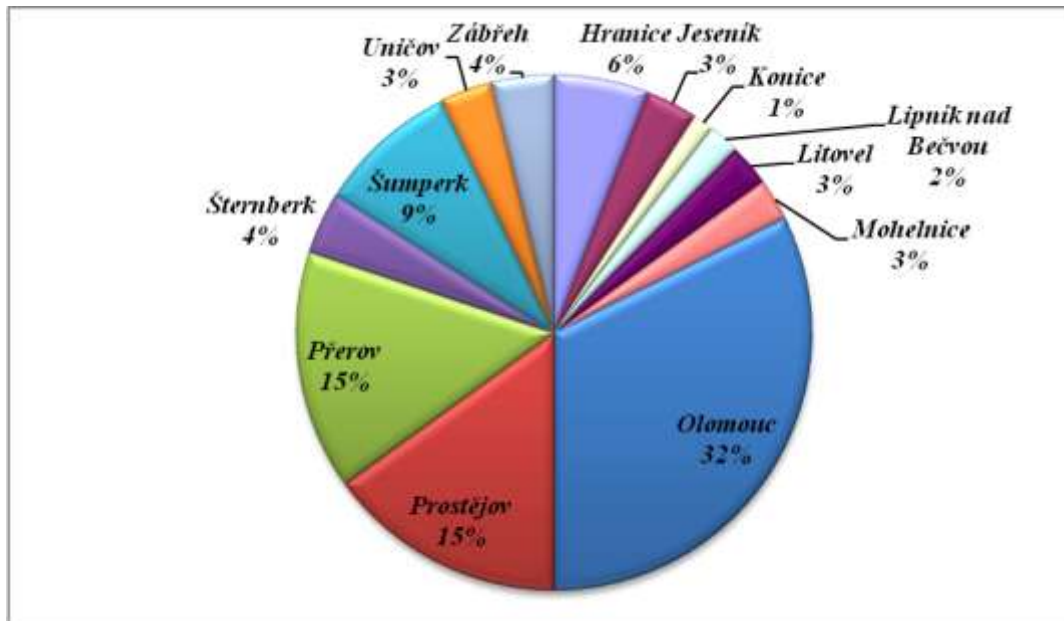
Odhady aktuálního počtu rodin s nezaopatřenými dětmi v ORP Olomouckého kraje jsou zřejmé z grafu 2.7, podílové vyjádření v rámci celého OK je uvedeno v grafu 2.8.

Graf 2.7: Odhad aktuálního počtu rodin (domácností) s nezaopatřenými dětmi v ORP Olomouckého kraje – uspořádáno

Graf 2.8: Podíly počtu dětí v rodinných domácnostech

Komentář ke grafům 2.7 a 2.8: Nejvíce nezaopatřených dětí je v ORP Olomouci, následují ORP Prostějov a Šumperk. Správní oblast s nejmenším počtem nezaopatřených dětí je oblast Konicka.

Rodina se specifickou potřebou

Do kategorie rodina se specifickou potřebou jsou na základě Národní koncepce rodinné politiky MPSV ČR řazeny následující typy: vícedětná rodina, neúplná rodina, rodina se členem se zdravotním postižením, rodina v systému náhradní rodinné péče, romská rodina, rodina přistěhovalců, rodina se seniorem. Mnoha rodin se navíc dotýkají potřeby plynoucí z více než jednoho z uvedených typů. Tímto dochází ke zvyšování celkového počtu potenciálních rizik, jež mohou ovlivnit funkčnost rodiny, a výraznější možnosti ohrožení plnohodnotného života dítěte v příslušné rodině.³²

Vícedětná rodina

Vícedětnou rodinou se rozumí rodina se třemi a více dětmi. Na území Olomouckého kraje představuje tento typ 9 % z celkového počtu rodin (viz graf 2.4). Zařazení vícedětné rodiny do kategorie rodin se specifickou potřebou vyplývá zejména ze socio-ekonomických hrozeb potenciálně vznikajících vůči tomuto typu rodiny.

Nejvíce ohroženy jsou vícedětné rodiny s nízkou mírou finanční soběstačnosti. Ve většině případů se jedná o rodiny, kde není dlouhodobě zaměstnán ani jeden z rodičů nebo kde je zaměstnán jen jeden rodič s velmi nízkým příjmem (většinou muž). V důsledku finanční nesoběstačnosti je faktická funkčnost rodiny závislá na sociálních dávkách a jiných státních finančních podporách. Děti žijící v této rodině jsou navíc ohroženy možným sociálně-kulturním strádáním způsobeným nižším vzděláním rodičů a nízkými rodinnými příjmy. Těmto rodinám by měla být věnována vyšší pozornost ze strany sociálních pracovníků, případně pedagogů.

³² Národní koncepce rodinné politiky. In: Ministerstvo práce a sociálních věcí, http://www.mpsv.cz/files/clanky/2125/koncepce_rodina.pdf (25. 3. 2009).; Národní zpráva o rodině. In: Ministerstvo práce a sociálních věcí, <http://www.mpsv.cz/clanek.php?lg=1&id=898> (25. 3. 2009).

S možnými hrozbami socio-ekonomického charakteru se mohou setkat rovněž vícedětné rodiny, ve kterých jsou výdělečně činní oba rodiče, ale dosahují nižší nebo střední výše příjmů. Funkčnost rodiny se odvíjí od celkového objemu finančních prostředků, jimiž disponuje. Náhlé snížení finančních příjmů rodiny v důsledku ztráty zaměstnání jednoho nebo obou rodičů může znamenat faktické narušení běžného fungování rodiny. Státní orgány by měly disponovat finančními mechanismy, jež budou na vzniklou situaci reagovat flexibilně. (Např. finančními úlevami a výhodami pro děti z vícečlenných rodin.)

Prakticky minimální až nulové hrozby socio-ekonomického charakteru plynou vůči vícedětné rodině, která je finančně plně zajištěná a poskytuje dětem patřičné socio-kulturní prostředí. Ve většině případů jsou v zaměstnaneckém poměru oba rodiče s vyššími příjmy nebo jen jeden, jež je svým platovým příjmem schopen pokrýt veškeré finanční nároky vícedětné rodiny (ve většině případů muž).

Specifický případ vícedětných rodin představují rodiny, do kterých byly přijaty děti na základě adopce či pěstounské péče a to do buď původně bezdětných manželství, nebo do rodin s vlastními dětmi. V těchto případech by měl příslušný státní orgán usilovat o výraznou podporu rodin a to zejména finanční a poradenskou pomocí. Výrazná podpora státu/kraje směřována vůči tomuto typu rodin rovněž evokuje zájem o adopci a pěstounskou péči u dalších manželských párů, což pozitivně přispívá k řešení problematiky dětských domovů a zařízení pro děti bez rodičů.

Zvláštním případem rodiny s více než dvěma dětmi je také rodina, kde je vyšší počet dětí výsledkem rozvodu či úmrtí jednoho z rodičů a následného založení nové rodiny. Děti integrované do tohoto typu rodiny mohou být ohroženy nejen potenciální finanční nesoběstačností rodiny, ale také problémy sociálně-psychologického charakteru souvisejících s rozvodem rodičů nebo úmrtí jednoho z rodičů a následnými obtížemi plynoucími z problematiky začleňování do nové rodiny.

*Neúplná rodina*³³

Neúplné rodiny vznikají v důsledku rozvodu rodičů, rozhodnutím matky neuvést jméno otce po narození dítěte nebo úmrtím jednoho z rodičů. Na území Olomouckého kraje je evidováno 19 295 rodin neúplných s alespoň jedním dítětem a jedná se o téměř čtvrtinu rodin s dětmi (24 %).³⁴ Ve většině případů jsou živitelkami neúplných rodin matky.

Aktuální situace o podílech nezaopatřených dětí v úplných a neúplných rodinách je uvedena v tabulce 2.3 a grafu 2.9.

Tabulka 2.3: Počet nezaopatřených dětí v rodinách

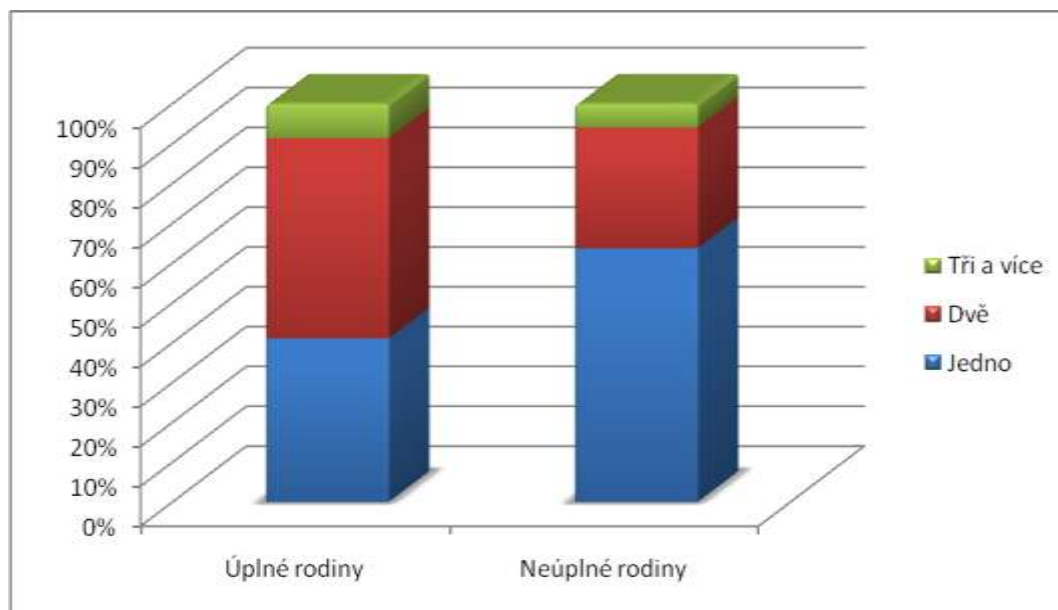
Počet dětí v rodinách	Žádné	Jedno	Dvě	Tři a více	Celkem
Úplné rodiny	35281	24629	30154	5191	95255
Neúplné rodiny	13964	12296	5853	1146	33259

³³ *Socio-demografická analýza neúplných rodin s nezletilými dětmi v ČR.* In: Ministerstvo práce a sociálních věcí, <http://www.mpsv.cz/files/clanky/4355/analyza.pdf> (1. 4. 2009).

³⁴ Podíl všech neúplných rodin, tedy i rodin bez dětí, je vyšší, a to 26 %.

Graf 2.9: Podíly (%) počtu dětí v úplných (N=91679) a neúplných rodinách (N=19295)

Komentář ke grafu 2.9: Největší podíl nezaopatřených dětí v neúplných rodinách náleží rodinám s jedním dítětem. Úplné rodiny mají nejčastěji dvě děti.

Ačkoli stát ukládá povinnost rozvedeným rodičům participovat na finančním zajištění dětí společně, mnohdy není tento princip dodržován a převážně matky živitelky se setkávají s finančními problémy plynoucími ze skutečnosti, že otec výživné neplatí. Vymáhání výživného soudní cestou je obtížné a časově náročné. Finanční zatížení matky je viditelné i v druhém případě, kdy otec dítěte není znám. V případě úmrtí rodiče je rodina sice finančně podpořena pozůstalostními důchody, přesto je její finanční soběstačnost stále primárně určována výší příjmu pozůstalého rodiče. Všechny tři typy neúplné rodiny jsou v mnoha případech zatíženy finančním strádáním, ale rovněž hrozbou nestabilního výchovného prostředí, jež může negativně ovlivnit následný sociálně-kulturní vývoj dítěte a zvýšit jeho inklinaci k sociálně nežádoucím jevům. Situace je umocněna skutečností, že matky samoživitelky, zejména s dětmi předškolního a mladšího školního věku, si těžko hledají uplatnění na trhu práce vzhledem k časově náročným potřebám dítěte.

Zvláštní případ vzniku neúplné rodiny je rozhodnutí páru nevstupovat do manželského svazku a založit rodinu mimo něj. Tento krok může být motivovaný snahou získat finanční prostředky ze státního sociálního zabezpečení.

Rodina se členem se zdravotním postižením

Rodinou se členem se zdravotním postižením se rozumí následující typy rodin: rodina, kde dospělý člen pečuje o zdravotně postižené dítě/děti; rodina, kde dospělý člen pečuje o jiného dospělého zdravotně postiženého člena rodiny (v naprosté většině případů o seniora); rodina, kde rodič, výjimečně oba rodiče, je osobou zdravotně postiženou. Míra rizik ohrožující funkčnost rodinu se často zvyšuje úměrně se stupněm postižení jejího zdravotně handicapovaného člena. Vysoce ohrožená je funkčnost rodiny s vážně postiženým dítětem, jež vyžaduje celodenní dohled a vysoké náklady na poskytování potřebné zdravotní péče. Každodenní fungování takové rodiny je fakticky zatíženo časovými, finančními a dalšími nároky souvisejícími s vykonáváním potřebné péče o postiženého člena.

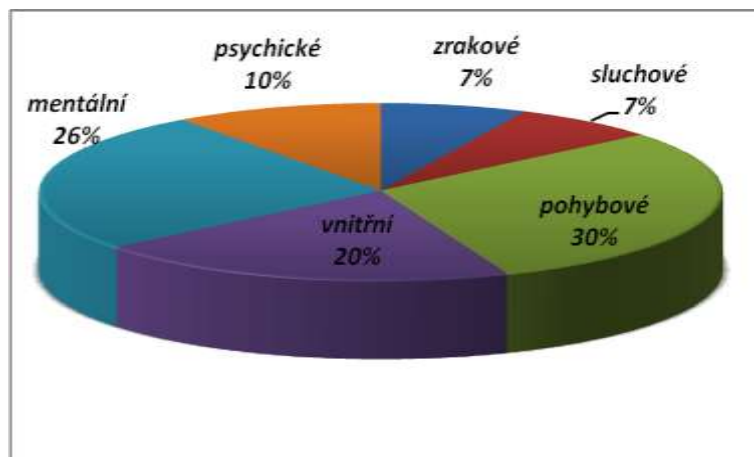

Problematika rodin a občanů se zdravotním postižením je v Olomouckém kraji řešena systémem institucionálního zajišťování služeb a specifické pomoci zejména prostřednictvím Komunitního plánování sociálních služeb OK, do něhož jsou zahrnuty specifické cílové skupiny, kam patří i rodiny s dítětem se zdravotním postižením.

Více než dvě třetiny obyvatelstva jsou rodiny s dětmi a z nich zhruba 3-5 % mají dítě se zdravotním postižením. Předpokládáme-li 5% výskyt postižení dětí v rodinách, potom lze odhadnout, že v Olomouckém kraji je přibližně 4 825 rodin s dětmi se zdravotním postižením.³⁵

V roce 2005 bylo realizováno výzkumné šetření občanů Olomouckého kraje se zdravotním postižením³⁶ a bylo zaměřeno i na osoby jim blízké, především rodiče zdravotně postižených dětí (čtvrtina dotázaných). Jednalo se o šest typů zdravotního postižení, jak je uvedeno grafem 2.10.

Graf 2.10: Podíly typů zdravotního postižení

Komentář ke grafu 2.10: Největší podíl postižení náležel pohybovému a mentálnímu postižení (více než čtvrtiny).

Respondenti byli dotazováni i na úroveň rodinného života jako na oblast problematickou (zdravotně postižení většinou nenahlízejí). Pro tři čtvrtiny dotázaných rodinný život spíše problematický není (ve smyslu střetu zájmů jednotlivců, různorodých potřeb v rodině apod.). Problémovost rodinného života je však závislá na typu postižení. Problémy s rodinným životem mají nejvíce zrakově postižení (20 %, tj. pětina), dále postižení mentálně a duševně (po 18 %, méně než pětina). U ostatních skupin zdravotně postižených problémovost klesá pod 10 %. Rodina zůstává i v současnosti nejpřirozenějším prostředím pro bytí ve společnosti i pro zdravotně postižené občany i s postiženími nejtěžšími. Je pro ně důležité, aby nemuseli být umístováni do pobytových zařízení, pokud by to sami výslovně nevyžadovali.

³⁵ Expertní odhady uvádějí 5% až 10% výskyt občanů se zdravotním postižením v dospělé populaci obyvatelstva.

³⁶ Zdroj „Sami sobě“, Olomouc 2003, výzkumný soubor tvořilo 301 občanů se zdravotním postižením, případně osoby jim blízké. Podrobněji viz projekt „Žijeme s vámi, ne vedle vás“ (řešitelem byl Mgr. Milan Langer, předseda krajské rady občanů se zdravotním postižením), jehož součástí bylo výzkumné šetření „Sami sobě“ realizované v r. 2003 výzkumnou agenturou Sociotrendy. Výzkumné šetření bylo orientováno na vyhledání specifických potřeb občanů Olomouckého kraje se zdravotním postižením, případně na osoby jim blízké (tedy zejména rodiče zdravotně postižených dětí). Zkoumaná populace byla 301 občanů byla starší patnácti let.

Péče o dítě s vážným zdravotním postižením je však téměř neslučitelná s výkonem zaměstnání oběma rodiči a vede tak k omezení příjmu rodiny. Navíc rodiče pečující o zdravotně postižené dítě jsou trvale vystavováni tlakům psychického charakteru, které mohou výrazným způsobem destabilizovat celkovou funkčnost rodiny. Problematické je i uplatnění zdravotně postižených osob na trhu práce, které snižuje schopnost zdravotně postiženého rodiče finančně přispívat na vedení domácnosti. *Současná ekonomická situace včetně konkurenčního prostředí tržní ekonomiky je příčinou všeobecného nedostatku pracovních příležitostí nejen pro zdravotně postižené. Hlavním smyslem zaměstnanosti zdravotně postižených mnohdy nemusí být (a velmi často není) možnost finančního výděлку, ale umožnění co nejširších sociálních kontaktů, to na straně jedné, a pracovní rehabilitace, na straně druhé.*

Rodina v systému náhradní rodinné péče

Náhradní rodinná péče je realizovaná, buď adopcí (osvojením) dítěte nebo volnější formou pěstounské péče, jež dává právo biologickým rodičům zasahovat do výchovy dítěte a mnohdy i právo zůstat jeho zákonnými zástupci.

V obou případech je účelem poskytnutí náhradního rodinného prostředí dětem, jež z nejrůznějších důvodů nemohou vyrůstat ve svých biologických rodinách. Specifickou formu náhradní rodinné péče představuje institut poručenství, jež poskytuje ochranu nezletilého dítěte bez zákonného zástupce. Poručník ustavený dítěti soudní cestou nemá povinnost o dítě osobně pečovat.

V případě adopce často dochází k následnému vzniku plně funkční rodiny, jež splňuje všechny socio-ekonomické požadavky kladené na výchovu a všestranný rozvoj dítěte. Nicméně, zejména v počátcích je rodina ohrožena možnými sociálně-psychologickými problémy spjatými s přijetím nového nebiologického člena. Jako problematičtější se jeví realizace pěstounské péče z důvodu výše uvedených práv biologických rodičů a skutečnosti, že tento typ náhradní rodinné péče zaniká dnem plnoletosti dítěte. Přírozeným důsledkem takto nastaveného systému je evidence většího zájmu o adoptování dítěte, nežli o vykonávání pěstounské péče.

Podstatným problémem je rovněž dlouhodobý nezájem žadatelů o děti vyššího věku, postižené děti, děti odlišného etnika, děti s výraznými kárnými problémy nebo děti drogově závislých či psychicky nemocných rodičů. Problematické je rovněž umístění větších sourozeneckých skupin. Případná integrace těchto dětí do náhradní rodinné péče přináší zvýšená rizika, která kladou větší nároky na výchovné schopnosti nových rodičů.

Na základě evidence Krajského úřadu Olomouckého kraje bylo v roce 2008 evidováno 43 nových žádostí o osvojení a 19 žádostí o umožnění pěstounské péče, v uvedeném roce tak zájem o náhradní rodinnou péči projevil 62 žadatelů.³⁷ Podrobnější údaje jsou uvedeny v tabulkách 2.4 a 2.5.

Tabulka 2.4: Statistika náhradní rodinné péče

Náhradní rodinná péče – statistika	v r. 2008	Celkem do roku 2008
Počet žádostí o osvojení nebo pěstounskou péči v evidenci KÚOK		
Osvojení	43	126
Pěstounská péče	19	31
Počet žádostí o osvojení nebo pěstounskou péči v evidenci Ministerstva práce a sociálních věcí ČR:		

³⁷ Zdroj dat: *Statistika náhradní rodinné péče Krajského úřadu Olomouckého kraje a materiály KÚOK.*

Osvojení	29	31
Pěstounská péče	6	7
Přerušení zprostředkování nebo pěstounskou péčí:		
Osvojení	16	25
Pěstounská péče	5	6

Tabulka 2.5: Vývoj počtu žádostí o osvojení a pěstounskou péči (PP)

	2006	2007	2008
Osvojení	32	38	21
Pěstounská péče	12	13	9
Celkem	44	51	30

Komentář k tabulce 2.5: Srovnáním celkového počtu žádostí od r. 2006 lze zjistit nejprve mírný nárůst, následně však k poklesu žádostí o osvojení či pěstounskou péči, z těchto údajů však nelze odhadnout vývoj počtu občanů, kteří by do své péče dítě žádali.

Počet přijatých žádostí z jednotlivých lokalit ORP je uveden a tabulce 2.6.

Tabulka 2.6: Počet přijatých žádostí z jednotlivých lokalit ORP (PP – pěstounská péče)

	2006		2007		2008	
	osvojení	PP	osvojení	PP	osvojení	PP
MM Olomouc	9	4	15	7	11	1
Litovel	0	0	1	0	2	1
Šternberk	2	0	3	1	1	1
Uničov	2	1	0	0	1	0
Přerov	2	2	5	1	0	0
Hranice	0	0	1	0	1	0
Lipník	1	1	1	2	1	0
Prostějov	6	0	2	4	2	3
Konice	1	0	0	0	1	0
Šumperk	2	2	3	1	1	3
Zábřeh	5	1	3	0	0	0
Mohelnice	0	0	0	0	0	0
Jeseník	2	1	1	0	0	0

Komentář k tabulce 2.6: Nejvíce přijatých žádostí o osvojení dětí bylo v Olomouci.

KÚOK zprostředkovává osvojení a pěstounskou péči nejen občanům Olomouckého kraje, ale i občanům z jiných krajů. Odpovídající počty jsou uvedeny v tabulce 2.7.

Tabulka 2.7: Zprostředkování osvojení a pěstounská péče (PP) pro děti vedené KÚOK

Zprostředkování osvojení a PP pro děti vedené KÚOK	2006		2007		2008	
	Žadatelům z OL kraje	Žadatelům z jiných krajů	Žadatelům z OL kraje	Žadatelům z jiných krajů	Žadatelům z OL kraje	Žadatelům z jiných krajů

V rámci osvojení svěřeno	20	2	18	0	3	0
V rámci PP svěřeno	3	8	3	8	2	0

Komentář k tabulce 2.7: V rámci osvojení bylo zprostředkováno více dětí pro občany Olomouckého kraje, v rámci pěstounské péče však v minulých letech bylo svěřeno dětí více žadatelům jiných krajů.

Situace v jednotlivých ORP je uvedena v tabulce 2.8.

Tabulka 2.8: Počet svěřených dětí podle ORP

	Počet svěřených dětí podle obcí za rok 2007			Počet svěřených dětí podle obcí za rok 2008		
	PP	Adopce	Celkem	PP	Adopce	Celkem
MMO	1	10	11	0	2	2
Litovel	0	0	0	0	0	0
Šternberk	0	0	0	0	0	0
Uničov	1	1	2	0	0	0
Přerov	0	0	0	0	0	0
Hranice	0	2	2	0	0	0
Lipník	0	0	0	0	0	0
Prostějov	0	1	1	1	0	1
Konice	0	0	0	0	0	0
Šumperk	1	3	4	0	2	2
Zábřeh	0	1	1	0	0	0
Mohelnice	0	0	0	0	0	0
Jeseník	0	0	0	0	0	0
Celkem	3	18	21	1	4	5

Komentář k tabulce 2.8: Celkový počet svěřených v roce 2007 dětí bylo 21, v roce 2008 jich bylo 5.

Tabulka 2.9: Počet dětí dle dokumentace KÚOK za rok 2007 a 2008

	Počet dětí, jejichž dokumentace obdržel KÚOK za rok 2007			Počet dětí, jejichž dokumentace obdržel KÚOK za rok 2008		
	PP	A	Celkem	PP	A	Celkem
MMO	4	7	11	1	2	3
Litovel	0	0	0	0	0	0
Šternberk	3	0	3	0	0	0
Uničov	2	2	4	2	0	2
Přerov	3	0	3	1	1	2
Hranice	0	2	2	0	0	0
Lipník	1	1	2	0	0	0
Prostějov	2	2	4	1	4	5
Konice	0	0	0	0	0	0
Šumperk	3	3	6	0	1	1
Zábřeh	1	1	2	0	0	0
Mohelnice	2	0	2	0	0	0

Jeseník	0	0	0	0	0	0
Celkem	21	18	39	5	8	13

Komentář k tabulce 2.9: V roce 2008 se jednalo o celkem 13 dětí, jejichž dokumentace obdržel KÚOK, v roce 2007 to bylo celkem 37 dětí.

Romská rodina

Romské rodiny představují specifický typ rodin žijících na území Olomouckého kraje. Zjištění podílu rodin není jednoduché, neboť v rámci SLDB obyvatelé ČR uvádějí národnost podle vlastního uvážení. Z údajů SLDB 2001 lze zjistit, že k romské národnosti se v Olomouckém kraji přihlásilo 868 občanů, tj. 0,1 %. Odborníci (romští poradci) odhadují 2 až 3% podíl romské populace na obyvatelstvu ČR.

Pro odhad chování romské populace v Olomouckém kraji je možno použít údaje zaměřené na zaměstnatelnost romské populace v Olomouci ze zpracování a vyhodnocení výsledků průzkumu realizovaného o.s. SPOLU v rámci projektu „Podporované zaměstnávání Romů v Olomouci v roce 2005, kdy bylo dotazováno celkem 356 občanů, z toho 206 žen a 150 mužů v různých lokalitách města Olomouce ve věkovém rozmezí 16-63 let. Více než třetina respondentů byla ženatá resp. vdaná a více než další třetina dotázaných byla svobodná. Dotázaní měli nejčteněji dvě děti ve vlastní péči. Nicméně jeden dotázaný uvedl devět dětí. Více než třetina (převážně svobodných) žádné dítě ve vlastní péči neměla.

Průzkumem bylo zjištěno, že obtížná zaměstnatelnost respondentů souboru, tedy i členů romských rodin, pramení zejména z:

- nízké kvalifikace respondentů (viz tabulka 2.10 a graf 2.11), v datech se projevila logická souvislost mezi vzděláním a aktuální zaměstnaností ve smyslu, že vyšší vzdělání bylo vázáno na vyšší zaměstnanost;
- demotivující role systému dávek sociální péče (např. nezaměstnanost respondentů při vyšším počtu dětí; jako nezaměstnaní jsou evidováni na úřadu práce i ti respondenti, kteří mají možnost se připravovat na své budoucí povolání);
- příslušnosti k pohlaví (např. role pohlaví se v současnosti oproti tradičnímu pojetí mění; ženy mají realističtější představu o výši hrubé mzdy, bylo zaměstnáno více žen než mužů);
- nároků na vyšší platu;
- osobnostních charakteristik jedinců (např. předsudky nezaměstnaných);
- části hodnotového systému zkoumané populace, který se od neromské populace liší nikoliv v základních obecně významných hodnotách (jako je „mít stabilní a dobré zdraví“, „mít dobré přátele“ a „mít okolo sebe šťastné členy rodiny a přátele“), ale zvýznamněním hodnoty: „mít příjemný život v dostatku“, „mít vlastní majetek“ a menší důležitostí hodnoty „vzdělávat se“.

Obtížná zaměstnatelnost nepramení z toho, že by zkoumaná romská populace byla handicapována změnou pracovní schopností.

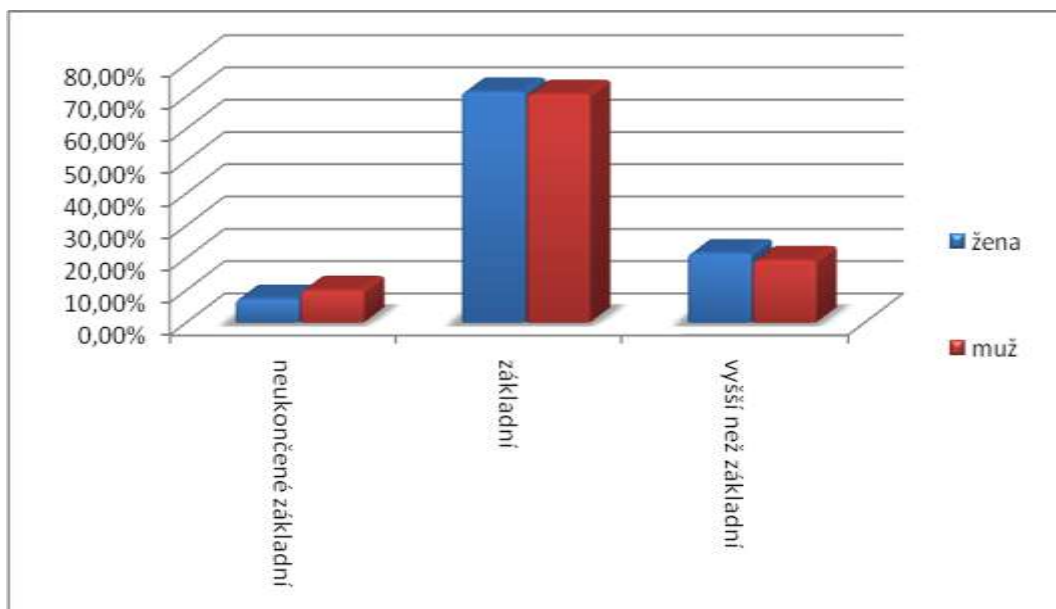
V odborné literatuře i např. v dokumentu Koncepce integrace romských komunit je akcentována skutečnost, že Romové patří mezi sociální skupinu nejvíce ohroženou vyloučením z trhu práce. I když nejsou vedeny speciální statistiky, odhaduje se, že 70 % Romů je nezaměstnaných, romské iniciativy zmiňují dokonce 90 % nezaměstnaných Romů. Tomuto údaji odpovídá i zjištění výše uvedeného výzkumu z r. 2005, že v „produktivním“ věku (jestliže bereme úvahu věk 20 – 59 let) bylo nezaměstnáno 89 % jedinců z těchto věkových kategorií. Profese

dotázaných byly převážně dělnické a ve službách, takže polovina dotázaných však profesi nevedla.

Tabulka 2.10: Vzdělání a pohlaví

vzdělání * pohlaví		pohlaví			celkem
			žena	muž	
vzdělání	neukončené základní	N	15	15	30
		% vzdělání	50,0%	50,0%	100,0%
		% pohlaví	7,3%	10,0%	8,4%
	základní	N	147	106	253
		% vzdělání	58,1%	41,9%	100,0%
		% pohlaví	71,4%	70,7%	71,1%
	středoškolské, případně odborné, VŠ	N	44	29	73
		% vzdělání	60,3%	39,7%	100,0%
		% pohlaví	21,4%	19,3%	20,5%
Celkem		N	206	150	356
		% vzdělání	57,9%	42,1%	100,0%
		% pohlaví	100,0%	100,0%	100,0%

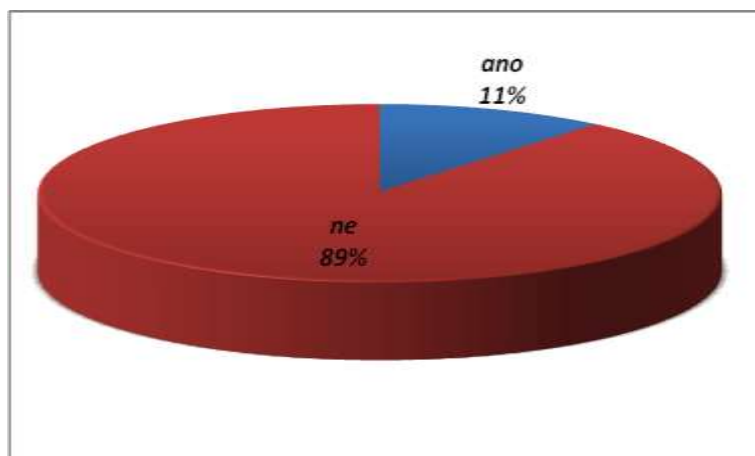
Graf 2.11: Vzdělání a pohlaví

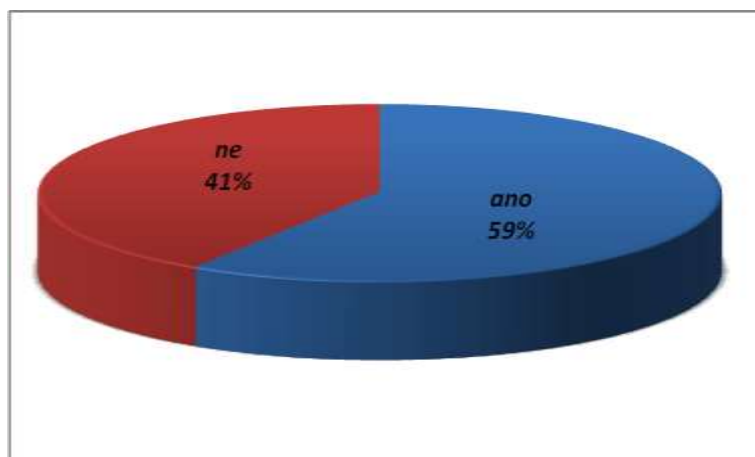
Komentář ke grafu 2.11: Téměř tři čtvrtiny dotázaných mělo základní vzdělání, bez vzdělání byl přibližně každý dvanáctý dotázaný. Středoškolské vzdělání jakéhokoliv typu (bez maturity) získal přibližně každý šestý respondent, maturitu měl každý čtyřicátý dotázaný. Vyšší odborné vzdělání měli dva respondenti, vysokoškolské studium absolvovala jedna žena.

Graf 2.12: Aktuální nezaměstnanost

Graf 2.13: Pracovní zkušenost

Komentář ke grafům 2.12 a 2.13: Téměř devadesát procent dotázaných bylo bez zaměstnání. Pracovní zkušenost však měla více než polovina dotázaných.

Problematice funkčnosti romských rodin a rodinné výchově romských dětí je nutné věnovat pozornost zejména v kontextu s celkovou společensko-kulturní integrací romské komunity a její inklinací k sociálnímu vyloučení³⁸, zejména rozvíjením podporovaného zaměstnávání Romů, v rámci zlepšení dlouhodobých příležitostí pro romskou populaci.

³⁸ Obecně funkčnost většiny romských rodin je ohrožená následujícími faktory: nízké vzdělání rodičů, malá uplatnitelnost na trhu práce, závislost na státem vyplácených sociálních dávkách, zhoršené podmínky bydlení a hygienických standardů jako důsledek nízkých rodinných příjmů. Uvedené faktory přispívají k faktické neschopnosti rodičů zajistit základní péči a výchovu svým dětem. Z tohoto důvodu jsou romské děti častěji odkládány do pobytových zařízení, ze kterých jsou jen velmi obtížně umísťovány do náhradních rodin. Z výše nastiněných důvodů by měla být problematice dys/funkčnosti romských rodin a začleňování romských dětí do společnosti věnována zvýšená pozornost ze strany odpovídajících státních orgánů ve spolupráci s představiteli romské komunity.

Rodina přistěhovalců

Na území Olomouckého kraje žije 1,6 % rodin, jež je možno označit jako rodiny přistěhovalců. Ke dni 1. 1. 2008 pobývalo na území Olomouckého kraje 10 354 cizinců, z nichž téměř polovina (49 %) měla trvalý pobyt nebo azyl.

Graf 2.14: Odhad podílu rodin cizinců či azylantů v Olomouckém kraji

Komentář ke grafu 2.14: Můžeme odhadnout, že v Olomouckém kraji jsou necelá 2 % rodin cizinců či azylantů (předpokládáme, že podíl rodin odpovídají podílu odpovídajícího obyvatelstva).

Ačkoli není tento počet nějak zásadní, přesto by měly státní orgány tomuto typu rodiny věnovat pozornost z důvodu zvýšené inklinace k sociálně-kulturnímu vyloučení členů přistěhovalcké rodiny.

Zvláště finančně náročné a obtížné je pro rodiče přistěhovalce umístění dětí do jeslí a mateřských školek, neboť zařízení obvykle požadují podstatně vyšší částky za přijetí dětí cizinců než za děti českých občanů. Takto nastavené podmínky snižují možnost integrace dětí přistěhovalců do českého socio-kulturního prostředí již od předškolního věku dětí cizinců.³⁹

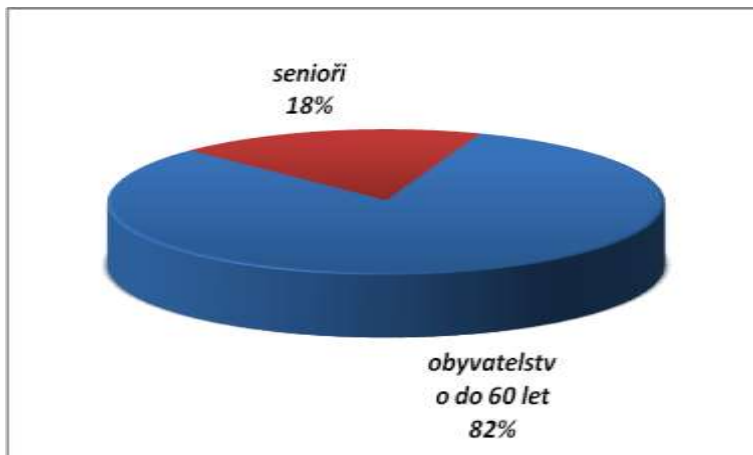
Rodina se seniorem

Rodina je primárně chápána jako jednotka tvořená matkou, otcem a dětmi. Významnou úlohu v této skupině plní rovněž prarodiče, kteří podstatně přispívají k výchově a socializaci dětí, tedy vnoučat. V případě, že jsou oba rodiče v pracovním poměru a jejich děti jsou předškolního věku nebo navštěvují první stupeň základní školy, prarodiče sehrávají mnohdy klíčovou roli při obstarávání dětí v hodinách, kdy jsou rodiče v zaměstnání. Role prarodiče má tedy v mnoha ohledech významný pozitivní dopad na fungování rodiny.

³⁹ Cizinci pocházející ze zemí mimo Evropskou unii jsou vystavováni problémům souvisejícím s nepřestupností systému zdravotního pojištění. V případě, že tito cizinci pobývající v ČR na základě sloučení rodiny nejsou v zaměstnaneckém poměru, nemají právo na zdravotní pojištění do doby udělení trvalého pobytu. Ohroženy jsou zejména nově narozené děti rodičů, jimž nebyl dosud poskytnut trvalý pobyt, neboť zdravotní pojišťovny mohou pojištění takového dítěte odmítnout, což může fakticky vést až k nutnosti rodiny opustit ČR.

Graf 2.15: Podíl seniorů v Olomouckém kraji

Komentář ke grafu 2.15 V Olomouckém kraji je celkově 18 % obyvatelstva staršího 60 let.⁴⁰

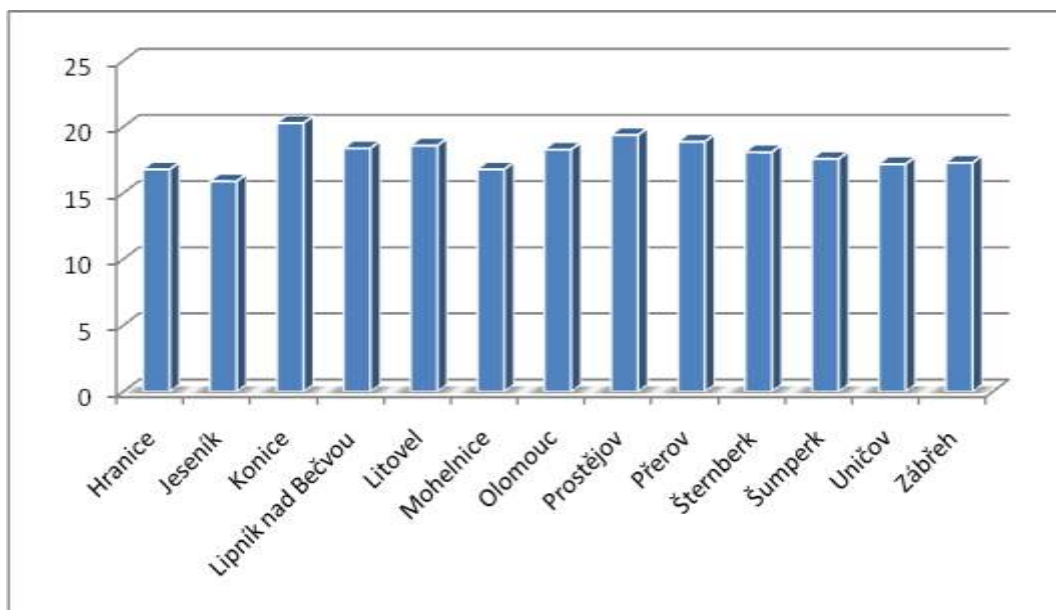
Tabulka 2.11: Podíl seniorů v jednotlivých ORP

ORP	Celkem	Počet obyvatel ve věku 60+	% 60+
Hranice	34 910	5 869	17
Jeseník	42 413	6 764	16
Konice	11 720	2 389	20
Lipník nad Bečvou	15 442	2 850	18
Litovel	23 341	4 348	19
Mohelnice	18 825	3 166	17
Olomouc	158 717	29 151	18
Prostějov	98 170	19 101	19
Přerov	85 534	16 243	19
Šternberk	19 671	3 553	18
Šumperk	73 601	12 984	18
Uničov	23 096	3 980	17
Zábřeh	33 929	5 872	17

⁴⁰ Údaje k 21. 5. 2009, ČSÚ Olomouc.

Graf 2.16: Podíl seniorů v jednotlivých ORP

Komentář k tabulce 2.11 a grafu 2.16: Podíly seniorů v jednotlivých ORP⁴¹ varíují v rozmezí čtyř procent. Největší podíle seniorské populace náleží ORP Konice, nejméně ORP Jeseník.

Odlisný vliv na fungování rodiny má přítomnost staršího a zdravotně omezeného prarodiče, jež vyžaduje zvýšenou péči ze strany jeho dětí, případně vnoučat. V tomto případě je možno rodinu zařadit do kategorie rodin se specifickou potřebou. Řada rodin není schopna poskytnout svým starším členům náležitou zdravotní péči, proto řeší tuto situaci umístěním blízkého do příslušných sociálních zařízení (např. domovy pro seniory). Mnohé rodiny však odmítají zařazení svého zdravotně omezeného seniora do takovýchto zařízení a obstarávají jeho každodenní potřeby buď samy, případně pomocí pečovatelské služby. V těchto případech jsou výrazně zvýšeny časové a další nároky na člena rodiny, který se o seniora stará. V naprosté většině případů se jedná o ženy, které v důsledku tohoto musí čelit obtížím spjatých s vykonáváním zaměstnání a plněním rodičovských povinností vůči dětem.

V kontextu s výše uvedeným je zřejmé, že problematiku seniorů nelze zcela oddělovat od rodinné politiky, přesto však nebude v následujícím textu dále rozváděná z důvodu primárního zaměření této zprávy výhradně na rodinu s dětmi a její potřeby.

2.2 Analýza trendu angažovaného otcovství⁴²

Vedle tradičního modelu rodiny, který je založen na jasně rozdělených rolích muže – živitele a ženy - pečovatelky, se také v Česku v posledních letech stále častěji začíná objevovat nový model, v jehož rámci se muži mnohem více angažují při péči o děti a domácnost. Odborné

⁴¹ Viz tabulka 1.2; výpočet procent z pátého sloupce.

⁴² Zdroje: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Národní zpráv o rodině, [online] 2005. Dostupné na: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/251/160904.pdf>

SEDLÁČEK, L., PLESKOTOVÁ, K. Aktivní otcovství. Brno: NESEHNUTÍ Brno, 2008 ISBN 978-80-903228-9-1

Články: JACHANOVÁ DOLEŽELOVÁ, Alexandra. Aktivní otcovství napomáhá harmonizaci celé rodiny. [online] 2006. Dostupné na: <http://www.feminismus.cz/fulltext.shtml?x=1919293>

MARTYKÁNOVÁ, Darina. Rodičovství – výzva pro celou společnost. [online] 2007. Dostupné na:

<http://www.blisty.cz/2007/4/16/art33864.html>

Další zdroje: www.genderonline.cz; www.rovneprilezitosti.cz; www.nesehnuti.cz

publikace v této souvislosti používají výrazy jako pečující, angažovaní, aktivní, noví otcové, nebo dokonce „matkové“ (tj. mateřští otcové).

Tito muži zvládají péči o své malé děti a navazují s nimi již v raném věku hluboký citový vztah. Z různých důvodů se naučili starat se o miminka a osvojili si vlastnosti a dovednosti, které jsou v naší kultuře přisuzovány ženám – matkám. Mezi hlavní důvody, proč muži odcházejí na rodičovskou dovolenou, můžeme počítat ty ekonomické. Sem můžeme počítat situace, kdy muž ztratí práci, nebo když jeho manželka vydělává v práci více než on. Mezi další důvody patří touha zažít něco nového a věnovat se více svým dětem, zdravotní postižení partnerky nebo snaha umožnit jí kariérní růst.

Výzkumy provedené v posledním desetiletí dokazují, že dětem nezáleží na tom, zda o ně pečuje převážně muž nebo žena. Rozhodující pro děti je důvěra a hloubka vztahu s touto osobou, nikoli pohlaví pečující osoby. Dítě navazuje vztah na základě kvality, se kterou pečující osoba uspokojuje jeho potřeby. Přelomovou v této oblasti se stala studie americké psycholožky Brendy Geigerové (1996: *Fathers as Primary Caregivers*), která sledovala rodiny, ve kterých byl muž doma s dětmi na rodičovské dovolené, zatímco žena pracovala a finančně zajišťovala rodinu. Pozorování přinesla překvapivá zjištění. Například v situacích, kdy se děti cítily ohroženy, hledaly ochranu a útočiště u otce, který se o ně převážně staral. Dávaly mu přednost před matkou a vztahovaly se k němu stejně, jako se děti v rodinách s tradičním uspořádáním vztahují k matce. A recipročně zase otcové projevovali větší zájem o děti než matky a také mnohem lépe zvládali starost o děti a domácnost.

Takovéto výzkumy dokazují, že péče o děti není záležitostí vrozených dispozic, nebo instinktů a mateřských pudů, ale je spíše výsledkem každodenní interakce rodič - dítě, při které se rozvíjejí rodičovské kompetence, vzájemná důvěra a náklonnost.

Ve společnosti, která oceňuje tradiční rozdělení mužských a ženských rolí v rodině, jsou dívky a ženy již odmlada vedeny formou her k přípravě na roli pečující matky. Holčičkám se kupují panenky a tak se již od útlého věku učí jak pečovat o děti. V tomto směru jsou chlapci diskriminováni, protože u nich společnost nesměruje své úsilí k rozvoji takových vlastností jako je láska k dětem a starost o ně. Naopak náklonnost chlapce či mladého muže k dětem může být vnímána jako něco nezdravého a divného, v krajních případech pak mužští šovinisté používají nadávky zpochybňující sexuální orientaci takového chlapce.

Když uvážíme výše uvedené skutečnosti, nepřekvapí nás, že muži často prožívají při péči o miminko velkou nejistotu, váhavost a strach, aby malým dětem neublížili, když je předtím nikdo neučil jak se o děti starat. Zajímavé ovšem je, že podobné pocity bezradnosti, nejistoty a obav zakoušejí také ženy prvoroďičky, které se systematicky a dlouhodobě připravovaly na roli maminek. Uvedená zjištění vyvracejí populární, ale nepravdivá tvrzení o vrozených dispozicích a mateřských instinktech a potvrzují domněnku, že jinak než učením, praktickým prováděním a kontinuálním rozvíjením není možné získávat rodičovské dovednosti.

Nejpokrokovější v zapojení mužů do péče o malé děti jsou severské země (Švédsko, Norsko, Island), které již v polovině sedmdesátých let 20. století nahradily mateřské dávky dávkami rodičovskými. Dávky tam může pobírat otec, který přebírá hlavní část péče o dítě, a umožňuje dřívější návrat ženy do zaměstnání. V právním systému severských zemí existuje navíc institut otcovské dovolené (1 až 3 měsíce), kterou muži využívají k tomu, aby pomohli ženě v prvních měsících po porodu. Nárok na toto placené volno uplatňuje alespoň krátkodobě většina otců (75 % - 85 %).

Situace se v toto směru pomalu mění i v dalších zemích, jako je Německo, Rakousko, Slovinsko, Itálie. Velkého pokroku v otázce rovnosti mužů a žen při péči o děti dosáhlo v posledních letech například Portugalsko, ve kterém je silně kulturně zakořeněný pohled na tradiční rozdělení rolí mužů a žen. Do portugalské legislativy byl zaveden institut 15ti denní otcovské dovolené, kterou hned v prvním roce (2003) čerpalo 40 % mužů, což bylo považováno za nečekaný úspěch.

České zákony znají institut rodičovské dovolené, kterou mohou čerpat i muži, až od roku 2001. Počet mužů pobírajících v Česku příspěvek v rodičovství meziročně stoupá, nicméně stále činí pouze 1,3 %. Pro srovnání - ve Švédsku v roce 2006 čerpalo celou rodičovskou dovolenou 19% otců.

Čeští muži, kteří zůstávají doma s dětmi, byli a dodnes jsou diskriminováni při čerpání finanční podpory od státu. Ačkoli zákon o nemocenském pojištění č. 187/2006 Sb. a zákoník práce stanovují, že otcové na rodičovské dovolené mají právo na ekvivalent tzv. peněžité dávky v mateřství, úřady začaly postupovat podle těchto zákonů až s časovým odstupem (od ledna 2008). Muži také stále ještě nemají možnost snížit si hranici pro odchod do důchodu podle počtu dětí, o které pečovali, jak to české zákony umožňují ženám.

Shrňme si nyní na faktory, které brzdí nebo naopak podporují trend angažovaného otcovství.

Překážky:

- ekonomické důvody – muži stále vydělávají v průměru o 25 % více než ženy,
- společnost oceňuje spíše muže živitele než pečovatele,
- legislativa, která diskriminuje pečující otce,
- snaha politiků vyhnout se obvinění ze sociálního inženýrství,
- hluboce zakořeněné stereotypní představy, předsudky, mýty o „přirozených“, „jediných možných“, „z hůry daných“ rolích,
- pracující ženy živitelky jsou stigmatizovány označeními typu „sobecké kariéristky“, „krkavčí matky“ apod,
- „chlapská hrdost“,
- pečující otcové na rodičovské dovolené jsou někdy terčem posměchu nebo jsou označováni za „flákače“,
- nedocení domácí práce, péče o dítě.

Podpůrné faktory:

- legislativa respektující rovné příležitosti žen a mužů,
- podpůrná a osvětová opatření státu, která hrají klíčovou roli. Ve Švédsku se osvědčily aktivity zaměřené na změnu zažitých stereotypů včetně přepsání učebnic pro děti, v nichž už nebyl svět rozdělen na čistě ženský a mužský,
- mediální zprávy, které vytvářejí obraz „otce – hrdiny“, který jde proti proudu a konvencím,
- podpora přátel, kteří obdivují schopnost muže plně se postarat o malé dítě,
- individuální přístup, zvýšení flexibility a rozšíření možností rodin jak skloubit pracovní a rodinný život.

Jaké jsou hlavní výhody většího zapojení otců do péče o děti?

- děti, které mají intenzivní vztah s tatínkem, jsou samostatnější, dovednější, méně úzkostlivé, mají lepší známky ve škole,
- posílení vztahu tatínka s dětmi i s manželkou, zlepšení porozumění a pochopení,
- posílení soudržnosti rodiny; rodiny jsou stabilnější a vykazují menší rozvodovost,
- vzájemný respekt a úcta rodičů; angažovaní otcové, kteří převzali větší odpovědnost za chod domácnosti, již nepovažují čas strávený doma s dětmi za „dovolenou“,
- větší podíl žen v produktivním věku na trhu práce,
- snížení diskriminace žen na trhu práce,
- ženy neztratí kontakt s profesí, což jim usnadňuje návrat do práce.

2.3 Sladování profesních a rodinných rolí, rovné příležitosti mužů a žen v rodinách

Podpora rodinné politiky v oblasti sladování profesních a rodinných rolí je motivována snahou umožnit rodičům lepší slučitelnost jejich rodičovské a profesní role v případě, že se chtějí plně věnovat rodičovství a své profesní realizaci. Při vytváření podmínek k realizaci lepší slučitelnosti profesních a rodinných rolí je nutné nejen vyvážené zohlednění zájmů rodičů, ale i dětí. Předpokladem harmonizace profesních a rodinných rolí je zejména existence opatření pracovníprávní povahy a existence finančně a teritoriálně dostupných služeb péče o děti (zejména do tří let jejich věku, předškolního a mladšího školního věku dítěte) zajištěné rozvojem sociálních služeb a provozem zařízení pro péči o děti a potřebné členy rodiny.⁴³ Potřeba sladit práci s osobním životem se netýká pouze rodičů s malými dětmi, ale i bezdětných jedinců nebo rodičů s odrostlými dětmi, kteří si chtějí nějakým způsobem uspořádat svůj soukromý život.⁴⁴ (Podrobněji viz kapitola 4.)

Téma sladování pracovního a osobního života je velmi úzce spjato s tématem rovných příležitostí mužů a žen, zejména v souvislosti s politikou rovných příležitostí ve firmě či organizaci. Přestože v českých rodinách jsou nejčastěji zaměstnáni oba rodiče, a to v naprosté většině na plný pracovní úvazek, je i přes určité změny v postojích rodina běžně založena na rozdělení rolí mezi mužem a ženou. Muž je vnímán jako živitel rodiny a na ženě spočívá v převážné míře péče o děti a domácnost. Ačkoli se ženy stále více společensky a profesně uplatňují, mužská angažovanost v rodině neroste. V převážné míře tedy pečují o malé dítě a dlouhodobě přerušují svou kariéru ženy, a jsou to právě ony, kdo je z důvodu rodičovství vystaven zvýšeným obtížím na trhu práce. Dokument „Národní koncepce rodinné politiky, 2005“ uvádí, že ačkoliv zaměstnanost českých žen je ve srovnání s ostatními státy vysoká, je míra nezaměstnanosti žen vyšší než míra nezaměstnanosti mužů. V současnosti však díky ekonomické krizi dochází ke zvláštní sociální situaci, a to, že aktuální údaje uvádějí, že aktuálně je v Olomouckém kraji *vyšší počet mužů hledajících zaměstnání než žen* (Viz dále graf 3.4, kapitola 3).

Na pobírání zavedeného rodičovského příspěvku mají nárok všichni muži od 1. října 1990, pokud splňovali či splňují zákonem stanovené podmínky.⁴⁵ Muži bez ohledu na svůj rodinný stav sice měli nárok na pobírání rodičovského příspěvku, ale pokud byli zaměstnáni, doma s dítětem buď zůstat nemohli (zaměstnavatel nebyl povinen je uvolnit ze zaměstnání), nebo museli „dobrovolně“ rozvázat pracovní poměr. Muži tedy nebyli „ochráněni“ na stejné úrovni jako ženy v pracovní-právních vztazích. Teprve až zavedením institutu rodičovské dovolené novelou zákoníka práce⁴⁶ byli muži a ženy coby rodiče zrovnoprávněni v nároku na čerpání neplaceného volna ve svém zaměstnání, a tak jsou mužům ve sféře práce garantována stejná práva – stejná ochrana jako ženám-matkám.

⁴³ Rovné příležitosti mužů a žen. [online], 2007. Dostupné na: <http://www.sfcd.cpkp.cz/SF/equal-priority-4.html>

⁴⁴ Zpravodaj Muži a ženy. Kombinace pracovního a osobního života. [online], 2007. Dostupné na: <http://www.muziazeny.cz/zpravodaj.html>

⁴⁵ § 2 zákona č. 382/1990 Sb., o rodičovském příspěvku (účinný od 1. 10. 1990)

⁴⁶ § 158 zákona č. 155/2000 Sb., zákoníku práce Rodičovská dovolená

Muži mohou nastoupit na rodičovskou dovolenou ihned po porodu. Pro získání rodičovské dovolené je nutné podat žádost na úřadu práce nebo odboru státní sociální podpory úřadů městských částí podle místa trvalého bydliště. V případě, že jsou oba rodiče na rodičovské dovolené současně (nebo je matka na mateřské dovolené a otec na rodičovské dovolené), pobírá rodičovský příspěvek pouze jeden z rodičů. Oba rodiče jsou však chráněni zákonem a do tří let věku dítěte je zaměstnavatel povinen držet jim místo. RD se nemusí čerpat vcelku, ale pouze v rozsahu, ve kterém o ni zaměstnankyně či zaměstnanec (nebo oba rodiče) zaměstnavatele požádali. Rodiče se mohou na rodičovské dovolené prostřídat, otec může být s dítětem také po celou dobu rodičovské dovolené (tj. od skončení mateřské dovolené až do čtyř let dítěte). Jeho pracovníprávní nároky se v souvislosti s rodičovskou dovolenou posuzují obdobně jako nároky ženy.

Peněžitá pomoc se podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře poskytuje svobodnému, ovdovělému, rozvedenému nebo z jiných důvodů osamělému muži, který nežije s družkou nebo v registrovaném partnerství, jestliže pečuje o dítě na základě rozhodnutí příslušného orgánu nebo o dítě, jehož matka zemřela. Muž, který pečuje o dítě, získává peněžitou pomoc jen v případě, jestliže se jeho manželce peněžitá pomoc v mateřství neposkytuje a sama nemůže nebo nesmí podle lékařského posudku o dítě pečovat pro závažné dlouhodobé onemocnění, dále zaměstnanci, který převzal do své trvalé péče dítě, jež mu bylo svěřeno rozhodnutím příslušného orgánu, nebo dítě, jehož matka zemřela.⁴⁷

Rodina se v průběhu vývoje moderní společnosti stává stále demokratičtější institucí. V případě rodiny znamená rovnost práv a povinností partnerů v oblasti jejich rodinného a soukromého života, znamená ale také zrovnoprávnění dětí v rámci rodiny. Participace otce v rodině by tedy neměla zahrnovat jen jeho účast, resp. spoluúčast na tom, co je označováno jako rodičovská práce, ale rovněž účast na širší práci pro rodinu („family work“), kterou lze vymezit jako srovnatelnou participaci obou partnerů ve všech hlavních oblastech a dimenzích rodinného života, tj. na finančním a materiálním zabezpečení rodiny, na bazální péči i na emočním nasazení spojeném s péčí a starostí o druhé, na chodu a managementu rodiny a domácnosti, na udržování příbuzenských a přátelských sítí.

Muži se do péče o dítě mohou zapojit zcela, tj. situace, kdy muž přeruší výkon placené práce nebo jej časově výrazně omezí tak, aby o dítě mohl pečovat převážně on a kdy jeho partnerka/manželka vykonává na plný nebo částečný úvazek placenou práci a je v této době jedinou, resp. hlavní živitelkou rodiny. Nebo v případě genderově vyváženějšího uspořádání, které má podobu souběžného sdílení rodičovství a živitelství oběma rodiči, kdy o dítě pečuje i muž a žena je spoluživitelkou.

Pobyt otce doma s dítětem nasměruje otce k tomu, že „je s dítětem“, nejen ho „má“, a prožívá s dítětem jeho život. Intenzivní starání se o dítě se tak promítne do vztahu otce k dítěti, má k němu blíže.⁴⁸ Muži využívající tuto možnost však tvoří v ČR jen kolem 1 % ze všech osob pobírajících rodičovský příspěvek. Vzhledem k tomuto malému podílu mužů na rodičovské dovolené je také rozdílný přístup zaměstnavatelů k zaměstnancům, matkám a otcům malého dítěte.

⁴⁷ Finance na mateřské a rodičovské dovolené. [online], 2008. Dostupné na: <http://www.novimuzi.eu/prakticke-informace/matrska-a-rodicovska-finance>

⁴⁸ Když dva dělají totéž... [online], 2008. Dostupné na: <http://www.genderonline.cz/view.php?cislocianku=2008012715>

Ženy nedostávají tolik příležitostí, protože se u nich předpokládá, že budou o dítě v případě nemoci pečovat právě ony.

Z hlediska rovného přístupu k ženám a mužům a snahy o sladění jejich rodinného a profesního života existují určité nedostatky v zákoně o důchodovém pojištění. Mužům zákon stanoví podmínky navíc⁴⁹ pro účast na důchodovém pojištění pro případ, kdy pečují o dítě do 4 let jeho věku. Zásadnější rozdíl z tohoto zákona však vyplývá, pokud jde o stanovení důchodového věku. Ten je nejen stanoven rozdílně pro muže a ženy, ale důchodový věk žen se dále snižuje v závislosti na počtu vychovaných dětí. Ze zákona tedy vyplývá automatický předpoklad, že doma s dítětem zůstává a pečuje o ně především žena. Vytváří se prostředí, které přispívá k demotivaci mužů k využívání RD a k přebírání péče o dítě.⁵⁰

⁴⁹ § 5 odst. 3 z. č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, stanoví, že muž je považován za osobu pojištěnou, jen pokud podal přihlášku k účasti na pojištění nejpozději do dvou let od skončení péče o dítě.

⁵⁰ JAKLOVÁ, H., ŠTĚPÁNKOVÁ, M. Vybrané problémy v oblasti rovného postavení žen a mužů pečujících o děti a návrhy na jejich řešení. Praha: Aperio, 2005. s. 21-23. ISBN 80-903087-4-0.

3. Sociálně ekonomická situace rodin

Ekonomickou situaci rodin v Olomouckém kraji ilustruje fakt, že některé oblasti kraje jsou vymezeny v usnesení vlády ze dne 17. května 2006 č. 560 jako regiony se soustředěnou podporou státu, jejichž rozvoj je třeba s ohledem na vyvážený rozvoj státu a vyrovnávání rozdílů mezi jednotlivými územními celky podporovat.

Mezi hlavní překážky hospodářského rozvoje Olomouckého kraje lze zařadit vysoký podíl odvětví s nízkými mzdami, malé zastoupení služeb v ekonomické struktuře kraje a nezaměstnanost. Významným negativním faktorem je i špatná dopravní dostupnost některých částí kraje, zejména okresu Jeseník, který je od zbytku kraje oddělen hřebenem Hrubého Jeseníku.

3.1 Nezaměstnanost

Míra nezaměstnanosti je všeobecně považována za jeden z hlavních ekonomických a sociálních ukazatelů. V období let 2005 – 2008 došlo k výraznému oživení ekonomiky v regionu, což dokládají právě údaje o míře nezaměstnanosti v Olomouckém kraji (viz tabulky 3.1, 3.2 a grafy 3.1 a 3.2).

Tabulka 3.1: Vývoj počtu nezaměstnaných v ČR a v jednotlivých krajích v letech 2004 - 2008⁵¹

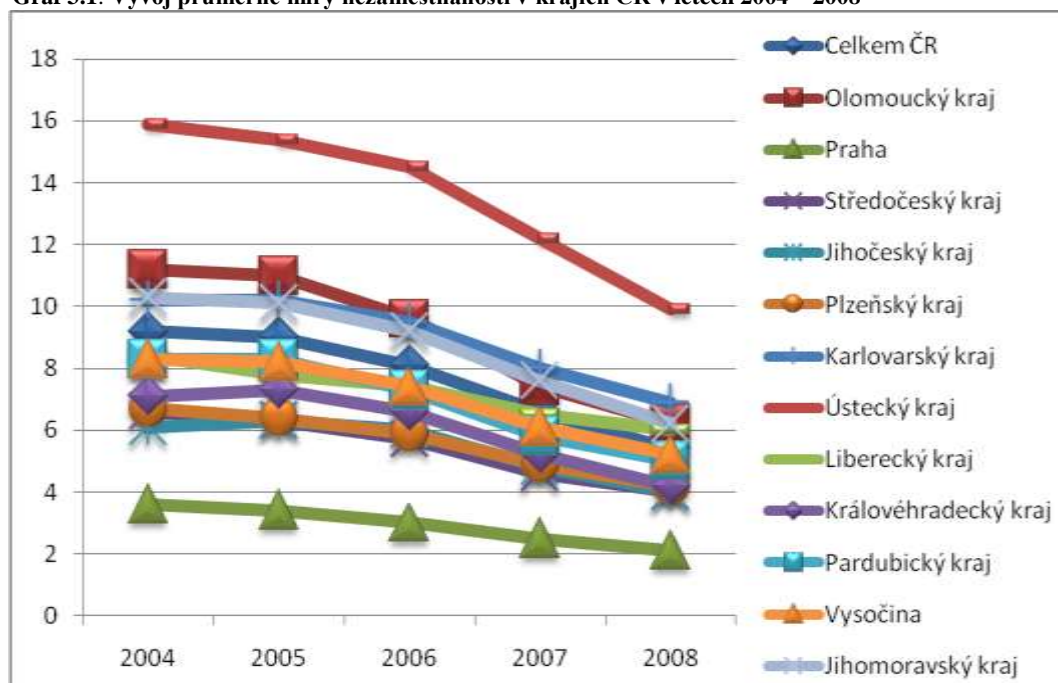
Průměrná míra nezaměstnanosti v %					
	2004	2005	2006	2007	2008
Celkem ČR	9,2	9,0	8,1	6,6	5,4
Praha	3,6	3,4	3,0	2,5	2,1
Středočeský kraj	6,6	6,3	5,7	4,6	4,0
Jihočeský kraj	6,1	6,3	6,0	4,8	4,0
Plzeňský kraj	6,7	6,4	5,9	4,9	4,2
Karlovarský kraj	10,2	10,2	9,5	8,0	6,9
Ústecký kraj	15,9	15,4	14,5	12,2	9,9
Liberecký kraj	8,4	7,8	7,4	6,5	6,0
Královéhradecký kraj	7,1	7,3	6,6	5,2	4,2
Pardubický kraj	8,3	8,3	7,3	5,8	5,0
Vysočina	8,3	8,2	7,4	6,1	5,2
Jihomoravský kraj	10,3	10,1	9,2	7,6	6,2
Olomoucký kraj	11,2	11,0	9,6	7,4	6,2

⁵¹ Zdroj: MPSV

Jeseník	15,0	16,5	14,9	11,6	9,6
Olomouc	10,3	9,7	8,2	6,2	5,2
Prostějov	9,4	9,0	7,0	4,9	4,0
Přerov	12,6	12,1	11,2	9,2	7,6
Šumperk	11,4	11,9	10,9	8,9	7,1
Zlínský kraj	9,4	9,2	8,4	6,6	5,5
Moravskoslezský kraj	15,4	14,7	13,4	11,0	8,4

Graf 3.1: Vývoj průměrné míry nezaměstnanosti v krajích ČR v letech 2004 – 2008

Komentář k tabulce 3.1 a grafu 3.1: Průměrná míra nezaměstnanosti byla v Olomouckém kraji v letech 2004-2005 druhá nejvyšší v ČR. Od roku 2006 začala klesat rychleji než republikový průměr nezaměstnanosti a v roce 2008 jej převyšovala pouze o necelé 1 %. Mezi hospodářsky slabé regiony patří území okresů Jeseník a Šumperk.

Tabulka 3.2: Vývoj průměrné míry nezaměstnanosti v jednotlivých ORP Olomouckého kraje v letech 2005 – 2008⁵²

Správní obvod obce s rozšířenou působností	Počet obcí	Počet ekonomicky aktivních (SLDB 2001)	Uchazeči o zaměstnání dosažitelní celkem			Rozdíl v počtu dosažitelných uchazečů 2008/2007	Míra nezaměstnanosti v %			Rozdíl míry nezaměstnanosti v % bodech (31. 12. 2008 a 31. 12. 2007)
			31. 12. 2005	31. 12. 2007	31. 12. 2008		31. 12. 2005	31. 12. 2007	31. 12. 2008	
Hranice	31	17 441	1 589	1 196	1 108	-88	9,1	6,9	6,4	-0,5
Jeseník	24	21 765	3 471	2 437	2 407	-30	16,0	11,2	11,1	-0,1
Konice	21	5 496	588	313	364	51	10,7	5,7	6,6	0,9
Lipník n/B	14	7 670	1 157	900	789	-111	15,1	11,7	10,3	-1,4
Litovel	20	11 723	1 252	666	716	50	10,7	5,7	6,1	0,4
Mohelnice	14	9 675	1 030	624	761	137	10,7	6,5	7,9	1,4
Olomouc	45	82 988	6 671	3 985	4 208	223	8,0	4,8	5,1	0,3
Prostějov	76	48 320	3 945	2 005	2 172	167	8,2	4,2	4,5	0,3
Přerov	59	43 514	5 030	3 601	3 335	-266	11,6	8,3	7,7	-0,6
Šternberk	21	12 389	1 432	919	982	63	11,6	7,4	7,9	0,5
Šumperk	35	37 007	4 233	2 932	2 884	-48	11,4	7,9	7,8	-0,1
Uničov	10	11 668	1 504	926	1 024	98	12,9	7,9	8,8	0,8
Zábřeh	28	16 885	2 269	1 279	1 248	-31	13,4	7,6	7,4	-0,2

Pozn. Míra nezaměstnanosti v obcích je od 1. 5. 2005 vypočtena z podílu dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání a ekonomicky aktivních obyvatel (údaj ze sčítání lidu, domů a bytů - stav k 1. 3. 2001)

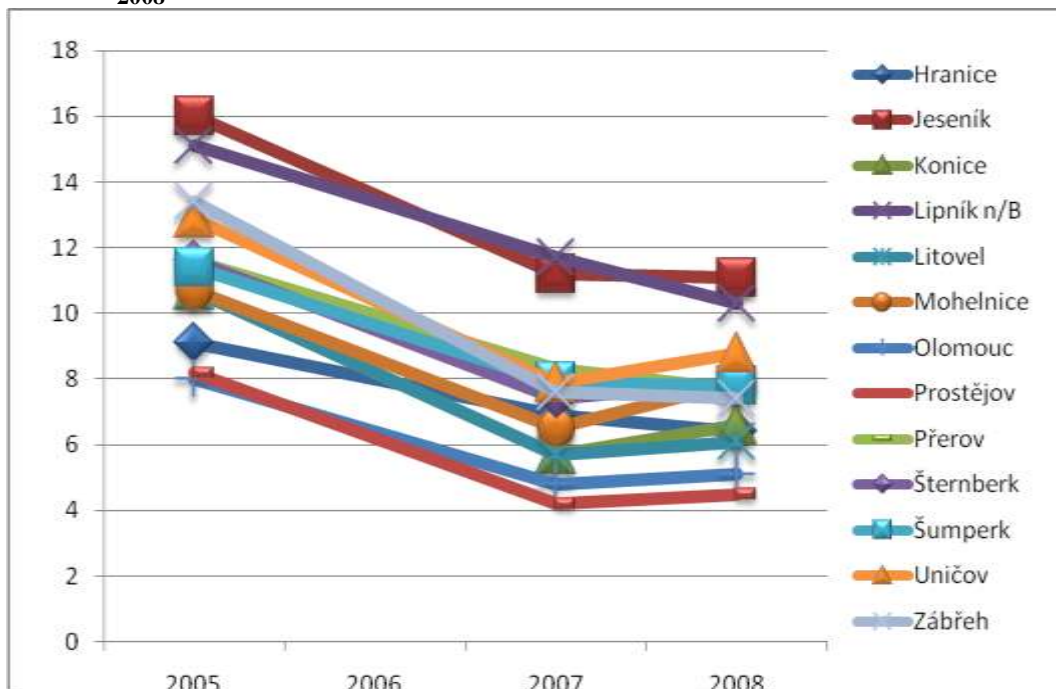
Komentář k tabulce 3.2: Od roku 2005 začala míra registrované nezaměstnanosti v krajích ČR (včetně Olomouckého kraje) klesat, což bylo způsobeno především růstem průmyslové výroby spojené s exportem.

⁵² Zdroj: MPSV

Graf 3.2: Vývoj průměrné míry nezaměstnanosti v jednotlivých ORP Olomouckého kraje v letech 2005 – 2008

Komentář ke grafu 3.2: Míra nezaměstnanosti je po celé sledované období nejvyšší v ORP Jeseník a Lipník n. B. a nejnižší v ORP Olomouc a Prostějov. Od roku 2007 začala míra nezaměstnanosti stoupat – nejvýraznější vzestup byl zaznamenán v ORP Mohelnice, dále pak v ORP Uničov a Konice.

V období přelomu let 2008 a 2009 začala ekonomika kraje pociťovat první dopady hospodářské krize, která se projevuje v rostoucí míře nezaměstnanosti způsobené především propouštěním v podnicích napojených na automobilový průmysl a stavebnictví (viz tabulka 3.3, graf 3.3). Toto má nepříznivý dopad na ekonomickou situaci rodin Olomouckého kraje.

V okrese Jeseník byla zaznamenána na počátku roku 2009 druhá nejvyšší nezaměstnanost ze všech 77 okresů ČR. Aktuální míra nezaměstnanosti byla v Olomouckém kraji k 31. 5. 2009 již 10,7 %.

Nepříznivý trend zvyšující se nezaměstnanosti v regionu dokresluje i statistika počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo v okresech, která vystihuje regionální rozdíly uvnitř kraje, a je také důkazem zpomalování ekonomiky (viz tabulka 3.4, grafy 3.4 a 3.5).

Tabulka 3.3: Míra nezaměstnanosti v Olomouckém kraji v roce 2009⁵³

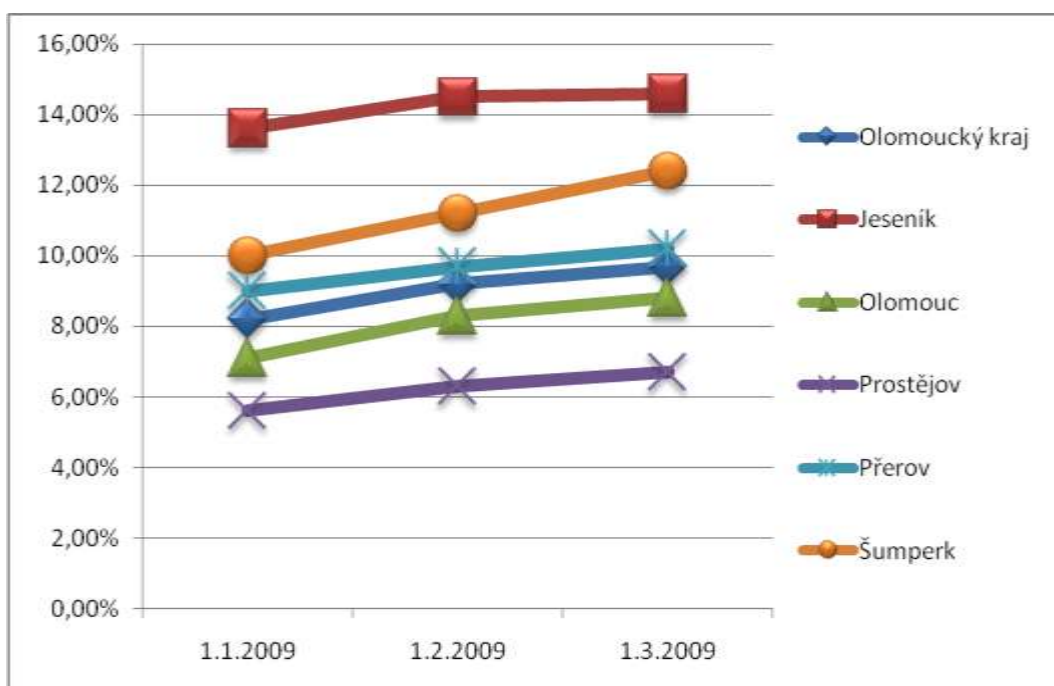
	Leden 2009	Únor 2009	Březen 2009
Olomoucký kraj	8,2%	9,2%	9,7%
Okresy:			
Jeseník	13,6%	14,5%	14,6%
Olomouc	7,1%	8,3%	8,8%

⁵³ Zdroj: MPSV

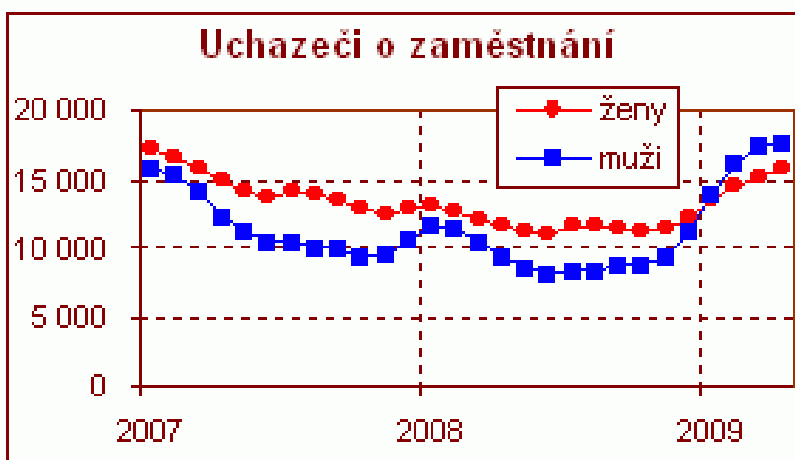
	Leden 2009	Únor 2009	Březen 2009
Prostějov	5,6%	6,3%	6,7%
Přerov	9,0%	9,7%	10,2%
Šumperk	10,0%	11,2%	12,4%

Graf 3.3: Vývoj průměrné míry nezaměstnanosti v jednotlivých okresech Olomouckého kraje v prvních třech měsících roku 2009

Komentář k tabulce 3.3 a grafu 3.3: Nejvyšší míra nezaměstnanosti v 1. čtvrtletí 2009 byla stále v okrese Jeseník, nejrychleji nezaměstnanost rostla v okrese Šumperk.

Graf 3.4: Počty uchazečů o zaměstnání v Olomouckém kraji

Komentář ke grafu 3.4: Od počátku roku 2009 dochází k nárůstu počtu uchazečů o zaměstnání. Po poklesu v letech 2007 a 2008 jejich počet po 1. čtvrtletí 2009 dosáhl hodnot z počátku roku 2007 s tím rozdílem, že v současné době je vyšší počet mužů než žen hledajících zaměstnání.

Podpora rozvoje
Olomouckého kraje

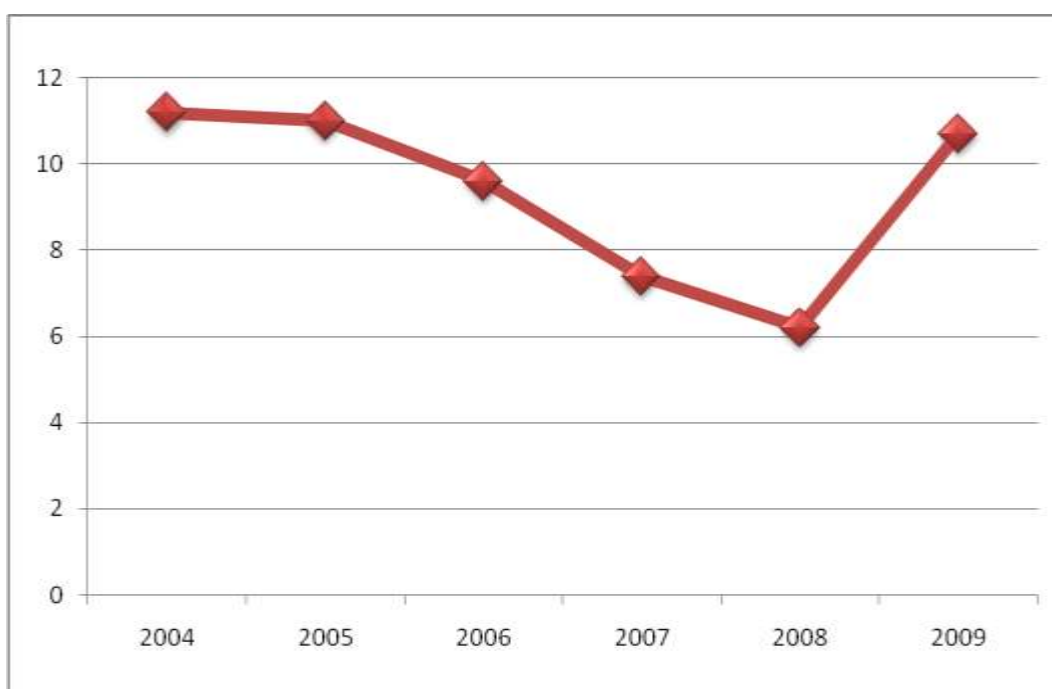

Tabulka 3.4: Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo

Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo		
	31. 12. 2007	31. 12. 2008
Olomoucký kraj		
okresy:		
Jeseník	13	27
Olomouc	4	7
Prostějov	2	11
Přerov	4	9
Šumperk	5	8

Komentář k tabulce 3.4: Všechny okresy Olomouckého kraje zaznamenaly značný meziroční nárůst počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo, což bylo způsobeno dramatickým poklesem počtu volných pracovních míst. Nedostatek pracovních příležitostí zasáhl zejména okres Jeseník, který vykazoval ke konci roku 2008 nejvyšší počet uchazečů (27) na 1 volné pracovní místo v rámci celé České republiky.

Graf 3.5: Odhad vývoje nezaměstnanosti (údaje pro rok 2009 jsou pouze z prvního pololetí)

Komentář ke grafu 3.5: Z nejnovějších údajů ČSÚ Olomouckého kraje zjišťujeme, že celková míra nezaměstnanosti v ČR se opět zvýšila a situace začíná být již kritická. Hlavní problém však odborníci spatřují v rekordních propadech počtu volných pracovních míst. Za poslední rok jich ubylo přes sto tisíc.

3.2 Mzdy v ČR a krajích v roce 2008

Při srovnávání výše mezd v jednotlivých krajích ČR se Olomoucký kraj dlouhodobě umísťuje na posledních místech (13. – 14. místo mezi 14 kraji ČR, viz tabulka 3.5 a graf 3.6). Ačkoliv nominální průměrná hrubá měsíční mzda dosáhla u fyzických osob zaměstnaných v Olomouckém kraji v roce 2008 výše 20 011 Kč, aktuální údaje z roku 2009 nás informují o tom, že reálná hrubá mzda klesla na 18 673 Kč.

Podle výběrového šetření o příjmech a životních podmínkách, které provedl v roce 2007 Český statistický úřad, měla více než polovina rodin ve významu domácností (51,3 %) v Olomouckém kraji čistý měsíční příjem na osobu v rozmezí 6.001 – 10.000 Kč. Čisté měsíční příjmy pod hranicí životního minima pobíralo 4,1 % domácností v kraji, což je druhý nejhorší výsledek mezi kraji ČR (Ústecký kraj 4,4 %). Subjektivní pohled domácností na jejich příjmy ukazuje, že 10 % domácností v Olomouckém kraji vycházelo se svým příjmem pouze s velkými obtížemi, což je druhá nejvyšší hodnota mezi 14 kraji ČR. Snadno vycházelo s příjmem 38,4 procenta domácností v kraji.

Tabulka 3.5: Průměrná měsíční mzda (v subjektech se sídlem na daném území, bez podnikatelských subjektů do 20 zaměstnanců)⁵⁴

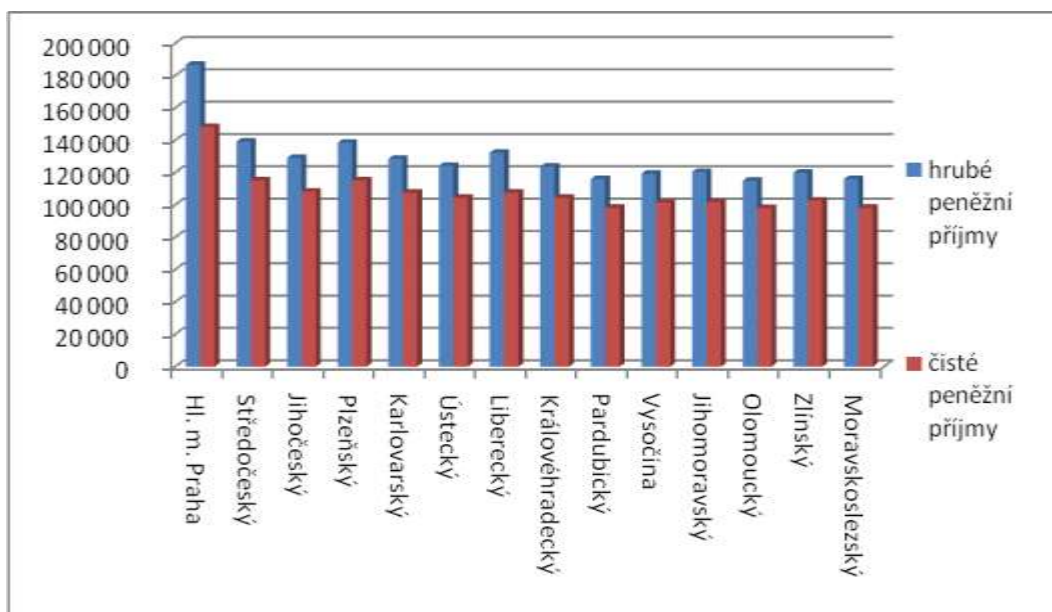
Průměrná měsíční mzda zaměstnance				
	Fyzické osoby		Přepočtené osoby	
	Kč	index 2008/2007	Kč	index 2008/2007
Česká republika v tom kraje:	23 542	108,5	24 282	108,5
Hl. město Praha	29 408	109,7	30 496	109,7
Středočeský	23 057	106,6	23 735	106,4
Jihočeský	20 389	106,7	21 070	106,8
Plzeňský	21 663	108,0	22 277	107,9
Karlovarský	19 411	107,0	19 967	106,8
Ústecký	20 962	107,0	21 462	107,1
Liberecký	21 170	108,6	21 763	108,5
Královéhradecký	20 195	108,6	20 877	108,5
Pardubický	20 096	108,2	20 713	108,1
Vysočina	20 616	108,7	21 098	108,6
Jihomoravský	21 554	108,3	22 337	108,4
Olomoucký	20 011	108,1	20 619	107,9
Zlínský	20 401	108,6	20 937	108,6
Moravskoslezský	21 570	107,5	22 096	107,5

Komentář k tabulce 3.5: Z tabulky je patrný meziroční nárůst průměrné hrubé měsíční mzdy mezi roky 2007 a 2008 v Olomouckém kraji o cca 8 %, což odpovídá průměru v ČR. Přesto však byla v roce 2008 v Olomouckém kraji druhá nejnižší hrubá mzda v ČR (po Karlovarském kraji).

⁵⁴ ČSÚ

Graf 3.6: Roční hrubé a čisté příjmy obyvatel na osobu⁵⁵

Komentář ke grafu 3.6: Při srovnávání výše mezd v jednotlivých krajích ČR se Olomoucký kraj dlouhodobě umísťuje na posledních místech. Průměrný roční čistý příjem Olomouckých obyvatel je pod 100 000 Kč za rok.

Tabulka 3.6: Čistý disponibilní důchod domácností podle krajů v roce 2007⁵⁶

ČR, kraje	Celkem (mil. Kč)	na 1 obyvatele		
		disponibilní důchod celkem (Kč)	disponibilní důchod celkem (EURO)	disponibilní důchod celkem (PPCS [*])
Česká republika	1 718 981	166 525	5 997	9 581
Hl. m. Praha	270 183	225 820	8 133	12 993
Středočeský	210 710	177 510	6 393	10 213
Jihočeský	101 642	160 981	5 798	9 262
Plzeňský	92 484	165 947	5 977	9 548
Karlovarský	44 565	145 819	5 252	8 390
Ústecký	120 992	146 564	5 279	8 433
Liberecký	66 558	154 030	5 547	8 862
Královéhradecký	88 032	159 905	5 759	9 200
Pardubický	79 522	156 257	5 628	8 991
Vysočina	80 959	157 951	5 689	9 088
Jihomoravský	182 944	161 124	5 803	9 271
Olomoucký	99 295	155 025	5 583	8 920
Zlínský	94 123	159 530	5 746	9 179
Moravskoslezský	186 973	149 659	5 390	8 611

⁵⁵ Zdroj: Výpočty Sociotrendy, SILIC

⁵⁶ ČSÚ

*PPCS – jednotka pro měření kupní síly

Komentář k tabulce 3.6: Čistý disponibilní důchod domácností je částka, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu nebo na úspory. Přestože průměrné roční příjmy obyvatel Olomouckého kraje jsou druhé nejnižší v ČR, disponibilní důchod je spíše průměrný, což naznačuje vyšší úroveň materiálního bohatství obyvatel Olomouckého kraje proti ostatním krajům.

Údaje o podílu osob ohrožených chudobou za rok 2007 jsou k dispozici pouze pro celou ČR bez členění podle jednotlivých krajů. Tabulka 3.7 uvádí příjmovou chudobu podle vybraných charakteristik osob a domácností.

Tabulka 3.7: Domácnosti žijící na hranici příjmové chudoby⁵⁷

Hranice příjmové chudoby	40%	50%	60%	70%
	mediánu národního ekvivalizovaného disponibilního příjmu			
Počet osob pod hranicí chudoby	253 213	541 502	995 341	1 750 159
míra chudoby (podíl z celkového počtu osob v ČR v %)	2,48	5,31	9,76	17,17
Hranice příjmové chudoby (Kč)	62 373	77 967	93 560	109 153
domácnosti se závislými dětmi celkem	3,50	7,47	13,20	21,15
neúplné rodiny, alespoň 1 závislé dítě	13,78	26,84	38,74	54,01
2 dospělí, 1 závislé dítě	1,77	3,09	6,95	13,17
2 dospělí, 2 závislé děti	1,02	3,64	8,13	15,03
2 dospělí, 3 a více závislých dětí	9,89	17,34	30,03	41,96
ostatní domácnosti se závislými dětmi	3,05	7,42	11,90	19,07

Komentář k tabulce 3.7: Hranici extrémní chudoby v tabulce odpovídají hodnoty 40 % mediánu – tzn., že v ČR žije 253 tis. osob pod hranicí extrémní chudoby (s ročními příjmy pod 62 373 Kč). Jako hranice chudoby se obvykle považuje 60 % hodnoty mediánového příjmu, mezi 61-80 % mediánu se jedná o tzv. šedou zónu. Jde o domácnosti, které sice ještě nejsou příjmově chudé, ale jsou chudobou ohroženy a je u nich vyšší pravděpodobnost, že se chudými stanou.

Z druhé části tabulky je patrné, že nejvíce chudobou ohroženy jsou neúplné rodiny se závislými dětmi a dále úplné rodiny se 3 a více dětmi.

⁵⁷ ČSÚ

3.3 Bydlení

Více než polovina domácností (51,6 %) žila v Olomouckém kraji v rodinných domech. *Ve srovnání s ostatními kraji ČR byl v Olomouckém kraji zaznamenán nejvyšší podíl domácností žijících v bytech „ostatních“ bezplatně užívaných (6,9 %).* Nejvíce domácností bydlelo v bytech se třemi (34,8 %) nebo dvěma (28,8 %) obytnými místnostmi.

Podle výběrového šetření o příjmech a životních podmínkách, které provedl v roce 2007 Český statistický úřad, považovalo 83,3 % domácností v Olomouckém kraji výdaje na bydlení za velkou nebo určitou zátěž.

Pouze 55,6 % domácností bylo vybaveno osobním automobilem a 46,7 % osobním počítačem, což v obou případech řadí Olomoucký kraj na 13. pozici mezi 14 kraji ČR.

3.4 Další socio-ekonomické charakteristiky

3.4.1 Úspory

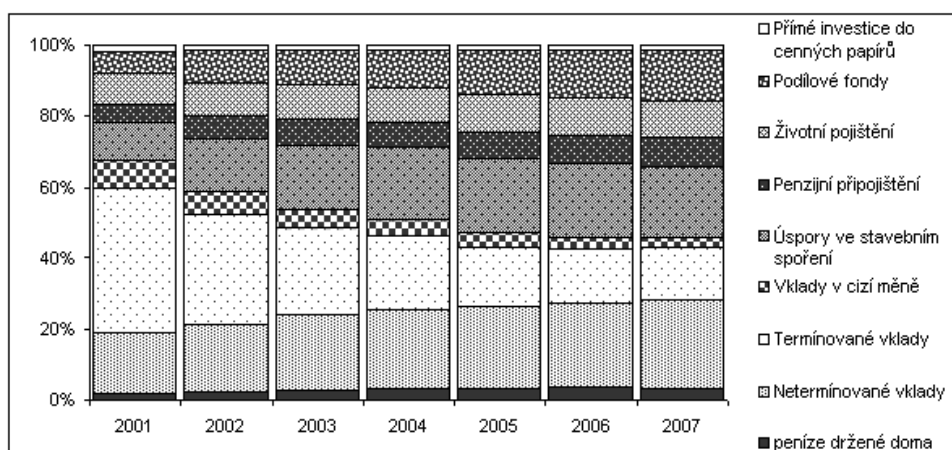
Pro české domácnosti bylo po několik desetiletí typické, že dávaly přednost spoření před spotřebou a ještě počátkem 90. let odkládaly více než 15 % svých příjmů. V posledním desetiletí se ochota spořit výrazně snížila na pouhých 5% z disponibilního důchodu domácností a růst příjmů je z velké části pohlcován vyšší spotřebou. S ohledem na tuto skutečnost jsou v oblasti úspor nejvíce využívány *úložky na netermínovaných vkladech* u českých bank, což je podpořeno i nízkým rozdílem v úrokových sazbách na kratší či delší dobu a domácnosti proto dávají přednost lepší likviditě.

Pro úložky ve střednědobém horizontu je českými domácnostmi nejvíce využíváno *stavební spoření*, které v důsledku státní podpory je málo rizikovým produktem s relativně vysokým výnosem. Jeho hojně využití souvisí i s budoucí potřebou pořídit si vlastní bydlení.

Dalším oblíbeným způsobem úspor je *penzijní připojištění*, které stát podporuje jednak formou příspěvku a jednak daňovým zvýhodněním a tím motivuje české obyvatelstvo k úsporám na stáří. Stále však pro velkou část české populace přetrvává nízké povědomí o roli, kterou může hrát v budoucnu tato forma zajištění ve stáří. Přestože příjmy obyvatel rostou, penzijním fondům více neposílají - *na penzijní připojištění odkládají měsíčně jen 2,2 % své průměrné hrubé mzdy a tento poměr se dokonce rok od roku snižuje* (v roce 1996 činil 3,2 %).

Graf 3.7: Změna podílů jednotlivých typů úspor českých domácností v letech 2001 – 2007 (v %)

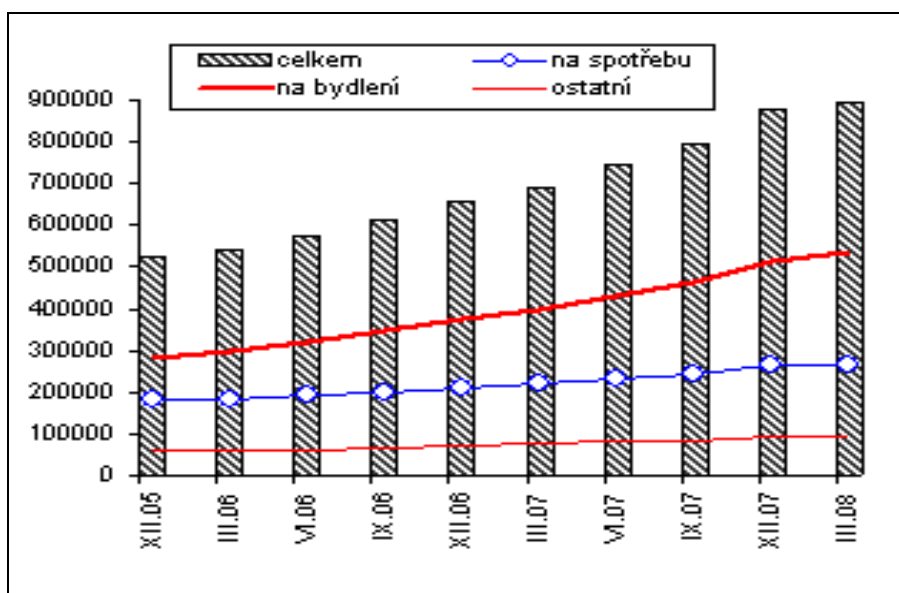

Komentář ke grafu 3.7: Z grafu je patrný klesající objem prostředků na termínovaných vkladech především z důvodu nízkého úročení v porovnání se spořicími produkty se státní podporou. Naopak výrazný nárůst zaznamenaly investice do podílových fondů (především do fondů peněžního trhu, které sice přinášejí nižší výnosy než akciové fondy, zato jsou mnohem méně rizikové).

3.4.2 Zadluženost domácností

Pro období let 1997 – 2007 je typický prudký růst zadluženosti českých domácností. Zatímco v roce 1997 bankovní úvěry segmentu domácnosti-obyvatelstvo představovaly 2,7 % nominálního HDP, v roce 2007 již téměř pětinu HDP. Za uvedené období se HDP zhruba zdvojnásobil, ale úvěry obyvatelstvu vzrostly čtrnáctkrát.

Graf 3.8: Vývoj úvěrů sektoru domácností celkem od všech finančních zprostředkovatelů (v mil. korun)

Komentář ke grafu 3.8: Mezi roky 2005 a 2008 se objemy úvěrů domácností téměř zdvojnásobily, nejrychleji rostly úvěry na bydlení, což svědčí o potřebě obyvatel především řešit svou bytovou situaci.

3.4.3 Úvěry na bydlení

Nejrychleji rostoucím typem úvěrů domácnostem byly půjčky na bydlení (kromě hypotečních úvěrů a úvěrů ze stavebního spoření to byly od roku 2002 i spotřebitelské úvěry na

nemovitosti) – ty stouply mezi lety 1997 - 2007 dokonce 43krát. Takto rychlý růst objemu úvěrů na bydlení umožnily především jejich nízké úrokové sazby. Před vstupem do EU byl realitní trh rovněž poháněn prognózami, že začlenění země do EU přinese významný růst cen nemovitostí, které v té době patřily k nejnižším v Evropě (k růstu cen nedošlo bezprostředně po vstupu do EU, ale až v letech 2006-2007).

V roce 2008 došlo ke zpomalení tempa nárůstu objemu úvěrů – dluhy domácností na bydlení se dále zvýšily, nikoli však takovým tempem jako v minulých letech. Velmi zřetelné snížení dynamiky zaznamenaly hypoteční úvěry i standardní úvěry ze stavebního spoření, naopak objem překlenovacích úvěrů ze stavebního spoření stále roste. Jde o zřejmou reakci na zvyšující se úrokové sazby hypotečních úvěrů především pro stávající klienty bank – lidé se obracejí na stavební spořitelny, a protože nemají naspořenu potřebnou částku, musí svou bytovou situaci řešit nikoli standardním, ale překlenovacím úvěrem.

Snížení dynamiky vypovídá o slábnoucí chuti obyvatel zvyšovat svou zadluženost. K důvodům tohoto postoje patří zhoršující se ekonomická očekávání obyvatel ČR, zvyšující se inflace hlavních položek spotřebního koše (bydlení, potraviny, energie) a také rostoucí úrokové sazby. Tyto skutečnosti spolu s extrémním růstem cen především starších domů a bytů způsobují, že nákup nemovitosti se pro velké množství obyvatel ČR stává vzdalujícím se snem, neboť stávající ceny bytů jsou výrazně odtržené od jejich ekonomické reality.

Tabulka 3.8: Vývoj jednotlivých druhů úvěrů obyvatelstva na bydlení v období leden – květen v roce 2007 a 2008 (v mld. Kč)⁵⁸

	Úvěry na bydlení obyvatelstvu celkem	Hypoteční úvěry na bydlení obyvatelstvu celkem	Standardní úvěry ze stavebního spoření celkem	Překlenovací úvěry ze stavebního spoření celkem	Spotřebitelské úvěry na nemovitosti celkem
31. 1. 2007	5 293	3 903	196	1 101	93
28. 2. 2007	6 679	5 195	-51	1 406	129
31. 3. 2007	9 729	6 602	242	2 605	280
30. 4. 2007	10 99	6 715	70	2 139	818
31. 5. 2007	9 743	7 952	191	2 261	517
Celkem 1. -5.2007	42 363	30 367	648	9 512	1 837
31. 1. 2008	7 017	4 276	116	2 281	343
29. 2. 2008	6 530	4 442	-116	2 258	-55
31. 3. 2008	6 860	4 146	26	1 991	465
30. 4. 2008	9 463	7 362	-1 833	3 400	539
31. 5. 2008	8 363	4 773	226	2 633	731
Celkem 1. -5.2008	38 233	24 999	-1 352	12 563	2 023
Rozdíl 2008-2007	-4 130	-5 368	-2 000	3 051	186

Komentář k tabulce 3.8: Z tabulky je zřejmý meziroční pokles zájmu o úvěry na bydlení. Pouze překlenovací úvěry ze stavebního spoření a spotřebitelské úvěry na bydlení zaznamenaly nárůst. Tato skutečnost svědčí o potřebě obyvatel zajistit finance na bydlení a řešit svou bytovou situaci co možná nejrychleji.

⁵⁸ Zdroj: ČNB, vlastní propočty

3.4.4 *Spotřebitelské úvěry*

Dalším hojně využívaným typem úvěrů jsou spotřebitelské úvěry. Jedná se o bankovní spotřebitelské úvěry, ale i o úvěry poskytované leasingovými společnostmi a společnostmi splátkového prodeje. Přestože jejich podíl na celkových úvěrech domácnostem klesá (v logice toho, jak silně rostou především úvěry na bydlení), za pouhé dva roky se jejich objem zvýšil o téměř polovinu - ze 182 mld. Kč v roce 2005 na 267,2 mld. Kč v roce 2007. Spotřeba českých domácností rostla především v oblasti předmětů dlouhodobé spotřeby - je zde zřejmá souvislost s nákupy nových domů a bytů, které je potřeba vybavit.

Spotřebitelské úvěry byly prvním produktem, u kterého byl zaznamenán v roce 2008 pokles objemu. K poklesu došlo především nižším poskytováním úvěrů od nebankovních zprostředkovatelů, protože spotřebitelské úvěry od bank vč. debetních zůstatků na běžných účtech opět vzrostly. Pokles stavu těchto úvěrů je dán růstem životních nákladů a reálnějším náhledem domácností na současnou a budoucí ekonomickou a finanční situaci.

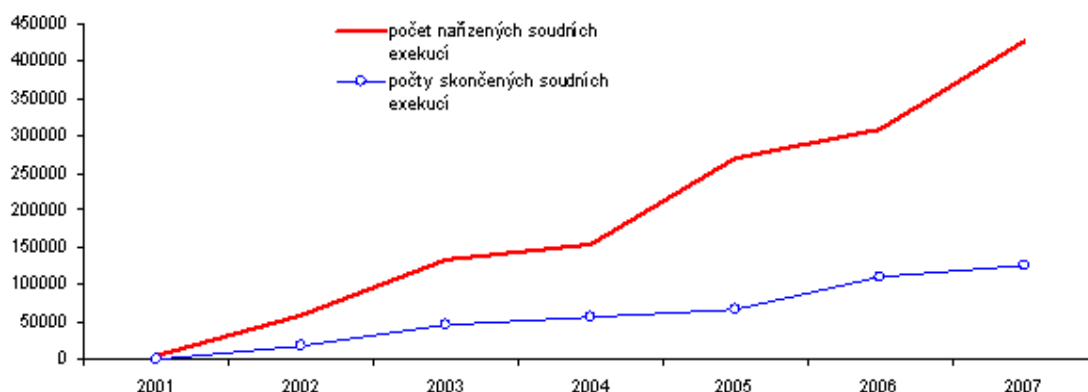
3.4.5 *Rizika zadluženosti domácností*

Vzhledem k tomu, že ve struktuře úvěrů domácnostem výrazně převažují úvěry na bydlení (téměř 3/4 celkově poskytnutých úvěrů), nedochází k „projídání“ půjčovaných peněz, ale k nákupu majetku dlouhodobé spotřeby. Problémem pro domácnosti může být růst úrokových sazeb v ekonomice, zejména pokud si pořizuje nemovitost na stávající bydlení a pokud rodinný rozpočet není schopen kompenzovat vyšší úrokové zatížení rostoucími příjmy. Zvláště roste riziko v případě nestability zaměstnání hlavního živitele rodiny. V současné době lze očekávat růst úrokových sazeb vzhledem k rostoucí míře inflace od konce roku 2007 a také extrémně nízkým úrokovým sazbám v minulých letech, které umožnily úvěrový boom na trhu bydlení.

Rovněž spotřebitelské úvěry mohou znamenat problém, především z pohledu sociálně slabších domácností, jak dokazuje i počet nařízených exekucí (v roce 2007 jich bylo cca 400 tis.).

Celkově lze říci, že v posledním desetiletí se v české společnosti projevila dlouho potlačovaná orientace směrem ke konzumu, ale také hlad po vlastním bydlení. Tyto skutečnosti spolu s pozitivním očekáváním českých domácností, které bylo dáno zvyšující se reálnou mzdou a jen pozvolným růstem spotřebitelských cen, způsobily, že se výrazně snížila averze k dluhům, která byla součástí české mentality dlouhá desetiletí zpět.

Graf 3.9: Počty nařízených a skončených soudních exekucí⁵⁹

⁵⁹ Zdroj: <http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/p/1151-08>

Komentář k tabulce 3.9: Počet exekucí v posledních letech stále roste. Důvodem je ochota domácností zadlužovat se až do té míry, kdy už nejsou schopny své dluhy splácet - věřitelé své pohledávky pak uspokojují formou exekucí.

4. Institucionální zajištění rodinné politiky

4.1 Podpora rodinné politiky na úrovni státu

4.1.1 *Obecná legislativní úprava rodinné politiky*

Subjektem primárně zodpovědným za provádění rodinné politiky státu je Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, respektive sekce sociální a rodinné politiky ministerstva. Provádění rodinnou politikou a s tím související sociální služby odbor rodiny a dávkových systémů a odbor sociálních služeb a sociálního začleňování.⁶⁰ Rodinná politika se také nepřímo dotýká kompetencí dalších ministerstev, zejména Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Ministerstvo práce a sociálních věcí jako hlavní koordinátor rodinné politiky rovněž dbá na vypracovávání koncepčních dokumentů a zpráv, jež mapují, analyzují a určují stávající potřeby rodin s dětmi, čímž přispívají k efektivnějšímu provádění následných opatření v této oblasti. Nejaktuálnějšími dokumenty z této oblasti jsou Národní zpráva o rodině z roku 2004, Národní koncepce rodinné politiky z roku 2005 a na ni navazující Akční plán na podporu rodin s dětmi pro období 2006- 2009.

Právní základ pro realizaci rodinné politiky představuje zejména zákon o rodině č. 94/1963 Sb. ve znění pozdějších předpisů, jež upravuje oblast manželství, oblast vztahu mezi rodiči a dětmi a problematiku výživného. Oblasti rodiny se dotýkají i další právní normativní akty, jedná se například o trestněprávní ochranu rodiny ošetřenou dílčími paragrafy trestního zákona ve znění pozdějších předpisů (č. 140/1961), o právní úpravu společného jmění manželů ošetřenou zákonem č. 40/1964 Sb. ve znění pozdějších předpisů, o dílčí ustanovení týkající se náhradní rodinné péče v zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů a další.

Rodinná politika je uskutečňována rovněž na nižší samosprávné úrovni krajů a obcí. Řada kompetencí v oblasti rodinné politiky byla na úroveň místních samospráv převedena během reformy veřejné správy v roce 2000. Praxe ukazuje, že orgány krajských, městských a obecních úřadů jsou mnohdy schopny v důsledku znalosti místních podmínek lépe reagovat na dílčí potřeby cílové skupiny rodin s dětmi než stát, jež formuluje rodinnou politiku spíše rámcově skrze výše uvedené koncepční dokumenty a legislativní opatření.

K realizaci opatření v oblasti rodinné politiky jsou oprávněné kraje na základě dílčích ustanovení zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů. Zákon umožňuje poskytování dotací občanským sdružením, humanitárním organizacím a jiným právnickým a

⁶⁰ Jedná se o aktuální organizační strukturu ministerstva (<http://www.mpsv.cz/cs/1856>). Národní zpráva uvádí jiné členění.

fyzickým osobám působícím na území kraje v oblasti mládeže, sportu a tělovýchovy, sociálních služeb, podpory rodin a dalších. Rovněž obce mají nezanedbatelné kompetence v oblasti rodinné politiky. Ty vycházejí primárně ze zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů. Zákon ustanovuje zastupitelstvu obce možnost poskytování dotací nad 50 000 Kč v jednotlivých případech občanským sdružením, humanitárním organizacím a jiným fyzickým nebo právnickým osobám působícím v oblasti mládeže, tělovýchovy a sportu, sociálních služeb, podpory rodin a dalších.⁶¹ Rodinné politiky se rovněž úzce dotýkají zákonem stanovené kompetence krajů a obcí ve sférách bytové, kulturní, školské, dopravní a dalších politik.

4.1.2 *Zákon o sociálních službách*

Pro realizaci rodinné politiky, zejména v oblasti podpory rodin se specifickými potřebami pomoci, je rovněž klíčový nově přijatý zákon o sociálních službách (č. 108/2006 Sb.), účinný od 1. ledna 2007. Zákon rozlišuje základní druhy sociálních služeb, stanovuje podmínky jejich poskytování a definuje dílčí zařízení, v rámci kterých mohou být sociální služby zprostředkovány jejich příjemcům. Zákon rovněž upravuje možnost získání tzv. příspěvku na péči.

Pojem sociální služba je zákonem definován jako činnost nebo soubor činností zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení. Z této definice vyplývá, že sociální služby jsou směřovány specifickým skupinám osob, jež vyžadují zvýšenou pozornost ze strany státu. Jedná se kupříkladu o seniory, drogově závislé osoby, zdravotně postižené osoby, osoby bez domova, opuštěné děti a další.

Zákon rozlišuje tři základní druhy poskytovaných sociálních služeb: sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. Článek 34 zákona dále ustavuje výčet zařízení určených pro poskytování sociálních služeb. Zavádí následující zařízení: centra denních služeb, denní stacionáře, týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, chráněné bydlení, azylové domy, domy na půl cesty, zařízení pro krizovou pomoc, nízkoprahová denní centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, noclehárny, terapeutické komunity, sociální poradny, sociálně terapeutické dílny, centra sociálně rehabilitačních služeb, pracoviště rané péče intervenční centra a zařízení následné péče. Specifikace uvedených zařízení je rozvinuta v rámci následujících částí zákona. Zákon o sociálních službách ustanovuje rovněž možnost zřizování mezigeneračních a integrovaných centrech jako kombinaci dílčích zařízení sociálních služeb.

4.1.3 *Finanční podpora rodiny*

Do oblasti státní finanční podpory vyčleněné rodinám se řadí státní sociální podpora, pomoc v hmotné nouzi a dávky sociální péče pro osoby se zdravotním postižením.

Systém poskytování státní sociální podpory zahrnuje přídavky na dítě, rodičovské příspěvky, sociální příplatky, příspěvek na bydlení, porodné, pohřebné a dávky pěstounské péče. Jednotlivé typy podpory jsou vymezeny zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

Přímá podpora rodin s dětmi je poskytována prostřednictvím systému sociálního zabezpečení jako „Státní sociální podpora“.

⁶¹ Další kompetence krajů a obcí v oblasti rodinné politiky jsou specifikovány rozhodnutími a doporučeními konkrétních politických reprezentací.

Česká republika podporuje rodiny prostřednictvím peněžitých dávek, které jsou vypláceny na základě zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců a zákona č. 88/1968 Sb., o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o přídavcích na děti z nemocenského pojištění.

V rámci systému státní sociální podpory poskytuje stát peněžité dávky občanům a přebírá část odpovědnosti za sociální situaci, ve které se občané ocitli. Systém státní sociální podpory zahrnuje tyto dávky určené rodinám:

- přídavek na dítě,
- rodičovský příspěvek,
- sociální příplatek,
- porodné,
- dávky pěstounské péče.

Rodina má také nárok na pomoc v hmotné nouzi, pokud nemá dostatečné příjmy anebo se ocitla v nárazové životní situaci, která jí neumožňuje dostatečně zabezpečit základní potřeby jejích členů. Poskytování pomoci v hmotné nouzi upravuje zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Tato forma státní podpory vychází z obecně přijímaného přesvědčení, že každá pracující osoba se musí mít lépe, než osoba, která nepracuje či se záměrně práci vyhýba. Pomoc je proto ve hmotné nouzi určena osobám, jež se aktivně snaží o finanční zajištění sebe a své rodiny, ale bohužel jim to výše jejich stávajících příjmů či neočekávaná životní situace neumožňují. Tato forma pomoci má motivovat osoby k aktivní snaze zajistit si prostředky k uspokojení životních potřeb. Mezi dávky pomoci v hmotné nouzi patří:

- příspěvek na živobytí,
- doplatek na bydlení,
- mimořádná okamžitá pomoc.

Poslední formou pomoci v systému státního sociálního zabezpečení jsou dávky sociální péče pro osoby se zdravotním postižením, jejichž poskytování upravuje vyhláška Ministerstva práce a sociálních věcí ČR č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. V rámci této podpory jsou zdravotně postižené osobě nebo osobám, které o ni pečují, poskytovány jednorázové příspěvky na zaopatření zvláštních pomůcek, na uhrazení zdravotnímu postižení odpovídající úpravu bytu, na zakoupení, zvláštní úpravu či provoz motorového vozidla a další.

4.1.4 *Další aktivity státu v oblasti podpory rodiny*

Mimo výše uvedenou finanční podporu rodin, lze vysledovat další státní aktivity směřujících k podpoře rodin s dětmi. Jedná se o sociální služby, služby na podporu fungující rodiny a činnosti poskytované v rámci sociálně-právní ochrany dětí.

Sociální služby jsou orientované na podporu jednotlivým členům rodiny (tedy i dětí) anebo rodiny jako celku. K jejich uplatnění dochází v případech, kdy se rodina nebo její členové ocitli v nepříznivé životní situaci, jež by mohla mít zásadní negativní dopady na funkčnost rodiny a zdravý vývoj dětí. Do kategorie sociálních služeb dotýkajících se rodinné oblasti spadá sociální poradenství, služby sociální péče, služby sociální prevence a další. Konkrétní vymezení těchto služeb je ukotveno v zákoně 108/ 2006 Sb., o sociálních službách (viz výše).

Služby na podporu fungující rodiny mají podpůrný a preventivní charakter. Nejedná se tedy o služby poskytované primárně na pomoc dysfunkčním rodinám. Obecně lze v rámci této kategorie rozlišit dvě oblasti - komerčně poskytované služby a nekomerčně poskytované služby.⁶²

První z uvedených zahrnuje služby vymezené zákonem o živnostenském podnikání (hlídání dětí do tří let a od tří let věku nerodičovskou osobou, pomoc s vedením domácnosti, poskytování volnočasových a vzdělávacích aktivit pro děti).

Druhá kategorie, nekomerčně poskytované služby, pojímá následující služby určené funkční rodině: některá mateřská centra, poskytování volnočasových aktivit pro děti, podpora v oblasti slučitelnosti rodičovských a profesních funkcí a další. Problematika služeb na podporu fungujících rodin bude rozvedena také níže v rámci kapitoly Služby péče pro děti.

Činnosti poskytované v rámci sociálně-právní ochrany dětí zahrnují prevenci a poradenskou činnost v této oblasti, činnost v rámci sociálně-právní ochrany dítěte v systému náhradní rodinné péče a zřizování odpovídajících zařízení sociálně-právní ochrany dětí.

4.1.5 *Podpora v oblasti slučitelnosti profesních a rodinných rolí*

Zvláštní kategorií rodinné politiky státu představuje podpora v oblasti slučitelnosti profesních a rodinných rolí. Citlivost této oblasti je dána snahou vyvážit zájem rodiče s potřebou zdravého rozvoje dítěte, která je s přítomností rodiče neodlučitelně spjatá. Realizace této podpory je primárně spojená s opatřeními pracovního právního charakteru a s existencí služeb péče o dítě finančně a teritoriálně dobře dostupných.

Legislativa České republiky zakotvila řadu poměrně efektivních opatření v této oblasti. Jedná se o mateřskou dovolenou, rodičovskou dovolenou, pracovní volno po dobu ošetření dítěte, úpravu pracovní doby zaměstnankyň/zaměstnanců pečujících o dítě, pružnou pracovní dobu, převedení zaměstnankyně/zaměstnance na vhodnější práci s ohledem na potřeby dítěte, úprava pracovních cest a další.

Mateřská dovolená je udělena rodičce v délce 28 týdnů, v případě narození dvojčat pak na dobu 37 týdnů. Budoucí rodička obvykle nastupuje na dovolenou šestý týdnů před očekávaným porodem. Legislativní nařízení stanovují, že mateřská dovolená nemůže být kratší než 14 týdnů a nemůže být za žádných okolností přerušena před uplynutím šesti týdnů od data porodu. O umožnění odchodu na mateřskou dovolenou nemusí zaměstnankyně žádat, dostačující je písemné oznámení této skutečnosti zaměstnavateli.

Rodičovská dovolená je povinně udělována zaměstnankyni nebo zaměstnanci na základě jejich žádosti. V případě, že je žadatelem matka dítěte, rodičovská dovolená jí je poskytnuta od chvíle ukončení mateřské dovolené, v případě, že je žadatelem otec dítěte, nárok na rodičovskou dovolenou je mu přiznán v okamžiku narození dítěte. Rodičovská dovolená může být nárokována maximálně do doby 3 let věku dítěte. Po ukončení rodičovské dovolené musí být zaměstnankyně a zaměstnanci řádně zařazeni zpět do práce dle pracovní smlouvy. Legislativní úprava umožňuje souběžné čerpání mateřské dovolené a rodičovské dovolené.

Dalším opatřením usnadňujícím slučitelnost profesních a rodičovských rolí je povinnost zaměstnavatele poskytnout zaměstnanci či zaměstnankyni pracovní volno po dobu ošetřování dítěte mladšího deseti let anebo pod dobu péče o dítě mladší deseti let, které nemůže být z vážných důvodů ponecháno v péči příslušného školního či jiného výchovného zařízení anebo v případě, že

⁶² Vhodné jsou aktivity, u kterých existuje podpůrný a preventivní charakter, např. turistika, plavání, cyklistika, inline bruslení, nordic walking, spinning, aerobic, skate parky, bike parky, ze sportovních aktivit, např. fotbal, tenis, volejbal, badminton.

osoba, která o dítě běžně pečuje, onemocněla nebo se musela podrobit zdravotnímu vyšetření/ošetření a nemohla se z tohoto důvodu o dítě v daném čase postarat. V uvedených případech má zaměstnankyně/zaměstnanec nárok na dávku nemocenského pojištění, nepřísluší mu však náhrada ušlé mzdy nebo platu zaměstnavatelem.

Úprava pracovní doby spočívá v povinnosti zaměstnavatele přihlížet při personálním obsazování směn k potřebám zaměstnankyň a zaměstnanců pečujících o dítě. Obdobná nařízení se vztahují i k úpravě délky pracovní doby. Těhotné ženy a ženy pečující o dítě mladší než jeden rok nesmí být zaměstnávány přesčas. V zájmu zaměstnankyň či zaměstnanců pečujících o dítě se může zaměstnavatel s danou osobou dohodnout na uplatnění pružné pracovní doby časově zohledňující potřeby dítěte. Slučitelnost rodičovských a profesních rolí zabezpečuje rovněž povinnost zaměstnavatele dočasně převést na jinou zdravotnímu stavu lépe odpovídající práci zaměstnankyni, která je těhotná, matku do konce devátého měsíce od porodu a kojící ženu. Zaměstnavatel je rovněž povinen uvedené zaměstnankyně na základě jejich žádosti převést z nočních směn na směny denní, přičemž nesmí v případě tohoto převedení dojít ke snížení výdělku (rozdíl je doplněn vyrovnávacím příspěvkem).

S ohledem na potřeby dítěte legislativa rovněž zavádí omezení v oblasti vysílání na pracovní cestu. Těhotná zaměstnankyně, zaměstnankyně/zaměstnanec pečující o dítě mladší osmi let a osamělá zaměstnankyně/zaměstnanec pečující o dítě mladší 15 let mohou být vysílání na pracovní cestu mimo obvod svého bydliště nebo pracoviště jen na základě souhlasu příslušného zaměstnance/zaměstnankyně.

4.1.6 *Služby péče pro děti*

Služby pro děti je možno rozdělit do tří kategorií podle věku dětí, kterým je služba určena. Ministerstvo práce a sociálních věcí takto diferencuje služby pro děti do tří let, služby pro děti předškolního věku a služby určené dětem mladšího školního věku.

Pro kategorii dětí do tří let jsou na území České republiky poskytovány tři druhy služeb: zařízení typu jesle, soukromá zařízení provozována na základě zákona o živnostenském podnikání a služby typu „baby sitting“ provozována rovněž na základě zákona o živnostenském podnikání. První z uvedených, zdravotní zařízení typu jesle, jsou zvláštní dětská zařízení povahy léčebné preventivní péče, jež dbají na všestranný rozvoj dětí do věku tří let. Ve většině případů zřizují jesle obce, ačkoli v poslední době narůstá počet jeslí založených většími podniky. Druhá z uvedených služeb pro děti do tří let je realizována v rámci zákona o živnostenském podnikání, který ustavuje vázanou živnost Péče o dítě do tří let v denním režimu. Poskytovatel této služby zajistí všestrannou péči o svěřené dítě v denním nebo celotýdenním režimu. Jedná se o službu realizovanou plně na tržní bázi – rodiče za umístění dítěte zaplatí poplatek stanovený poskytovatelem služby. Třetí typ služby určený pro děti do tří let je vymezen rovněž zákonem o živnostenském podnikání. Jedná se o živnost Poskytování služby pro rodinu a domácnost, jejíž náplní je všeobecné obstarání chodu klientem svěřené domácnosti včetně případného příležitostného krátkodobého hlídání, nikoli péče v denním režimu, dítěte mladšího tří let („baby sitting“). Jedná se o službu poskytovanou plně na tržní bázi.

Služby pro kategorii dětí předškolního věku tedy dětí starších tří let jsou poměrně širší a dostupnější než služby pro kategorii dětí mladších tří let. Dětem starším tří let je určen systém mateřských školek zřizovaných státem, krajem nebo obcemi či svazkem obcí. Dále zde existuje systém soukromých mateřských školek, jež jsou zřizovány církevními právníckými osobami nebo jinými právníckými osobami. Podobně jako v případě státních mateřských školek i zde je činnost vymezena na základě školského zákona (č. 561/2004 Sb.). Služby poskytované tímto typem

zařízení však fungují výhradně na komerční bázi. Další služba určená dětem starším tří let je zákonem o živnostenském podnikání klasifikována jako mimoškolní výchova a vzdělávání (volná živnost). Jedná se zejména o výchovu dětí v předškolních zařízeních, výuku v soukromých školkách a zařízeních sloužících odbornému vzdělávání nezařazených do sítě škol, školských a předškolních zařízení. Uvedená živnost však zahrnuje i mimoškolní vzdělávání dětí, doučování, výchovné činnosti vedené na dětských táborech, vzdělávací programy a další. Pro děti starších tří let je určena i výše již zmíněná živnost „Poskytování služby pro rodinu a domácnost“. Obsahová náplň této živnosti mimo obecnou péči o domácnost klienta umožňuje také individuální péči o dítě starší tří let v denním režimu.

Pro kategorii dětí mladšího školního věku existuje poměrně výrazná škála služeb. Jedná se zejména o činnost školních družin, zájmových kroužků a kurzů a různých dětských klubů, která nabízí rodičům možnost umístění dítěte v odpoledních hodinách, tedy po ukončení školní výuky dítěte. Služby určené dětem mladšího školního věku jsou nejčastěji realizovány v rámci živnosti mimoškolní výchova a vzdělávání stanovené zákonem o živnostenském podnikání (č. 455/1991 Sb.).

4.2 Institucionální zajištění rodinné politiky na území Olomouckého kraje

V rámci organizační struktury krajů je realizace rodinné politiky obvykle zaštitěná odborem sociálních věcí. Obdobně tomu je v případě obcí, kdy záležitosti rodinné politiky spravují také odbory sociálních věcí. Takto je organizačně zajištěna i rodinná politika v rámci Krajského úřadu Olomouckého kraje, Magistrátu města Olomouc a větších obcí Olomouckého kraje. Problematika rodiny se však dotýká vesměs všech odborů zřizovaných v krajích a všech obcích. Nicméně samostatný odbor pro rodinu vytvořen není. V Olomouckém kraji pracuje Komise pro rodinu, v obcích pracují komise pro sociálně právní ochranu dětí a komise pro prevenci kriminality, v nichž je pro-rodinná problematika implicitně obsažena.

Institucionální zajištění pro-rodinné politiky se děje prostřednictvím nabídek celé řady služeb pro rodiny s dětmi a to pro děti v různých věkových skupinách. Nabídky jsou orientovány zejména jako služby péče o děti v jejich raném věku (viz shora) a následně po celou dobu jejich růstu, až po dospělost, kdy se již jedná o služby pro trávení volného času a rovněž služby další. Zřizovatelem těchto nejrůznějších služeb je zpravidla Olomoucký kraj, obec nebo soukromá osoba.

Služby jsou orientované pro rodinu běžnou, funkční i pro rodinu vyžadující specifickou pomoc (např. děti s postižením apod.). Služby orientované na rodinu se specifickou potřebou se prolínají se všemi službami zaměřenými na jakoukoliv rodinu. Budeme se proto nejprve věnovat oblasti služeb pro rodiny běžné, následně zmíníme služby pro rodiny se specifickou potřebou.

Z klíčových úrovní celého komplexu zařízení, které participují na rodinné politice, vybíráme úrovně:

- péče o děti;
- vzdělávání dětí a mládeže (mimo výchozí rodinu);
- volnočasové aktivity pro děti a mládež;
- poradenství;
- prevence kriminality;
- další projekty rodinné politiky.

4.2.1 ***Institucionální zajištění rodinné politiky orientované na běžnou rodinu (funkční) – nevyžadující specifickou pomoc***

Služby péče pro děti předškolního věku

Jesle

V Olomouckém kraji lze vyhledat čtyři zařízení typu jeslí, tedy pro děti do tří let, a to v Olomouci, Přerově, Prostějově a Jeseníku. V srpnu 2009 byly v Olomouci otevřeny další, avšak první soukromé jesle

Plánování počtu jeslí či mateřských škol je zpravidla založeno na populačním vývoji a odtud odvozených statistických prognóz. Do nich však nelze zahrnout údaje sociální politiky a celkové společenské situace⁶³. Zařízení, která dlouhodobě působí a jsou závislá na faktoru natalita, by neměla být závislá pouze na jednom jediném faktoru, ale měla by být zřizována jako multifunkční, tedy s možností měnit obsahovou náplň podle aktuálního stavu, který je ve společnosti vždy proměnlivý.

V současnosti však existuje řada zařízení v Olomouckém kraji, kam mohou rodiče krátkodobě svěřit dítě do péče. Jedná se např. o mateřská centra a dětské koutky zřizované nestátními organizacemi či soukromými osobami, např. v Olomouci.

Služby péče pro děti do tří let a předškolního věku

Mateřská centra⁶⁴

Mateřská centra jsou zařízení zřizovaná zpravidla jako občanská sdružení a slouží zejména matkám na mateřské dovolené pro setkávání, vzdělávání, zábavu a také za účelem rozvoje schopností a dovedností dětí. Posláním mateřských center je podporovat nezastupitelnou roli rodiny a předcházet sociální izolaci matek během mateřské a rodičovské dovolené. Mateřská centra jsou založena na principu rodinné svépomoci, poskytují společenství, solidaritu a otevřenost. Zpravidla je vedou samy matky na mateřské dovolené, které také organizují různé akce a programy, čímž posilují své sebevědomí, rozvíjí své organizační schopnosti, kultivují mezilidské vztahy a předcházejí izolaci. Výhodou mateřských center je nejen „svépomoc“ a vzájemná podpora, kterou si matky poskytují prostřednictvím výměny zkušeností a sdílením problémů, ale často jsou na společná setkání zváni také odborníci, kteří poskytují poradenství v oblasti psychologie, medicíny,

⁶³ V současnosti, ačkoliv poslední roky se počet narozených dětí v Olomouckém kraji zvyšuje a rodiny se potýkají s nedostatkem míst v mateřských školách, viz: (<http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/o/13-7111-04--spravni-obvod-obce-s-rozsirenou-pusobnosti-olomouc>) „...Mateřské školy měly k 1. 9. 2003 celkovou kapacitu 5 484 dětí. K 30. 9. 2003 však mateřské školky navštěvovalo pouze 4 644 dětí. Jen velmi málo školek má plně využítu svou kapacitu. Ostatní školky se potýkají s nižším počtem dětí. V některých případech je počet dětí výrazně nižší než kapacita školek. Také kapacita základních škol není plně využita. K 1. 9. 2003 byla rovna 21 323 žáků, ale ve skutečnosti se v nich k 30. 9. 2003 učilo pouze 14 440 dětí. ...Stárnutí populace a přetrvávající úbytek dětí bude mít za následek nevytíženost školek. Školky budou ztrátové a v některých případech (nebude-li jim udělena výjimka) bude docházet k jejich rušení. Stejný osud čeká i základní školy, do kterých z mateřských škol bude ročně odcházet čím dál méně dětí...“ Zřizování či rušení školek i škol by mělo reagovat na aktuální změny ve společnosti.

⁶⁴ Zdroje: rozhovory s manažerkami MC; www.materska-centra.cz; www.ymca.cz; www.olomoucky.denik.cz; výroční zpráva MC (např. Hěřmánek, Klubíčko, Olivý o.s.); další písemné materiály (publikace: *Mateřská centra*, Pražské matky, Praha 1995, *Sít mateřských center v České republice*, 2003)

zdravé výživy, právní ochrany rodiny, mateřství, rovných příležitostí žen a mužů, nebo podpory profesní orientace, což matkám umožňuje bezproblémový návrat do zaměstnání a udržení se na trhu práce po skončení mateřské nebo rodičovské dovolené. Mateřské centrum tedy funguje jako prevence pro zdraví a běžnou rodinu. Sekundárním efektem existence centra je neformální sociální kontrola rodin, neboť členové mateřských center spolu komunikují, vzájemně se podporují a takto je eliminována možnost týrání, zanedbávání či zneužívání dětí.

Mateřské centrum je místem pro setkávání zejména nejmenších dětí, které již od raného věku získávají vzory prosociálního jednání a prostřednictvím her se učí spolupracovat v kolektivu, rozvíjet svoji kreativitu. Také rodiče rozvíjejí svá prosociální jednání a posilují rodinné vazby. Rodiče sdružení v mateřských centrech mohou také účinněji poukazovat na problémy, se kterými se setkávají. Příkladem může být celostátně koordinovaný „kočárkový pochod“, který upozorňoval na překážky a omezení, se kterými se setkávají rodiče s malými dětmi ve městech a na vesnicích.

Mateřské centrum zpravidla vede profesionální manažerka, která organizuje náplň setkání, koordinuje (ve spolupráci s ostatními) další aktivity vzdělávací, tvůrčí dílny, cvičení a semináře. Do činnosti mateřských center se zapojuje řada dobrovolníků především z řad maminek. Ke spolupráci na bázi dobrovolnosti jsou však zváni i občané všech věkových kategorií.

Finanční prostředky na svoji činnost získávají mateřská centra z příspěvků členů, ze sponzorských darů, částečně z dotací měst, výjimečně také z fondů ČR nebo EU.

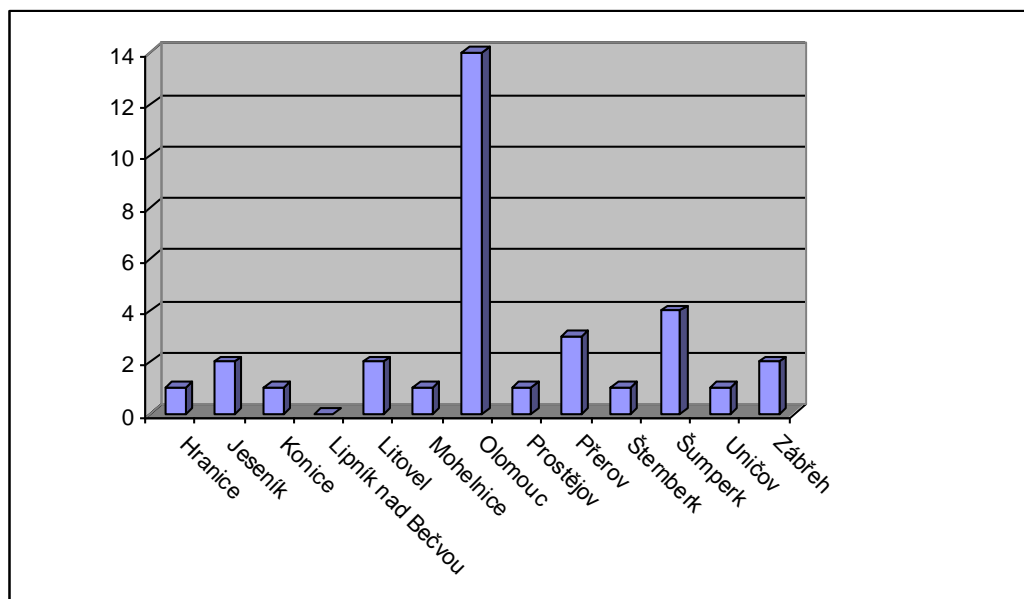
Mateřská centra jsou propojována do tzv. Sítě mateřských center, o.s., (krajských i celorepublikových), jejichž manažerky se vzájemně setkávají a vzdělávají v různých tematických oblastech. Síť pomáhá svým členům metodickým vedením, pomáhá při zakládání nových MC, spolupracuje s různými subjekty státními, nestátními i zahraničními, pořádá konference, vzdělávací aktivity apod. (Koordinařkou Sítě mateřských center pro Olomoucký kraj je Mgr. Hana Saitzová.) V Olomouckém kraji je 20 mateřských center v rámci sítě MC OK.

Snahou manažerek některých mateřských center je rozšířit nabídku služeb tak, aby jejich činnost bylo možno chápat jako rodinná centra. Institucionálně však mateřská centra jako „rodinná centra“ dosud nepracují.

Aktuální situace v Olomouckém kraji je zřejmá z grafu 4.1, tabulky 4.1 a SWOT analýzy v tabulce 4.2

Graf 4.1: Počet mateřských center v jednotlivých ORP Olomouckého kraje (Celkem 33 MC)

Komentář ke grafu 4.1: Nejvíce MC je zřízeno v Olomouci, dále ve správních obvodech Šumperk a Litovel.

Tabulka 4.1: Seznam mateřských center v jednotlivých správních obvodech ORP⁶⁵

Olomoucký kraj ORP	Mateřská centra evidovaná - název - (pod organizací)	Člen Sítě MC: ANO/NE	Celkem
Hranice	Hranice - Dráček	ANO	1
Jeseník	Jeseník - Krteček Vápenná - Maceška	ANO NE, zájemce	2
Konice	Konice - Srdíčko (Charita Konice)	ANO	1
Lipník nad Bečvou			0
Litovel	Bílá Lhota - Velrybka (o.s. Bílá Velryba) Litovel - Rybička (Charita Litovel)	ANO ANO	2
Mohelnice	Loštice - MC v Lošticích – název neuveden	NE, zájemce	1

⁶⁵ Zdroj: Materiály Sítě MC, Focus Groups, Expertní interview

Olomouc	Bohuňovice - Skřítek (dětský koutek pod Svazem žen)	NE	14
	Charváty - Království	NE	
	Náměšť na Hané - Pohádka	NE	
	Olomouc-Dolany Farní MC	NE, zájemce	
	Olomouc - Heřmánek	ANO	
	Olomouc - Klubíčko (Klub maminek a dětí na sídlišti)	ANO	
	Olomouc - Chalópka (Klub rodičů a dětí, pozastavena činnost)	ANO	
	Olomouc - Provázek - o.s. Pro Vás		
	Olomouc - Slunečnice (Centrum pro rodinný život)	ANO	
	Olomouc - Topo-línka	ANO	
	Olomouc - Waldorfské mateřské centrum	NE, zájemce	
	Olomouc - Zahrada – (Mořické centrum „mládeže“)	NE, zájemce	
	Štěpánov - Klub rodičů a dětí Štěpánov	NE	
	Velká Bystřice - Bublínka	NE	
Prostějov	Prostějov - Cipísek	ANO	1
Přerov	Dřevohostice – Dřeváček (Centrum volného času)	NE	3
	Pavlovice u Přerova - Ráj, Centrum pro rodinu	ANO	
	Přerov - Sluníčko	ANO	
Šternberk	Šternberk - Žirafa	ANO	1
Šumperk	Libina - Libísek (pod MŠ)	ANO	4
	Šumperk - Babouček (pod PONTISem Šumperk)	ANO	
	Šumperk - Komínkov (DDM Vila Doris)	ANO	
	Vikýřovice - Vikýrek (Přátelé KOPRETIN o.s.)	ANO	
Uničov	Uničov - Sluníčko	ANO	1
Zábřeh	Zábřeh – Hnízdo (MRC Zábřeh)	ANO	2
	Zábřeh - Na paloučku	NE	
CELKEM		20 členem sítě MC	33

Na setkání manažerek MC Olomouckého kraje a dalších přítomných (13. 3. 2009) byla provedena řízená diskuze (Focus Group), z níž byly získány písemné podklady a vyjádření účastnic. Následně byla provedena SWOT analýza.

Tabulka 4.2: SWOT analýza reprezentace „manažerek a uživatelék mateřských center“ v rámci projektu Analýza potřeb rodin Olomouckého kraje⁶⁶

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<p><u>Lidské zdroje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysoká návštěvnost rodičů na MD/RD • Ve většině obcí a měst je uváděna formální podpora zastupitelů • Široká nabídka různých programů pro děti: herní aktivity, cvičení, zpívání, tvoření • Nabídka různých programů pro rodiče dětí (s hlídáním dětí): semináře, přednášky pro nastávající rodiče, laktační poradna, masáže kojenců a batolat; tvůrčí dílny - velikonoční tvoření, smalty, hračky pro děti, malování; cvičení pro zdraví - rehabilitační cvičení, jógové cvičení, relaxace apod. • Společná činnost rodičů a dětí (výlety, návštěvy ostatních MC, návštěvy dalších kulturních akcí apod.) s možností zapojení i prarodičů do aktivit MC • Neformální vzájemná výměna zkušeností rodičů (i prarodičů) • Předcházení společensky nežádoucímu jednání ve vztahu k dětem vytvářením pozitivních vzorů jednání dětí založených na vzájemné komunikaci, toleranci a spolupráci ve skupině MC; totéž platí pro jednání rodičů ve vztahu k dětem i mezi sebou navzájem • Vzájemná komunikace manažerek jednotlivých center • Otevřenost veřejnosti • Otevřenost dobrovolnictví <p><u>Ekonomické zdroje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Potenciál pro vytvoření nových pracovních míst pro manažerky MC • Potenciál pro vytvoření nových pracovních míst pro pedagogy volného času MC • Potenciál pro zlepšení zapojení rodičů dětí na trh práce po ukončení MD/RD prostřednictvím vzdělávání členů MC pořádání kurzů (jazykové, PC kurzy) – pozn.: kurzy jsou pořádány s možností hlídání dětí • Profesionalizace manažerek v řadě center <p><u>Materiální zdroje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mateřská centra (33 subjektů) se nacházejí v relativně stabilních prostorách vlastních nebo pronajatých s odpovídajícím vybavením pro herní aktivity všech přítomných • Organizační zajištění ve formě Sítě mateřských center 	<p><u>Lidské zdroje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Syndrom vyhoření pracovníků MC (manažerek i dobrovolníků) • Nedostatečná vzájemná komunikace mezi některými MC • Absence vzdělání dobrovolníků <p><u>Ekonomické zdroje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Limity ve finančním rozpočtu na provoz • Neschválené projekty podané některými MC jako důsledek absence vzdělání v oblasti manažerských a administrativních dovedností <p><u>Materiální zdroje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatek hřišť pro nejmenší děti v menších obcích (skluzavky, chráněná pískoviště)
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
<p><u>Lidské zdroje</u></p>	<p><u>Lidské zdroje</u></p>

⁶⁶ Zdroj: Sociotrendy

- Podpora projektů podávaných k rozšíření aktivit MC
- Podpora projektů zaměřených k rozšíření vzdělávání vedoucích manažerek MC v manažerských dovednostech (řízení, fundraising), vzdělávání pedagogů volného času a dobrovolníků MC
- Rozšiřování co nejširšího spektra aktivit programů pro rodiče spolu s hlídáním dětí
- Prezentace aktivit MC formou vystoupení pro veřejnost (besídky, divadelní či hudební představení, výstavy)
- Podporovat mediální prezentaci MC
- Podpora spolupráce s UP Olomouc a jinými subjekty poskytujícími možnost akreditovaného vzdělávání (oblasti psychologie, pedagogika, zdravotnictví, dobrovolnictví apod.)

Ekonomické zdroje

- Podpora projektů orientovaných na vybudování sítě rodinných center (pro rodiče dětí školního věku) rozšířením organizačních struktur MC
- Podpora projektů pro vytváření miniškolek
- Podpora projektů pro sladování rodičovských a profesních rolí

Materiální zdroje

- Sponzorské dary pro MC od různých subjektů
- Podpora projektů podávaných k rozšíření provozní doby na celý den, tj. i večerní dobu
- Podpora projektů a aktivit obcí (měst) zaměřených na vybudování hřišť pro nejmenší děti
- Podpora projektů pro zajištění „vlastních“ prostor pro provoz MC
- Podpora „otevření hřišť“ stávajících mateřských školek pro veřejnost včetně zajištění odpovědnosti za děti (doprovod dítěte – rodič, pověřená osoba apod.)
- Pro zajištění provozu MC podporovat uzavírání smluv o pronájmu místností současně s přílehlými pozemky u budovy (venkovní herní prostor) mezi pronajímateli a mateřskými centry na dobu určitou (5-10 let)
- Výrazná podpora stávajících MC z rozpočtu měst a obcí

- Preference jiných cílových skupin
- Změny demografické skladby obyvatel
- Hodnocení některých zastupitelů MC jako nadstandardních zařízení pro rodiče na MD/RD
- Lokality, v nichž o rozvoj MC politická reprezentace faktický zájem nemá
- Konkurenční boj mezi jednotlivými MC by mohl vést k jejich zániku

Ekonomické zdroje

- Neschválení plánovaných projektových záměrů resp. omezování projektů v požadované výši dotací na provoz a rozvoj center

Materiální zdroje

- Ztráta prostor pro provoz MC; vypovězení smlouvy o pronájmu prostor a přílehlých pozemků MC, pokud byla smlouva uzavřena na dobu neurčitou

Vzdělávání dětí a mládeže (mimo výchozí rodinu)⁶⁷*Mateřské školy a školská zařízení*

V Olomouckém kraji je evidováno 276 základních škol (z nichž ve 167 základních školách je v jejich součásti i mateřská škola) a 174 mateřských škol (celkem 341 MŠ).⁶⁸

Počty MŠ, MŠ – ZŠ, ZŠ v jednotlivých správních obvodech ORP (bez škol pro žáky se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním) jsou uvedeny v tabulce 4.3.

Tabulka 4.3: MŠ, MŠ-ZŠ, ZŠ v jednotlivých správních obvodech ORP (bez škol pro žáky se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním)

Olomoucký kraj ORP	Mateřská škola (samostatně)	Základní škola a mateřská škola	Základní škola (samostatně)
Hranice	14	13	4
Jeseník	19	9	8
Konice	5	5	2
Lipník nad Bečvou	3	6	3 (a)
Litovel	6	9	5
Mohelnice	5	5	4
Olomouc	27	38	19
Prostějov	36	22	17
Přerov	25	18	15 (b)
Šternberk	8	5	5
Šumperk	13	16	12
Uničov	6	2	8
Zábřeh	7	21	5
CELKEM	174	169	107
Poznámka:			(a) z toho 1x základní škola a gymnázium (b) z toho 1x soukromá základní škola

Střední školy

⁶⁷ Zdroje:

http://www.kr-olomoucky.cz/NR/rdonlyres/A05F1D9B-674A-4CF8-A2DC-FD7120B11186/0/Aktualizovaný_seznam_MŠ.xls
http://www.kr-olomoucky.cz/NR/rdonlyres/174CB9C2-D5F0-43ED-AF70-DE8554510266/0/SEZNAM_ZÁKLADNÍCH_ŠKOL.xls; k datu 15.3.2009
<http://www.kr-olomoucky.cz/>

⁶⁸ Český statistický úřad, Olomouc 2009 <http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/tab/13002E2324>, k datu 15. 5. 2009

V Olomouckém kraji⁶⁹ je evidováno celkem 122 středních škol různých. Jedná se o 20 gymnázií, 51 středních odborných škol, 44 středních odborných učilišť a 7 vyšších odborných škol (zřizovaných Olomouckým krajem nebo jiným zřizovatelem).

Počty středních škol zřizovaných Olomouckým krajem v jednotlivých správních obvodech ORP jsou uvedeny v tabulce 4.4. Počet středních škol (SŠ) a jiných školských zařízení (MŠ, případně školy specializované (sp)) zřizovaných jiným zřizovatelem než Olomouckým krajem, jsou uvedeny v tabulce 4.5.

Dále jsou evidovány tři jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky, a to v Olomouci, Přerově a Šumperku.

Vyšší odborné školy vycházejí z dřívějšího pomaturitního studia. Většina VOŠ proto koexistuje se středními odbornými školami. V Olomouckém kraji je celkem 7 VOŠ, z toho 4 jsou zřizované krajem, 2 církevní a 1 VOŠ soukromým subjektem.

VOŠ jsou zřízeny v okresech Olomouc, Přerov a Šumperk. V dalších dvou okresech nejsou sice VOŠ, ale jedná se o bakalářské studium (viz odstavec vysoké školy). V Prostějově se jedná o detašované pracoviště Technické univerzity v Liberci s bakalářským směrem studia - řízení oděvní výroby. V okrese Jeseník není sice VOŠ zřízena, ale rozvíjí zde svou činnost pracoviště Vysoké školy podnikání, a.s. Ostrava. V Olomouckém kraji působí také církevní VOŠ Caritas, která jako jediná nemá jako součást střední školu.

V Olomouckém kraji je osm škol a školských zařízení zřizovaných církvemi v lokalitách Olomouc, Prostějov a Přerov (2x SŠ, 1x ZŠ a 2x VOŠ a 1x další specializovaná škola).

⁶⁹ Český statistický úřad, Olomouc 2009 (<http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/tab/13002E2324>)

Tabulka 4.4: Počet střeňích škol zřizovaných Olomouckým krajem

Olomoucký kraj ORP	Střední školy různých typů (s maturitou)	Střední odborná učiliště
Hranice	4	1
Jeseník	6	4
Konice		
Lipník nad Bečvou	2	
Litovel	2	1
Mohelnice	5	2
Olomouc	16	1
Prostějov	8	3
Přerov	9	2
Šternberk	2	1
Šumperk	7	2
Uničov	3	1
Zábřeh	3	1
CELKEM	67	19

Tabulka 4.5: Počet škol a školských zařízení zřizovaných jiným zřizovatelem než Olomouckým krajem

Olomoucký kraj ORP	MŠ	MŠ speciální	SŠ	ZŠ, MŠ	ZŠ	ZŠ, SŠ	Speciální ZŠ	MŠ, ZŠ, SŠ	Celkem
Hranice	1		1	1					3
Jeseník			1				2 (Umělecká, výtvarná)		3
Konice									
Lipník nad Bečvou				1					1
Litovel									
Mohelnice									
Olomouc	2		8+2OU					1+1	14
Prostějov			4					1	5
Přerov	1	1	2		1				5
Šternberk									
Šumperk				1		1			2
Uničov			1+1VOŠ		1				3
Zábřeh									
CELKEM									36

Vysoké školy

V Olomouckém kraji⁷⁰ působí jedna univerzita, jež má veřejnoprávní statut. Univerzita Palackého v Olomouci uskutečňuje vzdělávání v bakalářských a magisterských studijních programech na 7 fakultách (přírodovědecké, pedagogické, lékařské, filozofické, právnické, teologické fakultě a fakultě tělesné kultury) s více než 19 000 studenty.

Olomoucký kraj podporuje vznik vysokých škol (neuniverzitního typu), rovněž činnost detašovaných pracovišť univerzit při středních školách. Bakalářské studium bylo rozšířeno v detašovaných pracovištích univerzit a vysokých škol:

- Olomouc: Moravská vysoká škola Olomouc
- Šumperk: Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, Fakulta strojní
- Přerov: Vysoká škola logistiky o.p.s. Přerov
- Prostějov: Technická univerzita v Liberci, Fakulta textilní
- Jeseník: Vysoká škola podnikání, a.s. Ostrava
- Hranice: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Fakulta lesnická a dřevařská

Volnočasové aktivity pro děti a mládež

V Olomouckém kraji je evidováno 26 Základních uměleckých škol, z nichž u 17 je zřizovatelem Olomoucký kraj, u 7 těchto škol je zřizovatelem obec a 2 školy byly zřízeny soukromou osobou. Dále je evidováno 18 Středisek volného času, jako např. Domy dětí a mládeže a Městské domy dětí a mládeže, které nabízejí dětem a mládeži mnoho různorodých kroužků, včetně sportovních. Šest středisek volného času zřídil Olomoucký kraj, 9 středisek obec, jedno soukromá osoba a 2 střediska byla zřízena církví. Počty škol v jednotlivých správních obvodech ORP jsou uvedeny v tabulce 4.6.⁷¹

Tabulka 4.6: Volnočasové aktivity pro děti a mládež podle zřizovatele

ORP	ZUŠ			Střediska volného času			
	Olomoucký kraj	Obec	Soukromé	Olomoucký kraj	Obec	Soukromé	Církev
Hranice	2		2		1		
Jeseník	2	2			1		
Konice	1						
Lipník nad Bečvou	1					1	
Litovel	1			1			
Mohelnice	1	1		1			
Olomouc	4			1			1

⁷⁰ Zdroj: Materiály KÚOK; <http://www.kr-olomoucky.cz/OlomouckyKraj/Skolstvi+mladez+a+sport/>

⁷¹ <http://www.firmy.cz/Institute-a-urady/Vzdelavaci-institute/Domy-deti-a-mladeze/reg/kraj-olomoucky>
<http://www.firmy.cz/Institute-a-urady/Sdruzeni-a-spolky/reg/kraj-olomoucky>; k 15.5.2009

Prostějov		3			2		1
Přerov	2				2		
Šternberk		1		1	1		
Šumperk	1			1	1		
Uničov	1			1			
Zábřeh	1				1		
CELKEM	17	7	2	6	9	1	2

Další výčet zařízení „Sdružení spolky pro děti a mládež“ s tělovýchovnou orientací⁷², např. tělovýchovné jednoty, sportovní a tělovýchovné spolky, kluby, je uveden v tabulce 4.7. Celkem se jedná o 163 zařízení umožňujících provozovat sportovní činnosti.

Tabulka 4.7: Tělovýchovné spolky a kluby pro děti a mládež

Olomoucký kraj okresy	Orel	Sokol	Sdružení a spolky pro děti a mládež	Sportovní kluby⁷³
Jeseník	-	6	7	14
Olomouc	4	69	40	65
Prostějov	2	6	14	22
Přerov	2	11	12	24
Šumperk	5	28	24	48
CELKEM	13	120	97	163

⁷² <http://www.firmy.cz/Instituce-a-urady/Sdruzeni-a-spolky/Sport-zabava-hobby/Sportovni-a-telovychovne/reg/kraj-olomoucky>

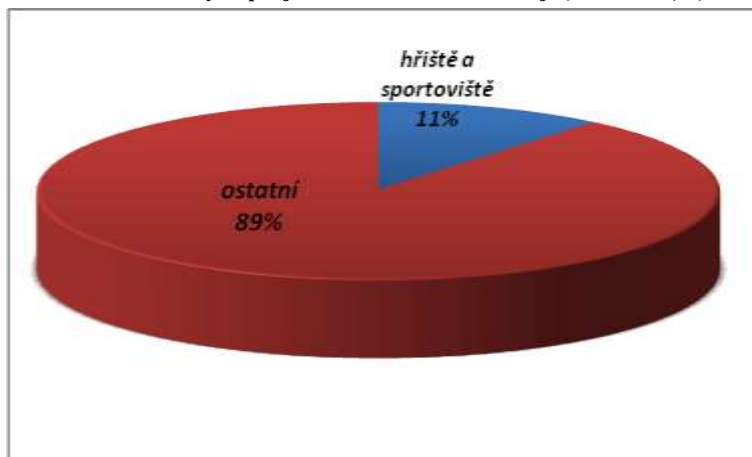
⁷³ Zdroj: <http://dir.seznam.cz/Remesla-a-sluzby/Sportovni-sluzby/Sportovni-kluby-a-muzstva/reg/kraj-olomoucky>

Podpora volnočasových aktivit v rámci ROP Střední Morava

V rámci Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Střední Morava bylo schváleno celkem 247 projektů (únor 2009), 11 % ze všech schválených projektů⁷⁴ připadá na vybudování dětských hřišť a sportovišť.

Graf 4.2: Podíly (%) schválených projektů pro vybudování hřišť resp. sportovišť ze všech schválených projektů v Olomouckém kraji (únor 2009), (N=247)

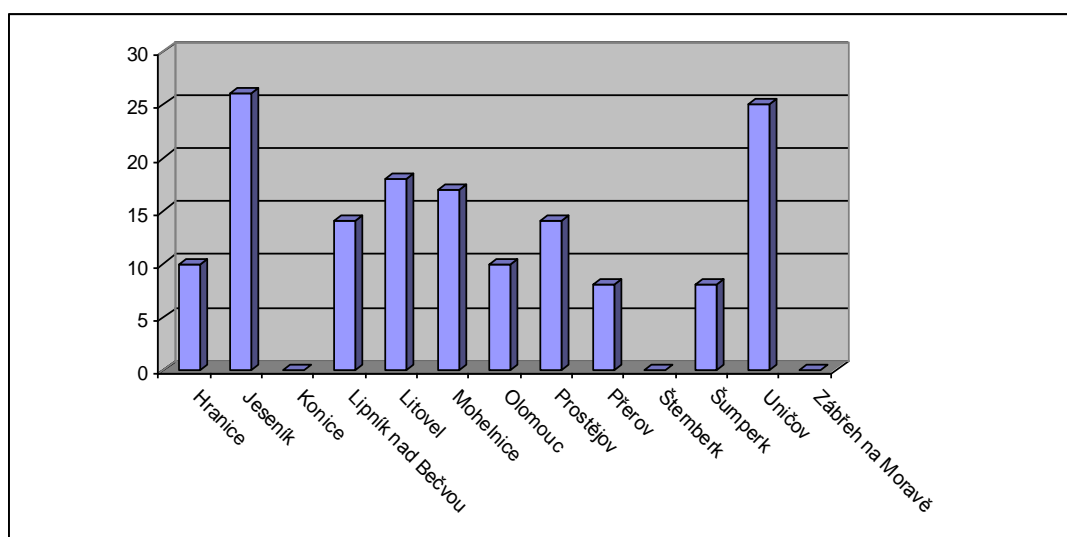

Komentář ke grafu 4.2: Více než deset procent ze všech schválených projektů byla zaměřena na vybudování hřišť resp. sportovišť

⁷⁴ Zdroj: Zjištěno ze zdrojových materiálů ROP SM. V rámci ROP SM (části 2.3.2) „obnova venkova“ bylo schváleno celkem 64 projektů, jedná se o čtvrtinu ze všech (247) schválených projektů. Podrobněji viz kapitola 7.

Tabulka 4.8: Specifikace schválených projektů pro vybudování hřišť resp. sportovišť v obcích ORP (únor 2009)

ORP	Počet schválených projektů	Podíl schválených projektů podle počtu obcí nad 500 obyvatel v ORP (%)	Počet obcí	Počet obcí nad 500 obyvatel
Hranice	1	10	31	10
Jeseník	5	26	32	19
Konice	0	0	21	7
Lipník nad Bečvou	1	14	14	7
Litovel	2	18	20	11
Mohelnice	1	17	14	6
Olomouc	4	10	45	40
Prostějov	6	14	76	42
Přerov	2	8	59	24
Šternberk	0	0	21	7
Šumperk	2	8	35	24
Uničov	2	25	10	8
Zábřeh na Moravě	0	0	28	17
Celkem schválených projektů	26		406	222

Graf 4.3: Podíly (podle počtu obcí nad 500 obyvatel v ORP) schválených projektů pro vybudování hřišť resp. sportovišť v obcích ORP (únor 2009)

Komentář ke grafu 4.3: Největší podíl schválených projektů na vybudování hřišť resp. sportovišť, bereme-li v úvahu počet obcí nad 500 obyvatel, byl v ORP Jeseník a Uničov. Správní obvody Konce, Šternberk a Zábřeh na Moravě žádné projekty tohoto typu nemají.

Poradenství

Poradenstvím⁷⁵ chápeme v nejširším slova smyslu poskytování odborné rady či návrh opatření formulovaný jedním subjektem pro řešení problému (potřeb) druhého subjektu. Jde o vzájemnou interakci dvou subjektů, přičemž subjekty mohou být jednotlivci, instituce či organizace. Poradenství je často chápáno jako způsob poskytování psychologické pomoci, jehož cílem je napravení nebo zlepšení určitého stavu věcí, poskytnutí návrhu na opatření apod.⁷⁶ Poradenství je poskytováno v oborech „pomáhajících“ a „nepomáhajících“. Do „nepomáhajících“ poradenství můžeme zahrnout např. poradenství právní, daňové, marketing. „Pomáhající“ poradenství nalezneme v rezortu MPSV, školství, zdravotnictví a v řadě jiných institucí.

V rezortu MPSV je poskytováno např. předmanželské, manželské a rodičovské poradenství, poradenství pro volbu náhradní rodinné výchovy, poradenství rodinám s členem závislým na alkoholu, drogách, informačně poradenské a odborné na úřadech práce. V rezortu školství jsou např. pedagogicko-psychologické poradny, poradny pro vysokoškoláky, linky důvěry pro děti, mládež, rodiče a pedagogy. V rezortu zdravotnictví existuje řada poraden, jako diabetologická, alergologická, pro matky s dětmi, gynekologicko-porodnická apod. Řada dalších druhů poradenství náleží Charitě, laickému poradenství pro mládež a rodinu, poradenství v nadacích, soukromé poradenství.

Ze všech rozmanitých druhů poradenství, jak bylo uvedeno výše, je třeba zdůraznit poradenství manželské a rodinné, pedagogicko-psychologické a výchovně vzdělávací poradenství pro volbu povolání. Olomoucký kraj je zřizovatelem manželských a pedagogicko-psychologických poraden se sídlem v Olomouci a pobočkami v okresních městech. Eviduje klinické psychology, kteří jsou rodinám v případě potřeby k dispozici. Veřejnost je informována o těchto poradnách kromě řady běžných způsobů např. letáky, telefonními seznamy a také prostřednictvím internetu. Internet má mj. v prvotní fázi poradenství výhodu anonymity, přičemž dochází ke zprostředkování kontaktu mezi tazatelem a poradcem⁷⁷.

Každá ZŠ, ale i SŠ má určeného zaměstnance, který se věnuje volbě povolání. Profesionálnímu poradenství se také věnují úřady práce.

Problematika poradenství pro rodiny se členem se zdravotním postižením je obsažena v rámci poskytování sociálních služeb jako „základní sociální poradenství“, toto je dáno zákonem (č. 108/2006 Sb. o sociálních službách), viz dále.

Prevence kriminality

Problematika rodiny je úzce spojena s problematikou prevence kriminality dětí a mládeže. V současnosti byl vydán Akční plán realizace prevence kriminality na území Olomouckého kraje na období 2009 – 2011. Ten popisuje, že v Olomouckém kraji bylo od r. 1999 do r. 2007 realizováno 485 projektů prevence kriminality, z nichž 286 bylo orientováno na sociální oblast. Upřesnění

⁷⁵ Zdroj: Velký sociologický slovník 1997:802, Schneiderová 1994:19

⁷⁶ Poradenství je možné dělit podle různých kritérií. Například může jít o dělení na poradenství expertizní, introspektivní, kombinované a specializované. V expertizním poradenství se jedná čistě o posouzení problému a není zasahováno do individuality toho, pro koho je expertiza prováděna. (Např. sepsání návrhu smlouvy apod.) Introspektivní poradenství je vedené k vazbě na duševní zvláštnosti klienta. Zde se jedná hlavně o psychologické poradenství. V kombinovaném poradenství se jedná o kombinaci předchozích dvou typů. Specializované poradenství je orientováno na speciální otázky lidského života. Například poradenství výchovné, pracovní profesní, manželské a předmanželské, pracovní právní apod. Poradenství lze dělit podle cíle, kam (či komu) rada směřuje (v závislosti na věku, zda jde o jedince či skupiny, apod.). (Velký sociologický slovník 1997:803)

⁷⁷ Jednou z charakteristik společnosti je i tzv. velikost počítačově gramotné populace. V současnosti se více sleduje tzv. internetová gramotnost populace. Ta ovlivňuje míru potenciálních uživatelů IT poradenských služeb. (Výše měsíčního poplatku za internetové připojení a nákup PC bývá určující, pokud tedy služba není využívána např. v zaměstnání).

sociálních objektů a jejich podíly z celkového počtu přijatých projektů jsou uvedeny v tabulce 4.9. *Celkově téměř dvě třetiny (59 %) projektů bylo zaměřeno na ty aktivity, které pokrývají i aktivity rodinné politiky (jako je budování hřišť, skate parků apod.).*⁷⁸

Tabulka 4.9: Projekty pro prevenci kriminality schválené v letech 1999 – 2007

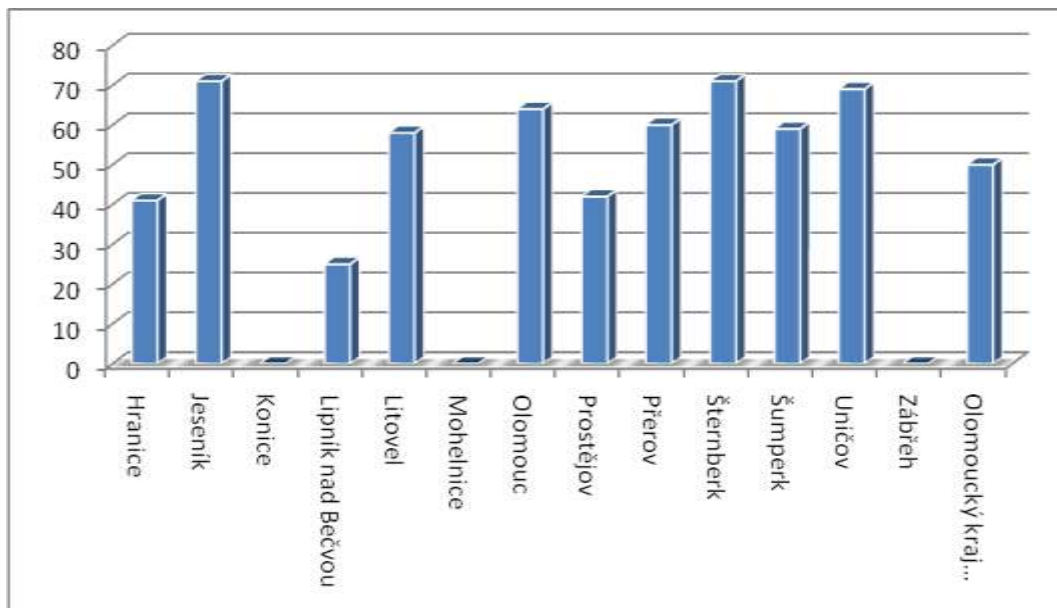
Olomoucký kraj ORP	Počet projektů pro prevenci	Počet projektů se sociální problematikou	%
Hranice	37	15	41
Jeseník	42	30	71
Konice	0	0	0
Lipník nad Bečvou	8	2	25
Litovel	24	14	58
Mohelnice	2	0	0
Olomouc	103	66	64
Prostějov	45	19	42
Přerov	53	32	60
Šternberk	51	36	71
Šumperk	75	44	59
Uničov	36	25	69
Zábřeh	1	0	0
Olomoucký kraj samostatně	6	3	50
CELKEM	485	286	59

⁷⁸ Téměř ve všech správních obvodech ORP pracují komise pro prevence kriminality (kromě Konice, Zábřeh n, M, a Mohelnice.) Pracovníci zaměřeni na problematiku rodiny jsou chápáni jako ti, jejichž pracovní náplní je oblast sociálně právní ochrany dětí. Pracovníci zaměřeni na potřeby běžné rodiny v ORP chybí.

Graf 4.4: Podíly projektů pro prevenci kriminality schválených v letech 1999 – 2007

Komentář ke grafu 4.4: Největší podíl projektů pro prevenci kriminality schválených v letech 1999 – 2007 se sociální problematikou, jejichž sekundárním efektem je dopad na rodinu s dětmi, byl v ORP Jeseník, Šternberk a Uničov. Správní obvod Zábřeh na Moravě neměly žádné projekty tohoto typu.

V rámci komise pro prevenci kriminality v Olomouckém kraji byla v květnu (6.5.2009) realizována s jejími členy řízená diskuse (Focus Group), která byla zaměřena na problematiku rodin v Olomouckém kraji. Výsledky vzájemných diskuzí byly analyzovány a jejich vyhodnocení je samostatným výstupem.

Další projekty rodinné politiky

a) Rodinné pasy a slevy

Projekt Rodinné pasy⁷⁹ vznikl v roce 2006 na podporu rodin s dětmi, a to formou možné úspory finančních prostředků především v oblasti volnočasových aktivit, ale i při nákupu vybraného zboží a služeb. Hlavním koordinátorem projektu je firma Sun Drive Communications s.r.o. Projekt je spolufinancován z prostředků Evropské unie.

V Olomouckém kraji se projekt začal uskutečňovat v roce 2007. Rodinám s alespoň jedním dítětem, které mají trvalé bydliště na území Olomouckého kraje je vydána slevová karta, která držitele opravňuje čerpat výhody slevového systému. Karta je po vyplnění osobních údajů v registračním formuláři vydána zdarma. V současnosti je držitelem rodinných pasů 3520 rodin Olomouckého kraje. Jedná se o necelá čtyři procenta z rodin (domácností) žijících v Olomouckém kraji.

Rodinné pasy jsou součástí systému Sphere card, proto jsou držitelé karty oprávněni čerpat i slevy na zboží a služby v rámci tohoto systému. V současné době je do projektu zapojeno téměř 8000 obchodních míst v ČR a na Slovensku nabízejících výhody držitelům karty. Síť poskytovatelů slev je rozšířena i na slevovou síť Rakouska (Vorteilsgeber finden) i další poskytovatele mimo síť

⁷⁹ Zdroj: interview; www.rodinnepasy.cz; zpracování dat: Sociotrendy

Sphere (pro volnočasové aktivity i soukromé subjekty). Informace o službě je rodinám dostupná zejména prostřednictvím internetu.

V Olomouckém kraji je do projektu zapojena řada organizací, z nichž uvádíme např. ZOO Olomouc, Divadlo Tramtárie, Výstaviště FLORA Olomouc, olomoucký plavecký stadión, Vlastivědné muzeum v Šumperku a Muzeum v Mohelnici, Muzeum v Zábřehu a Lidovou hvězdárnu v Prostějově. Dále nákupní centrum, např. GLOBUS, které vydává slevové karty v „mimi-klubu“ pro maminky s nejmenšími dětmi.

Je zřejmé, že hlavní potenciál služby je zejména ve vnímání sounáležitosti rodiny formou společné účasti na kulturních představeních, sportovních hrách apod.

b) Společnost přátelská rodině

Síť mateřských center od roku 2004 organizuje kampaň „Společnost přátelská rodině“. Tato kampaň je zaměřena na posílení rodiny ve společnosti a na podporu pro-rodinné politiky. Jejím cílem je zvýšení společenské prestiže rodiny a upozornění na možnosti zlepšování podmínek života rodin s dětmi. Tohoto cíle je dosahováno vyhledáváním a oceněním firem, které podporují rodiny např. formou nabídky bezbariérového prostředí, rodinných slev, snahou o zachování zdravého životního prostředí atd. Od roku 2007 je kampaň rozšířena o vyhledávání a oceňování zaměstnavatelů, kteří vytvářejí zaměstnancům podmínky pro usnadnění sladování rodinného a pracovního života. Základními kritérii pro udělení ocenění jsou trvalý charakter nabízených služeb, žádné bariéry, vstřícnost rodině, čisté, zdravé a nekuřácké prostředí, ohleduplnost k životnímu prostředí. Zaměstnavatelé mají navíc další podmínky zaměřené na vstřícnost k zaměstnancům zejména s malými dětmi, jako je např. zkrácená a flexibilní pracovní doba pro rodiče s dětmi.

Kampaň probíhá na místní, krajské i celorepublikové úrovni. Na místní úrovni mohou být oceňovány organizace s nanejvýše místní působností a místním významem. Analogicky pak krajská úroveň zahrnuje organizace krajské působnosti a významu a úroveň celorepubliková organizace působnosti a významu celorepublikového. Místní a krajská kola nemají charakter předkol.

Kampaň Společnost přátelská rodině proběhla v roce 2009 V Olomouckém kraji podruhé. Ocenění v tomto roce získaly: Café 87 Olomouc, Divadlo hudby Olomouc, Qitko hobby Olomouc, Studio ANJO Prostějov, Latté kavárna Jeseník, DWB finanční poradenství Deutche Wirtschaftsberatung s.r.o.

Od roku 2008 se součástí kampaně stala také soutěž *Obec přátelská rodině*, jejímž cílem je podporovat realizaci prorodinných opatření a aktivit v českých obcích a tím napomáhat k vytvoření prorodinné atmosféry v české společnosti, především na místní úrovni.

4.2.2 ***Institucionální zajištění rodinné politiky orientované na rodinu se specifickou potřebou***

Služby orientované na rodinu se specifickou potřebou se prolínají se všemi službami zaměřenými na jakoukoliv rodinu.

Mateřské, základní a střední školy pro děti s handicapem

Olomoucký kraj je zřizovatelem 24 mateřských, základních i středních škol pro děti a mládež se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním. Upřesnění počtu těchto zařízení je uvedeno v tabulce 4.10.

Podpora rozvoje
Olomouckého kraje

Tabulka 4.10: Školy zřizované Olomouckým krajem pro žáky se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním

Olomoucký kraj ORP	MŠ	MŠ a ZŠ	ZŠ	MŠ, ZŠ, SŠ	Celkem
Hranice			1		1
Jeseník		2	2		4
Konice					
Lipník nad Bečvou			1		1
Litovel			2		2
Mohelnice		1			1
Olomouc	1	2	2		5
Prostějov			1	1	2
Přerov		1	1		2
Šternberk			1		1
Šumperk		2		1	3
Uničov			1		1
Zábřeh			1		1
CELKEM	1	8	13	2	24

Podpora sociálních služeb na úrovni komunitního plánování

K institucionálnímu zajištění potřeb rodin se specifickou potřebou přispívají jednak sociální služby vymezené zákonem (č. 108/2006 Sb. o sociálních službách), jednak další služby, které sice zákonem vymezeny nejsou, ale lze je chápat jako služby doprovodné.

Zastupitelstvo Olomouckého kraje přijalo (24. 9. 2008) „Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji“, v němž jsou specificky formulované cíle a opatření orientované pro občany, kteří jakoukoliv sociální službu potřebují, specificky se však zaměřujeme na cílovou skupinu „Děti, mládež a rodina“.

Seznam správních obvodů ORP, kde byly přijaty komunitní plány sociálních služeb, je uveden v tabulce 4.11.

Tabulka 4.11: Komunitní plánování sociálních služeb v jednotlivých ORP Olomouckého kraje

ORP	Internetový odkaz komunitního plánování dané ORP	Komunitní plán dané ORP	Katalog sociálních služeb (a)	Dostupnost katalogu na internetu
Hranice	NE	ANO	ANO	NE
Jeseník	ANO, http://kpj.mujes.cz/	ANO	ANO	ANO
Konice	ANO, http://www.kpsskonicka.cz/index.php?t=principy	ANO	ANO	NE
Lipník nad Bečvou	NE	ANO	ANO	ANO
Litovel	NE	ANO	ANO	ANO
Mohelnice	NE	ANO	ANO	ANO
Olomouc	ANO, http://www.olomouc.eu/kpss/	ANO	ANO	ANO
Prostějov	NE	nenalezeno	ANO	ANO
Přerov	NE	ANO	ANO	ANO
Šternberk	NE	ANO	ANO	ANO
Šumperk	ANO http://proxy.musumperk.cz:8080/kpss/komunitni_planovani.aspx	ANO	ANO	ANO
Uničov	NE	ANO	ANO	ANO
Zábřeh	ANO, http://www.kp-zabrezsko.cz/	ANO	nenalezeno	NE
CELKEM		12	12	9

Sociální služby ve správních obvodech ORP

Počty zařízení poskytující sociální služby orientované na rodinu se specifickou potřebou vymezené zákonem v rámci ORP jsou uvedeny v tabulkách 4.12 až 4.15.⁸⁰ V rámci všech sociálních služeb je poskytováno dle zákona základní sociální poradenství.

⁸⁰ Zdroj: <http://iregistr.mpsv.cz>

Předkládaný přehled jednotlivých sociálních služeb souvisejících s rodinnou politikou poskytovaných na území Olomouckého kraje vychází ze zákonem stanovených klasifikací zařízení sociálních služeb a základních činností při poskytování sociálních služeb. Vystává zde ale situace, kdy v registru sociálních služeb jsou uváděny pospolu *zařízení* sociálních služeb a *druhy* sociálních služeb. Např. „telefonická krizová pomoc“ je *druh* a „azylové domy“ jsou *zařízení*.

Tabulka 4.12: Poskytovatelé sociálních služeb Olomouc – rodina se specifickou potřebou

Olomoucký kraj ORP	Azylové domy	Centra denních služeb	Denní stacionáře	Domovy pro osoby se zdravotním postížením	Domovy se zvláštním režimem	Dům na půl cesty	Chráněná bydlení	Intervenční centra
Hranice	1	1		1	1			
Jeseník	2		2	1	1	1	2	
Konice								
Lipník nad Bečvou								
Litovel			1	1				
Mohelnice							1	
Olomouc	5	1	5	1			3	1
Prostějov	1		3	2	1	1		
Přerov	2	1	2	3	2			
Šternberk		1		1				
Šumperk	2	1	3	1	3		1	
Uničov	2		3					
Zábřeh	2	1	1		1		3	
CELKEM	17	6	20	11	9	2	10	1

Tabulka 4.13: Poskytovatelé sociálních služeb Olomouc – rodina se specifickou potřebou – pokračování

Olomoucký kraj ORP	Kontaktní centra	Krizová pomoc	Nízkoprahová denní centra	Nízkoprahová zařízení pro děti	Noclehárny	Odlehčovací služby	Osobní asistence	Podpora samostatného bydlení
Hranice				1	1		1	
Jeseník	1		1	2	1			
Konice								
Lipník nad Bečvou								
Litovel								
Mohelnice				1				
Olomouc	1	1	1	6	1	1	3	
Prostějov	1		1	1	1		1	
Přerov	1	1		3	1		2	
Šternberk								
Šumperk	1	1		2	1	2	2	1
Uničov	2				1			
Zábřeh				1		1	1	

CELKEM	7	3	3	17	7	4	10	1
---------------	----------	----------	----------	-----------	----------	----------	-----------	----------

Tabulka 4.14: Poskytovatelé sociálních služeb Olomouc – rodina se specifickou potřebou – pokračování

Olomoucký kraj ORP	Průvodcovské a předčitatelské služby	Raná péče	Služby následné péče	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Sociálně terapeutické dělny	Sociální rehabilitace	Telefonická krizová pomoc	Terénní programy
Hranice								
Jeseník			1	1	2	2		3
Konice								
Lipník nad Bečvou								
Litovel								
Mohelnice								1
Olomouc	1	2	1	5	1	7	2	7
Prostějov				1				2
Přerov				2	1	1		2
Šternberk		1		1				1
Šumperk						2		2
Uničov								
Zábřeh				1				
CELKEM	1	3	2	11	4	12	2	18

Tabulka 4.15: Poskytovatelé sociálních služeb Olomouc – rodina se specifickou potřebou – pokračování

Olomoucký kraj ORP	Terapeutické komunity	Tlumočnické služby	Týdenní stacionáře
Hranice			
Jeseník			1
Konice			
Lipník nad Bečvou			
Litovel			
Mohelnice			
Olomouc		1	1
Prostějov		1	
Přerov		1	
Šternberk			
Šumperk			1
Uničov			

Zábřeh			
CELKEM	0	3	3

Rozvoj sociálních služeb – Klokánek⁸¹

Do služby „sociální rehabilitace“ je podle registru MPSV sociálních služeb zařazeno zařízení Fondu ohrožených dětí Klokánek. Jedná se o pobytové zařízení poskytující dětem v nouzi okamžitou pomoc. V Olomouckém kraji je evidováno 12 zařízení poskytujících sociální rehabilitaci, Klokánek však mezi nimi není. V současné době již existuje šestnáct Klokánků na území celé republiky. Soudy v ČR přednostně svěřují ohrožené děti do Klokánku, ne do dětských či kojeneckých ústavů, protože se v Klokánku jedná o péči v domácím prostředí. Navíc děti odcházejí co nejdříve (do půl roku) buď do rodin nových, nebo zpět do původních rodin.

Rozvoj sociálních služeb – projekt mediačních center

K institucionálnímu zajištění potřeb rodiny se specifickou potřebou, konkrétně neúplné rodiny, by mohlo významnou měrou přispět vybudování tzv. mediačních center, jež na území Olomouckého kraje dosud chybí.

Význam mediačního centra je odvozen od slova mediace, přičemž pod pojmem mediace se rozumí jeden z možných způsobů řešení konfliktů, jež může být v praxi využit k mimosoudnímu řešení komplikovaných sporů. Obecně je pojem mediace v českém prostředí jen málo známý, ačkoli již byla zahájena výuka mediace na několika českých fakultách a v některých městech již zahájila mediační centra svou činnost (např. Mediační centrum pro rodinné a občanskoprávní spory v Ostravě).

V rámci komunitního plánování v Olomouci se stal cíl založení mediačního centra na území města jedním z výstupů pracovní skupiny zaměřené na děti, mládež a rodinu. Skupina stanovila za cíl vytvoření podmínek pro vznik a činnost mediačního centra, jež bude v budoucnu napomáhat flexibilnějšímu řešení dlouhodobých rodinných a občanskoprávních sporů. Mediační centrum by mělo, orientovat svoji činnost zejména na řešení problematických vztahů mezi rodiči a nezletilými dětmi vzniklých v důsledku rozvodu či odloučení rodičů. Této cílové skupině by měli poskytovat mediační a na ně navazující poradenské služby odborníci, jež by měli přispět k odvrácení sporu, příp. ke zmírnění negativních dopadů sporu na zúčastněné strany, zejména pak děti.

Zařízení poskytující doprovodné služby, které nejsou vymezené zákonem

V této oblasti se zejména jedná o mateřská centra, která byla uváděna v části pro běžné rodiny. Dále se jedná o různé formy dobrovolnictví a sousedské výpomoci, které však evidovány nemusejí být. V této oblasti by měl být podporován rozvoj včetně poukazování na příklady dobré praxe a vzájemné občanské sounáležitosti.

⁸¹ Zdroje: <http://www.fod.cz/klokane.htm>

5. Potřeby rodin zaměřené na sociální služby

Na území Olomouckého kraje byly realizovány průzkumy potřeb veřejnosti a uživatelů sociálních služeb v průběhu let 2005 až 2007 v oblastech Jesenicko, Mohelnicko, Uničovsko, Litovelsko, Záhoří a Pobečví, Šumpersko, Přerovsko, Prostějovsko, Olomoucko a Konicko a ve městech Olomouc a Šumperk v rámci projektů „Komunitní plánování sociálních služeb“. Cílem průzkumů bylo zmapovat potřeby občanů orientované na aktuální i potenciální využívání sociálních služeb v uvedených regionech. Údaje získané těmito výzkumy lze částečně aplikovat i na problematiku rodiny v Olomouckém kraji, neboť některými z cílových skupin, na něž byl výzkum orientován, byly „rodina s dětmi“, „děti a mládež“ a veřejnost.⁸²

5.1 Spokojenost s charakteristikami sociálních služeb

Z řady témat, které byly zkoumány ve všech oblastech, uvádíme:

- „dostupnost sociálních služeb“ (prostřednictvím indexu spokojenosti se službami v tabulce 5.1;
- „schopnost rodin vyhledat pomoc“ zjišťovanou prostřednictvím indexu schopnosti; „aktuální a nejlepší způsob zajišťování informací o sociálních službách“ a „druh pomoci, který respondenti upřednostňují, případně by upřednostňovali, pokud by byli odkázáni z důvodu zdravotního stavu na pomoc druhých v tabulce 5.2;
- „dostupnost sociálních služeb“ zjišťovaná prostřednictvím indexu spokojenosti sociálních služeb v jednotlivých regionech v tabulce 5.3.

Nejvíce využívanou sociální službou bylo dotázanými uváděno poradenství (sociální, sociálně právní apod.)

Tabulka 5.1: Index spokojenosti s charakteristikami sociálních služeb⁸³

Charakteristiky sociálních služeb	Celkově v OK
Spokojenost s personálem, mezilidskými vztahy	2,08
Spokojenost s ochotou personálu	2,11
Spokojenost s dosahem v regionu (do 30 min jízdy autobusem/vlakem)	2,13
Spokojenost s provozem služeb (dostupností časovou, je vhodné rozmezí provozní doby)	2,21
Spokojenost s dopravou (v dosahu MHD do 10 min chůze)	2,22
Spokojenost s odstraněním technických bariér (v zařízeních)	2,49
Spokojenost s finanční dostupností	2,54

⁸² Tříděním zdrojových souborů podle cílových skupin, regionů a zkoumaných charakteristik bylo možno získat validní údaje. K řešení výzkumných projektů byla použita jednotná metodika tvorby dotazníku včetně metodologického přístupu integrované výzkumné strategie. Byly zjišťovány primární údaje zaznamenané tazatelem do dotazníkového archu na základě řízeného rozhovoru. Zadavatelé výzkumných projektů jednotlivých regionů měli diferencované požadavky jak na obsah zkoumání, tak i na zpracování údajů (různé cílové skupiny, na něž bylo zkoumání zaměřeno apod.). Avšak jednotná metodika uplatněná na výběrová šetření zkoumaných populací a na tvorbu dotazníku umožnila vybrané údaje porovnávat.

⁸³ Index spokojenosti lze hodnotit pomocí školní stupnice (rozmezí 1 až 5). Čím je index menší, tím je větší spokojenost s charakteristikou dané služby.

Zajímavým zjištěním je, že informovanost o sociálních službách je rodinami chápána jako nejproblematictější. Nemusí se jednat o informovanost, která by nebyla obecně dostupná, ale existují jiné představy o způsobech, jak by měla informovanost probíhat.

Spokojenost s kapacitou zařízení (je dostatek lůžek, sociálních pracovníků, dalších odborníků apod.)	2,61
Spokojenost s informovaností o sociálních službách	2,98

Komentář k tabulce 5.1: Celkově v Olomouckém kraji jsou rodiny nejspokojenější s personálem v zařízeních sociálních služeb, nejméně s informovaností o sociálních službách.

Upřesnění současného a nejlepšího způsobu získávání informací o sociálních službách v jednotlivých regionech jsou uvedeny uvnitř polí tabulky 5.2. Celkově v Olomouckém kraji rodiny používají často jako důležitým informační zdroj internet. Dále by rodiny uvítaly získávání informací ze škol, od zaměstnavatele a z hromadných sdělovacích prostředků. Preferován je osobní kontakt a jako prvotní zdroj informací především internet.

Pokud by někdo z rodiny byl odkázán z důvodu zdravotního stavu na pomoc druhých, byla by nejčastěji upřednostňována „domácí péče“. Specifikace podle regionů je uvedena v tabulce 5.2.

Tabulka 5.2: Charakteristiky rodin – způsob zajišťování informací o sociálních službách

	Index schopnosti vyhledat pomoc ⁸⁴	Aktuální způsob zjišťování informací	Nejvhodnější způsob zjišťování informací	Druh pomoci, který respondenti upřednostňují, případně by upřednostňovali, pokud by byli odkázáni z důvodu zdravotního stavu na pomoc druhých
Hranice	x ⁸⁵	x	x	x
Jeseník	x	„z internetu“, „ze školy, od zaměstnavatele“, „z odborné literatury (brožur apod.)“, „neví, na koho by se měl respondent obrátit“, případně „informace nepotřebuje“ (u běžných rodin)	„z odborné literatury“ a „z internetu“ u (u běžných rodin)	„domácí péči“ (u běžných rodin)
Konice-	2,5	„z internetu“ u skupiny „děti a mládež“; „z hromadných sdělovacích prostředků“ a „ze školy, od zaměstnavatele“ (u běžných rodin)	„z odborné literatury (informačních brožur apod.)“ a „z internetu“ u skupiny „děti a mládež“; „ze školy, od zaměstnavatele“ (u běžných rodin)	upřednostněním „domácí péče“ skupinou „děti a mládež“; „domácí péče“ a „týdenní pobyty“ (u běžných rodin)
Lipník nad Bečvou - (Záhoří a Pobečví)	2,2	„od pracovníka oboru sociálních věcí příslušného úřadu“, „ze školy, od zaměstnavatele“, „z plakátů, letáků apod.“ a „z jiných zdrojů“ u skupiny „rodiny (matky) s	„z odborné literatury (brožur, knih, časopisů apod.)“ a „z jiných zdrojů“ u skupiny „rodiny (matky) s malými dětmi (jedno dítě nechodí do školy)“; „od pracovníka oboru sociálních věcí příslušného	„docházka do denního centra, denního stacionáře“ a „týdenní pobyty“ u mládeže ve věku 10-25 let; „chráněné bydlení“ (u běžných rodin)

⁸⁴ Čím je index menší, tím je lepší schopnost vyhledat pomoc.

⁸⁵ Symbol „x“ znamená „nejjistitelné“

		malými dětmi (jedno dítě nechodí do školy)“; používání internetu (u běžných rodin)	úřadu“ (u běžných rodin)	
Litovel	2,7	„besedy, přednášky apod.“, „z plakátů, letáků apod.“, „používání internetu“ a „od blízkých osob (rodiny, přátel, známých)“ u skupiny „rodiny s dětmi a osoby v přechodné krizi“;	„od odborného pracovníka (lékaře apod.)“, „návštěvou informačního centra“ a „z odborné literatury (informačních brožur, knih, časopisů ap.)“ u běžných rodin	„domácí péče“ skupinou běžných rodin; docházka do denního centra, denního stacionáře“ a „týdenní pobyty“ skupinou „rodiny s dětmi a osoby v přechodné krizi“.
Mohelnice	2,4	„z internetu“ u skupiny „dětí a mládež“; „z hromadných sdělovacích prostředků“ a „ze školy, od zaměstnavatele“ (u běžných rodin)	„z odborné literatury (informačních brožur apod.)“ a „z internetu“ u skupiny „dětí a mládež“; ze školy, od zaměstnavatele“ (u běžných rodin)	„domácí péče“ skupinou „dětí a mládež“; „domácí péče“ a „týdenní pobyty“ (u běžných rodin)
Olomouc	2,3	x	x	„docházka do denního centra, denního stacionáře“ u skupiny „dětí, mládež a rodina“;
Olomoucko	2,3	„od pracovníka oboru sociálních věcí příslušného úřadu“ (u běžných rodin); „návštěvou besed a přednášek“, „z plakátů a letáků“ a „ze školy, od zaměstnavatele“ u skupiny osob „rodiny s dětmi“;	od pracovníka oboru sociálních věcí příslušného úřadu“ a „návštěvou informačního centra“ u skupiny „rodiny s dětmi“; „z plakátů, letáků apod.“, „od blízkých osob (rodiny, přátel, známých)“ a „ze školy, od zaměstnavatele“ (u běžných rodin)	„docházka do denního centra, denního stacionáře“ (u běžných rodin) „chráněné bydlení“ u skupiny „rodiny s dětmi“
Prostějovsko	2,7	„z odborné literatury (brožur, knih, časopisů apod.)“, „návštěvou besed a přednášek“ a „používání internetu“ u skupiny osob „rodiny s dětmi“; „ze školy, od zaměstnavatele“ (u běžných rodin)	„z odborné literatury (informačních brožur apod.)“, „z internetu“, „ze školy, od zaměstnavatele“ a také „informace nepotřebuje“ u skupiny „rodiny s dětmi“	„docházka do denního centra, denního stacionáře“ (u běžných rodin) „chráněné bydlení“ u skupiny „rodiny s dětmi“
Přerov(Kojetín)	2,2	„používáním internetu“ u skupiny osob „rodiny s dětmi“; „z plakátů, letáků apod.“, „používáním internetu“ a „ze školy, od zaměstnavatele“ (u běžných rodin)	x	x

Šternberk	x	x	x	x
Šumperk	x		„z internetu“ (u běžných rodin)	„týdenní pobyty“ u skupiny „děti, mládež rodina“
Šumpersko	2,5	„od blízkých osob (rodiny, přátel, známých)“ a „z odborné literatury (brožur, knih, časopisů apod.)“ u skupiny osob „rodiny s dětmi“; „používání internetu“, „ze školy, od zaměstnavatele“ a „informace nepotřebuje“ (u běžných rodin)	„používáním internetu“ a „od pracovníka oboru sociálních věcí příslušného úřadu“ skupinou „rodiny s dětmi“	„domácí péče“ (u běžných rodin) „docházka do denního centra, denního stacionáře“ u skupiny „rodiny s dětmi“
Uničov	2,3	z internetu“ u skupiny „děti a mládež“; „z internetu“, „ze školy, od zaměstnavatele“ a mírně zvýšeně též „návštěvou besed, přednášek apod.“ případně „neví, na koho se obrátit“ (u běžných rodin)	„ze školy, od zaměstnavatele“ u skupiny „děti a mládež“; „z odborné literatury (informačních brožur apod.)“, „návštěvou besed, přednášek apod.“ (u běžných rodin)	„domácí péče“ skupinou „děti a mládež“
Zábřeh	x	x	x	x

Komentář k tabulce 5.2: V jednotlivých polích tabulky jsou uvedeny pro dané regiony odpovídající charakteristiky. Rodiny mají v jednotlivých regionech různorodé způsoby zjišťování informací o sociálních službách.

Tabulka 5.3: Index spokojenosti s charakteristikami sociálních služeb v regionech

Spokojenost s:	Finanční dostupnosti	Dopravou (v dosahu MHD do 10 min chůze)	Dosahem v regionu (do 30 min jízdy autobusem/vlakem)	Provozem služeb	Kapacitou zařízení	Technických bariér	Personálem	Mezilidskými vztahy	Informovaností o sociálních službách
Hranice	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Jeseník	2,75	2,67	2,79	2,42	2,67	3,18	2,21	2,24	2,58
Konice-	2,31	2,43	2,70	2,93	2,75	3,60	1,66	1,51	2,09
Lipník nad Bečvou – (Záhoří a Pobečví)	1,79	1,72	1,72	1,87	2,08	2,13	1,75	1,95	2,24
Litovel	2,21	2,16	1,96	2,19	2,78	2,67	1,84	1,78	2,39
Mohelnice	2,26	2,3	2,32	1,92	2,54	2,81	1,72	1,61	2,48
Olomouc	2,17	2,07	2,15	2,21	2,25	2,51	2,09	x	2,25
Olomoucko	1,64	2,04	1,91	1,9	2,2	2,34	1,59	1,41	2,13

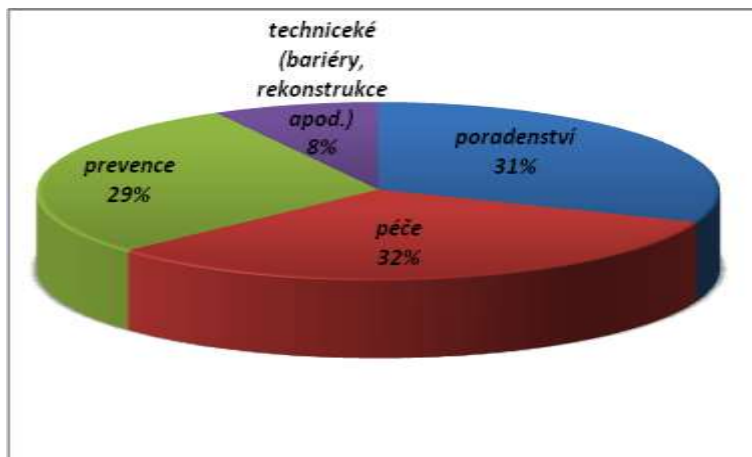
Prostějovsko	1,80	2,03	1,81	2,14	2,16	1,80	1,84	1,80	2,20
Přerov(Kojetín)	1,55	x	1,53	1,21	x	1,86	1,47	1,43	1,69
Šternberk	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Šumperk	2,54	2,22	2,13	2,21	2,61	2,49	2,11	2,08	2,98
Šumpersko	2,87	2,11	2,07	2,13	2,23	2,41	2,0	1,94	2,24
Uničov	2,1	2,61	2,23	2,18	2,34	2,32	1,65	1,61	2,38
Zábřeh	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Komentář k tabulce 5.3: Nejlepší hodnocení finanční dostupnosti je v Kojetíně; nejlepší hodnocení dopravy (v dosahu MHD do 10 min chůze) je v Záhoří a Pobečví, podobně i dosahu v regionu (do 30 min jízdy autobusem/vlakem)- občané používají zejména auta; nejlepší hodnocení provozu služeb je v Záhoří a Pobečví; nejlepší hodnocení kapacity zařízení na Olomoucku; nejlepší hodnocení odstraňování technických bariér na Prostějovsku; nejlepší hodnocení personálu je v Kojetíně; nejlepší hodnocení mezilidských vztahů je na Olomoucku a nejlepší hodnocení informovanosti o sociálních službách v Kojetíně.

5.2 Druhy sociálních služeb požadované rodinami

„Druhy sociálních služeb“ byly získány roztríděním sociálních služeb na: poradenství, péče, prevence a technické. Celkové podíly těchto rodinami vyžadovaných druhů jsou uvedeny v grafu 5.1.

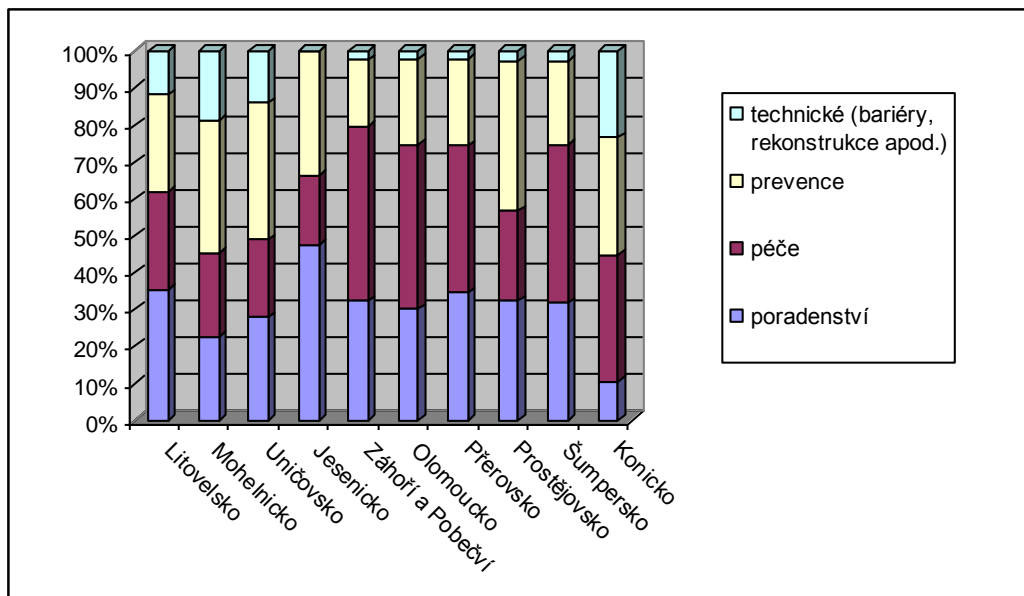
Graf 5.1: Podíly společensky nejdůležitějších druhů sociálních služeb vyžadovaných rodinami (N=1343)

Komentář ke grafu 5.1: Celkově v Olomouckém kraji jsou sociální služby týkající se péče, poradenství a prevence rodinami vyžadované rovnoměrně, jsou uváděny v podobných podílech (téměř třetinami).

Graf 5.2: Druhy společensky nejdůležitějších sociálních služeb vyžadované rodinami v regionech (N=1343)

Komentář ke grafu 5.2: Služby péče jsou nejčastěji vyžadovány v Záhोří a Pobečví a na Olomoucku, dále na Přerovsku, Šumpersku a Konicku. Služby prevence jsou vyžadovány nejčastěji na Prostějovsku, dále na Uničovsku a Mohelnicku. Služby poradensví jsou nejčastěji vyžadovány na Jesenicku, dále na Litovelcku. Odstraňování technických bariér je vyžadováno na Konicku.

Ve volbě druhů společensky nejdůležitější sociální služby vyžadované veřejností se projevila statisticky významná závislost této volby na příslušnosti dotázaných respondentů ke konkrétnímu regionu.

Je způsobena zvýšeným výskytem odpovědí požadujících následující druhy sociálních služeb:

- Na Litovelcku, Mohelnicku a na Konicku požadovat technické služby jako druh sociálních služeb;
- na Uničovsku požadovat prevenci a technické služby jako druh sociálních služeb;
- na Jesenicku poradensví;
- na Záhोří a Pobečví, Olomoucku a na Šumpersku péči jako druh sociálních služeb;
- na Prostějovsku prevenci jako druh sociálních služeb.

Na Přerovsku se statisticky významné zvýšení konkrétních druhů sociálních služeb neprojevilo.

5.2.1 Sociální služby vyžadovaných rodinami (celkově)

Významně vyšší výskyt volby společensky nejdůležitější sociální služby rodinami v Olomouckém kraji byl zaznamenán u služeb:

- Služby pro mladé rodiny s dětmi (krátkodobé hlídání dětí apod.)
- Rozšíření informovanosti a poradensví ohrožující zdraví
- Rozšíření sociálně zdravotních služeb
- Služby na získání zaměstnání a pracovní poradensví
- Služby pro zdravotně postižené občany a jejich rodiny
- Služby pro občany v krizi (drogově závislé, vyloučené apod.)

- Služby orientované na menšiny ve společnosti

5.2.2 *V jednotlivých regionech*

V níže uvedených regionech jsou cílovými skupinami požadovány sociální služby⁸⁶:

Uničovsko

Pro skupinu „děti a mládež“:

- Služby pro občany v krizi (drogově závislé, vyloučené apod.)
- Služby na získání zaměstnání a pracovní poradenství.

Běžnou rodinou:

- Rozšíření informovanosti a poradenství o oblastech problémů ohrožující lidské zdraví
- Rozšíření služeb umožňujících soběstačnost jedince
- Rozšíření služeb pro seniory a jejich rodiny
- Služby orientované na menšiny ve společnosti
- Služby pro mladé rodiny s dětmi.

Mohelnicko

Skupinou „děti a mládež“:

- Rozšíření informovanosti a poradenství o oblastech problémů ohrožující lidské zdraví
- Bydlení pro občany v životní krizi
- Rozšíření nabídky pro využití volného času

Běžnou rodinou:

- Zajištění služeb mimo obvyklou pracovní dobu

Jesenicko

Běžnou rodinou:

- Služby orientované na získání zaměstnání a pracovní poradenství
- Celkové rozšíření informovanosti o sociálních službách

Litovelsko

Skupinou „rodiny s dětmi a osoby v přechodné krizi“:

- Rozšíření sociálně zdravotních služeb
- Služby pro matky s dětmi v krizi

Běžnou rodinou:

- Rozšíření informovanosti a poradenství pro různé oblasti života
- Na rozšíření péstounské péče

Šumperk město (celkově bez specifikace skupiny)

- Rozšíření služeb pro zdravotně postižené občany a jejich rodiny

⁸⁶ V regionech jsou uvedeny ty služby, u nichž bylo prokázáno statisticky významné zvýšení výskytu požadavků na službu oproti nezávislému výskytu služby v regionu.

- Bydlení pro zdravotně postižené
- Celkové rozšíření informovanosti o sociálních službách
- Služby zaměřené na získání zaměstnání a pracovní poradenství pro různé skupiny osob

Šumpersko

Skupinou „rodiny s dětmi“:

- Rozšíření informovanosti o problémech ohrožujících zdraví
- Pro zdravotně postižené občany a jejich rodiny
- Bydlení pro občany v životní krizi
- Na možnost bezplatného přístupu k internetu
- Na rozšíření péstounské péče
- Služby pro osamělého rodiče s dětmi v krizi
- Služby na získání zaměstnání a pracovní poradenství

Olomoucko

Skupinou „rodiny s dětmi“:

- Na možnost bezplatného přístupu k internetu (*např. WiMax v Olomouci a okolí*)
- Na rozšíření péstounské péče
- Bydlení pro zdravotně postižené
- Služby pro osamělého rodiče s dětmi v krizi
- Služby na získání zaměstnání a pracovní poradenství

Běžnou rodinou:

- Rozšíření nabídky pro využití volného času
- Odstraňování technických bariér

Olomouc město

Skupinou „děti, mládež a rodina“:

- Služby na získání zaměstnání a pracovní poradenství

Prostějovsko

Skupinou „rodiny s dětmi“:

- Rozšíření poradenství pro různé oblasti života
- Služby na získání zaměstnání a pracovní poradenství
- Služby orientované na menšiny ve společnosti
- Rozšíření nabídky pro využití volného času

Běžnou rodinou:

- Rozšíření služeb umožňujících soběstačnost jedince
- Pro zdravotně postižené občany a jejich rodiny
- Rozšíření služeb pro seniory a jejich rodiny
- Bydlení pro občany v životní krizi
- Na možnost bezplatného přístupu k internetu

Záhoří a Pobečví

Skupinou „rodiny (matky) s malými dětmi (jedno dítě nechodí do školy)“:

- Rozšíření poradenství pro různé oblasti života
- Služby pro občany v krizi (drogově závislé, vyloučené apod.;
- Rozšíření nabídky pro využití volného času

Běžnou rodinou:

- Rozšíření informovanosti pro různé oblasti života
- Služby na získání zaměstnání a pracovní poradenství
- Rozšíření služeb pro seniory a jejich rodiny
- Bydlení pro zdravotně postižené

Konicko

Pro skupinu „děti a mládež“:

- Rozšíření informovanosti a poradenství o oblastech problémů ohrožující lidské zdraví
- Bydlení pro občany v životní krizi
- Rozšíření nabídky pro využití volného času

Běžnou rodinou:

- Zajištění služeb mimo obvyklou pracovní dobu

6. SWOT analýza současného stavu rodin Olomouckého kraje

Cílovými skupinami diskusních setkání (Focus Groups) byly „reprezentace manažerek a uživatelek mateřských center“, „politická reprezentace OK složená ze členů Komise pro rodinu a sociální záležitosti OK“, „politická reprezentace složená z členů Komise pro prevenci kriminality OK“ a „reprezentace běžné populace rodin s dětmi do 26 let“⁸⁷.

Předkládané SWOT analýzy jsou uvedeny v následujícím textu vzhledem k jednotlivým skupinám. Následně je vypracována závěrečná SWOT analýza, v níž jsou obsaženy oblasti, které byly zjištěny analýzou současného stavu rodin a současné rodinné politiky v Olomouckém kraji.

6.1 SWOT analýza skupiny politické reprezentace „Komise pro rodinu a sociální záležitosti OK“

Tabulka 6.1: SWOT analýza skupiny politické reprezentace „Komise pro rodinu a sociální záležitosti OK“ v rámci projektu Analýza potřeb rodin Olomouckého kraje

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<p>Lidské zdroje</p> <ul style="list-style-type: none"> Široká nabídka volnočasových aktivit ve městech, zejména, ve kterých jsou provozovány Domy dětí a mládeže Široká nabídka speciálních volnočasových aktivit pro všechny věkové skupiny (dětí i rodiče) zajištěná různými provozovateli (činnost kulturní, hudební, výtvarná, jiná zájmová, např. Pampédie ve spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci, skupiny dobrovolných hasičů, zájmové kroužky modelářů apod.) Široká nabídka sportovních klubů (pro profesionální činnost) Široká síť mateřských center Síť sociálních služeb pro rodiny se specifickou potřebou pomoci Komunitní plány pro rodiny se specifickou potřebou pomoci na úrovni krajů i jednotlivých ORP a obcí Kluby mladých v některých lokalitách (pro sociálně problémové děti) Občanská angažovanost svépomocných skupin (matky s dětmi – neformální setkávání ve vybraných lokalitách) 	<p>Lidské zdroje</p> <ul style="list-style-type: none"> Pozitivní vzory osobností pro přirozené přijímání modelů chování mladé populace Společenské uznání práce v rodině Absence mužského vzoru v rodinách s matkou samoživitelkou Čas pro vzájemnou komunikaci všech členů rodiny Změny v posunu chování mladé populace na veřejnosti (závislost na IT) Anonymita rodin ve městech <p>Ekonomické zdroje</p> <ul style="list-style-type: none"> Finanční prostředky na vybudování materiálního zázemí (bazén, hřiště, multifunkční hřiště) Finanční prostředky pro startovací byty Finanční prostředky pro „Dům pro matky s dětmi v krizi“ ve vybraných ORP <p>Materiální zdroje</p> <ul style="list-style-type: none"> Prostory pro setkávání skupin mladistvých („teenageři“)

⁸⁷ Diskusní setkání (Focus Groups) jako kvalitativní výzkumná metoda doplněná o integrovaný výzkumný přístup byla zaměřena na aktuální problematiku rodin s dětmi v Olomouckém kraji. Diskusi moderovali PhDr. Marcela Němcová, Doc. RNDr. Ivana Loučková, CSc. a Mgr. Martin Příbyl. Diskusní setkání trvalo 1,5 hodiny až 2 hodiny. Záznam interakcí byl zpracováván anonymně. Následně byly provedeny SWOT analýzy a zařazeny do koncepčního dokumentu.

SWOT analýza skupiny reprezentace „manažerek a uživatelek mateřských center“ v rámci projektu Analýza potřeb rodin OK je uvedena v části 4 „Mateřská centra“.

<ul style="list-style-type: none"> • Aktivity různých občanských sdružení pořádající akce pro nejširší veřejnost (rodiny s dětmi: pálení čarodějnic, opékání klobás apod.) <p><u>Ekonomické zdroje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dotační programy pro realizaci projektů pro volnočasové aktivity a vybudování hřišť a sportovišť v rámci ROP • Finanční prostředky pro realizaci projektů pro kulturní aktivity • v rámci ROP <p><u>Materiální zdroje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Prostory pro volný čas (dětská hřiště, bazény, sportoviště, cyklostezky) • Bezbariérová Olomouc • Domy dětí a mládeže (zajišťující volnočasové aktivity dětí a mládeže) • Skate parky v Olomouci a Lošticích • Projekt „Rodinné pasy“ podporovaný Olomouckým krajem 	<ul style="list-style-type: none"> • Vyhovující prostory pro práci s dětmi a mládeží (např. Domy dětí a mládeže v některých lokalitách) • Koupaliště v některých lokalitách ORP • Dostatek funkčních hřišť pro nejmenší děti • Startovací byty pro mladé rodiny • Přístupnost školních hřišť v některých lokalitách ORP (Jeseník) • Alternativní školství (soukromé, církevní) • Počet míst v MŠ • Multifunkční hřiště • Dopravní obslužnost mezi městy a obcemi (pro návštěvy volnočasových aktivit dětí ve městech)
<p>PŘÍLEŽITOSTI</p>	<p>OHROŽENÍ</p>
<p><u>Lidské zdroje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Podpora svépomocných občanských aktivit (sousedská výpomoc, hlídání dětí apod.) • Podpora projektů zaměřených k rozšíření výchovných resp. vzdělávacích programů a besed pro mládež. (Témata např.: výchova k manželství a rodičovství, pravidla společenského chování, jak řešit mezilidské problémy) • Informovanost veřejnosti o pro-rodinných aktivitách na úrovni kraje a obcí např. v tisku (Radniční listy, Olomoucký kraj, místní tisk) • Podpora pro-rodinných vzorů prostřednictvím různých médií • Podpora prestiže učitelské profese, motivovat populaci mužů pro práci učitelů na všech úrovních výchovy a vzdělávání dětí a mládeže • Podporovat činnost a zajistit informovanost odpovídajících orgánů (komisí/poradních skupin) na úrovni obcí pro rodinnou politiku podporující rodiny nejen se specifickou potřebou pomoci • Rozvoj a podpora osobní angažovanosti a statečnosti v problémových sociálních situacích • Podpora Komunitního plánování služeb pro rodinu • Podpora projektů různých občanských sdružení v pořádání akcí pro nejširší veřejnost, zejména rodiny s dětmi • Podpora zavedení „volného odpoledne“ jednou měsíčně pro rodiče dětí k vyřizování úředních 	<p><u>Lidské zdroje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Preference „profesionálních“ skupin (závodních sportovců, sportovních klubů apod.) • Změny demografické skladby obyvatel • Lokality, v nichž politická reprezentace o rodinnou politiku zájem neprojevuje • Nedostatečný význam hodnoty „Rodina s dětmi“ ve společnosti <p><u>Ekonomické zdroje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Neschválení plánovaných projektových záměrů resp. omezení projektů v požadované výši dotací na rodinnou politiku • Finančně nedostupné nájmy ve „startovacích bytech“ • Finanční zadluženost rodin <p><u>Materiální zdroje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ztráta prostor pro provozování volnočasových aktivit

záležitostí

- Podpora znovuzavedení povinné návštěvy dětí a mládeže u zubního lékaře (7-18 let)
- Organizace prázdninových brigád pro děti ve věku 15-18 let v obcích a místních lokalitách

Ekonomické zdroje

- Podpora projektů na vybudování Center pro rodinu (pro rodiče dětí školního věku) s návazností na mateřská centra
- Podpora projektů pro vytváření miniškolek, alternativních typů školek, firemních školek
- Podpora projektů pro vytváření „dětských koutků“ ve veřejných prostorách
- Podpora projektů pro sladování rodičovských a profesních rolí (podpora pružné pracovní doby, využití nových forem komunikace se zaměstnavatelem např. prostřednictvím IT)

Materiální zdroje

- Sponzorské dary pro vybudování a rozvoj „Rodinných center“
- Podpora projektů a aktivit obcí zaměřených na rozšiřování bezbariérových přístupů do veřejných prostor (úřadů, kulturních zařízení, sportovišť apod.) ve správě obcí i jiných subjektů
- Podpora projektů a aktivit obcí zaměřených na vybudování multifunkčních sportovišť pro všechny věkové kategorie
- Podpora projektů a aktivit obcí zaměřených na vybudování skate-parků
- Podpora pro budování klubů pro mladé
- Podpora projektů a aktivit obcí zaměřených na vybudování prostranství pro neformální setkávání mládeže (teenageři) - zřízení laviček v prostorách mimo obytné (klidové) zóny
- Podpora projektů a aktivit obcí zaměřených na vybudování komplexu tzv. „veřejného prostoru“ zpravidla v centru obce pro setkávání rodin (menších skupin obyvatel, např. „želva“ na náměstí v Olomouci)
- Podpora legalizace veřejných betonových ploch, případně podchodů apod., pokud jsou ve správě obcí, k používání na graffiti, s případnými majiteli podobných prostor dojednat možnost použití těchto ploch rovněž pro legální graffiti
- Podpora projektů k vybudování „startovacích bytů“ pro mladé rodiny s dohodou bydlení na určitou dobu
- Podpora „otevření stávajících školních hřišť“ pro veřejnost (včetně zajištění dohody o podmínkách dozoru)
- Podpora provozování „koutků pro děti“ ve veřejných

<p>prostorách úřadů, zajištění místnosti pro maminky s malými dětmi (pro kojení, přebalování, odpočinek)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podpora provozování „koutků pro děti“ v nákupních střediscích • Podpora projektů pro vybudování chybějících cyklostezek a pěších zón • Podpora služeb respitní péče pro běžné rodiny, v nichž jedna osoba (zpravidla matka) pečuje o dítě (předškolního věku), a také o rodiče (seniora resp. seniory) nebo některého z členů rodiny • Možnost zavedení školních uniforem • Podpora projektů na vybudování promenád podél Moravy s lavičkami (některé části podél vodního toku jsou v neupraveném stavu) 	
---	--

6.2 SWOT analýza skupiny politické reprezentace „Komise prevence kriminality OK“

Tabulka 6.2: SWOT analýza skupiny politické reprezentace „Komise prevence kriminality OK“ v rámci projektu Analýza potřeb rodin Olomouckého kraje

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<p><u>Lidské zdroje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Široká nabídka speciálních volnočasových aktivit pro všechny věkové skupiny (děti i rodiče) zajištěná různými provozovateli (činnost kulturní, hudební, výtvarná, jiná zájmová, skupiny dobrovolných hasičů, zájmové kroužky modelářů, mažoretky apod.) • Nabídka volnočasových aktivit ve městech, zejména ve kterých jsou provozovány Domy dětí a mládeže • Široká nabídka sportovních klubů pro výkonnostní sport • Síť mateřských center • Síť poraden (psychologické, právnícké, pedagogicko-psychologické apod.) • Síť sociálních služeb pro rodiny se specifickou potřebou pomoci • Aktivity různých občanských sdružení pořádající akce pro rodiny s dětmi • Nabídka zřízených dětských koutků v některých obcích (zejména v Olomouci) • Spolupráce policie se školskými zařízeními v řadě ORP (dozor na frekventovaných přechodech před vyučováním, besedy ve školách apod.) • Existence funkčních komisí pro rodinu (se specifickou potřebou i běžnou rodinu) v řadě ORP <p><u>Ekonomické zdroje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dotační programy pro realizaci projektů pro volnočasové aktivity a vybudování hřišť a sportovišť 	<p><u>Lidské zdroje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Důslednost v dodržování a prosazování různých vyhlášek, schválených v jednotlivých obcích i jejich vyhodnocování • Informovanost o aktivitách pro rodiny a komunikace s veřejností • Nabídka zařízení pro děti do tří let (jesle, alternativní zařízení, svépomocné skupiny) • Dostatek míst v mateřských školách pro děti • Čas pro vzájemnou komunikaci všech členů rodiny • Krátká provozní doba ve školních družinách <p><u>Ekonomické zdroje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Finanční prostředky pro rodiny s aktivně sportujícími dětmi • Absence finančních půjček potřebným rodinám na zajištění vzdělání jejich dětí (SŠ, VŠ) • Finanční prostředky na činnost stávajících zájmových organizací (sportovních, kulturních) • Finanční prostředky na rekonstrukci kulturního střediska v některých obcích (Rapotín po vyhoření) • Finanční prostředky pro znevýhodněné rodiny <p><u>Materiální zdroje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostupnost stavebních parcel pro mladé rodiny s dětmi

<p>v rámci ROP</p> <ul style="list-style-type: none"> • Finanční prostředky pro realizaci projektů pro kulturní aktivity v rámci ROP <p><u>Materiální zdroje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Prostory pro volný čas: in-line stezky, hřiště, bazény, sportoviště, cyklostezky, lanová centra, hasiči atd. • Dopravní hřiště pro výuku, BESIP • Dobré autobusové spoje mezi jednotlivými ORP a spádovými obcemi • Výhodná lokalita zařízení pro volnočasové aktivity dětí v řadě ORP (v blízkosti dopravních spojů – v Prostějově blízko nádraží) • Kulturní střediska v ORP • Provozování bezplatného internetu převážně v místních knihovnách řady obcí • Provozování vlastního televizního vysílání v některých obcích (např. veřejná v Rapotíně, kabelová v Sobotíně, Vikýřovicích) • Různorodá zařízení zajišťující volnočasové aktivity dětí a mládeže (Domy dětí a mládeže, ZUŠ, kina, divadla, sportoviště) • Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež • Skate parky v Olomouci a Lošticích • Projekt „Rodinné pasy“ podporovaný Olomouckým krajem 	<ul style="list-style-type: none"> • Mateřské školy • Jesle resp. alternativní zařízení pro děti do 3 let • Zpřístupnění školních hřišť v některých lokalitách ORP veřejnosti • Alternativní školství (soukromé, církevní) • Počet míst v MŠ
<p>PŘÍLEŽITOSTI</p>	<p>OHROŽENÍ</p>
<p><u>Lidské zdroje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Podpora projektů zaměřených k rozšíření výchovných resp. vzdělávacích programů pro mládež. • Podpora svépomocných občanských aktivit (sousedská výpomoc, hlídání dětí apod.) • Informovanost veřejnosti o pro-rodinných aktivitách na úrovni kraje a obcí např. v tisku (Radniční listy, Olomoucký kraj, místní tisk, např. informace o existenci MC apod.) • Podpora činnosti a zajištění informovanosti odpovídajících orgánů (komisí/poradních skupin) na úrovni obcí pro rodinnou politiku podporující rodiny nejen se specifickou potřebou pomoci • Podpora Komunitního plánování služeb pro rodinu • Podpora projektů různých občanských sdružení v pořádání akcí pro nejširší veřejnost, zejména rodiny s dětmi • Organizace prázdninových brigád s činností podle zájmu dětí ve věku 15-18 let v obcích a místních lokalitách • Podpora projektů pro zajištění využití volného času dětí a mládeže o prázdninách 	<p><u>Lidské zdroje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Změny demografické skladby obyvatel • Lokality, v nichž politická reprezentace o rodinnou politiku zájem neprojevuje • Nedostatečný význam hodnoty „rodina s dětmi“ ve společnosti <p><u>Ekonomické zdroje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Neschválení plánovaných projektových záměrů resp. omezování projektů v požadované výši dotací na rodinnou politiku • Finančně nedostupné vzdělávání dětí v rodinách s nízkými příjmy • Finančně nedostupné provozování aktivní sportovní činnosti pro nadané děti • Absence finančních prostředků na rozšíření provozní doby ve školních družinách • Finanční zadluženost rodin <p><u>Materiální zdroje</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ztráta prostor pro provozování volnočasových aktivit

- Podpora projektů rozšiřujících spolupráci mládeže s policií (BESIP, besedy a výuka dopravního chování, dozor v obcích apod.)
- Podpora projektů pro rozvoj komunitní spolupráce mezi školou a místním prostředím (na úrovni jednotlivých lokalit)
- Podpora vzájemné spolupráce občanů zastupujících obce a místní školy prostřednictvím účasti členů v odpovídajících komisích (pro rodinu, prevence kriminality apod.)

Ekonomické zdroje

- Podpora projektů na vybudování Center pro rodinu (pro rodiče dětí školního věku) s návazností na mateřská centra
- Podpora projektů pro vytváření miniškolek, alternativních typů školek, firemních školek
- Podpora projektů zaměřených na prevenci kriminality
- Podpora projektů pro sladování rodičovských a profesních rolí (podpora pružné pracovní doby, využití nových forem komunikace se zaměstnavatelem např. prostřednictvím IT)
- Podpora zavedení systému daňového zvýhodnění rodičů pro volnočasové aktivity dětí a mládeže (sportovní, kulturní a jiné zájmové kroužky, další vzdělávání dětí apod.)
- Podpora pro zavedení systému půjček na SŠ a VŠ vzdělávání dětí a mládeže
- Podpora zajištění finančních odměn pro různá zařízení zajišťující volnočasové aktivity dětí a mládeže (např. pro dobrovolné aktivisty sportovních oddílů, trenérům, organizátorům apod.)

Materiální zdroje

- Sponzorské dary pro vybudování a rozvoj „Rodinných center“
- Zajištění sponzorských darů orientovaných na podporu a zajištění volnočasových aktivit podle volby potřebnosti v jednotlivých ORP (např. pro sportovní činnost nadaných dětí)
- Podpora projektů a aktivit obcí zaměřených na vybudování skate-parků
- Podpora projektů k vybudování rodinných domků v oblastech ORP pro mladé rodiny
- Podpora projektů k vybudování (menších) hřišť v různých lokalitách obcí
- Podpora projektů k vybudování komunitní
- Podpora „otevření stávajících školních hřišť“ pro veřejnost (včetně zajištění dohody o podmínkách dozoru)
- Podpora projektů pro vytváření „dětských koutků“

<p>v ORP a obcích, kde bude o tyto prostory zájem</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podpora projektů pro vybudování chybějících zařízení pro volný čas (tělocvičny, bazény) • Podpora projektů pro vybudování chybějících cyklostezek a in-line stezek 	
---	--

6.3 SWOT analýza stavu rodin Olomouckého kraje

Tabulka 6.3: SWOT analýza stavu rodin Olomouckého kraje (silné stránky)

SWOT ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU RODIN OLOMOUCKÉHO KRAJE
SILNÉ STRÁNKY
Lidské zdroje
<ul style="list-style-type: none"> • V současnosti vyrovnaný demografický stav (vyrovnaná věková struktura, počet aktuálně narozených dětí ve všech ORP Olomouckého kraje, vyrovnaná úroveň vzdělanostní struktury obyvatel v OK) • Významný kulturní kapitál v podobě profesionálních, řemeslných a zájmových činností • V současnosti vyrovnaný podíl ekonomicky aktivních obyvatel ve všech ORP Olomouckého kraje • Pozitivní postoj politické reprezentace KÚ OK směrem k rodinné politice
Ekonomické zdroje
<ul style="list-style-type: none"> • Průměrný disponibilní důchod obyvatel Olomouckého kraje (ve srovnání s ostatními kraji ČR) • Bydlení více než poloviny domácností Olomouckého kraje v rodinných domech • Možnost získání finanční podpory na rodinnou politiku z ROP a dalších titulů EU • Možnost získání finanční podpory na rodinnou politiku ze zdrojů Olomouckého kraje
Materiální zdroje
<ul style="list-style-type: none"> • Infrastruktura pro volný čas rodin, např. in-line stezky, skate parky, hřiště, bazény, sportoviště, cyklostezky, lanová centra, dopravní hřiště pro výuku, BESIP, zařízení zajišťující volnočasové aktivity dětí a mládeže (Domy dětí a mládeže, ZUŠ, kina, divadla, sportoviště a další zařízení) v řadě měst a obcí ORP • Prostory pro rodinná zařízení (MC, rodinné poradny aj.)
Institucionální zajištění rodinné politiky
<ul style="list-style-type: none"> • Fungující zařízení v řadě ORP Olomouckého kraje, kam mohou rodiče krátkodobě svěřit dítě do péče (mateřská centra, dětské koutky apod.) • Rovnoměrná síť a dobrá dostupnost základních a středních škol ve všech obcích OK, dobré možnosti

vysokoškolského vzdělávání univerzitního i neuniverzitního typu i VOŠ

- Široká nabídka speciálních volnočasových aktivit pro všechny věkové skupiny
- Sociální služby pro rodiny se specifickou potřebou pomoci (Komunitní plány pro rodiny se specifickou potřebou pomoci na úrovni krajů i jednotlivých ORP)
- Podpora projektů prevence kriminality
- Podpora projektu Rodinné pasy a kampaně Společnost přátelská rodině

Tabulka 6.4: SWOT analýza stavu rodin Olomouckého kraje (slabé stránky)

SWOT ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU RODIN OLOMOUCKÉHO KRAJE

SLABÉ STRÁNKY

Lidské zdroje

- Úbytek počtu rodin (kromě okresu Olomouc) ve všech okresech Olomouckého kraje, promítání četnostních výkyvů počtu rodin do situace ve školství a na trhu práce
- Vysoký podíl rodin ORP Jeseník a Šumperk ohrožených ekonomickou krizí, aktuálními klimatickými okolnostmi (povodně) a vysokým podílem obyvatel pouze se základním vzděláním
- Zvýšení podílu dětí narozených mimo manželství v Olomouckém kraji
- Špatná situace na trhu práce občanů romské a jiné národnosti
- Absence pozitivních vzorů osobností pro přirozené přijímání modelů chování mladé populace, anonymita rodin ve městech
- Nedostatečná informovanost o aktuálních potřebách rodin v OK, absence terénních šetření orientovaných na běžnou rodinu OK a jednotlivých ORP OK
- Krátká provozní doba v mateřských školách a ve školních družinách
- Chybějící rodinná centra v Olomouckém kraji
- Chybějící mediační centrum v Olomouckém kraji
- Nedostatečná kvalifikace v oblasti manažerských a administrativních dovedností personálu některých MC

Ekonomické zdroje

- Podprůměrné roční příjmy obyvatel OK (při srovnávání výše mezd v jednotlivých krajích ČR umístění na předposledním místě mezi 14 kraji ČR)
- Druhá nejvyšší průměrná míra nezaměstnanosti v ČR, hospodářsky slabé regiony území okresů Jeseník a Šumperk
- Nárůst počtu uchazečů o zaměstnání, v současné době je vyšší počet mužů než žen
- Nedostatek finančních prostředků na rekonstrukci a rozvoj materiálního zázemí v zařízeních stávajících organizací, např. MC/RC, na provoz zařízení (stávajících zájmových organizací), na bezúročné půjčky (na bydlení)
- Vysoká byrokratická náročnost dotačních titulů pro schvalování projektů podávané některými MC

Materiální zdroje

- Nedostatek technicky vhodných veřejných prostranství (laviček,) pro setkávání různých sociálních skupin mladistvých („teenageři“) v některých lokalitách ORP
- Technicky nevyhovující prostory pro práci s dětmi a mládeží (např. Domy dětí a mládeže v některých lokalitách)
- Nerovnoměrný výskyt funkčních hřišť pro nejmenší děti v některých lokalitách ORP, nepřístupnost školních hřišť v některých lokalitách ORP veřejnosti, nedostatek koupaliště v některých lokalitách ORP
- Nedostatek jeslí resp. alternativního zařízení pro děti do 3 let, mateřských škol, počet míst v MŠ, nedostatek alternativního školství (soukromé, církevní, multikulturní)
- Nedostupnost bytů pro mladé rodiny, nedostupnost stavebních parcel pro mladé rodiny s dětmi

Institucionální zajištění rodinné politiky

- Nedostatečná legislativa v ČR jako překážka sladování profesních a rodinných rolí, rovných příležitostí mužů a žen v rodinách a angažovaného otcovství
- Počet jeslí či mateřských škol neodpovídá proměnlivému počtu dětí nejmladších věkových kategorií

Tabulka 6.5: SWOT analýza stavu rodin Olomouckého kraje (příležitosti)

SWOT ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU RODIN OLOMOUCKÉHO KRAJE

PŘÍLEŽITOSTI

Lidské zdroje

- Zvýšení angažovanosti politické reprezentace pro rodinnou politiku; podpora činnosti a zajištění informovanosti odpovídajících orgánů
- Pořádání akcí (kulturních, sportovních apod.) pro nejširší veřejnost, zejména rodiny s dětmi
- Svépomocné občanské aktivity (sousedská výpomoc, hlídání dětí)
- Využití škol jako vícefunkčních center vzdělanosti obcí a regionu pro další vzdělávání obyvatel
- Rozšíření výchovných resp. vzdělávacích programů a besed zábavnou formou pro mládež. (Témata např.: výchova k manželství a rodičovství, pravidla společenského chování, jak řešit mezilidské problémy)
- Motivace populace mužů pro práci učitelů na všech úrovních výchovy a vzdělávání dětí a mládeže, podpora prestiže učitelské profese
- Využití volného času dětí a mládeže o prázdninách k zajištění brigád pro děti ve věku 15-18 let v obcích a místních lokalitách (veřejně prospěšné práce „sami pro sebe“)
- Spolupráce s UP Olomouc a jinými subjekty poskytujícími možnost akreditovaného vzdělávání (oblasti psychologie, pedagogika, zdravotnictví, dobrovolnictví apod.)
- Legalizace veřejných betonových ploch, případně podchodů apod., pokud jsou ve správě obcí, k používání na řízené graffiti, s případnými majiteli podobných prostor dojednání možnosti použití těchto ploch rovněž pro legální řízené graffiti
- Motivace zaměstnavatelů k akceptování pro-rodinných trendů vedoucích ke sladování rodičovských a profesních rolí (podpora pružné pracovní doby, využití nových forem komunikace se zaměstnavatelem např. prostřednictvím IT, umožnění zkrácených pracovních úvazků)
- Rozšíření provozní doby v jeslích a MŠ, ŠD
- Rozšíření pracovní doby na úřadech alespoň jeden den v týdnu do 19:00 hod
- Rozšíření provozu hromadné dopravy (např. vyjednat rozšíření autobusových spojů mezi jednotlivými ORP a mnoha spádovými obcemi)

Ekonomické zdroje

- Dostupné bydlení pro mladá manželství
- Vybudování Center pro rodinu s návazností na mateřská centra
- Trendy k vytváření miniškolek, alternativních typů školek, firemních školek; dětských koutků
- Zavedení systému daňového zvýhodnění pro rodiče, kteří financují volnočasové aktivity svých dětí (sportovní, kulturní a jiné zájmové kroužky, další vzdělávání dětí apod.)
- Finanční podpora pro různá zařízení zajišťující volnočasové aktivity dětí a mládeže (na odměny dobrovolným aktivistům sportovních oddílů, trenérům, organizátorům apod.)
- Finanční podpora rozvoje bydlení („startovací byty“ pro mladé rodiny s dohodou bydlení na určitou dobu, vybudování bytů, rodinných domků v oblastech ORP pro mladé rodiny půjčky, slevy apod.)
- Sponzorské dary pro vybudování a rozvoj zařízení pro rodiny (MC, RC), na podporu a zajištění volnočasových aktivit podle volby potřeby v jednotlivých ORP (např. pro sportovní činnost nadaných dětí) apod.

Materiální zdroje

- Zřízení/rozšíření „koutků pro děti“ ve veřejných prostorách úřadů, zajištění místnosti pro maminky s malými dětmi (pro kojení, přebalování, odpočinek), provozování „koutků pro děti“ v nákupních střediscích
- Rozšiřování bezbariérových přístupů do veřejných prostor (úřadů, kulturních zařízení, sportovišť apod.) ve správě obcí i jiných subjektů
- Pokračování v aktivitách obcí zaměřených na rozšiřování/vybudování chybějících zařízení pro sport a volný čas v některých obcích ORP: tělocvičny, bazény, multifunkční hřiště/sportoviště, menší hřiště (pro všechny věkové kategorie), podpora projektů a aktivit obcí zaměřených na vybudování dalších skate-parků; hřiště pro výuku dopravy, klubů pro mladé apod.
- Vybudování technicky vhodných veřejných prostranství (laviček) pro setkávání různých sociálních skupin mladistvých („teenageři“), v některých lokalitách ORP a vybudování komplexu tzv. „veřejného prostoru“ zpravidla v centru obce pro setkávání rodin (menších skupin obyvatel, např. „želva“ na náměstí v Olomouci)
- Vybudování chybějících pěších zón, promenád podél Moravy s lavičkami (některé části podél vodního toku jsou v neupraveném stavu)

Institucionální zajištění rodinné politiky

- Zajištění pravidelné informovanosti odpovídajících orgánů (komisí/poradních skupin) na úrovni obcí pro rodinnou politiku podporující rodiny nejen se specifickou potřebou pomoci
- Plánování rodinné politiky (plánování služeb pro rodinu, komunitní plánování sociálních služeb)
- Rozvoj komunitní spolupráce mezi školou a místním prostředím, podpora projektů rozšiřujících spolupráci mládeže s policií (BESIP, besedy a výuka dopravního chování, dozor v obcích apod.)
- Zavedení „volného odpoledne“ jednou měsíčně pro rodiče dětí k vyřizování úředních záležitostí
- Znovuzavedení povinné návštěvy dětí a mládeže u zubního lékaře (7-18 let)
- Rozšíření aktivit MC, budoucích RC, podpora projektů zaměřených k rozšíření vzdělávání vedoucích manažerek MC, RC v manažerských dovednostech (řízení, fundraising), vzdělávání pedagogů volného času a dobrovolníků MC
- „Otevření stávajících školních hřišť“ (mateřských i základních škol) pro veřejnost, zajištění dohody o podmínkách dozoru

Tabulka 6.6: SWOT analýza stavu rodin Olomouckého kraje (ohrožení)

SWOT ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU RODIN OLOMOUCKÉHO KRAJE
OHROŽENÍ
Lidské zdroje
<ul style="list-style-type: none"> • Změny demografické skladby obyvatel s převažujícím podílem obyvatel OK v postproduktivním věku • Rostoucí míra nezaměstnanosti zvyšující se v souvislosti s ekonomickými problémy a finanční krizí • Nedostatečná aktivita a účast zaměstnavatelů na rodinné politice • Nedostatečná podpora významu kulturní hodnoty „rodina s dětmi“ ve společnosti • Nedostatečná podpora při poukazování na pozitivní důsledky etického jednání v rodinách i ve společnosti • Odklad uzavírání manželství z důvodu nezajištěného bydlení • Odklad plánování rodičovství z důvodu nezajištěného bydlení
Ekonomické zdroje
<ul style="list-style-type: none"> • Snižování počtu pracovních míst • Omezování počtu projektů pro případné kofinancování v rámci rodinné politiky • Nesoulad mezi ekonomickým a sociálním statutem dětí ve třídách škol • Absence finančních prostředků na rozšíření provozní doby v MŠ a ve školních družinách • Absence informací o míře zadluženosti rodin v jednotlivých ORP OK

Materiální zdroje

- Ztráta prostor pro provoz zařízení pro rodinu
- Ztráta prostor pro provozování volnočasových aktivit

Institucionální zajištění rodinné politiky

- Ztráta zdrojů pro zajištění provozu institucí pro rodinu a volný čas rodin

7. Návaznost na projekty ROP Střední Morava

7.1 Pro-rodinné aktivity ROP Střední Morava v Olomouckém kraji

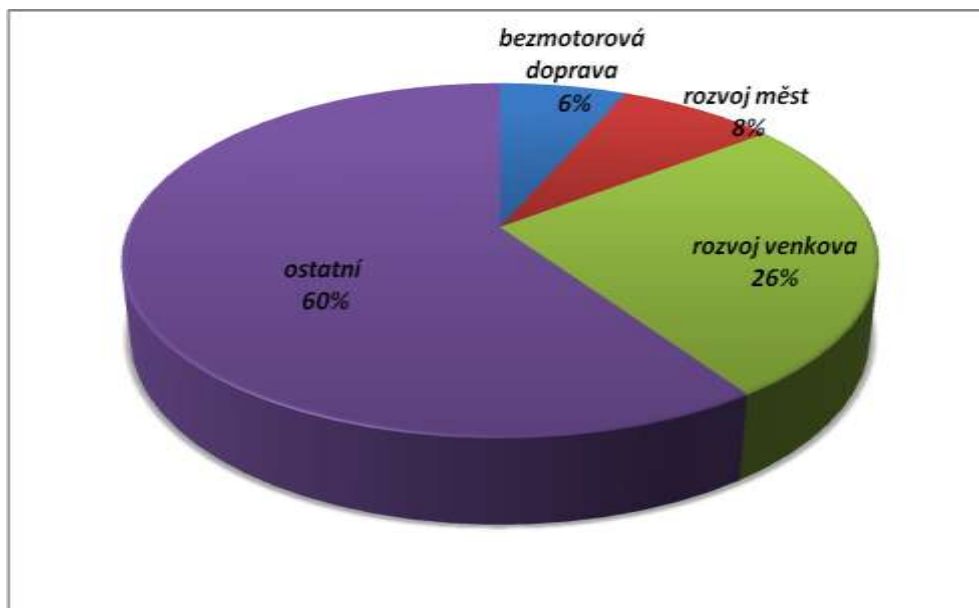
Cílem ROP Střední Morava je „podstatné zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky v regionu, trvalé zlepšování životní úrovně jeho obyvatelstva a zvyšování prosperity“⁸⁸. Jedná se tedy o pozitivní dopad všech projektů schválených v rámci ROP SM na rodinu jako takovou. Necelá polovina (40 %) projektů ROP SM schválených pro území Olomouckého kraje se dotýká rodin s dětmi bezprostředně,⁸⁹ viz graf 7.1. Více než čtvrtina všech schválených projektů je zaměřena na rozvoj venkova, z nich nejvíce je zaměřeno (11 %) na výstavbu hřišť a infrastrukturu pro volný čas, viz graf 7.2.

⁸⁸ Prováděcí dokument Regionální operační program regionu soudržnosti Střední Morava, str. 18

⁸⁹ Zdroj: Materiály ROP Střední Morava.

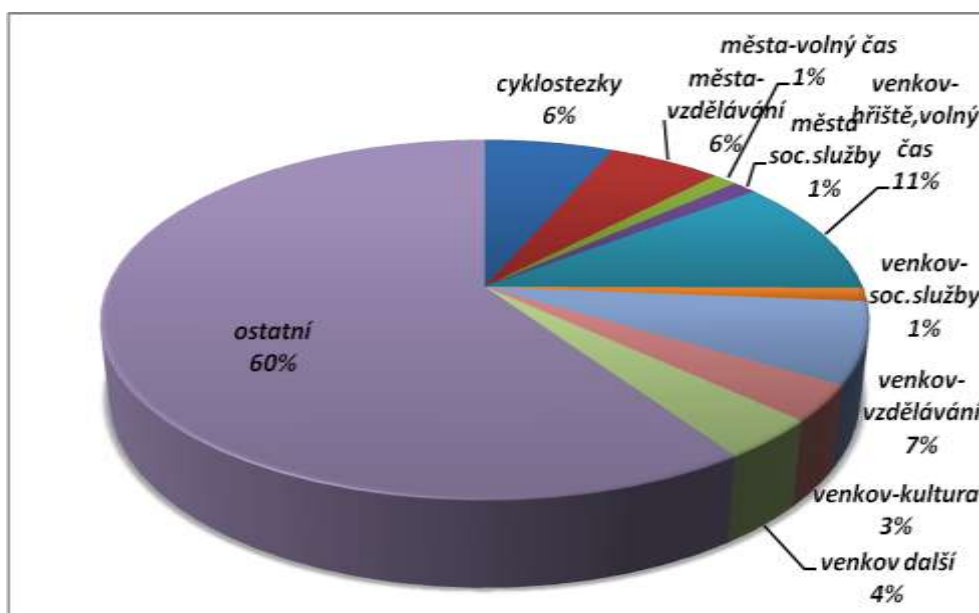

Graf 7.1: Podíly schválených projektů v rámci ROP Střední Morava (N=247 schválených projektů)

Komentář ke grafu 7.1: Více než čtvrtina projektů byla věnována obnově venkova a to těm podoblastem, které se bezprostředně dotýkají rodin s dětmi. Pětina projektů byla zaměřena na rozvoj měst, z nichž 20 projektů (8 %) se dotýká rodin s dětmi. Méně než pětina projektů byla orientována na rozvoj bezmotorové dopravy, tj. na cyklostezky.

Graf 7.2: Podíly projektů ROP Střední Morava schválených pro území OK, specifikace (N=247 schválených projektů)

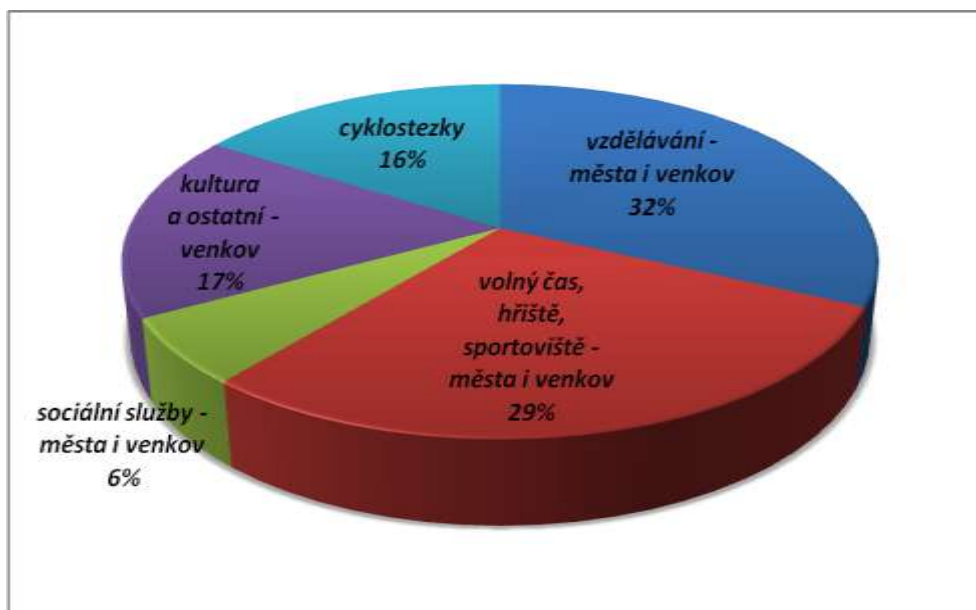

Komentář ke grafu 7.2: Všechny projekty se dotýkají obyvatel Olomouckého kraje, tedy rodin s dětmi. Nicméně jedenáct procent ze všech 247 schválených projektů je zaměřeno na vybudování hřišť resp. sportovišť na venkově, ve městech se jedná přibližně o procento. Významný podíl náleží rozvoji infrastruktury pro vzdělávání (celkem 13 %).

Pokud budeme brát v úvahu schválené projekty, které se bezprostředně rodin s dětmi dotýkají, podíly budou změněné, viz graf 7.3.

Graf 7.3: Specifikace podílů schválených projektů v rámci ROP Střední Morava, které se dotýkají rodin s dětmi (N=100 schválených projektů) – souhrnně pro města i venkov

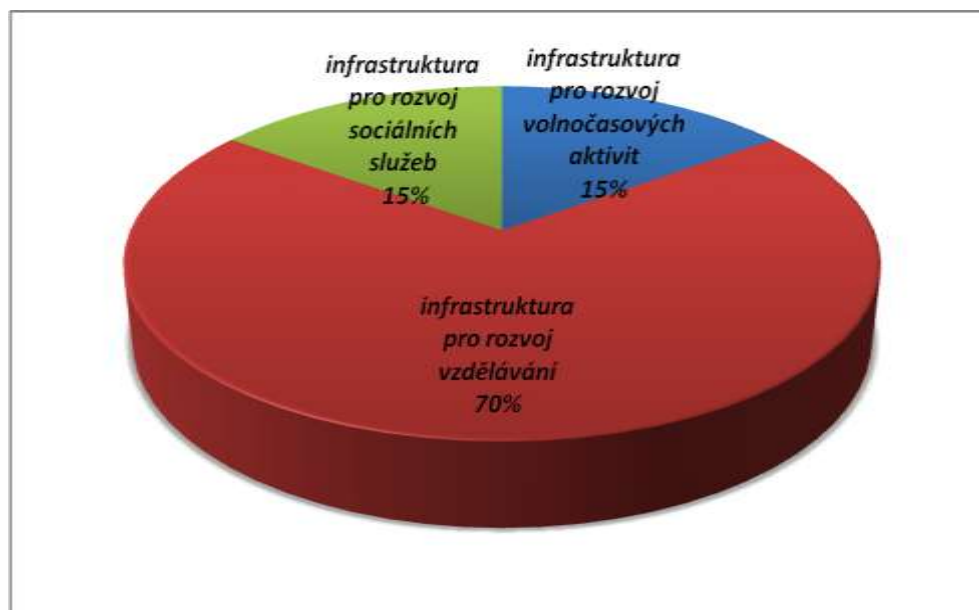
Komentář ke grafu 7.3: Téměř třetina (32 %) projektů je celkem (tedy ve městech i na venkově) nasměrována do oblasti infrastruktury pro rozvoj vzdělávání. Více než čtvrtina projektů, které se bezprostředně dotýkají rodin s dětmi, je nasměrována do oblasti rozvoje volnočasových aktivit, zejména hřišť a sportovišť ve městech i na venkově (celkem 29 %). Další aktivity jsou orientované na rozvoj bezmotorové dopravy (cyklostezky), rozvoj infrastruktury venkova v dalších aktivitách (např. v oblasti kultury, zdravotnictví, případně orientované na jiné cílové skupiny), v neposlední řadě a na rozvoj infrastruktury sociálních služeb.

V rámci oblasti podpory (části 1.3) „**Bezmotorová doprava**“ bylo schváleno 16 projektů (6,5 %). Jedná se zejména o cyklostezky požadované různými žadateli a to městy, obcemi nebo příspěvkovými organizacemi, NNO.

V rámci oblasti podpory (části 2.2) „**Rozvoj měst**“, podoblasti (části 2.2.2) „**Infrastruktura pro rozvoj sociálních služeb**“, byly schváleny tři projekty (1,2 %), podoblasti (části 2.2.3) „**Infrastruktura pro rozvoj vzdělávání**“ bylo schváleno 14 projektů (5,7 %) a podoblasti (části 2.2.5) „**Infrastruktura pro rozvoj volnočasových aktivit**“ tři projekty (1,2 %). Žadateli byla města, obce, školy i organizace. Celkově se jedná o 20 projektů, tj. 8 % z 247 schválených projektů, viz graf 7.4.

Graf 7.4: Specifikace podílů schválených projektů v rámci oblasti podpory „Rozvoj měst“, které se bezprostředně dotýkají rodin s dětmi (N=20 schválených projektů)

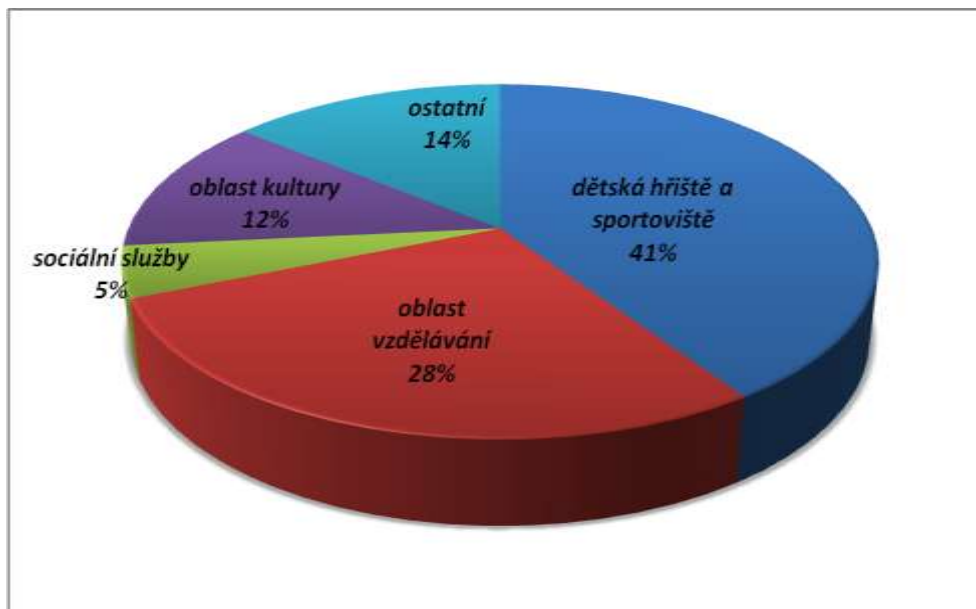

Komentář ke grafu 7.4: Téměř tři čtvrtiny projektů je nasměřováno do oblasti vzdělávání. Sem spadá i vybudování tří mateřských školek. Další podíly náležejí rozvoji sociálních služeb a oblastem volného času.

V rámci ROP Střední Morava oblasti podpory (části 2.3) „**Rozvoj venkova**“ podoblasti „**Sociální infrastruktura**“ (části 2.3.2) bylo schváleno celkem 64 projektů, jedná se o více než čtvrtinu ze všech (247) schválených projektů (25,9 %). Z nich 26 projektů (41 %), viz graf 7.5, připadá na vybudování dětských hřišť a sportovišť, ostatní projekty byly orientovány na oblasti vzdělávání, kultury a sociálních služeb (např. sociálně terapeutická dílna). Žadateli projektů byla města, obce, školy i organizace (Charita, tělovýchovné jednoty, občanská sdružení apod.).

Graf 7.5: Specifikace podílů schválených projektů v rámci oblasti podpory „Rozvoj venkova“, které se bezprostředně dotýkají rodin s dětmi (N=64 schválených projektů)

Komentář ke grafu 7.5: Téměř polovina projektů je nasměrována do oblasti vybudování dětských hřišť a sportovišť. Od oblasti vzdělávání je nasměrována více než čtvrtina projektů (z 64 schválených).

7.2 Doporučené oblasti pro-rodinných aktivit Olomouckého kraje v rámci ROP Střední Morava

V rámci ROP Střední Morava doporučujeme podporovat projekty orientované na infrastrukturu pro rozvoj v následujících oblastech:

A) Doplnovat infrastrukturu pro prostory potřebné pro rodiny s dětmi

Vybudování mediačního centra; navázat na oblast podpory 2.2.2; 5 mil Kč

Vybudování alternativních zařízení v systému náhradní rodinné péče; navázat na oblast podpory 2.2.2; 5 mil Kč

Zajištění prostor na úřadech (ve městech a obcích) přátelských rodině; úprava místností pro zajištění soukromí pro matky s nejmenšími dětmi. Zajištění kojící (přebalovací) místnosti na úřadech měst v rámci podoblastí podpory 2.2.2, 2.2.3, případně 2.2.5.; na venkově v rámci podoblasti podpory 2.3.2; 250 000.- Kč

Zajištění prostor pro vybudování resp. rekonstrukci či rozšíření budov (místností) pro mateřské školy; navázat na oblasti podpory 2.2.5 a 2.3.2

Zajištění prostor pro vybudování resp. rekonstrukci budov (místností) pro na vytvoření Rodinných center případně stávající MC podpořit pro rozvoj Rodinných center - jako center multikulturních; navázat na oblast podpory 2.2.5; případně 2.3.2.; 2 mil.Kč

B) Doplnovat infrastrukturu pro rozvoj volnočasových aktivit dětí, mládeže a rodičů

Podporovat projekty zaměřené na *vybudování resp. úpravu veřejných prostranství* pro neformální setkávání rodin - kašny, brouzdaliště pro děti, větší počet malých hřišť se zaměřením na oblasti hustého osídlení (oblasti panelových domů) podle požadavků rodin. Navázat na oblasti podpory 2.2.1 a 2.2.5, případně 2.3.1 a 2.3.2

Podporovat projekty zaměřené na *vybudování hřišť, in-line stezek, skate parků, hřiště pro výuku dopravy*, projekty pro BESIP; navázat na oblast podpory 2.2.5; 1 mil Kč

Podporovat projekty zaměřené na rozvoj volnočasových aktivit pro děti a mládež všech věkových kategorií ve městech *mimo vrcholový sport*; vybudovat resp. rozšiřovat potřebná multifunkční *hřiště a sportoviště*, projekty pro BESIP, navázat na oblast podpory 2.2.5.; 2 mil Kč

Podporovat projekty zaměřené na rozvoj volnočasových aktivit pro děti a mládež všech věkových kategorií *v rámci vrcholového sportu*; vybudovat resp. rozšířit potřebná *sportoviště*; navázat na oblast podpory 2.2.5, případně 2.3.2.; 3 mil Kč

Podporovat projekty (pro oblast venkova) zaměřené zřizování *nových a rekonstrukce stávajících hřišť* (multifunkční); projekty pro BESIP, navázat na oblast podpory 2.3.2, případně (2.3.3); 3 mil Kč

C) Pokračovat v řešení bezbariérovosti měst a obcí

Podporovat projekty zaměřené na odstraňování architektonických bariér v budovách (institucionálních zařízeních) a chodnicích a silnicích měst a obcí (např. v rámci oblasti podpory 2.2.1 „Fyzická revitalizace území“);

V tabulce 3 jsou uvedena doporučení pro pro-rodinnou politiku OK, která byla formulována pro jednotlivé podoblasti ROP Střední Morava

Tabulka 7.1 Projekty pro-rodinné politiky v jednotlivých oblastech podpory ROP

Oblast podpory	Podoblast podpory	
1.3 Bezmotorová doprava		V rámci zaměření „ <i>Bezmotorová doprava</i> “ nadále podporovat rozvíjení projektů zaměřených na rozšiřování cyklostezek pro využití volného času rodin s dětmi
2.2 Rozvoj měst	2.2.1 Fyzická revitalizace území	1. V rámci podporovaných aktivit „ <i>Přeložky a výstavba technického a dalšího vybavení území, obnova a výstavba infrastruktury a místních a účelových obslužných komunikací</i> “ doporučujeme: 1.1 - Bodově zvýhodnit projekty zaměřené na odstraňování architektonických bariér na chodnicích a silnicích měst a obcí pro potřeby rodin s malými dětmi a procentní částkou (50 %) podpořit stavební úpravy chodníků 1.2 - Podporu projektům zaměřeným na stavební úpravy, vč. <i>odstraňování architektonických bariér v budovách</i> 2. V rámci podporovaných aktivit „ <i>Hrubé terénní úpravy a úpravy veřejných prostranství, včetně výsadby okrasné zeleně</i> “ doporučujeme:

		- Bodově zvýhodnit projekty zaměřené na vybudování resp. úpravu veřejných prostranství, v jejichž manažerském shrnutí bude uveden přínos pro rodinu a mládež
	2.2.2 Infrastruktura pro rozvoj sociálních služeb	1. V rámci podporovaných aktivit „ <i>Infrastruktura pro poskytování sociálních služeb</i> “ - Vyšším bodovým zvýhodněním podpořit projekty zaměřené na vybudování zařízení zaměřeného na soudržnost rodiny (mediační centrum) - Vyšším bodovým zvýhodněním podpořit projekty zaměřené na vznik o rozvoj alternativních zařízení v systému náhradní rodinné péče - Bodově zvýhodnit projekty zaměřené na práci s dětmi a mládeží - Bodově zvýhodnit projekty, v jejichž manažerském shrnutí bude specifikován přínos pro rodinu a mládež
	2.2.3 Infrastruktura pro rozvoj vzdělávání	1. V rámci podporovaných aktivit „ <i>Vzdělávací infrastruktura – především mateřské, základní a střední školy a infrastruktura pro celoživotní učení</i> “ doporučujeme: 1.1 - Podpořit typ projektů, který zohledňuje možnosti změny účelu vybudovaného objektu v rámci podporované aktivity (důvodem navrhované změny je nezávislé využití zařízení na velmi proměnlivé demografické situaci obyvatelstva) a potřeb daného regionu 1.2 - Oblast podpory rozšířit o aktivity zaměřené na rekonstrukce a dovybavení již stávajících MC včetně vysokého bodového zvýhodnění projektů (např. 70 %), které zakládají přesah MC na RC
	2.2.5 Infrastruktura pro rozvoj volnočasových aktivit ve městech	1. V rámci podporovaných aktivit „ <i>Infrastruktura pro poskytování zájmových a volnočasových aktivit, včetně kulturních, sportovních a multifunkčních zařízení</i> “ doporučujeme: - Bodově zvýhodnit projekty zaměřené na práci s dětmi a mládeží - Bodově zvýhodnit projekty zaměřené na vybudování dětských hřišť - Bodově zvýhodnit projekty, v jejichž manažerském shrnutí bude specifikován přínos pro rodinu a mládež
2.3 Rozvoj venkova	2.3.1 Fyzická revitalizace území na venkově	1. V rámci podporovaných aktivit „ <i>Přeložky a výstavba technického a dalšího vybavení území, obnova a výstavba infrastruktury a místních a účelových obslužných komunikací</i> “ doporučujeme: 1.1 - Bodově zvýhodnit projekty zaměřené na stavební úpravy chodníků a odstraňování architektonických bariér na chodnicích a silnicích obcí pro potřeby rodin s malými dětmi a procentní částkou (např. 50 %) podpořit stavební úpravy chodníků 1.2 - Podporu projektům zaměřeným na stavební úpravy, vč. <i>odstraňování architektonických bariér v budovách</i> 2. V rámci podporovaných aktivit „ <i>Hrubé terénní úpravy a úpravy veřejných prostranství, včetně výsadby okrasné zeleně</i> “ doporučujeme: - Bodově zvýhodnit projekty zaměřené na vybudování resp. úpravu veřejných prostranství, v jejichž manažerském shrnutí bude uveden přínos pro rodinu a mládež
	2.3.2 Sociální infrastruktura na venkově	1. V rámci podporovaných aktivit „ <i>Vzdělávací infrastruktura – především mateřské a základní školy</i> “ doporučujeme: 1.1 - Podpořit typ projektů, který zohledňuje možnosti změny účelu vybudovaného objektu v rámci podporované aktivity (důvodem navrhované změny je nezávislé využití zařízení na velmi proměnlivé demografické situaci obyvatelstva) a potřeb daného regionu 1.2

	<p>- Oblast podpory rozšířit o aktivity zaměřené na rekonstrukce a dovybavení již stávajících MC včetně vysokého bodového zvýhodnění projektů (např. 70 %), které zakládají přesah MC na RC</p> <p>2. V rámci podporových aktivit „<i>Infrastruktura pro poskytování sociálních služeb</i>“ doporučujeme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bodově zvýhodnit projekty zaměřené na práci s dětmi a mládeží - Bodově zvýhodnit projekty, v jejichž manažerském shrnutí bude specifikován přínos pro rodinu a mládež <p>3. V rámci podporových aktivit „<i>Infrastruktura pro poskytování zájmových a volnočasových aktivit, včetně kulturních, sportovních a multifunkčních zařízení</i>“ doporučujeme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bodově zvýhodnit projekty zaměřené na práci s dětmi a mládeží - Bodově zvýhodnit projekt zaměřené na vybudování dětských hřišť - Bodově zvýhodnit projekty, v jejichž manažerském shrnutí bude specifikován přínos pro rodinu a mládež
--	--

III. ODDÍL - PŘÍLOHY

1. Opatření pro rodinnou politiku Olomouckého kraje

Vypracování oblastí podpory zahrnuje devět základních oblastí: Demografie, Ekonomie, Trendy rodiny, Rodinná centra, Analýzy, Síť služeb, Informovanost, Projekty a Instituce, které jsou upřesněny prostřednictvím jednotlivých opatření v následujících tabulkách.

Oblast podpory 1	DEMOGRAFIE	Podpora pozitivního demografického vývoje v OK
Cíl		Realizace takových opatření, která budou napomáhat k zajištění demografické stability obyvatelstva – zvyšování počtu narozených dětí v OK
Opatření 1.1		Oblast vzdělávání: Výchova k manželství a rodičovství – dítě jako hodnota
	Aktivity naplňující opatření	1.2.1 Podporovat projekty zaměřené na výchovu a vzdělávání mládeže prostřednictvím přednášek a besed ve školách II. stupně, téma Výchova k manželství a rodičovství; cca 10 000,- Kč
Doba trvání		Celé volební období, jinak bez omezení
Financování z rozpočtu Olomouckého kraje		Příspěvky do 25 000,- Kč a významné projekty, rozpočet OSV
Další zdroje financování		Rozpočty měst, obcí, ESF, nadace a nadační fondy
	Zodpovědný garant	Olomoucký kraj
	Partner	Jednotlivé organizace, přednášející
Indikátory výstupu		Počet dětí v OK a jednotlivých ORP Částka vydaná jako přímá podpora rodin na slevách Počet zrealizovaných přednášek v ORP či jiných lokalitách Počet projektů zaměřených na realizaci opatření

Oblast podpory 2	EKONOMIE	Podpora ekonomické stability rodin
Cíl		Posilovat ekonomickou a sociální autonomii rodin,

		podporovat k osobní zodpovědnosti
Opatření 2.1		Podpora politické angažovanosti pro návrhy na opatření ve prospěch rodin s dětmi
	Aktivity naplňující opatření	2.1.1 Podpora subjektů, které budou poskytovat slevy pro rodiny s dětmi (prezentace na stránkách regionálních časopisů, v měsíčníku Olomoucký kraj, v regionálním vysílání apod.)
Opatření 2.2		Monitorovat četnostní výkyvy na trhu práce, podporovat podniky a firmy, aby nerušily pracovní místa
	Aktivity naplňující opatření	2.2.1. Prezentace aktivit organizací (podniků apod.), které jsou nasměrovány k zachování stávajících počtu pracovních míst. (Např. dočasným snížením současných mezd všem zaměstnancům o stejné procento.) Aktivitu realizovat prostřednictvím prezentace firmy na stránkách měsíčníku Olomoucký kraj, v regionálním vysílání apod.
Opatření 2.4		Oblast vzdělávání: Pracovní příležitosti pro matky/otce po MD/RD
	Aktivity naplňující opatření	2.4.1 Podpora projektů zaměřených na vzdělávání rodičů na rodičovské dovolené v oblastech rodinných a profesních kompetencí a pro zajištění pracovních příležitostí po návratu z MD/RD – návaznost na programy MC, viz opatření 8 2.4.2 Podpora projektů pro další vzdělávání specifických typů rodin (např. rodin patřících k národnostním menšinám, rodin cizinců) se zaměřením „Vzdělání jako hodnota“; cca 5 000.- Kč
Doba trvání		Celé volební období, jinak bez omezení
Financování z rozpočtu Olomouckého kraje		Příspěvky do 25000,-Kč a významné projekty, rozpočet OSV
Další zdroje financování		Rozpočty měst, obcí, ESF, nadace a nadační fondy
	Zodpovědný garant	Olomoucký kraj
	Partner	Jednotlivé organizace, přednášející
Indikátory výstupu		Počet firem-podniků, které zaměstnávají matky po návratu z MD Zprávy monitorující situaci v kraji Počet zpracovaných projektů Počet podaných projektů Počet realizovaných projektů Počet firem, které se zapojily do akce

Oblast podpory	TRENDY	Respektovat měnící se formy rodinných společenství se změnou genderových a kulturních stereotypů
Cíl		Realizovat opatření, která umožní rodičům sladování jejich rodinných, zaměstnaneckých a celospolečenských rolí tak, aby tím nebylo ohroženo jejich rodičovství
Opatření 3.1		Podporovat rozvoj pracovních příležitostí na zkrácený pracovní

		úvazek
	Aktivity naplňující opatření	<p>3.1.1 Podporovat opatření, která povedou ke zohlednění částečných úvazků (zatím je zdanění stejné jako u plných pracovních úvazků)</p> <p>3.1.2 Podporovat aktivity firem a podniků, které povedou k vytváření pracovních míst na zkrácený pracovní úvazek (např. prezentací firmy na stránkách regionálních časopisů, v regionálním vysílání)</p> <p>3.1.3 Podpora prosazení možností zaměstnanosti na zkrácený úvazek v úřadech OK a městských a obecních úřadech jako příklad dobré praxe</p> <p>3.1.4 Podpora projektů zaměřených na vzdělávání a informovanost rodin o možnostech využít částečné pracovní úvazky – návaznost na oblast podpory 7</p>
Opatření 3.2		Zajištění podmínek pro umožnění zaměstnanosti rodičů (matek)
	Aktivity naplňující opatření	<p>3.2.1 Podpora projektů a aktivit, které budou reagovat na aktuálně měnící se demografickou situací v obcích. Proměnlivému počtu populace upravovat institucionální zařízení (školky, jesle) jako zařízení multifunkční – nerušit zařízení, ale měnit obsah podle aktuální situace (jesle, školky, kluby, volnočasová centra apod.) – monitorování požadavků a naplnění počtu dětí v MŠ</p> <p>3.2.2 Podpora projektů zaměřených na zřízení firemních školek, jeslí (např. prezentací firmy na stránkách regionálních časopisů, měsíčníku Olomoucký kraj, v regionálním vysílání apod.</p> <p>3.2.3 Podpora projektů zaměřených na variabilitu provozní doby v jeslích, MŠ, školních družinách (zaměstnanost v zařízeních podle potřeb rodičů</p>
Opatření 3.3		Integrace rodin národnostních menšin (romských, cizineckých, přistěhovaleckých)
	Aktivity naplňující opatření	3.3.1 Respektovat multikulturnost rodin. Podporovat projekty zajišťující informovanost a propojování rodin cizinců a národnostních menšin s rodinami majoritní společnosti
Opatření 3.4		Alternativní vzdělávání, školství
	Aktivity naplňující opatření	3.4.1 Podpora projektů zaměřených na vybudování alternativního školství (soukromé, církevní, multikulturní)
Opatření 3.5		Podpora a rozvoj cíle „Směrem k etickému jednání v rodině i na veřejnosti“
	Aktivity naplňující opatření	<p>3.5.1 Podporovat projekty zaměřené na oblast vzdělávání - přednášky se základem směřujícím k etické výchově všech rodinných příslušníků; návaznost na všechna opatření 1-9; 10 000.- Kč</p> <p>3.5.2 Podporovat projekty zaměřené na neformální vzdělávání mládeže a které iniciují setkávání mládeže s osobnostmi místních regionů. Rovněž setkávání s dalšími osobnostmi (vzory správného jednání) zejména Olomouckého kraje – vyhledávání vhodných osobností. Projekty zajišťující besedy s mládeží, apod.; 10 000.- Kč</p> <p>3.5.3 Přednášky se zaměřením na informovanost o kulturních a duchovních hodnotách národnostních menšin; 5 000.- Kč</p>

Doba trvání		Celé volební období, jinak bez omezení
Financování z rozpočtu Olomouckého kraje		Příspěvky do 25000,-Kč a významné projekty, rozpočet OSV
Další zdroje financování		Rozpočty měst, obcí, ESF, nadace a nadační fondy
	Zodpovědný garant	Olomoucký kraj
	Partner	Jednotlivé organizace, přednášející
Indikátory výstupu		Seznam opatření, která byla přijata a realizována Počet zpracovaných projektů Počet podaných projektů Počet realizovaných projektů Počet realizovaných besed

Oblast podpory 4	RODINNÁ CENTRA	Podpora aktivit zastřešujících rodinný život ve všech formách
Cíl		Podpora propojování poradenských zařízení a sociálních služeb zaměřených na rodinu, neboť rodina prostupuje veškerými aktivitami občanů – návaznost na opatření 1-9
Opatření 4.1		Aktivita orientovaná na spolupráci poradenských a mateřských center a služeb, které jsou zaměřeny na rodinu
	Aktivita naplňující opatření	4.1.1 Podpora aktivit, které budou zaměřeny na propojování a spolupráci poradenských a manželských center a institucí sociálních služeb zabývajících se problematikou běžné rodiny
Opatření 4.2		Podpora aktivit Mateřských a Rodinných center
	Aktivita naplňující opatření	4.2.1 Podpora projektů zaměřených na rozvoj aktivit mateřských a rodinných center v návaznosti na již existující MC s případným názvem „Mateřská a rodinná centra“ (MARC). Jednalo by se o rozšíření aktivit MC do RC pro rodiče dětí staršího věku. MARC mohou zastřešovat centra neformálního setkávání rodin, pokud tyto rodiny vyžadují (zjistit zájem rodičů v obcích ORP), mohou podporovat nejrůznější formy klubové činnosti, sousedské výpomoci apod. Tato centra by však měla flexibilně reagovat na změnu demografické struktury obyvatel (někdy MC, pak školka, pak RC apod.)
Doba trvání		Celé volební období, jinak bez omezení
Financování z rozpočtu Olomouckého kraje		Příspěvky do 25000,-Kč a významné projekty
	Zodpovědný garant	Olomoucký kraj
	Partner	Síť mateřských center, občanské sdružení OLIVy, Poradenské centrum sociálních služeb Olomouckého kraje, p.o.
Indikátory výstupu		Seznam rodinných center Počet projektů podaných Počet projektů realizovaných

Oblast podpory 5	ANALÝZY	Umožnit sledování situace rodin v OK prostřednictvím zveřejnění statistických údajů o rodině a výsledků výzkumů rodiny v OK
Cíl		Zajištění znalostí o aktuálních potřebách těch, které rodinný život žijí i záměrů těch, kteří o pro-rodinné politice rozhodují, dále i těch, kteří rodinám poskytují služby
Opatření 5.1		Pravidelné vyhodnocování situace rodin v OK prostřednictvím monitorovacích zpráv a aktuálních výzkumných šetření, jejich zveřejnění a na základě konkrétních zjištění navrhnout další opatření
	Aktivita naplňující opatření	5.1.1 Podporovat projekty zaměřené na zjišťování a vyhodnocování údajů o rodinách využitím stávajících zařízení OK, případně jiných organizací (Poradenské centrum sociálních služeb OK, MC, RC a další subjekty)
Doba trvání		4 výzkumné zprávy ročně
Financování z rozpočtu Olomouckého kraje		Příspěvky do 25000,-Kč a významné projekty
Další zdroje financování		Rozpočty měst, obcí, ESF, nadace a nadační fondy
	Zodpovědný garant	Olomoucký kraj
	Partner	Na základě spolupráce s externím subjektem
Indikátory výstupu		Počet realizovaných výzkumů, závěrečné zprávy a doporučení Počet zpracovaných projektů Počet projektů podaných Počet projektů realizovaných

Oblast podpory 6	SÍTĚ SLUŽEB PRO RODINY S DĚTMI	Podpora rozvoje služeb pro rodinu
Cíl		Podpora rozvoje sítě služeb pro rodiny s dětmi tak, aby rodinám usnadňovaly plnění jejich základních funkcí
Opatření 6.1		V rámci střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji rozšíření aktivit na sledování potřeb rodin s dětmi
	Aktivita naplňující opatření	6.1.1 Ve spolupráci s Komisí pro rodinu a sociální záležitosti a ve spolupráci s pracovní skupinou „Děti, mládež a rodina“ zahájit jednání o „plánování služeb pro rodinu“ (PSR) 6.1.2 Podpora plánování sociálních služeb (pro rodinu se specifickou potřebou) v návaznosti na projekty KPSS a Střednědobý plán sociálních služeb OK na roky 2009-2010
Opatření 6.2		Podpora projektů pro rozvoj volnočasových aktivit dětí a mládeže
	Aktivita naplňující	6.2.1 Podpora rozvoje volnočasových aktivit pro děti a mládež

	opatření	všech věkových kategorií v rámci vrcholového sportu 6.2.2 Podpora rozvoje volnočasových aktivit pro děti a mládež všech věkových kategorií mimo vrcholový sport 6.2.3 Podpora rozvoje dalších volnočasových aktivit pro děti a mládež všech věkových kategorií
Opatření 6. 3		Služby orientované na podporu soudržnosti rodiny – vytvoření mediačních center
	Aktivity naplňující opatření	6.3.1 Podpora projektů zaměřených na rozšíření nových trendů manželského a rodinného poradenství, orientace na vybudování mediačního centra/center, které poskytuje/i neefektivnější metody řešení problematických situací v mezilidských vztazích v návaznosti na projekty KPSS, viz střednědobý plán rozvoje KPSS pro roky 2009-2010 6.3.2 Podpora projektů zaměřených na další vzdělávání pracovníků manželských a rodinných poraden pro práci mediátorů
Opatření 6. 4		Služby náhradní rodinné péče pro děti
	Aktivity naplňující opatření	6.4.1 Podpora projektů zaměřených na vznik a rozvoj alternativních zařízení v systému náhradní rodinné péče – zařízení vyžadující okamžitou pomoc
Doba trvání		Celé volební období, jinak bez omezení
Financování z rozpočtu Olomouckého kraje		Příspěvky do 25000,-Kč a významné projekty, dotační titul v gesci OŠMT
Další zdroje financování		Rozpočty měst, obcí, ESF, nadace a nadační fondy
	Zodpovědný garant	Olomoucký kraj
	Partner	Účastníci aktivit, přednášející, externí firma
Indikátory výstupu		Počet zpracovaných projektů Počet podaných projektů Počet projektů realizovaných

Oblast podpory 7	INFORMOVANOST	Podpora informovanosti nejširší veřejnosti o aktivitách sloužících rozvoji rodinného života, komunikace s rodinami a pro-rodinná motivace
Cíl		Informovanost a propagace rodiny
Opatření 7.1		Informovanost obcí OK
	Aktivity naplňující opatření	7.1.1 Informovat a motivovat obce o pro-rodinných opatřeních 7.1.2 Zajištění koordinace pro-rodinných opatření v obcích OK, monitorování pro-rodinných opatření (v návaznosti na opatření 5)
Opatření 7.1		Informovanost rodin (veřejnosti) OK
	Aktivity naplňující opatření	7.2.1 Informovanost veřejnosti o všech pro-rodinných opatřeních prostřednictvím webu, médií, regionálního rozhlasu i televize 7.2.2 Informovanost o možnostech práce na částečné úvazky (Webové stránky, v návaznosti na opatření 2 a 3)

		7.2.3 V měsíčníku Olomoucký kraj využívat pro informovanost veřejnosti rubriku zaměřenou na rodinnou problematiku 7.2.4 Informovanost o zahájení/ rozšíření plánování služeb pro rodinu (návaznost na opatření 6)
Doba trvání		Celé volební období, jinak bez omezení
Financování z rozpočtu Olomouckého kraje		Příspěvky do 25000,-Kč a významné projekty, rozpočet OSV
Další zdroje financování		Rozpočty měst, obcí, ESF, nadace a nadační fondy
	Zodpovědný garant	Olomoucký kraj
	Partner	Vydavatelé tiskovin
Indikátory výstupu		Počet informačních materiálů, webové stránky apod.

Oblast podpory 8	PROJEKTY	Podpora stávajících a rozvoj nových projektů zajišťujících pro-rodinné aktivity v OK
Cíl		Zajištění pokračování stávajících projektů i dalších projektů
Opatření 8.1		Zajištění dotačního programu na podporu projektů
	Aktivity naplňující opatření	8.1.1 Podpora rozvoje projektů Společnost/obec přátelská rodině 8.1.2 Podpora rozvoje projektů Rodinná centra, Mateřská centra, Kluby maminek 8.1.3 Podpora rozvoje projektu Rodinné pasy v rámci přeshraniční spolupráce 8.1.4 Podpora rozvoje projektu „Euroklíč“ ve smyslu rozšíření projektu na rodiny s malými dětmi (kočárky) 8.1.5 Spolupráce s komisí pro rodinu a sociální záležitosti při řešení projektů s pro-rodinnou problematikou 8.1.6 Podpora rozvíjení a pokračování projektů na vybudování in-line stezek, skate parků, cyklostezek, hřišť pro výuku dopravy 8.1.7 Podpora pro pokračování projektů zajišťujících zpřístupnění/otevření školních hřišť 8.1.8 Podpora zřizování nových a úprava stávajících hřišť 8.1.9 Podpora projektů pro budování dětských koutků
Opatření 8.2		Zajištění prezentace oceněných subjektů
	Aktivity naplňující opatření	8.2.1 Zajištění zveřejnění obcí oceněných v soutěži Obec přátelská rodině (vyhlášené MPSV) a soutěži Společnost přátelská rodině (vyhlášené Síť MC) na stránkách regionálních časopisů, v regionálním vysílání apod. 8.2.2 Podpora projektů zajišťujících vyhlášení soutěže „Podnikatel roku OK“ v koordinaci s podnikatelskými subjekty, případně v návaznosti na soutěž Společnost přátelská rodině
Doba trvání		Celé volební období, jinak bez omezení
Financování z rozpočtu Olomouckého kraje		Příspěvky do 25000,-Kč a významné projekty, rozpočet OSV
Další zdroje financování		Rozpočty měst, obcí, ESF, nadace a nadační fondy

	Zodpovědný garant	Olomoucký kraj
	Partner	Jednotlivé subjekty (organizace, firmy, obce) jako participaci konkrétních projektů
Indikátory výstupu		Počet zpracovaných projektů Počet projektů podaných Seznam realizovaných projektů Seznam oceněných společností, obcí

Oblast podpory 9	INSTITUCE	Institucionální zajištění rodinné politiky OK
Cíl		Podpora institucionálního zajištění pro-rodinných aktivit
Opatření 9.1		Plánování rodinné politiky v Olomouckém kraji
	Aktivity naplňující opatření	<p>9.1.1 V návaznosti na Střednědobý plán sociálních služeb podpora procesu Komunitního plánování rodinné politiky v Olomouckém kraji</p> <p>9.1.3 Zajištění činnosti Komise pro rodinu a sociální záležitosti jako poradního orgánu Rady Olomouckého kraje pro realizaci rodinné politiky OK</p> <p>9.1.4 Podpora politické reprezentace pro pro-rodinná opatření</p> <p>9.1.5 Podpora projektů pro realizaci diskusních setkávání nad problematikou rodin napříč celým politickým spektrem, zajištění moderování nezávislým subjektem včetně analýzy zjištění</p> <p>9.1.6. V rámci činnosti Olomouckého kraje zakotvit podporu rodinné politiky do organizačního řádu Krajského úřadu Olomouckého kraje, a to prostřednictvím koordinátora pro-rodinných aktivit</p>
Opatření 9.2		Institucionální zajištění specifických potřeb rodin v OK
	Aktivity naplňující opatření	<p>9.2.1 Podpora projektů pro vybudování „městských“ či „vesnických“ prostor přátelských rodině na základě zjištěných potřeb rodin (příkladem je prostor „Kašna a želva“ před Olomouckou radnicí)</p> <p>9.2.2 Podpora projektů pro pokračování bezbariérovosti měst a obcí (chodníky, nájezdy pro kočárky, vjezdy na úřady apod.)</p> <p>9.2.3 Podpora aktivit obcí, které povedou k zajištění parkovacích míst u obecních úřadů pro rodiny s malými dětmi (parkovací značka s kočárkem)</p> <p>9.2.5 Podpora pro pokračování projektů zajišťujících bezpečnost dopravy - hlídání přechodů před školami; navázání na spolupráci s městskou policií, resp. policií ČR;</p> <p>9.2.6 Podpora projektů pro zajištění místnosti na úřadech měst (pro matky s malými dětmi, přebalování apod.)</p> <p>9.2.7 Podpora firem a subjektů, které budou umožňovat zajištění volného odpoledne pro rodiny s dětmi k vyřizování úředních záležitostí, např. jednou měsíčně (prostřednictvím prezentace firmy na stránkách regionálních časopisů, v regionálním vysílání)</p> <p>9.2.8 Evidence požadavků rodičů na předpokládané umístění dítěte do jeslí či MŠ již v raném věku dítěte (např. při slavnosti přijímání občánků do obce či u příležitosti jiné sociální události)</p>

Doba trvání		Celé volební období, jinak bez omezení
Financování z rozpočtu Olomouckého kraje		Příspěvky do 25000,-Kč a významné projekty
Další zdroje financování		Rozpočty měst, obcí, ESF, nadace a nadační fondy
	Zodpovědný garant	Olomoucký kraj
	Partner	Odpovídající instituce (obce, města, městská policie, zařízení, externí firma)
Indikátory výstupu		Počet realizovaných výzkumů, závěrečné zprávy a doporučení Počet zpracovaných projektů Počet projektů podaných Počet projektů realizovaných

2. Schválené projekty ROP Střední Morava s návazností na rodinnou problematiku

Oblast podpory	Podoblast podpory	Název projektových žádostí	Název žadatele	Dotace Regionální rady (EU + státní rozpočet)	Kraj	Okres	ORP	POU	Schváleno VRR
1.3	1.3	Rozšíření a optimalizace stávající sítě cyklostezek města Uničov a napojením na regionální cyklotrasu č. 511	Město Uničov	8 753 693,55	OK	OL	Uničov	Uničov	25.6.2008
1.3	1.3	Cyklostezka Smržice - Držovice s napojením na Prostějov	Obec Smržice	8 988 515,40	OK	PV	Prostějov	Prostějov	25.6.2008
1.3	1.3	Cyklostezka mikroregionu Zlatohorsko, bezpečná obec Mikulovice, optimalizace vedení Moravské stezky	Obec Mikulovice	2 615 192,45	OK	JE	Jeseník	Zlaté Hory	25.6.2008
1.3	1.3	Cyklostezka Kralice na Hané - Prostějov, hranice katastru	Městys Kralice na Hané	6 397 333,00	OK	PV	Prostějov	Prostějov	25.6.2008
1.3	1.3	Výstavba části cyklostezky Bečva v úseku Týn n. B.	Obec Týn n. B.	5 953 325,00	OK	PR	Lipník nad Bečvou	Lipník nad Bečvou	25.6.2008
1.3	1.3	Cyklistická stezka Kralická – Prostějov	Město Prostějov	2 739 125,00	OK	PV	Prostějov	Prostějov	25.6.2008
1.3	1.3	Cyklostezka Velká Bystřice - Hlubočky, zpřístupnění údolí Bystřice pro cyklistickou dopravu	Město Velká Bystřice	12 849 986,00	OK	OL	Olomouc	Hlubočky	25.6.2008
1.3	1.3	Cyklostezka Přáslavice - Daskabát - Velký Újezd	Obec Přáslavice	33 128 828,44	OK	OL	Olomouc	Olomouc	25.6.2008
1.3	1.3	Cyklostezka Šternberk – Lužice	Město Šternberk	6 728 890,70	OK	OL	Šternberk	Šternberk	25.6.2008
1.3	1.3	Cyklostezka Hlušovice - Bohuňovice - Bělkovice - Lašt'any s napojením	Obec Bohuňovice	16 254 342,79	OK	OL	Olomouc	Olomouc	25.6.2008

		na Olomouc							
1.3	1.3	Hranice - Cyklostezka Bečva II. Etapa	Město Hranice	15 364 266,00	OK	PR	Hranice	Hranice	25.6.2008
1.3	1.3	Cyklistická stezka v ulici Bohumíra Šmerala – Prostějov	Město Prostějov	5 541 982,00	OK	PV	Prostějov	Prostějov	25.6.2008
1.3	1.3	Cyklistická stezka Prostějov - Kostelec na Hané	Město Prostějov	7 891 490,02	OK	PV	Prostějov	Prostějov	25.6.2008
1.3	1.3	Cyklistická stezka Šumperk - Nový Malín, stavba Nový Malín, II. etapa	Obec Nový Malín	7 397 167,00	OK	SU	Šumperk	Šumperk	25.6.2008
1.3	1.3	Cyklistická stezka Krasice – Čechovice	Město Prostějov	8 896 757,00	OK	PV	Prostějov	Prostějov	25.6.2008
1.3	1.3	Výstavba cyklostezky v Odborném léčebném areálu v Pasece	Odborný léčebný ústav Paseka, příspěvková	2 035 408,00	OK	OL	Uničov	Uničov	25.6.2008

Oblast podpory	Podoblast podpory	Název projektových žádostí	Název žadatele	Dotace Regionální rady (EU + státní rozpočet)	Kraj	Okres	ORP	POU	Schváleno VRR
2.2	2.2.2	Rozvoj a kvalita sociálních služeb pro lidi bez domova	Charita Olomouc	35 155 972,16	OK	OL	Olomouc	Olomouc	8.12.2008
2.2	2.2.2	Rekonstrukce budovy 2A v areálu staré nemocnice v Prostějově	Olomoucký kraj	18 908 382,60	OK	PV	Prostějov	Prostějov	8.12.2008
2.2	2.2.2	Bydlení pro matky/otce s dětmi v tísní Šternberk - Dalov	Sociální služby Šternberk, příspěvková organizace	19 776 192,00	OK	OL	Šternberk	Šternberk	8.12.2008
2.2	2.2.3	Školka pro všechny	Základní škola a Mateřská škola Přerov - Předmostí, Přerov, Pod Skalkou 11	9 814 422,00	OK	PR	Přerov	Přerov	8.12.2008
2.2	2.2.3	Víceúčelová multimediální učebna	Město Kojetín	4 889 886,80	OK	PR	Přerov	Kojetín	8.12.2008
2.2	2.2.3	Zavedení 21. století na základní školu	V. základní škola se stravovnou	2 120 102,00	OK	SU	Šumperk	Šumperk	8.12.2008

2.2	2.2.3	Modernizace učeben ZŠ Melantrichova pro zlepšení využívání IT technologií při výuce	Základní škola Prostějov, Melantrichova ul.	2 674 941,50	OK	PV	Prostějov	Prostějov	8.12.2008
2.2	2.2.3	Modernizace Základní škola Dr. Hrubého 2, Šternberk	Město Šternberk	2 300 939,00	OK	OL	Šternberk	Šternberk	8.12.2008
2.2	2.2.3	Modernizace Základní školy, Náměstí Svobody 3, 785 01, Šternberk	Město Šternberk	2 299 058,00	OK	OL	Šternberk	Šternberk	8.12.2008
2.2	2.2.3	Modernizace učeben pro rozvoj vzdělávání	IV. Základní škola, Sluneční 38, Šumperk	2 008 975,00	OK	SU	Šumperk	Šumperk	8.12.2008
2.2	2.2.3	Modernizace Základní školy, Svatopluka 7, 785 01, Šternberk	Město Šternberk	2 295 396,00	OK	OL	Šternberk	Šternberk	8.12.2008
2.2	2.2.3	Stavební úpravy a modernizace základní školy Schola Viva Šumperk	Základní škola pro žáky se specifickými poruchami učení a mateřská škola logopedická Schola - Viva, o.p.s.	30 330 342,69	OK	SU	Šumperk	Šumperk	8.12.2008
2.2	2.2.3	Podpora rozvoje technických oborů, zejména strojírenství, mechatroniky a optiky	Střední škola technická, Přerov, Kouřilkova 8	7 144 629,31	OK	PR	Přerov	Přerov	8.12.2008
2.2	2.2.3	Půdní vestavba a stavební úpravy projektu	Střední odborná škola železniční, stavební a památkové péče a Střední odborné učiliště Šumperk, Bulharská 8	21 059 595,75	OK	SU	Šumperk	Šumperk	8.12.2008
2.2	2.2.3	Modernizace střediska odborné přípravy pro výuku gastronomických oborů SŠGS v Přerově	Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Šířava 7, Přerov	18 596 300,00	OK	PR	Přerov	Přerov	8.12.2008
2.2	2.2.3	Půdní vestavba pro rozšíření výuky	Gymnázium, Kojetín, Svatopluka Čecha 683	21 298 803,60	OK	PR	Přerov	Kojetín	8.12.2008
2.2	2.2.3	Vybudování centra odborného vzdělávání žáků školy	Střední odborná škola a Střední odborné učiliště strojírenské a stavební	5 695 685,95	OK	JE	Jeseník	Jeseník	8.12.2008
2.2	2.2.5	Rozvoj volnočasové aktivity ve městě Prostějov - sportovní areál	Město Prostějov	33 017 319,21	OK	PV	Prostějov	Prostějov	8.12.2008

		sídlíště E.Beneše							
2.2	2.2.5	Rozvoj infrastruktury pro volnočasové aktivity v Šumperku - 1.etapa	Město Šumperk	22 202 000,00	OK	SU	Šumperk	Šumperk	8.12.2008
2.2	2.2.5	Vybudování Volnočasového centra Hranická	Základní škola a mateřská škola Lipník nad Bečvou, ulice Hranická 511, příspěvková organizace	3 077 850,00	OK	PR	Lipník nad Bečvou	Lipník nad Bečvou	8.12.2008

Oblast podpory	Podoblast podpory	Název projektových žádostí	Název žadatele	Dotace Regionální rady (EU + státní rozpočet)	Kraj	Okres	ORP	POU	Schváleno VRR
2.3	2.3.2	Mikroregion pro nejmenší - dětská hřiště	Svazek obcí Mikroregionu Mohelnicko	5 737 269,00	OK	SU	Mohelnice	Mohelnice	17.9.2008
2.3	2.3.2	Stavební úpravy obecní stodoly	Obec Dolany	3 615 300,00	OK	OL	Olomouc	Olomouc	17.9.2008
2.3	2.3.2	Úprava a rekonstrukce sportovního areálu v obci Dolní Újezd	Obec Dolní Újezd	8 992 239,42	OK	PR	Lipník nad Bečvou	Lipník nad Bečvou	17.9.2008
2.3	2.3.2	Sportovně rekreační areál Grygov	Obec Grygov	6 970 770,00	OK	OL	Olomouc	Olomouc	17.9.2008
2.3	2.3.2	Centrum pohybových aktivit TJ sokol Olšany u Prostějova	Tělocvičná jednota sokol Olšany u Prostějova	5 089 800,00	OK	PV	Prostějov	Prostějov	17.9.2008
2.3	2.3.2	Město Loštice - Modernizace kulturního domu	Město Loštice	22 640 097,00	OK	SU	Mohelnice	Mohelnice	17.9.2008
2.3	2.3.2	Kulturní a společenské centrum Dub nad Moravou	Městys Dub nad Moravou	11 338 081,00	OK	OL	Olomouc	Olomouc	17.9.2008
2.3	2.3.2	Víceúčelové centrum obce Přáslavice	Obec Přáslavice	8 938 089,00	OK	OL	Olomouc	Olomouc	17.9.2008
2.3	2.3.2	Sportovní areál SENIOR Sobotín	SENIOR Sobotín	1 326 859,56	OK	SU	Šumperk	Šumperk	17.9.2008
2.3	2.3.2	Sportovní a dětské hřiště v centru obce Písečná	Obec Písečná	5 666 783,40	OK	JE	Jeseník	Jeseník	17.9.2008

2.3	2.3.2	Rekonstrukce sokolovny - zvýšení kvality života na venkově	Obec Želeč	14 626 051,00	OK	PV	Prostějov	Prostějov	17.9.2008
2.3	2.3.2	Modernizace učebny ICT - Náměšť na Hané	Městys Náměšť na Hané	1 449 265,68	OK	OL	Olomouc	Olomouc	17.9.2008
2.3	2.3.2	Sportovně rekreační a vzdělávací areál Bystrovany	Obec Bystrovany	8 994 667,50	OK	OL	Olomouc	Olomouc	17.9.2008
2.3	2.3.2	Vybudování volnočasové a zájmové infrastruktury	Obec Červenka	2 401 322,00	OK	OL	Litovel	Litovel	17.9.2008
2.3	2.3.2	Centrum sportu a zábavy Vikýřovice	Obec Vikýřovice	28 172 246,40	OK	SU	Šumperk	Šumperk	17.9.2008
2.3	2.3.2	Střediska pečovatelské služby na venkově	Charita Olomouc	5 484 055,00	OK	OL	Olomouc	Olomouc	17.9.2008
2.3	2.3.2	Výchovně vzdělávací centrum - Moravský Beroun	Město Moravský Beroun	23 162 001,30	OK	OL	Šternberk	Moravský Beroun	17.9.2008
2.3	2.3.2	Úprava návsi Paseka - Letapa - dětská hřiště, in-line trasa	Obec Paseka	7 897 468,00	OK	OL	Uničov	Uničov	17.9.2008
2.3	2.3.2	Základní škola Bohdíkov - v dětech je naše budoucnost	Obec Bohdíkov	6 774 354,00	OK	SU	Šumperk	Šumperk	17.9.2008
2.3	2.3.2	Hanácká relax oáza, Sokolovna v Čelechovicích na Hané	Obec Čelechovice na Hané	22 929 039,00	OK	PV	Prostějov	Prostějov	17.9.2008
2.3	2.3.2	Stavební úprava kulturního domu - 2.etapa	Obec Suchdol	8 244 034,00	OK	PV	Konice	Konice	17.9.2008
2.3	2.3.2	Centrum pro sport a volný čas Mikulovice	Obec Mikulovice	37 922 877,00	OK	JE	Jeseník	Zlaté Hory	17.9.2008
2.3	2.3.2	Centralizace výuky a rozšíření odborných dílen	SOŠ a SOU Šumperk	27 494 460,00	OK	SU	Šumperk	Šumperk	17.9.2008
2.3	2.3.2	Revitalizace víceúčelového hřiště a šaten	Obec Šumvald	5 632 239,60	OK	OL	Uničov	Uničov	17.9.2008
2.3	2.3.2	Víceúčelové, sportovní hřiště pro volnočasové aktivity v obci Náklo	Obec Náklo	2 126 337,56	OK	OL	Litovel	Litovel	17.9.2008
2.3	2.3.2	Rekonstrukce kulturního domu v Písečné	Obec Písečná	8 347 219,20	OK	JE	Jeseník	Jeseník	17.9.2008

2.3	2.3.2	Základní škola Mikulovice - Škola 21. století	ZŠ Mikulovice	1 222 744,50	OK	JE	Jeseník	Zlaté Hory	17.9.2008
2.3	2.3.2	Rekonstrukce kulturního domu v Loučné nad Desnou	Obec Loučná nad Desnou	21 766 881,00	OK	SU	Šumperk	Šumperk	17.9.2008
2.3	2.3.2	Výstavba sportovního areálu ve Vápenné, aneb Prostor pro Váš volný čas	Obec Vápenná	18 542 657,70	OK	JE	Jeseník	Javorník	17.9.2008
2.3	2.3.2	Multifunkční volnočasové centrum Zlaté Hory	Město Zlaté Hory	15 932 000,00	OK	JE	Jeseník	Zlaté Hory	17.9.2008
2.3	2.3.2	Mateřská škola v Nezamyslicích	Městys Nezamyslice	17 631 900,00	OK	PV	Prostějov	Němčice nad Hanou	17.9.2008
2.3	2.3.2	Areál sportů Bystročice	Obec Bystročice	8 347 254,00	OK	OL	Olomouc	Olomouc	17.9.2008
2.3	2.3.2	Infrastruktura pro sportovní aktivity v Lipové-lázních	Obec Lipová-lázně	9 559 800,00	OK	JE	Jeseník	Jeseník	17.9.2008
2.3	2.3.2	Víceúčelové sportoviště a dětské hřiště	Obec Citov	8 800 477,00	OK	PR	Přerov	Přerov	17.9.2008
2.3	2.3.2	Společensko vzdělávací centrum v Luké	Speranza 2005 o.s.	4 770 363,00	OK	OL	Litovel	Litovel	17.9.2008
2.3	2.3.2	Víceúčelové hřiště Všechovice	Obec Všechovice	4 900 973,40	OK	PR	Hranice	Hranice	17.9.2008
2.3	2.3.2	Středisko celoživotního vzdělávání ve strojírenských oborech II.	Sigmundova střední škola strojírenská, Lutín	14 993 657,20	OK	OL	Olomouc	Olomouc	17.9.2008
2.3	2.3.2	Bezbariérové zdravotní středisko - Protivanov	Městys Protivanov	1 832 004,00	OK	PV	Prostějov	Prostějov	17.9.2008
2.3	2.3.2	Víceúčelové centrum pro kulturu a sport v lázeňské obci Slatinice	Obec Slatinice	17 570 097,00	OK	OL	Olomouc	Olomouc	17.9.2008
2.3	2.3.2	Multifunkční budova pro kulturu a sport - Čechy pod Kosířem	Obec Čechy pod Kosířem	17 740 195,00	OK	PV	Prostějov	Prostějov	17.9.2008
2.3	2.3.2	My a Vy jsme všichni	SOUŽITÍ 2005 o.p.s.	5 152 929,40	OK	JE	Jeseník	Zlaté Hory	17.9.2008

2.3	2.3.2	Zdravotní středisko Běloutín	Obec Běloutín	8 101 547,37	OK	PR	Hranice	Hranice	17.9.2008
2.3	2.3.2	Centrum volnočasových aktivit v obci Bernartice	Obec Bernartice	31 053 600,00	OK	JE	Jeseník	Javorník	17.9.2008
2.3	2.3.2	Terapeutická komunita v Račím údolí	občanské sdružení ESTER	1 678 032,00	OK	JE	Jeseník	Javorník	17.9.2008
2.3	2.3.2	Multifunkční dětské hřiště "Ostrov"	Obec Troubky	2 739 203,00	OK	PR	Přerov	Přerov	17.9.2008
2.3	2.3.2	Sportovní areál - Staré Město	Obec Staré Město	4 844 138,52	OK	SU	Šumperk	Hanušovice	17.9.2008
2.3	2.3.2	Vybudování nové jazykové a počítačové učebny a zajištění bezbariérovosti v ZŠ Radslavice	Obec Radslavice	10 577 199,00	OK	PR	Přerov	Přerov	17.9.2008
2.3	2.3.2	Sportovně relaxační centrum Nezamyslice	Městys Nezamyslice	48 562 230,60	OK	PV	Prostějov	Němčice nad Hanou	17.9.2008
2.3	2.3.2	Sociálně terapeutická dílna - areál Červenka	občanské sdružení ESTER	3 935 160,00	OK	JE	Jeseník	Javorník	17.9.2008
2.3	2.3.2	Infrastruktura pro zvýšení bezpečnosti - bezdrátový rozhlas v Lipové-lázních	Obec Lipová-lázně	2 605 198,50	OK	JE	Jeseník	Jeseník	17.9.2008
2.3	2.3.2	Sportovní areál Vrbátky	Obec Vrbátky	12 562 848,00	OK	PV	Prostějov	Prostějov	17.9.2008
2.3	2.3.2	Moderní škola pro děti	Základní škola Němčice nad Hanou	5 839 058,81	OK	PV	Prostějov	Němčice nad Hanou	17.9.2008
2.3	2.3.2	Dostavba Základní školy - Nový Malín	Obec Nový Malín	16 361 552,70	OK	SU	Šumperk	Šumperk	17.9.2008
2.3	2.3.2	Hasičská zbrojnice v obci Horní Moštěnice	Obec Horní Moštěnice	6 028 176,00	OK	PR	Přerov	Přerov	17.9.2008
2.3	2.3.2	Krizová infrastruktura a vyšší bezpečnost na obci	Obec Hlubočky	2 655 015,30	OK	OL	Olomouc	Hlubočky	17.9.2008
2.3	2.3.2	Sportovní centrum obce - Klenovice na Hané	Obec Klenovice na Hané	18 833 942,70	OK	PV	Prostějov	Prostějov	17.9.2008

2.3	2.3.2	Modernizace učeben ZŠ Troubky pro zlepšení využívání IT technologií při výuce	Základní škola a Mateřská škola Troubky	3 654 011,70	OK	PR	Přerov	Přerov	17.9.2008
2.3	2.3.2	Moderní výuka v moderním prostředí	Obec Horka nad Moravou	32 218 973,17	OK	OL	Olomouc	Olomouc	17.9.2008
2.3	2.3.2	Rekonstrukce a dostavba Mateřské školy v Sobotíně	Obec Sobotín	9 441 900,00	OK	SU	Šumperk	Šumperk	17.9.2008
2.3	2.3.2	Moderní informační a komunikační tech. pro venkov - ZŠ Hrabenkov	Obec Ruda nad Moravou	2 765 476,00	OK	SU	Šumperk	Šumperk	17.9.2008
2.3	2.3.2	Hasičské komunitní centrum v Lačnově	Obec Lačnov	8 998 420,00	ZK	VS	Vsetín	Horní Lideč	17.9.2008
2.3	2.3.2	Rekonstrukce a modernizace Základní školy a Mateřské školy v Bělé pod Pradědem	Obec Bělá pod Pradědem	9 805 500,00	OK	JE	Jeseník	Jeseník	17.9.2008
2.3	2.3.2	Rekonstrukce a dostavba školní tělocvičny v obci Velký Týnec	Obec Velký Týnec	17 090 100,00	OK	OL	Olomouc	Olomouc	17.9.2008
2.3	2.3.2	Kulturní dům - fenomém kultury, soudržnosti a spolupráce na vesnici	Obec Bohuňovice	26 835 426,00	OK	OL	Olomouc	Olomouc	17.9.2008
2.3	2.3.2	Rekonstrukce a dostavba Základní školy v Sobotíně	Obec Sobotín	10 683 900,00	OK	SU	Šumperk	Šumperk	17.9.2008

3. Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
Hl.m.	hlavní město
KPSS	komunitní plán sociálních služeb
KÚ	krajský úřad
MARC	mateřské a rodinné centrum
MC	mateřské centrum
MD	mateřská dovolená
MŠ	mateřská škola
N	absolutní četnost
NNO	nestátní nezisková organizace
OK	Olomoucký kraj
OPS	obecně prospěšná společnost
ORP	správní obvod obce s rozšířenou působností
OSV	Odbor sociálních věcí
OŠMT	Odbor školství, mládeže a tělovýchovy
PSR	plánování služeb pro rodinu
RC	rodinné centrum
RD	rodičovská dovolená
ROP SM	Regionální operační program regionu soudržnosti Střední Morava
SLDB	sčítání lidu, domů a bytů
SŠ	střední škola
SWOT	metoda kvalitativní analýzy
VOŠ	vyšší odborná škola
ZŠ	základní škola